

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ 2022-2023

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	3
1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης	3
2. Παρουσίαση του Τμήματος	7
3. Προγράμματα Σπουδών	18
4. Διδακτικό έργο	85
5. Ερευνητικό έργο	105
6. Σχέσεις με κοινωνικούς /πολιτιστικούς/ παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς	117
7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης	124
8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές	130
9. Συμπεράσματα	140
10. Σχέδια βελτίωσης.....	152

Εισαγωγή

1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

Η Ενότητα αυτή περιλαμβάνει μια σύντομη περιγραφή, ανάλυση και κριτική αξιολόγηση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης που εφαρμόστηκε στο Τμήμα, καθώς και ενδεχόμενες προτάσεις για τη βελτίωσή της.

1.1. Περιγραφή και ανάλυση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα.

1.1.1 Ποια ήταν η σύνθεση της ΟΜΕΑ;

Η Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α.) συγκροτήθηκε μετά από Συνέλευση του Τμήματος ως εξής: Ε. Κεχρής, καθηγητής (Πρόεδρος), Β. Βράνα, καθηγήτρια, Γ. Φραγκίδης, αναπληρωτής καθηγητής, Μαρία Τσουρέλα αναπληρώτρια καθηγήτρια, και ο εκπρόσωπος των φοιτητών, ως μέλη.

Στην ίδια Συνέλευση αποφασίστηκε η ΟΜ.Ε.Α. να υποστηρίζεται στο έργο της από επικουρική ομάδα εργασίας που αποτελείται από τις: Ξ. Χαψά, αναπληρώτρια καθηγήτρια, και Α. Καρακίτσιου, αναπληρώτρια καθηγήτρια.

Ενεργό ρόλο στη διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης έχουν επίσης, λόγω της θέσης και του κομβικού ρόλου τους, ο Πρόεδρος του Τμήματος και οι Διευθυντές των τριών Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών.

1.1.2 Με ποιους και πώς συνεργάστηκε η ΟΜΕΑ για τη διαμόρφωση της έκθεσης;

Η διαμόρφωση της έκθεσης βασίστηκε στις τις οδηγίες της ΕΘ.Α.Α.Ε. και τις κατευθύνσεις της ΜΟ.ΔΙ.Π. του Ιδρύματος και είναι το αποτέλεσμα συλλογικής και συστηματικής προσπάθειας του συνόλου της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος. Τα μέλη της ΟΜ.Ε.Α. είχαν την ευθύνη του συντονισμού της όλης προσπάθειας, της ενημέρωσης και καθοδήγησης των υπολοίπων μελών του Τμήματος, της συλλογής και επεξεργασίας των στοιχείων και της σύνταξης των τελικών κειμένων. Όλα τα μέλη του Τμήματος, οι φοιτητές, τα μέλη Δ.Ε.Π., οι Επιστημονικοί Συνεργάτες, τα μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π. και το διοικητικό προσωπικό, συνέβαλαν στην προσπάθεια αυτή.

Ειδικότερα, για τη διαμόρφωση της έκθεσης η ΟΜ.Ε.Α. συνεργάστηκε με:

- **Τη ΜΟ.ΔΙ.Π.:** Υπήρξε στενή συνεργασία με τη ΜΟ.ΔΙ.Π., τόσο με τη δομή που λειτουργεί κεντρικά και υποστηρίζει όλο το ΔΙ.ΠΑ.Ε., όσο και με το γραφείο που λειτουργεί στην Πανεπιστημιούπολη Σερρών, για την ενημέρωση πάνω στα νεότερα δεδομένα και απαιτήσεις, τη διαβούλευση σε τρέχοντα ζητήματα, για το συντονισμό δράσεων, για την συλλογή και επεξεργασία των πρωτογενών δεδομένων και τη συμπλήρωση των σχετικών πινάκων, για επίλυση αποριών, κ.α.
- **Τα μέλη Δ.Ε.Π.:** Υπήρξε στενή συνεργασία με τα μέλη Δ.Ε.Π., για την κατανομή καθηκόντων σχετικά με υποστηρικτικές δραστηριότητες και για την διαβούλευση πάνω στα αρχικά πορίσματα και τα τελικά αποτελέσματα της αξιολόγησης.
- **Τους εκπροσώπους των φοιτητών και την φοιτητική κοινότητα:** Υπήρξε στενή συνεργασία με τον εκπρόσωπο των φοιτητών στην ΟΜ.Ε.Α. για όλα τα θέματα της αξιολόγησης και ιδίως τα φοιτητικά ζητήματα, όπως τη συμμετοχή των φοιτητών στις διαδικασίες. Επίσης, υπήρξε ενημέρωση όλων των φοιτητών για τη σημασία της εσωτερικής αξιολόγησης για το Τμήμα και υποστήριξή τους για τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες αξιολόγησης της διδασκαλίας των μαθημάτων.
- **Τη Γραμματεία και μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π./ Ε.Τ.Ε.Π.:** Υπήρξε στενή συνεργασία με το προσωπικό της Γραμματείας για την καταγραφή και τη συλλογή όλων των στοιχείων που υποστηρίζουν την

έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης.

- **Τον Ε.Λ.Κ.Ε.:** Υπήρξε στενή συνεργασία με το προσωπικό του Ε.Λ.Κ.Ε. για την καταγραφή και τη συλλογή των στοιχείων που αφορούν το ερευνητικό έργο των μελών του Τμήματος.

1.1.3 Ποιες πηγές και διαδικασίες χρησιμοποιήθηκαν για την άντληση πληροφοριών;

Το έργο της Εσωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος ολοκληρώθηκε στη διάρκεια δύο διαδοχικών χρονικά φάσεων. Η πρώτη φάση επικεντρώθηκε στη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων και πληροφοριών και έλαβα χώρα τον Μάρτιο του 2024. Σε δεύτερη φάση έγινε ο έλεγχος, η επιλογή, η επεξεργασία και η σύνθεση των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν και η σύνταξη της τελικής έκθεσης, σύμφωνα με τη δομή και τις ενότητες των κριτηρίων αξιολόγησης που υποδεικνύονται στο πρότυπο της ΕΘ.Α.Α.Ε. Η δεύτερη φάση έγινε στο διάστημα Απρίλιος – Μάιος 2024.

Ειδικότερα, οι πηγές και οι διαδικασίες που χρησιμοποιήθηκαν για την άντληση διαφόρων πληροφοριών που χρησιμοποιούνται στην εσωτερική αξιολόγηση είναι οι εξής:

- Πληροφορίες για το προσωπικό και τους φοιτητές του Τμήματος αντλήθηκαν από το σύστημα της Ηλεκτρονικής Γραμματείας, καθώς επίσης το αρχείο της Γραμματείας του Τμήματος.
- Πληροφορίες για τις επιδόσεις των φοιτητών αντλήθηκαν από το σύστημα της Ηλεκτρονικής Γραμματείας.
- Πληροφορίες για την αξιολόγηση των μαθημάτων αντλήθηκαν από το σύστημα της ΜΟ.ΔΙ.Π.
- Πληροφορίες για τη διδασκαλία των μαθημάτων και τη συμμετοχή των φοιτητών στις διαδικασίες των μαθημάτων αντλήθηκαν συμπληρωματικά από το Σύστημα Ηλεκτρονικής Εκπαίδευσης.
- Πληροφορίες για το έργο των μελών Δ.Ε.Π. αντλήθηκαν από τα Απογραφικά Δελτία Διδάσκοντα, που καταχωρήθηκαν και επεξεργάστηκαν από το σύστημα της ΜΟ.ΔΙ.Π. Συμπληρωματικά χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από τον Ε.Λ.Κ.Ε. αναφορικά με τα ερευνητικά έργα που συμμετέχουν τα μέλη Δ.Ε.Π., από την Γραμματεία αναφορικά με τα λοιπά διδακτικά και διοικητικά καθήκοντα των μελών Δ.Ε.Π., από το Γραφείο Διεθνών Σχέσεων αναφορικά με τη συμμετοχή των μελών Δ.Ε.Π. σε προγράμματα διεθνούς κινητικότητας. Επίσης, καθώς η ΟΜ.Ε.Α. διαπίστωσε ότι ορισμένοι πίνακες της εσωτερικής αξιολόγησης απαιτούν πιο αναλυτικά στοιχεία σε σχέση με αυτά που καταγράφηκαν στα Απογραφικά Δελτία Διδάσκοντα, ζήτησε με την αποστολή μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος να της γνωστοποιήσουν τα επιπλέον στοιχεία αναφορικά με το ερευνητικό τους έργο και τις υπόλοιπες ατομικές ερευνητικές τους δραστηριότητες για την περίοδο που καλύπτει η παρούσα Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

1.1.4 Πώς και σε ποια έκταση συζητήθηκε η έκθεση στο εσωτερικό του Τμήματος;

Τα μέλη της ΟΜ.Ε.Α. ενημερώνουν τα μέλη του Τμήματος για την πορεία εξέλιξης της σύνταξης της έκθεσης εσωτερικής αξιολόγησης καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας και συνεργάζονται ενεργά μαζί τους, ιδίως σε σχέση με τον τρόπο που εκτελούνται διάφορες διαδικασίες και άλλα ζητήματα που μπορεί να προκύψουν και απαιτούν διαβούλευση.

Η ΟΜ.Ε.Α. συνέταξε μια αρχική έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης, ως κείμενο εργασίας και διαβούλευσης, την οποία παρουσίασε στη Συνέλευση του Τμήματος. Με βάση αυτό το κείμενο εργασίας έγινε διαλογική συζήτηση με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων, τη δημιουργική σύνθεση διαφορετικών απόψεων και τη διατύπωση θέσεων κοινής αποδοχής.

Η ΟΜ.Ε.Α. συνέταξε την τελική έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της συζήτησης που προηγήθηκε στη Συνέλευση Τμήματος. Η τελική έκθεση κοινοποιήθηκε με e-mail σε όλα τα μέλη της Συνέλευσης του Τμήματος, ώστε να είναι σε θέση να την μελετήσουν σε βάθος. Η τελική έκθεση παρουσιάστηκε εκ νέου στη Συνέλευση του Τμήματος, συζητήθηκε και εγκρίθηκε ομόφωνα στην παρούσα τελική της μορφή.

Τα μέλη της ΟΜ.Ε.Α. θα παρουσιάσουν και θα συζητήσουν τα πορίσματα της τελικής έκθεσης εσωτερικής αξιολόγησης στους εκπροσώπους των φοιτητών με την έναρξη του νέου ακαδ. έτους (2024-2025).

Η διαδικασία που εφαρμόζεται στο Τμήμα καθιστά αδιαμφισβήτητη τόσο τη διαφάνεια και το συμμετοχικό χαρακτήρα της διαδικασίας της σύνταξης της έκθεσης εσωτερικής αξιολόγησης, όσο και τη θετική στάση και τη συνέπεια του Τμήματος έναντι του θεσμού της αξιολόγησης. Σημειώνεται ότι όλα τα μέλη του Τμήματος αναγνωρίζουν τα οφέλη της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης στην καλύτερη κατανόηση του έργου που επιτελείται στο Τμήμα και των αποτελεσμάτων που αυτό επιφέρει.

1.2. Ανάλυση των θετικών στοιχείων και των δυσκολιών που παρουσιάστηκαν κατά τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης.

Τα θετικά στοιχεία που της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης ήταν τα εξής:

- Η οργανωτική υποστήριξη της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης από την ΕΘ.Α.Α.Ε., που παρέχει σχετικές οδηγίες και κατευθύνσεις, το προτεινόμενο ενιαίο *Πρότυπο Σχήμα* για τις εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης, όπως επίσης και τα υποδείγματα των πινάκων, των ερωτηματολογίων και των απογραφικών δελτίων. Το υλικό αυτό αποτελεί μια ισχυρή μεθοδολογική βάση και είναι πολλαπλά χρήσιμο για την υποστήριξη της όλης προσπάθειας. Εντούτοις, υπάρχουν και αδυναμίες στο πρότυπο έντυπο της αξιολόγησης, τα οποία συζητούνται παρακάτω.
- Η οργανωτική και συντονιστική υποστήριξη της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης από την ΜΟ.ΔΙ.Π., που ενημερώνει τα Τμήματα και παρέχει οδηγίες και συστάσεις για την ορθή διενέργεια της εσωτερικής αξιολόγησης, οργανώνει και συντονίζει τις διαδικασίες της εσωτερικής αξιολόγησης σε όλες τις φάσεις, λειτουργεί το σύστημα εσωτερικής αξιολόγησης της ΜΟ.ΔΙ.Π., επεξεργάζεται και παρέχει στοιχεία στα Τμήματα.
- Η ενίσχυση της συνοχής του Τμήματος, με την ενεργοποίηση και τη συμμετοχή του συνόλου της ακαδημαϊκής κοινότητας για την αποτελεσματική ολοκλήρωση της διαδικασίας.
- Η τεκμηριωμένη ανάδειξη των επιτευγμάτων του Τμήματος, καθώς επίσης και η επισήμανση των σημείων που χρήζουν βελτίωσης και ο προσδιορισμός των απαιτούμενων βελτιωτικών ενεργειών.
- Το αποτέλεσμα της διαδικασίας και η ίδια η έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης με τα στοιχεία που περιέχει, καθώς παρέχει μια πλήρη εικόνα της υφιστάμενης κατάστασης του Τμήματος, του εκπαιδευτικού και ερευνητικού του έργου που συντελείται, καθώς και των μέσων και των δυνατοτήτων του Τμήματος να ανταποκριθεί στην αποστολή και τους στόχους του.

Οι κύριες αδυναμίες και δυσκολίες που παρουσιάστηκαν ήταν οι εξής:

- Το μεγάλο πλήθος των στοιχείων που έπρεπε να συγκεντρωθούν και να αξιολογηθούν, ιδίως αν λάβουμε υπόψη τις ελλείψεις γραμματειακής/ διοικητικής υποστήριξης στο Τμήμα και σε ορισμένες περιπτώσεις την αδυναμία των χρησιμοποιούμενων πληροφοριακών συστημάτων να καταγράψουν και να παράξουν τις απαιτούμενες πληροφορίες.
- Το *Πρότυπο Σχήμα* για τις εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης είναι ιδιαίτερα λεπτομερές, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις ζητούνται περιγραφές εξηγήσεις για τα ίδια ζητήματα, σε διαφορετικές ενότητες, ή ακόμη και στην ίδια ενότητα θέτονται τα ίδια λίγο-πολύ ερωτήματα με διαφορετική διατύπωση. Το πρότυπο θα μπορούσε να γίνει πιο λιτό, ουσιαστικό και ευέλικτο, ώστε οι εκθέσεις να βασίζονται στα σημαντικά ζητήματα για την αποτελεσματική αξιολόγηση της επίδοσης των Τμημάτων, ενώ παράλληλα τα Τμήματα θα έχουν τη δυνατότητα να αναπτύσσουν τις θέσεις τους για επιπλέον ζητήματα που τα αφορούν και θέλουν να θίξουν, κατά την κρίση τους και ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τους στόχους τους.
- Ο μικρός αριθμός των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος και του προσωπικού διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης, που είχαν το βάρος της υποστήριξης του συνόλου της διαδικασίας. Η συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων και η σύνταξη της έκθεσης αποτελεί πραγματικά πολύ απαιτητικό έργο που απαιτεί πολύ χρόνο και προσπάθεια.

1.3. Προτάσεις του Τμήματος για τη βελτίωση της διαδικασίας.

Οι εργασίες της συλλογής και επεξεργασίας των στοιχείων, καθώς και η σύνταξη της έκθεσης εσωτερικής αξιολόγησης αποτελεί μια εξαιρετικά απαιτητική και χρονοβόρα διαδικασία, η υλοποίηση της οποίας θα πρέπει να υποστηρίζεται από τους αναγκαίους ανθρώπινους πόρους. Ήδη το Τμήμα προχώρησε στη σύσταση επικουρικής ομάδας εργασίας της ΟΜ.Ε.Α., ώστε να επιμερίζεται ο ιδιαίτερα μεγάλος φόρτος εργασίας. Ωστόσο, οι ανάγκες διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης παραμένουν μεγάλες και απαιτείται η ενίσχυση της στελέχωσης του Τμήματος στους τομείς της διοικητικής (Γραμματεία Τμήματος) και της τεχνικής υποστήριξης (πληροφορικός που θα έχει στην αρμοδιότητά του την ανάπτυξη, διαχείριση και συντήρηση των πληροφοριακών συστημάτων και εφαρμογών του Τμήματος).

Σημαντική ενέργεια θεωρούμε την απλοποίηση του *Πρότυπου Σχήματος* για τις εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης, καθώς πολλές ερωτήσεις επαναλαμβάνονται. Θα πρέπει να υιοθετηθεί ένα πιο λιτό πρότυπο σχήμα, με λιγότερες και ουσιαστικές ερωτήσεις, που θα μπορούσε να έχει ακόμη και περιορισμό σελίδων.

Η ΜΟ.ΔΙ.Π. έχει συνεισφέρει σημαντικά στο έργο της ΟΜ.Ε.Α. Η ΜΟ.ΔΙ.Π. υποστηρίζεται από καταρτισμένα στελέχη, με τα οποία η ΟΜ.Ε.Α. έχει αναπτύξει άριστη συνεργασία. Θεωρούμε αναγκαία την ενίσχυση της ΜΟ.ΔΙ.Π. με στελέχη με μόνιμη σχέση εργασίας, που θα αποκτήσουν ειδικές γνώσεις σε θέματα διαχείρισης κρίσιμων παραγόντων επιτυχίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και θα είναι σε θέση να προσφέρουν ακόμη πιο συστηματική και ενεργό υποστήριξη των διαδικασιών αξιολόγησης των Τμημάτων. Επίσης, προτείνουμε την αναβάθμιση του Πληροφοριακού της Συστήματος της ΜΟ.ΔΙ.Π. και του πληροφοριακού συστήματος της Ηλεκτρονικής Γραμματείας, ώστε να μπορούν να παράγονται και να εξάγονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες και τα στοιχεία που χρειάζονται για την σύνταξη της έκθεσης εσωτερικής αξιολόγησης. Επίσης, θα πρέπει να επιτευχθεί αποτελεσματική διασύνδεση μεταξύ αυτών των κρίσιμων για τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης συστημάτων, καθώς με τα συστήματα λουπών δομών του Ιδρύματος (για παράδειγμα, ΕΛΚΕ, Τμήμα Προσωπικού, φοιτητική μέριμνα), ώστε να είναι δυνατή η συγκέντρωση σε ένα σύστημα όλων των στοιχείων που απαιτούνται στην έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης.

2. Παρουσίαση του Τμήματος

Η Ενότητα αυτή παρουσιάζει συνοπτικά το Τμήμα και τις κύριες παραμέτρους λειτουργίας του.

2.1. Γεωγραφική θέση του Τμήματος (π.χ. στην πρωτεύουσα, σε μεγάλη πόλη, σε μικρή πόλη, συγκεντρωμένο, καταμεμημένο σε μια πόλη κλπ).

Το Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων (Ο.Δ.Ε.) του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος (ΔΙ.ΠΑ.Ε.) εδρεύει στην πόλη των Σερρών, πρωτεύουσα του ομώνυμου νομού. Η πόλη των Σερρών έχει πληθυσμό 60.000 κατοίκων περίπου σύμφωνα με την απογραφή του 2021 και είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Μακεδονίας. Απέχει 89 χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη.

Ο νομός Σερρών βρίσκεται στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και συνορεύει, ανατολικά, με τους νομούς Δράμας και Καβάλας, δυτικά με τους νομούς Θεσσαλονίκης και Κιλκίς, ενώ στα βόρεια συνορεύει με τη Βουλγαρία και με τη Βόρεια Μακεδονία. Έχει πληθυσμό 160.000 κατοίκους περίπου σύμφωνα με την απογραφή του 2021. Η οικονομία του νομού είναι κυρίως αγροτική, ενώ υπάρχει σημαντική βιομηχανική και μεταποιητική δραστηριότητα που εντοπίζεται κυρίως στη ΒΙ.ΠΕ. Σερρών και ενισχύεται από το γεγονός ότι ο νομός θεωρείται ακριτικός ως προς τα επενδυτικά κίνητρα.

Η Πανεπιστημιούπολη Σερρών εκτείνεται σε έκταση 82.000 τ.μ. Δημιουργήθηκε το 1993 και βρίσκεται στις παρυφές της πόλης των Σερρών, περίπου 1,5 χλμ. από το κέντρο της πόλης. Όλες οι εγκαταστάσεις και υποδομές του Τμήματος (αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια, γραφεία του εκπαιδευτικού προσωπικού και η Γραμματεία του Τμήματος) βρίσκονται εντός της Πανεπιστημιούπολης, όπως επίσης και οι υπόλοιπες διοικητικές υπηρεσίες του ΔΙ.ΠΑ.Ε., η βιβλιοθήκη, το φοιτητικό εστιατόριο, η φοιτητική λέσχη, η φοιτητική εστία που διατίθεται σε εισερχόμενους φοιτητές Erasmus, το γυμναστήριο και χώροι αθλοπαιδιών, το κέντρο υπολογιστών, το ινστιτούτο δια βίου εκπαίδευσης και το συνεδριακό κέντρο, που περιλαμβάνει 2 αμφιθέατρα και αίθουσα συνεδριάσεων για την εξυπηρέτηση διεθνών και πανελληνίων συνεδρίων, όπως και καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Το Τμήμα Ο.Δ.Ε. εντάσσεται στη Σχολή Οικονομίας και Διοίκησης του ΔΙ.ΠΑ.Ε. που περιλαμβάνει συνολικά 5 Τμήματα. Στην Πανεπιστημιούπολη Σερρών εδρεύει επίσης το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών. Τα υπόλοιπα Τμήματα εδρεύουν στην Θεσσαλονίκη (2 Τμήματα) και στην Κατερίνη (1 Τμήμα).

2.2. Ιστορικό της εξέλιξης του Τμήματος

2.2.1. Στελέχωση του Τμήματος σε διδακτικό, διοικητικό και εργαστηριακό προσωπικό, κατά την τελευταία πενταετία (ποσοτικά στοιχεία).¹ Σχολιάστε.

Το Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων ιδρύθηκε με τον Νόμο 4610 (ΦΕΚ Α 70/07-05-2019) από τη μετεξέλιξη του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Τ.Ε.Ι. Κεντρικής Μακεδονίας. Το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Τ.Ε.Ι. Κεντρικής Μακεδονίας δημιουργήθηκε με το Νόμο 1404/83 και εντάχθηκε στη Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας του νεοσύστατου Τ.Ε.Ι. Σερρών. Το έτος 2001-2002 το Τμήμα λειτούργησε με νέο Πρόγραμμα Σπουδών που ανταποκρινόταν στις ρυθμίσεις του Νόμου 2916/2001 που εισήγαγε την ανωτατοποίηση των Τ.Ε.Ι. Στη συνέχεια, το Τμήμα αναμόρφωσε το πρόγραμμα σπουδών του τρεις φορές: τα έτη 2007-2008, 2011-2012 και 2014-2015, ώστε να ανταποκρίνεται στις επιστημονικές εξελίξεις στο χώρο της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων και να ενσωματώνει τις εκάστοτε επικρατούσες τάσεις στην αγορά εργασίας και στην εκπαίδευση επιχειρηματικών στελεχών. Το 2013 (ΦΕΚ 136/Α'/5.6.2013) το Τ.Ε.Ι. Σερρών μετονομάστηκε σε Τ.Ε.Ι. Κεντρικής Μακεδονίας και αναδιοργανώθηκε, ενώ στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων θεσμοθετήθηκαν δύο κατευθύνσεις σπουδών προχωρημένου (5ου

¹ Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον πίνακα 1.

εξαμήνου: α) η κατεύθυνση «Management» (Διοίκηση Επιχειρήσεων) και β) η κατεύθυνση «Μάρκετινγκ».

Σήμερα, το Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων έχει ολοκληρώσει τον Ιούνιο του 2023 τη διαδικασία εξωτερικής αξιολόγησης με σκοπό την πιστοποίηση, έχει λάβει την έκθεση αξιολόγησης της επιτροπής που ορίστηκε, και περιμένει την τελική πιστοποίηση από την ΕΘ.Α.Ε.Ε.

Το Τμήμα είναι το πλέον πολυπληθές στην Πανεπιστημιούπολη Σερρών και ένα από τα μεγαλύτερα Τμήματα του ΔΙ.ΠΑ.Ε. σε σχέση με τον αριθμό φοιτητών. Έχει 3500 περίπου προπτυχιακούς φοιτητές (εκ των οποίων οι 1500 παρακολουθούν το πρόγραμμα σπουδών του ΔΙ.ΠΑ.Ε. και οι υπόλοιποι είναι φοιτητές του προγράμματος σπουδών του Τ.Ε.Ι.), 300 μεταπτυχιακούς φοιτητές και 20 υποψήφιους διδάκτορες.

Στο Τμήμα υπηρετούν κατά το ακαδ. έτος 2022-2023 15 μέλη Δ.Ε.Π., 2 μέλη Ε.Ε.Δ.Ι.Π., 1 μέλος Ε.Τ.Ε.Π. και 2 μέλη προσωπικού διοικητικής υποστήριξης που στελεχώνουν τη Γραμματεία του Τμήματος. Ο αριθμός των μελών Δ.Ε.Π. παραμένει σταθερός τα τελευταία χρόνια. Κατά το ακαδ. έτος 2022-2023 αποχώρησε λόγω συνταξιοδότησης ένα μέλος Δ.Ε.Π. και προσλήφθηκε ένα νέο μέλος Δ.Ε.Π. Όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. είναι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου σπουδών.

Η κατανομή των μελών Δ.Ε.Π. σε βαθμίδες κατά το 2022-2023 έχει ως εξής:

- Καθηγητές: 8
- Αναπληρωτές Καθηγητές: 5
- Επίκουροι Καθηγητές: 2

Τα γνωστικά αντικείμενα των μελών Δ.Ε.Π. καλύπτουν όλες τις βασικές επιμέρους γνωστικές περιοχές της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, όπως διοικητική επιστήμη, οικονομική ανάλυση, διαχείριση οργανωσιακών πόρων, διαχείριση ανθρώπινων πόρων, πληροφοριακά συστήματα, ψηφιακές τεχνολογίες και τεχνολογίες διαδικτύου, μάρκετινγκ, πωλήσεις, λογιστική, χρηματοοικονομική διοίκηση, κ.α. Ειδικότερα, τα μέλη Δ.Ε.Π. και τα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύουν έχουν ως εξής:

- *Αθανάσσινας Αθανάσιος*, Καθηγητής, με γνωστικό αντικείμενο «Επιχειρησιακή Έρευνα και Οικονομική Ανάπτυξη».
- *Παντελίδης Παναγιώτης*, Καθηγητής, με γνωστικό αντικείμενο «Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Κοστολόγηση».
- *Καραγιώργος Αλκιβιάδης*, Επίκουρος Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο «Διοικητική Λογιστική και τη Λογιστική Κόστους».
- *Κωνσταντίνιδης Χρήστος*, Επίκουρος Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο «Στρατηγικές Ανταγωνισμού στις μεταποιητικές επιχειρήσεις».
- *Πασχαλούδης Δημήτριος*, Καθηγητής, στο γνωστικό αντικείμενο «Επιστήμες Συμπεριφοράς στις Επιχειρήσεις».
- *Μουζά Λαζαρίδου Άννα Μαρία*, Καθηγήτρια, με γνωστικό αντικείμενο «Διοίκηση Οργανισμών με έμφαση την εφαρμογή Ποσοτικών Μεθόδων στους Ανθρώπινους Πόρους του Δημοσίου».
- *Γιοβάνης Νικόλαος*, Καθηγητής, με γνωστικό αντικείμενο «Διοίκηση Επιχειρήσεων με έμφαση στις Εργασιακές Σχέσεις και στην Υγιεινή και Ασφάλεια της Εργασίας».
- *Κοτσαϊθάζογλου Ιορδάνης*, Αναπληρωτής Καθηγητής, με γνωστικό αντικείμενο «Επικοινωνία και Δημόσιες Σχέσεις».
- *Τσουρέλα Μαρία*, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, με γνωστικό αντικείμενο «Καταναλωτική Συμπεριφορά με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής».
- *Δημητριάδης Σωτήριος*, Καθηγητής, με γνωστικό αντικείμενο «Βιομηχανική Διοίκηση με έμφαση στα συστήματα στήριξης Διοικητικών Αποφάσεων».
- *Κεχρής Ευάγγελος*, Καθηγητής, με γνωστικό αντικείμενο «Εφαρμοσμένη Πληροφορική Οικονομικής Κατεύθυνσης».
- *Βράνα Βασιλική*, Καθηγήτρια, με γνωστικό αντικείμενο «Πληροφορική και Διαδίκτυο στην

Πρώτωση Υπηρεσιών».

- *Καρακίτσιου Αθανασία*, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, με γνωστικό αντικείμενο «Ποσοτικές Μέθοδοι Αξιολόγησης και Βελτιστοποίησης στη Χωροθέτηση και Συντονισμό Εφοδιαστικής Αλυσίδας».
- *Φραγκίδης Γαρύφαλος*, Αναπληρωτής Καθηγητής, με γνωστικό αντικείμενο «Πελατοκεντρικές Προσεγγίσεις στην Επιχειρηματική Ανάλυση και Σχεδιασμό Πληροφοριακών Συστημάτων Υπηρεσιών».
- *Χαψιά Ξανθίπη*, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, με γνωστικό αντικείμενο «Εφαρμοσμένη Οικονομική Ανάλυση στα Οικονομικά της Ανάπτυξης και Σύγκλισης».

Αν λάβουμε υπόψη τον μεγάλο αριθμό των φοιτητών (σύμφωνα με τα στοιχεία του ακαδ. έτους 2022-2023 υπάρχουν 3552 εγγεγραμμένοι φοιτητές, από τους οποίους οι 1043 (30%) φοιτούν σε κανονικό εξάμηνο σπουδών («ν») και 1768 (50%) φοιτούν σε επαυξημένο εξάμηνο σπουδών έως «2ν» και θεωρούνται, σύμφωνα με το νόμο, «ενεργοί φοιτητές», διαπιστώνουμε ότι η αναλογία φοιτητών προς μέλη ΔΕΠ δεν είναι ικανοποιητική. Ειδικότερα:

- Η αναλογία ενεργών φοιτητών προς μέλη Δ.Ε.Π. διαμορφώνεται στο 115. Ο αριθμός αυτός είναι 2 φορές μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο των ελληνικών πανεπιστημίων (περίπου 45 φοιτητές ανά μέλος Δ.Ε.Π.) και τετραπλάσιος από τον αντίστοιχο μέσο όρο των πανεπιστημίων διεθνώς (25 φοιτητές ανά μέλος Δ.Ε.Π.). Τα αντίστοιχα στοιχεία για τους φοιτητές κανονικής περιόδου φοίτησης (ν, δηλαδή από το 1ο ως το 4ο έτος σπουδών) είναι 70 φοιτητές κανονικής φοίτησης ανά μέλος Δ.Ε.Π.
- Τα μέλη Δ.Ε.Π. έχουν φόρτο διδασκαλίας που υπερβαίνει το υποχρεωτικό κατά 10% περίπου (6,75 ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα σε κάθε εξάμηνο). Αυτό ισχύει ιδίως επειδή τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος υποστηρίζουν ακόμη τη διδασκαλία του Π.Π.Σ. του Τ.Ε.Ι., καθώς επίσης και από τη συμμετοχή τους στη διδασκαλία των μαθημάτων σε εισερχόμενους φοιτητές Erasmus+.
- Λαμβάνοντας υπόψη τις συνολικές ανάγκες διδασκαλίας και τις λοιπές εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Τμήματος σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, υπολογίζεται ότι ο ελάχιστος αριθμός μελών Δ.Ε.Π. που είναι απαραίτητος για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών αναγκών του Τμήματος πρέπει να είναι περίπου 25 μέλη Δ.Ε.Π. Αυτός ο αριθμός των 25 μελών Δ.Ε.Π. έχει προσδιοριστεί στη Μελέτη Σκοπιμότητας – Βιωσιμότητας του 2021 και στον Στρατηγικό Σχεδιασμό 2022-2025 του Τμήματος ως τιμή-στόχος που θα εξυπηρετήσει καλύτερα τόσο το διδακτικό έργο, όσο και τις ερευνητικές ανάγκες του Τμήματος, καθώς θα παρέχεται μεγαλύτερη ποικιλία γνωστικών αντικειμένων και περισσότερες ευκαιρίες για συνεργασίες και συνέργειες.
- Η αποτελεσματική λειτουργία της Γραμματείας του Τμήματος δεν μπορεί να επιτευχθεί με μόνο δύο μέλη διοικητικής υποστήριξης, ώστε να εξυπηρετούνται αποτελεσματικά οι φοιτητές, ο Πρόεδρος, τα όργανα και οι ομάδες εργασίας του Τμήματος, καθώς και τα μέλη Δ.Ε.Π. στο έργο τους.
- Η πρόσφατη εμπειρία της εφαρμογής μεθόδων τηλεκπαίδευσης λόγω των έκτακτων συνθηκών για την αντιμετώπιση του κορονοϊού φανέρωσε με σαφή τρόπο τη σημασία στελέχωσης του Τμήματος με ειδικό και έμπειρο τεχνικό προσωπικό για την υποστήριξη των πληροφοριακών υποδομών και των ψηφιακών διαδικασιών του Τμήματος. Απαιτείται η πρόσληψη ενός στελέχους τεχνικού προσωπικού με ειδικότητα την ανάπτυξη και διαχείριση πληροφοριακών συστημάτων που θα αναλάβει την υποστήριξη όλων των διαφόρων πληροφοριακών συστημάτων και των πληροφοριακών υποδομών εν γένει που απαιτούνται σήμερα για την λειτουργία του Τμήματος, την επικοινωνία με τους φοιτητές και την ενημέρωση της κοινωνίας για τις δράσεις του Τμήματος (ανάπτυξη και λειτουργία διαφόρων συστημάτων και εφαρμογών, νέος ιστοχώρος, παρουσία σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κλπ.).

2.2.2. Αριθμός και κατανομή των φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, διδακτορικοί) κατά την τελευταία πενταετία.² Σχολιάστε.

Το Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων λειτουργεί τα ακόλουθα προγράμματα σπουδών:

- *Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών στην Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων.* Επίσης, λειτουργεί το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων του Τ.Ε.Ι. Κεντρικής Μακεδονίας, ως ότου αποφοιτήσουν οι φοιτητές που έχουν εισαχθεί σε αυτό (το πρόγραμμα θα συνεχίσει να υποστηρίζεται τουλάχιστον για ένα ακόμη έτος, βάσει του κανόνα «n+2»).
- *Τρία μεταπτυχιακά προγράμματα (με δίδακτρα):* α) το *Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων*, β) το *Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στη Δημόσια Διοίκηση*, και γ) το *Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στη Διοίκηση Μονάδων Φιλοξενίας και Τουρισμού*.
- *Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών:* ξεκίνησε το ακαδ. έτος 2020-2021 και κατά το ακαδ. έτος 2022-2023 έχει 20 εγγεγραμμένους υποψήφιους διδάκτορες.

Ο αριθμός και η κατανομή των εγγεγραμμένων και των εισερχομένων φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών κατά τη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας σημειώνονται στους πίνακες 2 και 3 στο Παράρτημα. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτουν τα ακόλουθα:

A) Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

- Στο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών είναι εγγεγραμμένοι κατά το ακαδ. έτος 2022-2023 συνολικά 3552 φοιτητές, από τους οποίους οι 1043 (30%) φοιτούν στο τυπικό τους εξάμηνο σπουδών (δηλαδή ως το 4ο έτος, ή έτος ν) και 1768 (50%) βρίσκονται σε κανονικό εξάμηνο σπουδών (δηλαδή ως το 8ο έτος, ή έτος 2ν). Οι υπόλοιποι φοιτητές (50%) έχουν υπερβεί το ανώτατο όριο σπουδών και θεωρούνται «λιμνάζοντες» (οι περισσότεροι από αυτούς δε συμμετέχουν στις εκπαιδευτικές και εξεταστικές διαδικασίες του Τμήματος και έχουν λιγοστές πιθανότητες να αποφοιτήσουν).
Η Γραμματεία του Τμήματος υπολογίζει ότι περίπου 30-50 φοιτητές έχουν αποφοιτήσει αλλά δεν έχουν πάρει το πτυχίο τους (δηλαδή δεν έχουν ορκιστεί) λόγω των περιορισμών που υπήρξαν κατά την περίοδο εφαρμογής έκτακτων μέτρων για την καταπολέμηση του κορονοϊού. Αυτοί παρουσιάζονται ως «ενεργοί» στο σύστημα της Ηλεκτρονικής Γραμματείας. Επίσης, σημειώνεται ότι οι περισσότεροι φοιτητές Τ.Ε.Ι. επέλεξαν να αξιοποιήσουν την ευκαιρία να συνεχίσουν τις σπουδές τους και να αποκτήσουν το πτυχίο του Δι.ΠΑ.Ε., παρακολουθώντας επιπλέον μαθήματα από το πρόγραμμα σπουδών του Δι.ΠΑ.Ε. Αυτός είναι ένας πρόσθετος λόγος που έχει αυξηθεί ο αριθμός των ενεργών φοιτητών και έχουν μειωθεί οι αποφοιτήσαντες από το 2019 κι έπειτα.
- Για το ακαδ. έτος 2021-2020, που εφαρμόστηκε για πρώτη φορά η Ελάχιστη Βάση Εισαγωγής, εισήχθησαν στο Τμήμα 210 συνολικά νέοι φοιτητές μέσω εισαγωγικών εξετάσεων, για 224 διαθέσιμες θέσεις (ποσοστό κάλυψης 93%), από τους οποίους οι 160 προέρχονται από τα ημερήσια Γ.Ε.Λ. (ποσοστό κάλυψης 71,43%). Τα αντίστοιχα στοιχεία για το ακαδ. έτος 2021-2022 είναι ακόμη πιο θετικά, καθώς στις Πανελλαδικές Εξετάσεις (2021), το Τμήμα επιλέχθηκε συνολικά από 3764 υποψήφιους αποφοίτους ημερησίων Γ.Ε.Λ. ως εξής: από 69 υποψήφιους ως πρώτη προτίμηση, από 137 υποψήφιους ως δεύτερη προτίμηση και από 154 υποψήφιους ως τρίτη προτίμηση. Οι προσφερόμενες θέσεις καλύφθηκαν στο σύνολό τους. Η βελτίωση των συγκεκριμένων δεικτών του Τμήματος συνεχίστηκε το ακαδ. έτος 2022-2023. το Τμήμα επιλέχθηκε συνολικά από 3624 υποψήφιους αποφοίτους ημερησίων Γ.Ε.Λ. ως εξής: από 97 υποψήφιους ως πρώτη προτίμηση, από 48 υποψήφιους ως δεύτερη προτίμηση και από 25 υποψήφιους ως τρίτη προτίμηση. Οι προσφερόμενες θέσεις (208) καλύφθηκαν στο σύνολό τους. Το στοιχείο αυτό καταδεικνύει την ευρεία αποδοχή του Τμήματος από την ελληνική κοινωνία. Η υψηλότερη επίδοση ήταν 13.575 μόρια, ενώ η χαμηλότερη 8.475 μόρια. Σημειώνεται ότι οι επιδόσεις των υποψηφίων προσδιορίζονται κάθε χρόνο από τη δυσκολία

των θεμάτων των πανελλαδικών εξετάσεων.

- Στη μελέτη Σκοπιμότητας – Βιωσιμότητας του 2021, το Τμήμα έθεσε ως τιμή-στόχο για τα επόμενα 5 έτη τους 200 εισακτέους ανά έτος από τις Πανελλαδικές Εξετάσεις, λαμβάνοντας υπόψη διάφορους παράγοντες, όπως τις εκπαιδευτικές δυνατότητες του Τμήματος, τη ζήτηση για σπουδές στο αντικείμενο της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων και την πολιτική του Υπουργείου. Με τον τρόπο αυτό το Τμήμα εκτιμά ότι θα έχει περίπου **250 νεοεισερχόμενους φοιτητές ανά έτος**, ως εξής: περίπου 200 φοιτητές από τις πανελλαδικές εξετάσεις και περίπου 50 φοιτητές από άλλες κατηγορίες και από κατατακτήριες εξετάσεις. Τα μεγέθη αυτά είναι τα ανώτατα που μπορεί να υποστηρίξει το Τμήμα στην παρούσα κατάσταση και οποιαδήποτε υπέρβαση αυτού του ορίου θα έχει επιπτώσεις στην ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου.
- Ο αριθμός των εισερχομένων φοιτητών παραμένει γενικά σταθερός τα τελευταία χρόνια. Αυτό φανερώνει την αξία που έχουν οι σπουδές στο γνωστικό πεδίο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, παρά τη χαμηλή βάση εισαγωγής, που σε μεγάλο βαθμό είναι αποτέλεσμα του «στιγματισμού» των Τ.Ε.Ι.. Τονίζεται ότι το Τμήμα καλύπτει και μάλιστα υπερβαίνει τον αριθμό των θέσεων που προσφέρει ανά έτος, το οποίο αποτελεί ενδεικτικό στοιχείο της ελκυστικότητας του Τμήματος.
- Ο αριθμός των εισερχομένων φοιτητών αυξάνεται σημαντικά από τις μετεγγραφές φοιτητών και τις κατατακτήριες εξετάσεις πτυχιούχων, το οποίο αποτελεί επιπλέον ενδεικτικό στοιχείο της ελκυστικότητας του Τμήματος στους πτυχιούχους άλλων Σχολών και στους επαγγελματίες.

Β) Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Στα μεταπτυχιακά πρόγραμμα σπουδών φοιτούν συνολικά κατά το τελευταίο ακαδ. έτος 222 φοιτητές (από 121 το έτος 2020-2021), καταμετρημένοι ως εξής:

- Στο Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, 19 φοιτητές.
- Στο Π.Μ.Σ. στη Δημόσια Διοίκηση, 192 φοιτητές (είναι διατμηματικό πρόγραμμα που διεξάγεται σε δύο Τμήματα, στις Σέρρες και την Κατερίνη - στις Σέρρες φοιτούν οι μισοί φοιτητές).
- Στο Π.Μ.Σ. στη Διοίκησης Μονάδων Φιλοξενίας και Τουρισμού, 11 φοιτητές.

Σημειώνεται ότι το μεταπτυχιακό στη Δημόσια Διοίκηση λειτουργεί δεύτερο κύκλο σπουδών εντός του ίδιου ακαδ. έτους (ο ένας ξεκινάει στο χειμερινό εξάμηνο και ο δεύτερος στο εαρινό εξάμηνο κάθε ακαδ. έτους). Επίσης, οι online εκπαιδευτικές διαδικασίες που ξεκίνησαν κατά την περίοδο του κορονοϊού αύξησαν το ενδιαφέρον για τη διενέργεια μεταπτυχιακών σπουδών. Αναλυτικότερα:

- **Το Π.Μ.Σ. στη Δημόσια Διοίκηση** δέχεται μεγάλο αριθμό αιτήσεων (221 για το ακαδ. έτος 2022-2023) και κάλυψε σε ποσοστό περίπου 85% τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων. Λειτουργεί ως διατμηματικό Π.Μ.Σ., σε συνεργασία με τα Τμήματα Διοίκησης Εφοδιαστικής Αλυσίδας του ΔΙ.ΠΑ.Ε. που (εδρεύει στην Πανεπιστημιούπολη της Κατερίνης) και Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού του ΔΙ.ΠΑ.Ε. (εδρεύει στην πανεπιστημιούπολη της Σίνδου). Τα Τμήματα των Σερρών καλύπτουν εξ' ολοκλήρου τις διαθέσιμες θέσεις (50 ανά εξάμηνο σπουδών).
- **Το Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Επιχειρήσεων** δέχεται ικανοποιητικό αριθμό αιτήσεων (25 για το ακαδ. έτος 2022-2023) και καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του αριθμού των διαθέσιμων θέσεων (22 από τις 35 προσφερόμενες θέσεις).
- **Το Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Μονάδων Φιλοξενίας και Τουρισμού** δέχεται πιο περιορισμένο αριθμό αιτήσεων (16 για το ακαδ. έτος 2022-2023) και καλύπτει μέρος μόνο από το σύνολο των προσφερόμενων θέσεων (11 από 25 προσφερόμενες θέσεις).

Το Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Μονάδων Φιλοξενίας και Τουρισμού είναι ένα εξειδικευμένο μεταπτυχιακό που απευθύνεται σε όσους ενδιαφέρονται να ασχοληθούν στον κλάδο του

² Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τους πίνακες 2 και 3.

τουρισμού. Για το λόγο αυτό ο αριθμός των αιτήσεων είναι χαμηλότερος και ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών υπολείπεται σημαντικά των προσφερόμενων θέσεων. Ωστόσο, το Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Μονάδων Φιλοξενίας και Τουρισμού παραμένει λειτουργικό από εκπαιδευτική άποψη (για παράδειγμα, προσφέρονται 7 μαθήματα επιλογής για να καλύψουν όλες τις ανάγκες και προτιμήσεις των εκπαιδευόμενων) και βιώσιμο οικονομικά. Γίνεται αντιληπτό ότι θα πρέπει να αναζητηθούν νέοι τρόποι οργάνωσης της εκπαιδευτικής διδασκαλίας και πιο αποτελεσματικοί τρόποι προβολής για την προσέλκυση ενδιαφερόμενων φοιτητών. Μία σκέψη που θα εξεταστεί και μπορεί να δοκιμαστεί στο επόμενο ακαδ. έτος είναι τα μαθήματα να γίνονται τα Σαββατοκύριακα, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν και εργαζόμενοι φοιτητές. Αντίστοιχα, νέοι τρόποι οργάνωσης της εκπαιδευτικής διδασκαλίας και πιο αποτελεσματικοί τρόποι προβολής και προσέλκυσης φοιτητών θα πρέπει να αναζητηθούν και για το Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, γιατί ο αριθμός των αιτήσεων βαίνει μειούμενος τα τελευταία χρόνια. Σημειώνεται ότι και αυτό είναι εκπαιδευτικά λειτουργικό και οικονομικά βιώσιμο. Σημαντικό για το Τμήμα είναι το γεγονός ότι τα Π.Μ.Σ. προσελκύουν αιτήσεις από αποφοίτους πολλών και διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων, καθώς ένα πολύ μικρό ποσοστό (περίπου 10%) προέρχεται από πτυχιούχους του Τμήματος. Αυτό αποτελεί ένδειξη της ελκυστικότητας και της ευρύτερης αποδοχής που έχουν οι σπουδές στα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών του Τμήματος στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία. Ωστόσο, η προσέλκυση περισσότερων πτυχιούχων του Τμήματος αποτελεί ευκαιρία που θα πρέπει να αξιοποιήσει το Τμήμα. Σημειώνεται ότι ο μικρός αριθμός αιτήσεων από πτυχιούχους του Τμήματος οφείλεται κυρίως στο ότι το Π.Μ.Σ. στη Δημόσια Διοίκηση απευθύνεται κυρίως σε δημόσιους υπαλλήλους. Επίσης, οι πτυχιούχοι του Τμήματος προτιμούν να κάνουν μεταπτυχιακές σπουδές σε ένα πιο εξειδικευμένο ή σε ένα συμπληρωματικό γνωστικό πεδίο, παρά να κάνουν μεταπτυχιακές σπουδές πάλι στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, για λόγους διαφοροποίησης και καλύτερης διαμόρφωσης του επαγγελματικού τους προφίλ.

Γ) Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

Το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών ξεκίνησε να λειτουργεί από το ακαδ. Έτος 2020-2021. Ανά έτος προκηρύσσονται δύο προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος, οι οποίες συγκέντρωσαν μεγάλο ενδιαφέρον, ως επί το πλείστον από απόφοιτους άλλους Τμημάτων και Σχολών. Ειδικότερα, για το ακαδ. έτος 2022-2023 κατατέθηκαν 6 νέες αιτήσεις/ προτάσεις (από τις οποίες οι 5 προήλθαν από πτυχιούχους άλλων Τμημάτων) και έγιναν δεκτές οι 3. Συνολικά στο Τμήμα φοιτούν σήμερα 20 υποψήφιοι διδάκτορες.

2.3. Σκοπός και στόχοι του Τμήματος

2.3.1. Ποιοι είναι οι στόχοι και οι σκοποί του Τμήματος σύμφωνα με το ΦΕΚ ίδρυσής του;

Στο Νόμο 4610 (ΦΕΚ Α 70/07-05-2019) με τον οποίο δημιουργήθηκε το Τμήμα δεν υπάρχουν διατυπωμένοι σκοποί και στόχοι του Τμήματος. Ωστόσο, ο σκοπός και οι στόχοι του Τμήματος εκφράστηκαν στην Μελέτη Βιωσιμότητας – Σκοπιμότητας του 2019 για την ένταξη και επανίδρυση του Τμήματος στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης του ΔΙ.ΠΑ.Ε. Ο Νόμος 4610, στην παράγραφο 6 του άρθρου 1, έθετε ως πρώτη προτεραιότητα για την εφεξής λειτουργία του Τμήματος την ανάπτυξη του νέου προγράμματος σπουδών. Στο πρόγραμμα σπουδών, που δημιουργήθηκε κατόπιν εισήγησης της Συνέλευσης του Τμήματος (αρ. απόφασης 1/2019), έπειτα από πολλές συνεδριάσεις στους Τομείς και τη Συνέλευση του Τμήματος, στις οποίες συζητήθηκαν διεξοδικά όλες οι προτάσεις που κατατέθηκαν και οι απόψεις που διατυπώθηκαν, που εγκρίθηκε από τον Πρόεδρο της Διοικούσας Επιτροπής του ΔΙ.ΠΑ.Ε. με τη σύμφωνη γνώμη της Διοικούσας Επιτροπής του ΔΙ.ΠΑ.Ε., εκφράζονται η αποστολή, ο σκοπός και οι στόχοι του Τμήματος ως εξής:

Η αποστολή του Τμήματος Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων είναι η προαγωγή της επιστημονικής γνώσης, της έρευνας και της διδασκαλίας στα γνωστικά

αντικείμενα που εντάσσονται στο επιστημονικό πεδίο της Οργάνωσης και Διοίκησης των Επιχειρήσεων.

Σκοπός του Τμήματος είναι την ανάπτυξη και μετάδοση γνώσεων στο αντικείμενο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων με κύριους στόχους:

α) την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης σε φοιτητές που θα αποτελέσουν ένα μελλοντικό σώμα επιστημόνων με ευρεία επιστημονική γνώση και αναπτυγμένες δεξιότητες εφαρμογής της σε πρακτικά προβλήματα.

β) την παραγωγή νέας γνώση στο αντικείμενο της οργάνωσης και διοίκησης μέσω της ανάπτυξης υψηλού επιπέδου ερευνητικής δραστηριότητας.

γ) την εφαρμογή νέας τεχνολογίας για την υποστήριξη του επιστημονικού και οικονομικού/ παραγωγικού δυναμικού σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Όραμα του Τμήματος είναι η δημιουργία ενός σύγχρονου πανεπιστημιακού Τμήματος για την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης, της έρευνας και της διδασκαλίας στα αντικείμενα που εντάσσονται στο επιστημονικό πεδίο της Οργάνωσης και Διοίκησης των Επιχειρήσεων. Με αυτόν τον τρόπο, το Τμήμα φιλοδοξεί να εκπαιδεύσει νέους επιστήμονες που θα είναι ικανοί να ανταπεξέλθουν στις σύνθετες απαιτήσεις του σύγχρονου, δυναμικού και ταχέως μεταβαλλόμενου επιχειρηματικού περιβάλλοντος, αξιοποιώντας τις γνώσεις και τις δεξιότητες που θα αποκτήσουν κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους. Μέσω της επιστημονικής έρευνας στα σύγχρονα ζητήματα της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, το Τμήμα φιλοδοξεί επίσης να συμβάλει στην προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και στην προσπάθεια ενίσχυσης της ελληνικής οικονομίας, ανάπτυξης της περιφέρειας και προώθησης της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Η επίτευξη αυτών των στόχων συμπληρώνεται από την ανάπτυξη προγραμμάτων μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών και την ανάπτυξη πολλαπλών ερευνητικών δραστηριοτήτων στους τομείς εξειδίκευσης και επιστημονικού ενδιαφέροντος των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος.

2.3.2. Πώς αντιλαμβάνεται σήμερα η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος τους στόχους και τους σκοπούς του Τμήματος;

Η αποστολή, ο σκοπός και οι στόχοι του Τμήματος αναπτύχθηκαν πρόσφατα από τα μέλη του Τμήματος στο πλαίσιο της ανάπτυξης του νέου Προγράμματος Σπουδών, έπειτα από πολλές συνεδριάσεις στους Τομείς και τη Συνέλευση του Τμήματος, στις οποίες συζητήθηκαν διεξοδικά όλες οι προτάσεις που κατατέθηκαν και οι απόψεις που διατυπώθηκαν. Η Συνέλευση του Τμήματος κατέληξε ομόφωνα στη συνεδρίαση της 20ης Ιουνίου 2019 (αρ. 1/2019) στην εισήγηση προς τη Σύγκλητο του Ιδρύματος του νέου Προγράμματος Σπουδών, στην οποία διατυπώνονται η αποστολή, ο σκοπός και οι στόχοι του Τμήματος. Επομένως, είναι σαφές, καθότι η απόφαση λήφθηκε πρόσφατα και ομόφωνα, ότι η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος ενστερνίζεται την αποστολή, το σκοπό τους στόχους του Τμήματος, οι οποίοι για τους ίδιους λόγους ανταποκρίνονται στις τρέχουσες συνθήκες λειτουργίας, τη φυσιολογία και την ιδιοσυγκρασία του Τμήματος.

Επιπρόσθετως, η αποστολή, ο σκοπός και οι στόχοι του Τμήματος επαναλαμβάνονται στη Μελέτη Βιωσιμότητας – Σκοπιμότητας και στο Στρατηγικό Σχεδιασμό 2022-2025, που καταρτίστηκαν στο πλαίσιο της πιστοποίησης του Τμήματος (Δεκέμβριος 2021).

Η ανάπτυξη του Προγράμματος Σπουδών βασίζεται στην κοινή αντίληψη που έχουν τα μέλη του Τμήματος ότι η εκπαίδευση στην Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων αποσκοπεί στην ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε θέματα οργάνωσης επιχειρήσεων και διαχείρισης των επιχειρηματικών ζητημάτων, έχει κυρίως πρακτικό προσανατολισμό και αποσκοπεί πρωτίστως στην ανάπτυξη και εφαρμογή της επιστημονικής γνώσης για την κατανόηση των προκλήσεων, την

επίλυση των προβλημάτων και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Έχοντας κατανοήσει τη πολυπλοκότητα και τη μεταβλητότητα του σύγχρονου οικονομικού περιβάλλοντος και παρακολουθώντας τη δυναμική των εξελίξεων στην επιστήμη, τη διεθνή οικονομία και την τεχνολογία, η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος ανέπτυξε ένα σύγχρονο πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών που ενσωματώνει τις διεθνείς τάσεις στη διδασκαλία της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, παρέχει ευελιξία στις ανάγκες των φοιτητών και σύγχρονες γνώσεις και ικανότητες που προετοιμάζουν τα νέα διοικητικά στελέχη να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις και να αναπτύξουν επιτυχή καριέρα.

2.3.3. Υπάρχει απόκλιση των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος από εκείνους που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει;

Δεν υπάρχει απόκλιση. Οι στόχοι που αναφέρθηκαν στην παράγραφο 2.3.1 είναι αυτοί που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει.

1.3.4. Επιτυγχάνονται οι στόχοι που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει; Αν όχι, ποιοι παράγοντες δρουν αποτρεπτικά ή ανασταλτικά στην προσπάθεια αυτή;

Το Τμήμα ανταποκρίνεται στην αποστολή του με τρόπο ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι που θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει. Ειδικότερα:

- Το πρόγραμμα σπουδών είναι σύγχρονο, ευέλικτο, λειτουργικό και ανταποκρίνεται στις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας. Ειδικότερα:
  - ο Το πρόγραμμα σπουδών καλύπτει το ευρύτερο επιστημονικό πεδίο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και εξειδικεύεται σε τρεις κατευθύνσεις αιχμής: α) Οικονομική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση, β) Μάνατζμεντ και Μάρκετινγκ, και γ) Πληροφοριακά Συστήματα και Επιχειρησιακή Έρευνα. Το πρόγραμμα σπουδών εφαρμόζει τις γενικότερες προδιαγραφές και τις καθιερωμένες πρακτικές των αντίστοιχων προγραμμάτων σπουδών στην Ελλάδα και διεθνώς. Εφαρμόζεται το European Credit Transfer System, ώστε τα μαθησιακά αποτελέσματα να υιοθετούν τις αρχές και να εφαρμόζουν τις προδιαγραφές του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων.
  - ο Θεσπίστηκε η δυνατότητα απόκτησης κύριας και δευτερεύουσας κατεύθυνσης σπουδών, το οποίο είναι πρωτοποριακό για τα ελληνικά ΑΕΙ. Το στοιχείο αυτό μπορεί να θεωρηθεί ενδεικτικό της θέλησης και της προσπάθειας των μελών του Τμήματος να πρωτοπορήσουν διαμορφώνοντας ένα σύγχρονο πρόγραμμα σπουδών που παρακολουθεί και αφομοιώνει τις διεθνείς εξελίξεις και τις βέλτιστες πρακτικές στην διδασκαλία και την μύηση στην έρευνα.
- Στο ακαδημαϊκό δυναμικό του Τμήματος υπάρχει η νοοτροπία της συνεχούς βελτίωσης του προγράμματος σπουδών, δεδομένου ότι στην ιστορική διαδρομή του Τμήματος διενεργείται βελτιωτική ή ριζική αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών ανά πενταετία περίπου, ώστε αυτό να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες εξελίξεις στην επιστήμη της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και τις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας. Το Τμήμα προγραμματίζει να προβεί σε αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών εντός του επόμενου ακαδ. έτους, ώστε να λάβει υπόψη τα πορίσματα της έκθεσης πιστοποίησης, να διορθώσει αδυναμίες που εντοπίστηκαν και να εισάγει βελτιώσεις.
- Εφαρμόζονται διαδικασίες διασφάλισης της ποιότητας του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου, με την καθιέρωση μηχανισμών αξιολόγησης της επίδοσης φοιτητών και διδασκόντων στα μαθήματα, την πρακτική άσκηση και την πτυχιακή εργασία.
- Τα όργανα του Τμήματος λειτουργούν δημοκρατικά, με τη συμμετοχή εκπροσώπων όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας, που ενθαρρύνονται να εισηγούνται προτάσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας του Τμήματος και την αναπροσαρμογή των στόχων του.
- Τα μέλη Δ.Ε.Π. συμμετέχουν σε ερευνητικά έργα και αναπτυξιακά προγράμματα, μέσω των οποίων επιτυγχάνεται τόσο η ανάπτυξη έρευνας υψηλού επιπέδου, όσο και η συνεργασία με

άλλους φορείς.

- Γίνονται μεγάλες προσπάθειες για την αξιοποίηση κάθε ευκαιρίας χρηματοδότησης από έργα και προγράμματα, ώστε να επιτυγχάνεται η διατήρηση σύγχρονου και λειτουργικού εργαστηριακού και ερευνητικού εξοπλισμού. Σε γενικές γραμμές οι υποδομές του Τμήματος κρίνονται (οριακά) επαρκείς και λειτουργικές – αν και απέχουν ακόμη από το να θεωρηθούν ικανοποιητικές ή ενδεδειγμένες.

Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το Τμήμα λειτουργεί μόλις τέσσερα έτη με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τα Πανεπιστήμια, χρονικό διάστημα που δεν είναι αρκετό για να προσαρμοστούν οι διαδικασίες στην εκπαίδευση και την έρευνα στα νέα δεδομένα, να αξιολογηθούν επαρκώς τα αποτελέσματα της λειτουργίας του και να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα. Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τα Πανεπιστήμια δίνει στο Τμήμα ευκαιρίες για δράσεις και νέες προοπτικές ανάπτυξης, τόσο σε σχέση με τη διδασκαλία, όσο και με την ανάπτυξη ερευνητικού έργου. Ως προς τη διδασκαλία, το πρόγραμμα σπουδών μπορεί να αναπτύσσεται πιο ευέλικτα και το τυπικό ωράριο διδασκαλίας των μελών Δ.Ε.Π. προφέρεται για ερευνητικές και λοιπές επιστημονικές δραστηριότητες. Ως προς το ερευνητικό έργο, δεν υφίσταται ο περιορισμός για τη διεξαγωγή αποκλειστικά εφαρμοσμένης έρευνας, όπως ίσχυε για την έρευνα στα Τ.Ε.Ι., ενώ παρέχεται και η δυνατότητα οργάνωσης κύκλου διδακτορικών σπουδών.

Ωστόσο, ορισμένοι **ανασχετικοί παράγοντες για τη λειτουργία του Τμήματος και την επίτευξη των στόχων** του είναι οι ακόλουθοι:

- Το «σφιχτό» θεσμικό πλαίσιο και η ουσιαστική έλλειψη αυτονομίας στη λήψη αποφάσεων σε σχέση με οργανωτικά, διοικητικά και εκπαιδευτικά ζητήματα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το Τμήμα να ασχολείται συνεχώς με τη διαχείριση της καθημερινότητας, ορισμένες φορές «τρέχοντας πίσω από τις εξελίξεις», και να μην μπορεί να διαμορφώσει στρατηγικές ανάπτυξης, να αναπτύξει αποτελεσματικές συνεργασίες με άτομα και φορείς και να πειραματιστεί με καινοτομίες σε διάφορους τομείς.
- Η υπερβολική γραφειοκρατία στη λειτουργία των Πανεπιστημίων, καθώς και στη διαχείριση έργων και προγραμμάτων. Η κατάσταση αυτή λειτουργεί πολλές φορές παραλυτικά και αποθαρρυντικά για την ανάληψη πρωτοβουλιών και δράσεων από τα μέλη του Τμήματος.
- Ο περιορισμένος αριθμός μελών Δ.Ε.Π., σε συνδυασμό με το επιβαρυνόμενο διδακτικό έργο και τα αυξημένα διοικητικά καθήκοντα, που συχνά αφορούν ανούσιες και γραφειοκρατικές διαδικασίες (για παράδειγμα, συμμετοχή σε πλήθος επιτροπών διενέργειας διαγωνισμών προμηθειών παντός είδους, σε επιτροπές παραλαβής υλικών, σε επιτροπές ενστάσεων, κοκ.).
- Η ελλιπής διοικητική και τεχνική υποστήριξη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων, με αποτέλεσμα οι διάφορες δράσεις να γίνονται λιγότερο αποτελεσματικά και με μεγαλύτερο φόρτο εργασίας από τα μέλη Δ.Ε.Π.
- Οι δυσκολία ανανέωσης/ εκσυγχρονισμού, συντήρησης και ανανέωσης του τεχνολογικού και λοιπού εξοπλισμού, που σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι και ανεπαρκής ή απαρχαιωμένος, κυρίως λόγω γραφειοκρατικών/ διοικητικών δυσχερειών και έλλειψης/ ανεπάρκειας χρηματοδότησης.
- Η έλλειψη μηχανισμών παροχής κινήτρων για έρευνα και διδασκαλία υψηλού επιπέδου.
- Η έλλειψη επαρκών και ευέλικτων μηχανισμών υποστήριξης της έρευνας.

2.3.4. Θεωρείτε ότι συντρέχει λόγος αναθεώρησης των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος;

Το Τμήμα παρακολουθεί συνεχώς τις εξελίξεις στην επιστήμη, την εκπαίδευση και την αγορά εργασίας και έχει την πρόθεση να ανανεώνει συνεχώς τους στόχους του και τις επιδιώξεις του ώστε να βρίσκεται πάντα στην τέχνη των εξελίξεων.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διατύπωση της αποστολής, του σκοπού και των στόχων του Τμήματος

έγινε πρόσφατα (άνοιξη του 2019), η Συνέλευση του τμήματος θεωρεί ότι οι υφιστάμενοι στόχοι είναι έγκυροι, ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και δεν υπάρχει άμεση ανάγκη προσαρμογής ή αλλαγής τους. Ωστόσο, το Τμήμα περιμένει την τελική έκθεση πιστοποίησης και θα λάβει σοβαρά υπόψη τα πορίσματά της προκειμένου να αποφανθεί για το αν χρειάζεται αναδιατύπωση των στόχων του Τμήματος.

2.4. Διοίκηση του Τμήματος

2.4.1. Ποιες επιτροπές είναι θεσμοθετημένες και λειτουργούν στο Τμήμα;

Σύμφωνα με το άρθρο 28 του Ν. 4957/2022, τα θεσμοθετημένα όργανα του Τμήματος είναι: α) η Συνέλευση, β) ο Πρόεδρος, και γ) ο Αντιπρόεδρος (για τα Τμήματα που δεν έχουν Τομείς).

Τα συλλογικά όργανα του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29, 30, 32 και 33 του Ν. 4957/2022, με τη συμμετοχή και εκπροσώπων των φοιτητών, του διοικητικού και του ειδικού επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού, όπου προβλέπεται.

Στο Τμήμα λειτουργούν οι ακόλουθες επιτροπές:

- Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης.
- Συντονιστική Ομάδα Πιστοποίησης Προγράμματος Σπουδών.
- Επιτροπή Αναμόρφωσης Προγράμματος Σπουδών.
- Συντονιστική επιτροπή διδακτορικού προγράμματος σπουδών.
- Συντονιστική επιτροπή μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών (ξεχωριστή για κάθε μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών).
- Επιτροπή αξιολόγησης των αιτήσεων υποψήφιων διδασκόντων.
- Επιτροπή αξιολόγησης των αιτήσεων υποψήφιων μεταπτυχιακών φοιτητών.
- Διάφορες επιτροπές που ορίζονται ad hoc για την επιλογή και πρόσληψη επιστημονικών συνεργατών που αναλαμβάνουν διδακτικό έργο.
- Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης
- Επιτροπή για την επιμέλεια κατάρτισης και έκδοσης οδηγού σπουδών.
- Επιτροπή προβολής και εξωστρέφειας του Τμήματος.
- Επιτροπή διατήρησης επαφής με αποφοίτους και παρακολούθησης της επαγγελματικής σταδιοδρομίας των αποφοίτων.

Το Τμήμα μεριμνά πάντα για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία του και είναι έτοιμο να θεσπίσει επιτροπές, μόνιμες ή ad hoc, που θα αναλάβουν την εκτέλεση συγκεκριμένου έργου, με δημοκρατικές και διαφανείς διαδικασίες.

2.4.2. Ποιοι εσωτερικοί κανονισμοί (π.χ. εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών) υπάρχουν στο Τμήμα;

Το Τμήμα διαθέτει *Κανονισμό Λειτουργίας*, ο οποίος συντάχθηκε το 2019 σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις των νόμων 4009/2011 και 4485/2017 και ανανεώθηκε το 2023 ώστε να ενσωματώνει τις ρυθμίσεις του Ν. 4957/2022, και ρυθμίζει όλα τα κύρια ζητήματα της λειτουργίας του Τμήματος, όπως: α) η οργάνωση των μαθημάτων, το ωρολόγιο πρόγραμμα η οργάνωση της διδασκαλίας και η διάρκεια διδασκαλίας μαθημάτων, β) η διδασκαλία ξένων γλωσσών, γ) οι εξεταστικές περιόδοι, το πρόγραμμα εξετάσεων, η διαδικασία διεξαγωγής των εξετάσεων, η βαθμολογία, δ) η διαδικασία εκπόνησης εργασιών, ε) η ανακήρυξη πτυχιούχων, οι τίτλοι σπουδών και το Παράρτημα Διπλώματος, στ) η αναγνώριση μαθημάτων λόγω μετεγγραφής ή κατάταξης και οι φιλοξενούμενοι φοιτητές, ζ) η Πολιτική Διασφάλισης Ποιότητας και η διαδικασίες αυτό-αξιολόγησης, κ.α.

Το Τμήμα διαθέτει επίσης τους ακόλουθους κανονισμούς:

- *Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών*, ξεχωριστό για κάθε μεταπτυχιακό, ο οποίος έχει δημοσιευτεί στο ΦΕΚ ίδρυσης του κάθε μεταπτυχιακού.

- *Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών*, οποίος έχει δημοσιευτεί σε ΦΕΚ (Β' ΔΦ 15/12672 3663/2-9-2020).
- *Οδηγό Προπτυχιακών Σπουδών*, που περιγράφει τη δομή και τη λειτουργία του Τμήματος, το προσωπικό του Τμήματος, το πρόγραμμα σπουδών, τα μαθήματα και τις κατευθύνσεις, τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους φοιτητές, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των φοιτητών.
- *Οδηγό Πρακτικής Άσκησης*, που περιγράφει το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης και τους όρους του, τις προϋποθέσεις συμμετοχής, και τις διαδικασίες που εφαρμόζονται, κ.α.
- *Οδηγό συμμετοχής σε προγράμματα διεθνούς κινητικότητας (Erasmus+)*, που περιγράφει το πρόγραμμα Erasmus+ για διδακτικό προσωπικό και φοιτητές, τους όρους του και τις προϋποθέσεις συμμετοχής, τις διαδικασίες που εφαρμόζονται, κ.α.
- *Οδηγό Εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας*, που θέτει τις προδιαγραφές και παρέχει οδηγίες στους φοιτητές για την εκπόνηση της πτυχιακής τους εργασίας.
- *Κανονισμό διαχείρισης παραπόνων φοιτητών*, που περιγράφει τις διαδικασίες που μπορούν να ακολουθήσουν οι φοιτητές για να υποβάλουν επίσημα ένα παράπονο προς τα όργανα του Τμήματος και το χειρισμό των παραπόνων από τα όργανα του Τμήματος.
- *Κανονισμό Ακαδημαϊκού Συμβούλου Σπουδών*, που περιγράφει το νεοσύστατο θεσμό στο Τμήμα του Ακαδημαϊκού Συμβούλου Σπουδών και τον τρόπο που εφαρμόζεται (αρμοδιότητες/ καθήκοντα, διαδικασίες και αποτελέσματα συναντήσεων με τους φοιτητές, κ.α.).

Τέλος, για τη ρύθμιση διαφόρων θεμάτων σχετικά με τη διεξαγωγή των εξετάσεων εξ αποστάσεως, λόγω του κορονοϊού, στις εξεταστικές περιόδους του Ιουνίου και του Σεπτεμβρίου του 2020, το Τμήμα ανέπτυξε κανονισμό προφορικών και γραπτών εξ αποστάσεως εξετάσεων, καθώς επίσης και οδηγίες προς καθηγητές για τη διεξαγωγή των εξετάσεων και αντίστοιχα προς φοιτητές για τη συμμετοχή τους στις εξ αποστάσεως εξετάσεις.

2.4.3. Είναι διαρθρωμένο το Τμήμα σε Τομείς; Σε ποιους; Ανταποκρίνεται η διάρθρωση αυτή στη σημερινή αντίληψη του Τμήματος για την αποστολή του;

Όταν το Τμήμα λειτουργούσε ως ακαδημαϊκή μονάδα Τ.Ε.Ι. προβλέπονταν η διάρθρωσή του σε Τομείς, ωστόσο έπειτα από την ένταξή του στο ΔΙ.ΠΑ.Ε., οι Τομείς περιέπεσαν σε αδράνεια, καθώς η κείμενη νομοθεσία προβλέπει την οργάνωση Τομέων σε Τμήματα που έχουν 30 μέλη ΔΕΠ, τουλάχιστον.

Ωστόσο, οι τρεις επιμέρους κατευθύνσεις σπουδών λειτουργούν εκ παραδόσεως ως «άτυποι τομείς» του Τμήματος:

- α) Κατεύθυνση Πληροφορικών Συστημάτων και Επιχειρησιακής Έρευνας,
- β) Κατεύθυνση Μάνατζμεντ και Μάρκετινγκ, και
- γ) Κατεύθυνση Οικονομικής και Χρηματοοικονομικής Διοίκησης.

Η οργάνωση του Τμήματος σε αυτές τις κατευθύνσεις («άτυπους τομείς») ανταποκρίνεται στη σημερινή αντίληψη του Τμήματος για την αποστολή και τους στόχους του.

3. Προγράμματα Σπουδών

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα των προγραμμάτων σπουδών (προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών), απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων που αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Ανάλυση Κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων».

Για κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει να απαντηθούν και να σχολιαστούν τα ακόλουθα τουλάχιστον σημεία:
(α) Ποιά, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο;

(β) Ποιές ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ποιούς ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο;

3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

3.1.1 Πώς κρίνετε το βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Το Πρόγραμμα Σπουδών δημιουργήθηκε το 2019 με την ένταξη του Τμήματος στο ΔΙ.ΠΑ.Ε. και λειτούργησε για πρώτη φορά το ακαδ. έτος 2019-2020. Τα μέλη του Τμήματος θεωρούν ότι ανταποκρίνεται στην αποστολή, το σκοπό και τους στόχους του Τμήματος, καθώς και τις απαιτήσεις της οικονομίας και της κοινωνίας. Αναλυτικά αναφορά σε αυτά τα σημεία γίνεται στην ενότητα 2. Ωστόσο, έπειτα από 3 χρόνια λειτουργίας, το Τμήμα προτίθεται να αναμορφώσει το υφιστάμενο πρόγραμμα σπουδών, αμέσως μετά την πιστοποίησή του, που αναμένεται να λάβει χώρα στους επόμενους μήνες, προκειμένου να διορθώσει αδυναμίες που εντοπίστηκαν κατά την εφαρμογή του από το ακαδ. έτος 2019-2020 ως σήμερα, να εκσυγχρονίσει το περιεχόμενο των υφιστάμενων μαθημάτων και να εισάγει νέα μαθήματα (πιθανόν με αντικατάσταση υφιστάμενων μαθημάτων) που αντανακλούν τις σύγχρονες τάσεις στην επιστήμη και την αγορά εργασίας.

Η Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων αποτελεί ένα σύγχρονο επιστημονικό πεδίο που εντάσσεται ευρύτερα στο χώρο των οικονομικών και κοινωνικών επιστημών και αποσκοπεί γενικά στη μελέτη της λειτουργίας των επιχειρήσεων ως κύριων οικονομικών οντοτήτων και παραγωγικών μονάδων. Ειδικότερα, η Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων αναπτύσσει και χρησιμοποιεί επιστημονική γνώση για την ανάλυση, κατανόηση και επίλυση προβλημάτων των επιχειρήσεων, καθώς και τη διευθέτηση άλλων ζητημάτων που ανακύπτουν από τη λειτουργία και την αλληλεπίδραση των επιχειρήσεων στο πλαίσιο της οικονομίας και της οργανωμένης κοινωνίας. Η εκπαίδευση στην Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων αποσκοπεί στην ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων σε θέματα οργάνωσης επιχειρήσεων και διαχείρισης των επιχειρηματικών ζητημάτων. Οι σπουδές στην Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες ανάπτυξης της οικονομίας και των επιχειρήσεων και τα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών είναι από τα πλέον δημοφιλή παγκοσμίως, τόσο σε προπτυχιακό, όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Για το λόγο αυτό, το αντικείμενο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων αποτελεί ένα από τα κλασικά και πλέον δυναμικά εξελισσόμενα γνωστικά πεδία στον ευρύτερο χώρο των οικονομικών επιστημών και των επιστημών διοίκησης. Για το λόγο αυτό, τα Τμήματα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο σε κάθε Σχολή Οικονομίας και Διοίκησης και έχουν θέση σχεδόν σε κάθε Πανεπιστήμιο στον κόσμο.

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος παρέχει μέσα από τα υποχρεωτικά μαθήματα ένα ευρύ φάσμα γνώσεων που καλύπτει όλους τους τομείς της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, έτσι ώστε οι φοιτητές να αποκτούν τα αναγκαία επιστημονικά εφόδια που απαιτούνται από τους σύγχρονους μάντζερ, τους επιστήμονες και τους ειδικούς της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων. Παράλληλα, οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν περαιτέρω τις γνώσεις και τις ικανότητές τους επιλέγοντας κύρια και δευτερεύουσα κατεύθυνση σπουδών, κάνοντας πρακτική άσκηση ως μέρος των σπουδών προκειμένου να αποκτήσουν επαγγελματική

εμπειρία και εκπονώντας διπλωματική εργασία για να ολοκληρώσουν την επιστημονική τους κατάρτιση.

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος συμβάλλει στην ανάπτυξη επιστημόνων και επιχειρηματικών στελεχών που θα είναι σε θέση να αξιοποιήσουν τους πόρους της ελληνικής οικονομίας για να δημιουργήσουν προστιθέμενη αξία, θέσει εργασίας, νέες επενδύσεις και νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες. Η ανάπτυξη και η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων και κατ' επέκταση της ελληνικής οικονομίας θα πρέπει να βασιστεί σε ένα καλά εκπαιδευμένο επιστημονικό δυναμικό, στο οποίο οι πτυχιούχοι των Τμημάτων Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων έχουν κομβικό ρόλο, ως στελέχη επιχειρήσεων, ως επιχειρηματίες και ως ειδικοί επιστήμονες, για την οργάνωση και διοίκηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, το σχεδιασμό νέων δράσεων, την ανάπτυξη καινοτομιών και την επιχειρηματική αξιοποίηση των ιδεών και των επιτευγμάτων άλλων επιστημονικών κλάδων και φορέων του παραγωγικού ιστού της χώρας.

Η σημασία των σπουδών στη διοίκηση επιχειρήσεων γίνεται ακόμη εντονότερη για την επιτυχία των προσπαθειών τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης. Το Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Δι.Π.Α.Ε. εδρεύει στην ελληνική περιφέρεια και έχει ιδιαίτερο ρόλο και σημασία στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας των Σερρών και της ευρύτερης περιοχής της Κεντρικής Μακεδονίας, που έχει πληθυσμό περίπου 1,8 εκ. κατοίκους και είναι το δεύτερο μεγαλύτερο παραγωγικό κέντρο της χώρας. Επίσης, η γεωγραφική εγγύτητα με τις γειτονικές χώρες της Βαλκανικής και της Παρευξείνιας Ζώνης δίνει την δυνατότητα συμβολής στην ανάπτυξη δράσεων εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων. Το Τμήμα συνεργάζεται με παραγωγικούς και κοινωνικούς φορείς της τοπικής κοινωνίας και της ευρύτερης περιοχής της Κεντρικής Μακεδονίας για την ανάληψη εκπαιδευτικών, ερευνητικών και κοινωνικών δράσεων, που αναπτύσσονται αναλυτικά στην ενότητα 7 της έκθεσης εσωτερικής αξιολόγησης.

Στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος δεν λειτουργεί άλλο Τμήμα που να θεραπεύει το επιστημονικό πεδίο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων. Ασφαλώς όλα τα Τμήματα της Σχολής Οικονομίας και Διοίκησης έχουν κάποια συγγένεια ως προς το επιστημονικό τους αντικείμενο, για αυτό άλλωστε συγκροτούν από κοινού τη Σχολή Οικονομίας και Διοίκησης, ωστόσο δεν επικαλύπτονται μεταξύ τους και το καθένα εξειδικεύεται και θεραπεύει το δικό του διακριτό επιστημονικό αντικείμενο. Ειδικότερα:

- Στις Σέρρες λειτουργεί το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, το οποίο αποτελεί εντελώς διαφορετικό επιστημονικό πεδίο, που αφορά την οικονομική ανάλυση και θεωρία σε επίπεδο μικροοικονομίας και μακροοικονομίας και δεν άπτεται της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων (μάννατζμεντ).
- Στην Κατερίνη λειτουργεί το Τμήμα Διοίκησης Εφοδιαστικής Αλυσίδας, το οποίο εξειδικεύεται στο υπο-πεδίο της εφοδιαστικής αλυσίδας.
- Στη Θεσσαλονίκη λειτουργεί το Τμήμα Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού, το οποίο έχει διαφορετικό επιστημονικό προσανατολισμό, αφορά τη διοίκηση/ διαχείριση πάσης φύσης οργανισμών, και επικεντρώνεται στα ζητήματα του μάρκετινγκ και του τουρισμού. Επίσης, λειτουργεί το Τμήμα Λογιστικής και Πληροφοριακών Συστημάτων το οποίο επίσης επικεντρώνεται στα επιμέρους υπο-πεδία της λογιστικής και των πληροφοριακών συστημάτων.
- Στην Καβάλα λειτουργεί το Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, το οποίο έχει διαφορετικό προσανατολισμό και επικεντρώνεται στο υπο-πεδίο των επιστημονικών μεθόδων διοίκησης (scientific management ή operations management) σε σχέση με την ανάπτυξη και διαχείριση της τεχνολογίας. Επίσης, λειτουργεί το Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, το οποίο επικεντρώνεται στα αντίστοιχα γνωστικά πεδία.
- Στη Σχολή Μηχανικών λειτουργεί στη Θεσσαλονίκη το Τμήμα Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης, το οποίο έχει εμφανώς διαφορετικό προσανατολισμό και αντικείμενο σπουδών.

Στην Ελλάδα λειτουργούν συνολικά 4 ακόμη Τμήματα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων (στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Πανεπιστήμιο Πειραιά, στο Πανεπιστήμιο

Μακεδονίας, και στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας). Λειτουργούν επίσης 3 Τμήματα Διοίκησης Επιχειρήσεων (Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής και Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας) και 2 Τμήματα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου). Τέλος, λειτουργούν 4 Τμήματα που εξειδικεύονται στη διοίκηση ορισμένου τύπου επιχειρήσεων (Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού στο Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, Οικονομικής & Διοίκησης Τουρισμού στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Διοίκησης Επιχειρήσεων Αγροτικών Προϊόντων και Τροφίμων στο Πανεπιστήμιο Πατρών και Βιομηχανικής Διοίκησης & Τεχνολογίας στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς). Συμπερασματικά, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία και τη σημαντικότητα που έχουν οι σπουδές και η έρευνα στο επιστημονικό πεδίο της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων και τις τάσεις που αναπτύσσονται διεθνώς σε σχέση με την εκπαίδευση στελεχών οικονομίας και διοίκησης, θεωρούμε ότι τα Τμήματα που θεραπεύουν το επιστημονικό πεδίο της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων στην Ελλάδα σε καμία περίπτωση δεν είναι πολλά σε σχέση με τις παραγωγικές δυνατότητες και τις οικονομικές ανάγκες της χώρας. Ζητούμενο πρέπει να είναι ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση των προγραμμάτων σπουδών, κάτι που έχουμε ξεκινήσει και συνεχώς προσπαθούμε να το βελτιώνουμε στο Τμήμα μας, ώστε οι πτυχιούχοι να αποκτούν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που πρέπει να έχουν οι σύγχρονοι μάνατζερ και επιχειρηματίες σήμερα και στο μέλλον.

3.1.1.1. Διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας.

Για την ανάπτυξη του Προγράμματος Σπουδών λήφθηκαν υπόψη οι σύγχρονες τάσεις που διαμορφώνονται στη διδασκαλία, την επιστήμη και την έρευνα στους τομείς της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και μελετήθηκαν τα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών άλλων Τμημάτων Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων Ελληνικών Πανεπιστημίων και Πανεπιστημίων της αλλοδαπής, όπως αυτά αποτυπώθηκαν στην μελέτη Σκοπιμότητας – Βιωσιμότητας του Τμήματος που έγινε αρχικά το 2019-2020, στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης του Δι.Π.Α.Ε., και επικαιροποιήθηκε το 2022-2023, στο πλαίσιο της υποβολής πρότασης πιστοποίησης του Τμήματος. Επίσης, λήφθηκαν υπόψη ο αριθμός και η επιστημονική ειδικευση των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος, καθώς και άλλοι λειτουργικοί και οργανωτικοί παράγοντες και περιορισμοί.

Το Τμήμα έχει διενεργήσει στο παρελθόν έρευνα στις ελληνικές επιχειρήσεις με σκοπό να προσδιορίσει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που κατά τη γνώμη των επιχειρήσεων πρέπει να συγκεντρώνουν οι πτυχιούχοι του Τμήματος.

Σε σχέση με προγραμματισμένη αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών το επόμενο ακαδ. έτος (βλέπε παράγραφο 3.1.1), το Τμήμα έχει ήδη δρομολογήσει τη διενέργεια μελέτης της δομής και του περιεχομένου των προγραμμάτων σπουδών των Τμημάτων Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων των 100 καλύτερων πανεπιστημίων της Ευρώπης, από την οποία θα αναδειχτούν οι σύγχρονες τάσεις στα γνωστικά αντικείμενα και τη διδασκαλία.

3.1.1.2. Διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών.

Το Τμήμα έχει προχωρήσει από το 2000 κι έπειτα σε δύο ριζικές αναθεωρήσεις του προγράμματος σπουδών (το 2001 και το 2019) και τρεις αναμορφώσεις (2007, 2011 και 2014). Επομένως, το Πρόγραμμα Σπουδών αναθεωρείται περίπου κάθε πενταετία. Θεωρούμε ότι το διάστημα αυτό είναι κατάλληλο ώστε να επιτυγχάνονται τόσο η αξιολόγηση του ισχύοντος προγράμματος σπουδών, όσο και ο έγκαιρος εκσυγχρονισμός του. Πρόθεση του Τμήματος είναι να εξακολουθήσει την ίδια τακτική ως προς την αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών και να προβαίνει σε βελτιωτική ή ριζική αναδιάρθρωση, ανάλογα με τις συνθήκες που διαμορφώνονται και τις απαιτήσεις που αναπτύσσονται, περίπου ανά πενταετία.

Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα προγραμματίζει ήδη την επόμενη αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών, που αναμένεται να λάβει χώρα εντός του ακαδ. έτους 2023-2024, αμέσως μετά την

πιστοποίηση του τρέχοντος προγράμματος σπουδών, όπως προβλέπεται από τις διαδικασίες της ΕΘΑΕΕ.

Σε γενικές γραμμές, το Πρόγραμμα Σπουδών αναθεωρείται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Έπειτα από νομοθετικές πρωτοβουλίες ή Υπουργικές αποφάσεις. Για παράδειγμα, το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών αναπτύχθηκε με το Νόμο 4610 για την αναδιάρθρωση του ΔΙ.ΠΑ.Ε. Το προηγούμενο πρόγραμμα σπουδών, όταν το Τμήμα λειτουργούσε στο πλαίσιο του Τ.Ε.Ι. Κεντρικής Μακεδονίας, αναδιαμορφώθηκε σύμφωνα με το Π.Δ. 136/5-6-2013 (γνωστό και ως «Σχέδιο ΑΘΗΝΑ»).
- Έπειτα από εσωτερικές διεργασίες, ως αποτέλεσμα της αναγνώρισης της ανάγκης διενέργειας αλλαγών από τα μέλη Δ.Ε.Π., ώστε τα μαθήματα να ανταποκρίνονται καλύτερα στα νέα επιστημονικά δεδομένα και τις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας, ή γιατί διαπιστώνεται διάσταση με τις μαθησιακές ανάγκες και τις προσδοκίες των φοιτητών. Αυτή αναντιστοιχία συνήθως γίνεται αντιληπτή μέσα από την αλληλεπίδραση διδασκόντων και φοιτητών στις εκπαιδευτικές διαδικασίες και μέσα από τη διαδικασία αξιολόγησης των μαθημάτων από τα μέλη Δ.Ε.Π. και τους φοιτητές (αξιολόγηση μαθημάτων).

Η διαδικασία της αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών ρυθμίζεται από νομοθετικές ρυθμίσεις και τον Κανονισμό Λειτουργίας του Ιδρύματος. Η διαδικασία που εφαρμόζεται περιγράφεται σε γενικές γραμμές ως εξής:

- Η αξιολόγηση του Π.Π.Σ. πραγματοποιείται σε τακτική βάση από την ΟΜ.Ε.Α., στη βάση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης από τους φοιτητές και των απογραφικών δελτίων των διδασκόντων. Η ΟΜ.Ε.Α. εντοπίζει πιθανά προβλήματα, επικαλύψεις και αποκλίσεις από τους εκπαιδευτικούς στόχους. Σε συνεργασία με την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών προτείνονται παρεμβάσεις για τη βελτίωση του Π.Π.Σ.
- Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος την αναμόρφωση του Π.Π.Σ., λαμβάνοντας υπόψη επιπροσθέτως τις διεθνείς τάσεις στην εκπαίδευση στο αντικείμενο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, τις αντίστοιχες βέλτιστες πρακτικές άλλων Π.Π.Σ. και την αντιστοιχία της προσπάθειας των φοιτητών με τις μονάδες ECTS.
- Το νέο Π.Π.Σ. συζητείται, συμφωνείται και ψηφίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Στις διεργασίες της Συνέλευσης συμμετέχουν, σύμφωνα με το νόμο, εκπρόσωποι των φοιτητών και των μελών ειδικού επιστημονικού και διδακτικού προσωπικού. Τα μέλη Δ.Ε.Π. και όλοι οι συμμετέχοντες στις διεργασίες της Συνέλευσης μπορούν ελεύθερα να εκφράσουν τις απόψεις τους και να καταθέσουν προτάσεις. Στο τέλος διαδοχικών συνεδριών της Συνέλευσης και μέσα από διαδικασίες διαλόγου που αποσκοπούν στην ανάδειξη των πλεονεκτημάτων και των ελαττωμάτων των επιμέρους απόψεων και τη σύνθεσή τους, τα μέλη της Συνέλευσης αποφασίζουν και ψηφίζουν το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Σημειώνεται ότι στο Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων όλες οι αποφάσεις αναθεώρησης και αναμόρφωσης των Προγραμμάτων Σπουδών έχουν ληφθεί με ομοφωνία.
- Το νέο Π.Π.Σ. εγκρίνεται από την Κοσμητεία, την ΜΟ.ΔΙ.Π. και την Σύγκλητο (αν λαμβάνουν χώρα μεγάλης έκτασης αλλαγές).

3.1.1.3. Δημοσιοποίηση του Προγράμματος Σπουδών.

Το Πρόγραμμα Σπουδών δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Τμήματος, <http://ba.ihu.gr>.

Επίσης, στην ιστοσελίδα του Τμήματος δημοσιεύονται οι τυχόν μεταβατικές διατάξεις, τα περιγράμματα των μαθημάτων και οποιαδήποτε άλλη πληροφορία είναι χρήσιμη και σχετική με το Πρόγραμμα Σπουδών. Το Πρόγραμμα Σπουδών ενσωματώνεται στον Οδηγό Σπουδών, ο οποίος επίσης αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

3.1.2 Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;³

Το Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων προσφέρει ένα σύγχρονο πρόγραμμα σπουδών που καλύπτει το ευρύτερο επιστημονικό πεδίο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και εξειδικεύεται σε τρεις κατευθύνσεις: α) Οικονομική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση, β) Μάρκετινγκ και Μάρκετινγκ, και γ) Πληροφοριακά Συστήματα και Επιχειρησιακή Έρευνα. Το πρόγραμμα σπουδών εφαρμόζει τις γενικότερες προδιαγραφές και τις καθιερωμένες πρακτικές των αντίστοιχων προγραμμάτων σπουδών στην Ελλάδα και διεθνώς. Εφαρμόζεται το European Credit Transfer System, ώστε τα μαθησιακά αποτελέσματα να υιοθετούν τις αρχές και να εφαρμόζουν τις προδιαγραφές του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος υιοθετεί αρχές φοιτητοκεντρικής μάθησης και πρωτοπορεί προσφέροντας τη δυνατότητα διπλής εξειδίκευσης, με την θέσπιση κύριας και δευτερεύουσας κατεύθυνσης σπουδών, και παρέχοντας ευελιξία στην οργάνωση των σπουδών. Ειδικότερα:

- Το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει 50 μαθήματα για τη λήψη πτυχίου, που αντιστοιχούν σε 240 ECTS, εκ των οποίων τα 36 είναι μαθήματα υποχρεωτικά/ κορμού, τα 12 είναι μαθήματα επιλογής και τα δύο είναι μαθήματα αγγλικής γλώσσας (υποχρεωτικά). Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα διενέργειας πρακτικής άσκησης για την απόκτηση πρακτικών γνώσεων και εργασιακής εμπειρίας, και εκπόνησης πτυχιακής εργασίας για την επιστημονική τους ολοκλήρωση και την μύησή τους στην έρευνα.
- Τα τέσσερα πρώτα εξάμηνα σπουδών οι φοιτητές παρακολουθούν 26 συνολικά μαθήματα υποχρεωτικά/ κορμού που έχουν σκοπό να παρέχουν τις θεμελιώδεις και τις γενικές γνώσεις στην οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων. Στο πέμπτο εξάμηνο σπουδών οι φοιτητές καλούνται να επιλέξουν υποχρεωτικά την κύρια κατεύθυνση των σπουδών τους (περιλαμβάνει οκτώ μαθήματα επιλογής) και προαιρετικά τη δευτερεύουσα κατεύθυνση σπουδών (περιλαμβάνει τέσσερα μαθήματα επιλογής), ώστε να αποκτήσουν τις εξειδικευμένες γνώσεις που απαιτούνται σήμερα από τα στελέχη διοίκησης επιχειρήσεων. Η δυνατότητα επιλογής κύριας και δευτερεύουσας κατεύθυνσης σπουδών είναι μοναδικό χαρακτηριστικό ανάμεσα στα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών των άλλων Ελληνικών Πανεπιστημίων και εισάγει μία εκπαιδευτική καινοτομία – αν και αποτελεί συνήθη πρακτική στα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών στο εξωτερικό και ιδίως στις Η.Π.Α.
- Στα εξάμηνα Ε' ως Η' οι φοιτητές διδάσκονται: α) μαθήματα ειδικής υποδομής (ΜΕΥ), που είναι υποχρεωτικά για όλους τους φοιτητές, ανεξάρτητα από την κατεύθυνση που έχουν επιλέξει, β) 8 μαθήματα εξειδίκευσης (ΜΕ) ως επιλεγόμενα από την κύρια κατεύθυνση σπουδών που έχουν επιλέξει, και γ) 4 μαθήματα εξειδίκευσης (ΜΕ) ως επιλεγόμενα από την δευτερεύουσα κατεύθυνση (εφόσον και τα 4 αυτά μαθήματα επιλέγονται όλα από μία μόνο κατεύθυνση σπουδών) ή ως ελεύθερης επιλογής (όταν τα 4 αυτά μαθήματα επιλέγονται και από τις δύο άλλες κατευθύνσεις σπουδών).
- Προβλέπεται η προαιρετική διενέργεια Πτυχιακής, η οποία αντιστοιχεί σε ένα (1) μάθημα εξειδίκευσης (ΜΕ) της κύριας κατεύθυνσης από το 8ο εξαμήνου. Προβλέπεται επίσης προαιρετική Πρακτική Άσκηση διάρκειας δυο (2) μηνών, η οποία αντιστοιχεί σε ένα (1) μάθημα εξειδίκευσης (ΜΕ) της κύριας κατεύθυνσης του 8ου εξαμήνου. Η Πρακτική Άσκηση μπορεί να γίνει μετά το 6ο εξάμηνο κατά το διάστημα των θερινών διακοπών.
- Το πρόγραμμα είναι ιδιαίτερα ευέλικτο ως προς τον τρόπο που οι φοιτητές μπορούν να δηλώσουν και να παρακολουθήσουν τα μαθήματα επιλογής, καθώς αυτά οργανωμένα σε μαθήματα χειμερινού εξαμήνου (περιλαμβάνει τα μαθήματα επιλογής των Ε' και Ζ' εξαμήνων) και μαθήματα εαρινού εξαμήνου (περιλαμβάνει τα μαθήματα επιλογής των ΣΤ' και Θ' εξαμήνων). Αυτού του είδους η οργάνωση των μαθημάτων επιλογής είναι επίσης ένα καινοτόμο χαρακτηριστικό για τα προγράμματα σπουδών των Ελληνικών Πανεπιστημίων και παρέχει περισσότερες ελευθερίες στην επιλογή μαθημάτων. Επίσης, οι φοιτητές μπορούν να προσαρμόσουν σε πολύ μεγάλο βαθμό τις σπουδές τους στις προτιμήσεις τους, καθώς τα

μαθήματα επιλογής αντιστοιχούν σε ποσοστό σχεδόν 25% του συνόλου των μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου (12 στα 50 μαθήματα).

Συμπερασματικά, η δομή, η συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Σπουδών κρίνονται ικανοποιητικές και ανταποκρίνονται σε σημαντικό βαθμό στους στόχους του Τμήματος, όπως αναλυτικά περιγράφεται στη συνέχεια.

3.1.2.1 Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Το Πρόγραμμα Σπουδών περιλαμβάνει συνολικά 79 Μαθήματα, εκ των οποίων:

- **Μαθήματα Υποχρεωτικά (Υ):** 38 μαθήματα (48% στο σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων του προγράμματος σπουδών και 76% στο σύνολο των 50 μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου).

Διακρίνονται σε:

α) *Μαθήματα Γενικής Υποδομής (ΜΓΥ):* 14 (18% στο σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων και 28% στο σύνολο των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου). Διδάσκονται στα Α' και Β' εξάμηνα σπουδών και περιλαμβάνουν 2 μαθήματα αγγλικής γλώσσας.

β) *Μαθήματα Ειδικής Υποδομής (ΜΕΥ):* 24 (30% στο σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων και 48% στο σύνολο των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου). Διδάσκονται στα εξάμηνα Γ' ως Η'.

- **Μαθήματα Επιλογής Υποχρεωτικά (ΕΥ):** προσφέρονται συνολικά 41 μαθήματα (52% του συνόλου των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών), από τα οποία φοιτητές επιλέγουν τα 12 (24% στο σύνολο των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου).

Αφορούν σε:

α) *Μαθήματα Ειδίκευσης (ΜΕ) κύριας κατεύθυνσης (υποχρεωτική):* 8 μαθήματα (16% στο σύνολο των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου) που επιλέγονται στα εξάμηνα Ε' ως Η'. Από τα μαθήματα αυτά, εφόσον το επιθυμεί και το επιλέξει ο φοιτητής, 1 μάθημα μπορεί να υποκατασταθεί από τη διενέργεια Πτυχιακής.

β) *Μαθήματα Ειδίκευσης (ΜΕ) δευτερεύουσας κατεύθυνσης (προαιρετική) ή ελεύθερης επιλογής από τις δύο άλλες κατευθύνσεις:* 4 μαθήματα (8% στο σύνολο των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου) που επιλέγονται στα εξάμηνα Ε' ως Η'. Ένα μάθημα μπορεί να υποκατασταθεί από τη διενέργεια Πρακτικής Άσκησης.

3.1.2.2 Πόσα μαθήματα ελεύθερης επιλογής προσφέρονται;

Προσφέρονται συνολικά 41 μαθήματα επιλογής, που αντιστοιχούν στο 52% του συνόλου των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών. Οι φοιτητές επιλέγουν τα 12 από αυτά, δηλαδή το 24% του συνόλου των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου.

Περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στην ενότητα 3.1.2.1, στην οποία περιγράφεται ολοκληρωμένα η δομή του προγράμματος σπουδών.

Δεν προσφέρονται μαθήματα ελεύθερης επιλογής από άλλα προγράμματα σπουδών. Η δυνατότητα αυτή έχει πολλά θετικά στοιχεία, ωστόσο έχει και αρκετές δυσκολίες, οι οποίες θα πρέπει να μελετηθούν προσεκτικά ώστε να μην υπάρξουν λάθη κατά την εφαρμογή της. Τα άλλα προγράμματα σπουδών με τα οποία θα μπορούσε να υπάρξει συνεργασία σε επίπεδο μαθημάτων ελεύθερης επιλογής είναι ιδίως του Οικονομικού Τμήματος και του Τμήματος Πληροφορικής και Επικοινωνιών που εδρεύουν κι αυτά στην πανεπιστημιούπολη Σερρών.

3.1.2.3 Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

³ Συμπληρώστε τους πίνακες 12.1 και 12.2.

- **Μαθήματα Υποχρεωτικά (Υ):** 38, δηλαδή 48% στο σύνολο των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών και 76% στο σύνολο των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου. Διακρίνονται σε Μαθήματα Γενικής Υποδομής (ΜΓΥ) και Μαθήματα Ειδικής Υποδομής (ΜΕΥ).
- **Μαθήματα Επιλογής Υποχρεωτικά (ΕΥ):** 12, δηλαδή 24% στο σύνολο των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου. Διακρίνονται σε Μαθήματα Ειδίκευσης της κύριας κατεύθυνσης (8 μαθήματα) και Μαθήματα Ειδίκευσης της δευτερεύουσας κατεύθυνσης ή ελεύθερης επιλογής (4 μαθήματα).

Περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στην ενότητα 3.1.2.1, στην οποία περιγράφεται ολοκληρωμένα η δομή του προγράμματος σπουδών.

3.1.2.4 Ποια είναι η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων;

Το υπόδειγμα της ΕΘ.Α.Ε.Ε. για τα περιγράμματα μαθήματος περιέχει τους ακόλουθους τύπους μαθημάτων: γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης, γενικών γνώσεων, και ανάπτυξης δεξιοτήτων. Με βάση αυτά, τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- **Μαθήματα Γενικού Υποβάθρου:** 26 μαθήματα (Α' και Β' έτος σπουδών), δηλαδή 33% στο σύνολο των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών και 52% στο σύνολο των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου.
- **Μαθήματα Ειδικού Υποβάθρου:** 12 μαθήματα (τα μαθήματα κορμού του Γ' και του Δ' έτους σπουδών), δηλαδή 15% στο σύνολο των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών και 24% στο σύνολο των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου.
- **Μαθήματα Ειδίκευσης:** 25 μαθήματα (από τα μαθήματα επιλογής), δηλαδή 32% στο σύνολο των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών.
- **Μαθήματα Ανάπτυξης Δεξιοτήτων:** 16 μαθήματα (από τα μαθήματα επιλογής), δηλαδή 20% στο σύνολο των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών.

3.1.2.5 Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

Στα Μαθήματα Γενικής και Ειδικής Υποδομής η κατανομή των ωρών διδασκαλίας έχει ως εξής:

- Θεωρητική διδασκαλία: 105/136, ή 77%.
- Ασκήσεις: 30/136, ή 22%.
- Εργαστήρια: 1/136, ή 1%.

Στα Μαθήματα Ειδίκευσης η κατανομή των ωρών διδασκαλίας έχει ως εξής:

- Θεωρητική διδασκαλία: 131/139, ή 94%.
- Ασκήσεις: 6/136, ή 4,5%.
- Εργαστήρια: 2/139, ή 1,5%.

Η βασική προσέγγιση για την ανάπτυξη του νέου προγράμματος σπουδών το 2019 έδωσε έμφαση στη θεωρητική διδασκαλία και την προσωπική μελέτη των φοιτητών, μέσα από εργασίες και άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Ο αριθμός των ωρών διδασκαλίας που αφορά σε ασκήσεις και εργαστήρια περιορίστηκε, κυρίως γιατί υπήρξε ο ενδοιασμός από τα μέλη της Συνέλευσης κατά την σύσταση του προγράμματος σπουδών ότι θα ήταν πολύ πιθανό να μην υπάρξουν οι αναγκαίοι εκπαιδευτικοί, χρηματοδοτικοί και υλικοί πόροι για τη διοργάνωση πολλών ασκήσεων και εργαστηρίων.

Σημειώνονται τα εξής:

α) Ως προς χαρακτηρισμό της διδασκαλίας ως «Θεωρία» & «Ασκήσεις Πράξης». Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος σε γενικές γραμμές προτίμησαν να χαρακτηρίσουν ως «θεωρητική» τη διδασκαλία των περισσότερων μαθημάτων, θεωρώντας ότι η διάκριση μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας και ασκήσεων δεν είναι σαφής και ότι, στην πράξη, η θεωρητική διδασκαλία και οι ασκήσεις εμπλέκονται μεταξύ τους και είναι δύσκολο να διαχωριστούν. Στα περισσότερα μαθήματα επικράτησε ο χαρακτηρισμός της θεωρητικής διδασκαλίας ως κυρίαρχος τύπος, εννοώντας ασφαλώς ότι ταυτόχρονα διεξάγονται και ασκήσεις, μελέτες περίπτωσης και άλλες παρόμοιες δραστηριότητες που έχουν προσανατολισμό προς την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων.

β) Ως προς χαρακτηρισμό της διδασκαλίας ως «Εργαστήριο». Η επιλογή του εργαστηριακού τύπου διδασκαλίας συνοδεύεται από μικρότερη ευελιξία ως προς τις εκπαιδευτικές διαδικασίες, καθώς η διδασκαλία θα πρέπει να λαμβάνει χώρα κάθε εβδομάδα στους χώρους των εργαστηρίων. Για το λόγο αυτό, πολλά μέλη Δ.Ε.Π. επέλεξαν τον τύπο της θεωρητικής διδασκαλίας, σκεπτόμενοι ότι μπορούν να επιλέξουν να μεταβούν περιστασιακά σε ένα εργαστήριο και να διεξάγουν εκεί το μάθημα τους (για παράδειγμα για την επίδειξη ενός λογισμικού ή την πρακτική εξάσκηση των φοιτητών σε ένα λογισμικό). Οι φοιτητές που θέλουν να εμβαθύνουν και να αναπτύξουν περισσότερες δεξιότητες μπορούν να αναλαμβάνουν εργασίες, οι οποίες εκπονούνται με χρήση λογισμικού σε ώρες προσωπικής μελέτης και εξάσκησης στους χώρους των εργαστηρίων.

γ) Οι ασκήσεις και τα εργαστήρια έχουν νόημα όταν γίνονται σε μικρές ομάδες φοιτητών. Τα υφιστάμενα εργαστήρια του Τμήματος έχουν χωρητικότητα 25 θέσεων εργασίας περίπου. Επομένως, η διδασκαλία στο εργαστήριο απαιτεί τη διοργάνωση πολλών επιμέρους ομάδων (για παράδειγμα, αν επρόκειτο να παρακολουθήσει ένα εργαστήριο όλη η τάξη, τότε πρέπει να γίνουν 10 ομάδες περίπου) και επιφέρει ένα τεράστιο φόρτο στο διδακτικό έργο.

δ) Η εκπαίδευση των φοιτητών του Τμήματος που επιδιώκει την ανάπτυξη πρακτικών γνώσεων και ικανοτήτων μπορούν να καλυφθούν σε μεγάλο βαθμό μέσα από ασκήσεις (για παράδειγμα, μελέτες περίπτωσης), που μπορούν να διεξαχθούν και στις αίθουσες διδασκαλίας, αποφεύγοντας του περιορισμούς των εργαστηρίων που αναφέρθηκαν προηγουμένως.

Η εφαρμογή του τρέχοντος προγράμματος σπουδών έχει καταδείξει ότι αρκετά μέλη Δ.Ε.Π. έχουν εκφράσει την προτίμηση να εντάξουν ή να αυξήσουν τις ώρες εργαστηριακής διδασκαλίας στα μαθήματά τους, ενόψει της επικείμενης αναμόρφωσης του προγράμματος σπουδών στο επόμενο ακαδ. έτος. Το στοιχείο αυτό, σε συνδυασμό με τις λοιπές απαιτήσεις και τους διαθέσιμους εκπαιδευτικούς πόρους και υποδομές, θα οδηγήσει σε δομικές και λειτουργικές βελτιώσεις στην προγραμματισμένη αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών.

3.1.2.6 Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Παρατηρείται επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;

Τα περιγράμματα των μαθημάτων έχουν αναπτυχθεί σύμφωνα με το Πρότυπο του Συστήματος ECTS. Σε αυτά περιλαμβάνονται οι στόχοι, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και η περιγραφή της ύλης, μέσα από τον προγραμματισμό της διδασκαλίας, οι εκπαιδευτικές διαδικασίες και οι διαδικασίες αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών. Υπεύθυνος για τη σύνταξη των περιγραμμάτων είναι ο εκάστοτε υπεύθυνος του μαθήματος (για τα μαθήματα η διδασκαλία των οποίων ανατίθεται αποκλειστικά σε εξωτερικούς συνεργάτες το περίγραμμα μαθήματος συντάσσεται από μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος που έχει γνωστικό αντικείμενο συναφές και πλησίον του γνωστικού αντικειμένου του μαθήματος, σε συνεργασία με τον διδάσκοντα – εξωτερικό συνεργάτη).

Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών αναπτύσσει συντονιστικό ρόλο στην ανάπτυξη των περιγραμμάτων των μαθημάτων ώστε αφενός να καλύπτονται ευρύτερα τα γνωστικά πεδία και αφετέρου μην υπάρχουν αχρείαστες επικαλύψεις της ύλης. Επίσης, σε συνεργασία με την ΟΜ.Ε.Α. που έχει πρόσβαση στα απογραφικά δελτία των διδασκόντων και τις αξιολογήσεις των μαθημάτων από τους φοιτητές, μεριμνά ώστε τα περιγράμματα των μαθημάτων να είναι πλήρη, χωρίς κενά, ούτε μεγάλες και αναίτιες επικαλύψεις.

Τα μέλη της η Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών επισημαίνουν ότι το φαινόμενο της επικάλυψη της ύλης συμβαίνει σε πολύ λίγα μαθήματα (περίπου 10%) και αφορά ένα μικρό μέρος της ύλης του μαθήματος μόνο. Οι διδάσκοντες θεωρούν ότι η μικρής έκτασης η επικάλυψη της ύλης είναι αναμενόμενη, καθώς οι ίδιες έννοιες ή φαινόμενα αποτελούν αντικείμενο μελέτης διαφορετικών γνωστικών πεδίων και επομένως διαφορετικών μαθημάτων. Για το λόγο αυτό, δεν αποτελεί αρνητικό στοιχείο και πρόβλημα που πρέπει να επιλυθεί. Ουσιαστικά, η μικρής κλίμακας επικάλυψη της ύλης σε διαφορετικά μαθήματα συμβάλλει στη διασύνδεση των μαθημάτων μεταξύ τους και επιτρέπει να παρουσιάζονται μέσα από διαφορετικές οπτικές γωνίες ορισμένες έννοιες και φαινόμενα και να φωτίζονται οι διαφορετικές πτυχές τους. Επίσης, οι διδάσκοντες επισημαίνουν ότι οι φοιτητές συνήθως ζητούν κατά τη διδασκαλία νέων μαθημάτων μία διασύνδεση των στόχων και της ύλης του νέου μαθήματος με άλλα μαθήματα που έχουν παρακολουθήσει στο παρελθόν, ώστε να μπορέσουν να τα κατανοήσουν καλύτερα.

Τα περιγράμματα όλων των μαθημάτων συζητούνται και εγκρίνονται από τη Συνέλευση του Τμήματος και στη συνέχεια αναρτώνται στο διαδικτυακό τόπο του Τμήματος. Επομένως, όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. λαμβάνουν γνώση της διδασκαλίας στα άλλα μαθήματα του προγράμματος σπουδών και μπορούν να τα συμβουλευτούν ανά πάσα στιγμή.

Τα μέλη Δ.Ε.Π. έχουν τη δυνατότητα να αναμορφώσουν μερικώς και σε μικρή έκταση τα περιγράμματα σπουδών αν, κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, διαπιστώσουν την ανάγκη για αυτό (για παράδειγμα, μπορούν να εντάξουν εκπαιδευτική ύλη από ένα νέο αξιόλογο σύγγραμμα, να αναπροσαρμόσουν την ύλη του μαθήματος ώστε να ανταποκρίνεται στη νεότερη έκδοση του κύριου εκπαιδευτικού εγχειριδίου ή ανάλογα με τον τρόπο που ανταποκρίνονται οι φοιτητές στη διδασκαλία και τη μάθηση, ή ακόμη και να επαναδιατυπώσουν ορισμένους στόχους του μαθήματος). Αυτού του είδους οι μικρής έκτασης αναμορφώσεις εγκρίνονται από τη Συνέλευση, αλλά παραμένουν άτυπες, ως την επόμενη γενική αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών, οπότε ενσωματώνονται επίσημα στα περιγράμματα των μαθημάτων.

3.1.2.7 Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι; Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων που εντάσσονται στο σύστημα;

Το Τμήμα δεν εφαρμόζει με επίσημο τρόπο σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων, παρά μόνο έμμεσα και με τον τρόπο που περιγράφεται στην τελευταία παράγραφο της ενότητας.

Ο κύριος λόγος είναι ο μικρός αριθμός των μαθημάτων στα οποία θα ήταν πραγματικά αναγκαία η κατοχή προγενέστερων γνώσεων και δεξιοτήτων, που έχουν αποκτηθεί μέσα από τη διδασκαλία μαθημάτων προηγούμενων εξαμήνων. Ακόμη και σε ορισμένα μαθήματα στα οποία φαίνεται να υπάρχει αλληλουχία στη φοίτηση (ενδεικτικά αναφέρονται οι περιπτώσεις των μαθημάτων Στατιστική I και II, ή Ποσοτικές Μέθοδοι I και II), στην πραγματικότητα η ύλη που διδάσκεται στο μάθημα που ακολουθεί διαφέρει σε μεγάλο βαθμό και δεν προϋποθέτει ουσιαστική και μεγάλη έκτασης προγενέστερη γνώση ή δεξιότητες. Σε άλλα μαθήματα που υπάρχει σαφής συσχέτιση (ενδεικτικά αναφέρονται οι περιπτώσεις Μάρκετινγκ και Συμπεριφορά Καταναλωτή, ή Εισαγωγή στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική Λογιστική), αν και το μάθημα που ακολουθεί κάνει χρήση σε ένα βαθμό εννοιών που αναφέρθηκαν στο προγενέστερο μάθημα, εντούτοις δεν θεωρείται ότι οι φοιτητές δεν θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του μαθήματος που ακολουθεί αν δεν έχουν περάσει το προγενέστερο μάθημα.

Οι φοιτητές του Τμήματος είναι έντονα αντίθετοι στη θέσπιση συστήματος προαπαιτούμενων μαθημάτων, γιατί αυτό επιβάλλει χρονικούς περιορισμούς στην παρακολούθηση των μαθημάτων και θέτει εμπόδια στην φοίτηση, με αποτέλεσμα να προκαλείται συχνά καθυστέρηση στην

ολοκλήρωση των σπουδών τους (η αντίδρασή τους είναι ακόμη πιο έντονη από τη στιγμή της εφαρμογής των ανώτατων ορίων φοίτησης). Κατά τις διαδικασίες αναμόρφωσης του προγράμματος σπουδών η Συνέλευση λαμβάνει υπόψη τις διάφορες απόψεις και απαιτήσεις όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος, επομένως και των φοιτητών, προκειμένου να καταλήξει σε ένα πρόγραμμα σπουδών που καλύπτει τις ανάγκες και τις επιδιώξεις όλων. Από τη στιγμή που η άποψη των μελών Δ.Ε.Π. συγκλίνει στο ότι η θέσπιση προαπαιτούμενων μαθημάτων δεν θεωρείται πραγματικά αναγκαία, η Συνέλευση του Τμήματος κρίνει ότι η απόφαση να μην υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα συμβάλλει καλύτερα στην ομαλή λειτουργία του προγράμματος σπουδών και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Να σημειωθεί ότι οι διδάσκοντες τονίζουν στους φοιτητές ότι η δομή και η διάρθρωση του προγράμματος σπουδών εφαρμόζει συγκεκριμένη λογική και τους κάνουν ισχυρή σύσταση να δηλώνουν, να παρακολουθούν και να εξετάζονται επιτυχώς κατά προτεραιότητα τα μαθήματα του τρέχοντος εξαμήνου σπουδών και τα μαθήματα προηγούμενων εξαμήνων που δεν έχουν περάσει και να αποφεύγουν να δηλώνουν μαθήματα επόμενων εξαμήνων. Μάλιστα, οι κατευθύνσεις αυτές έχουν εισαχθεί ως περιορισμοί στις δηλώσεις μαθημάτων και αυτός είναι ένας έμμεσος τρόπος να παρακολουθούν οι φοιτητές τα μαθήματα με σειρά και οργανωμένα. Ειδικότερα, οι περιορισμοί αυτοί είναι οι εξής:

- α) Η δήλωση μαθημάτων των φοιτητών περιλαμβάνει αναγκαστικά και κατά προτεραιότητα τα μαθήματα προηγούμενων εξαμήνων που δεν έχουν περάσει.
- β) Αφού έχουν εισαχθεί στη δήλωση όλα τα μαθήματα προηγούμενων εξαμήνων, οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν μαθήματα από το τυπικό τους εξάμηνο σπουδών.
- γ) Αφού έχουν δηλώσει όλα τα μαθήματα παρελθόντος εξαμήνων και του τυπικού τους εξαμήνου και εφόσον εξακολουθούν να έχουν εναπομείνουσες μονάδες ECTS, μόνο τότε οι φοιτητές μπορούν να δηλώσουν μαθήματα από επόμενα εξάμηνα σπουδών.

Το Τμήμα θεωρεί ότι αυτός ο τρόπος δήλωσης μαθημάτων εξυπηρετεί τις διδακτικές διαδικασίες και τις μαθησιακές ανάγκες των φοιτητών, χωρίς να δημιουργεί προστριβές με τους φοιτητές και να προκαλεί τη δυσαρέσκειά τους.

3.1.2.8 Πόσα μαθήματα προσφέρονται από άλλα και πόσα σε άλλα προγράμματα σπουδών; Ποια είναι αυτά;

Το Τμήμα προσφέρει μαθήματα σε άλλα Τμήματα. Πρόκειται για μαθήματα σχετικά με τις αρχές διοίκησης επιχειρήσεων, την επιχειρηματικότητα, τη διοίκηση ανθρώπινων πόρων, και τις αρχές δικαίου, τα οποία μπορούν να τα επιλέξουν και να τα παρακολουθούν φοιτητές από τα Τμήματα Πληροφορικής και Μηχανολόγων Μηχανικών.

Ωστόσο, στο πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος δεν ενσωματώνονται μαθήματα που προσφέρονται από προγράμματα σπουδών άλλων Τμημάτων. Η δυνατότητα για την ανάπτυξη ενός τέτοιου συστήματος αποτελεί διαρκή σκέψη των μελών του Τμήματος και πρόθεση να το εφαρμόσουν μελλοντικά, όταν οι συνθήκες θεωρηθούν κατάλληλες, καθώς απαιτείται πολύ καλή οργάνωση και συντονισμός (σχετική αναφορά γίνεται και στην ενότητα 3.1.2.2. αναφορικά με τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής).

Πρακτικά αυτό μπορεί να γίνει με το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών και ίσως σε μικρή κλίμακα με το Τμήμα Πληροφορικής, που εδρεύουν επίσης στην πανεπιστημιούπολη Σερρών. Το ζήτημα θα απασχολήσει εκ νέου τη Συνέλευση του Τμήματος καθώς η δυνατότητα αυτή αυξάνει τις δυνατότητες απόκτησης πρόσθετων γνώσεων και δεξιοτήτων από τους φοιτητές του Τμήματος.

3.1.2.9 Ποιες ξένες γλώσσες διδάσκονται στο Τμήμα; Είναι υποχρεωτικά τα σχετικά μαθήματα;

Το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει 2 μαθήματα Αγγλικής Γλώσσας (ΜΓΥ), τα οποία οι φοιτητές πρέπει να περάσουν για να λάβουν πτυχίο, αλλά αυτά δεν φέρουν μονάδες ECTS και δεν συυπολογίζονται στο βαθμό του πτυχίου. Η αξιολόγηση των φοιτητών στις εξετάσεις της Αγγλικής Γλώσσας φέρει τον χαρακτηρισμό «Επιτυχής Εξέταση» ή «Αποτυχία». Η επιτυχής εξέταση στην Αγγλική Γλώσσα αναγράφεται στην αναλυτική βαθμολογία και το συμπλήρωμα διπλώματος του

φοιτητή. Επίσης, οι φοιτητές μπορούν επίσης να περάσουν τα μαθήματα Αγγλικής Γλώσσας προσκομίζοντας Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας ή άλλο αντίστοιχο δίπλωμα αναγνωρισμένο από το Α.Σ.Ε.Π. ως εξής: α) επιπέδου Β2 (τουλάχιστον) για το μάθημα Αγγλικά για Διοίκηση Επιχειρήσεων Ι, και β) επιπέδου Γ2 για το μάθημα Αγγλικά για Διοίκηση Επιχειρήσεων ΙΙ. Η απόφαση αυτή για τα μαθήματα αγγλικής γλώσσας βασίστηκε στο ότι το Τμήμα (ή το Ίδρυμα) δεν έχει μόνιμο μέλος ΔΕΠ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας και η ανάθεση διδασκαλίας γίνεται μέσω της πρόσληψης συνεργάτη με τις διαδικασίες του Π.Δ. 407/80. Οι αρρυθμίες της διαδικασίας πρόσληψης είχαν δημιουργήσει αρκετά προβλήματα στην ομαλή διδασκαλία του μαθήματος κατά το παρελθόν.

Στην προσεχή αναμόρφωση του Προγράμματος Σπουδών τα μαθήματα αγγλικής γλώσσας θα αποκτήσουν διδακτικές μονάδες και οι φοιτητές θα πρέπει να τα παρακολουθούν και να επιτυγχάνουν στις εξετάσεις τους. Με αυτόν τον τρόπο το Τμήμα αναγνωρίζει τη σημασία που έχουν τα μαθήματα αγγλικής γλώσσας, ιδίως ως προς την εκμάθηση της ορολογίας της διοίκησης επιχειρήσεων και των οικονομικών.

Στο Τμήμα δεν διδάσκονται άλλα μαθήματα γιατί στην Πανεπιστημιούπολη Σερρών δεν λειτουργεί Κέντρο Ξένων Γλωσσών, ώστε να υπάρχει προσωπικό για να διδάξει τα μαθήματα.

3.1.3 Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

Με τη λήξη κάθε εξαμήνου ακολουθεί μία εξεταστική περίοδος (Α' εξεταστική περίοδος του χειμερινού εξαμήνου και Α' εξεταστική περίοδος του εαρινού εξαμήνου). Τον Σεπτέμβριο διεξάγεται η Β' (επαναληπτική) εξεταστική περίοδος για το χειμερινό και για το εαρινό εξάμηνο.

Το σύστημα των εξετάσεων, αν και κρίνεται γενικά ως ικανοποιητικό, βρίσκεται υπό διαρκή παρακολούθηση ώστε να βελτιώνεται συστηματικά, τόσο ως προς το περιεχόμενο (ποιότητα, βαθμός δυσκολίας θεμάτων, καλλιέργεια κριτικής σκέψης κ.λπ.), όσο και ως προς τις μεθόδους, την αντικειμενικότητα και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των φοιτητών. Τα επί μέρους χαρακτηριστικά του εξεταστικού συστήματος, περιγράφονται αναλυτικά στη συνέχεια.

3.1.3.1 Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του Τμήματος, η αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών μπορεί να πραγματοποιηθεί με τους παρακάτω τρόπους: α) γραπτή εξέταση με την ολοκλήρωση του εξαμήνου, β) προφορική εξέταση με την ολοκλήρωση του εξαμήνου, γ) αξιολόγηση γραπτής εργασίας που εκπονείται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, δ) αξιολόγηση σεμιναριακής ή εργαστηριακής εργασίας που εκπονείται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, ε) αξιολόγηση γραπτής ή προφορικής προόδου ή άλλου τύπου ενδιάμεσης δοκιμασίας κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, στ) αξιολόγηση της συμμετοχής στο πλαίσιο θεωρητικών, σεμιναριακών ή εργαστηριακών μαθημάτων, ζ) συνδυασμός δύο ή και περισσότερων από τις παραπάνω μεθόδους. Ο καθορισμός του τρόπου και της διαδικασίας αξιολόγησης σε κάθε μάθημα αποτελεί αποκλειστικά ευθύνη του διδάσκοντα του μαθήματος.

Στην πράξη, η μέθοδος της γραπτής εξέτασης στο τέλος του εξαμήνου αποτελεί παραδοσιακά τον κυρίαρχο τρόπο αξιολόγησης των φοιτητών στο Τμήμα. Από τα περιγράμματα των μαθημάτων προκύπτει ότι οι γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου εφαρμόζονται σε περίπου το 90% του συνόλου των μαθημάτων. Εφαρμόζονται κι άλλοι τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών, όπως:

- α) η διενέργεια γραπτής εργασίας κατ' οίκον (περιλαμβάνεται στα μισά μαθήματα περίπου),
- β) η διενέργεια εργασίας κατ' οίκον που παρουσιάζεται εντός της αίθουσας διδασκαλίας (στο ένα τέταρτο περίπου των μαθημάτων),
- γ) η αξιολόγηση μέσω της επίλυσης ασκήσεων (περιλαμβάνεται στα περισσότερα μαθήματα που περιλαμβάνουν ασκήσεις και εργαστηριακές συνεδρίες ως μέρος της διδασκαλίας),
- δ) άλλοι τρόποι αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένης της απαλλακτικής εργασίας, προβλέπονται στο 5% των μαθημάτων περίπου.

Τα τελευταία χρόνια αρκετά μαθήματα (περίπου 10%) προβλέπουν τη διενέργεια ενδιάμεσων εξετάσεων.

Παραδοσιακά το Τμήμα δεν εφάρμοζε τη μέθοδο των προφορικών εξετάσεων στο τέλος του εξαμήνου – παρά μόνο στις περιπτώσεις φοιτητών που παρουσιάζουν βεβαιωμένα από τις αρμόδιες ιατρικές αρχές μαθησιακά προβλήματα. Ωστόσο, έπειτα από την εμπειρία που απέκτησε το Τμήμα από τη διεξαγωγή εξετάσεων με εξ αποστάσεως μεθόδους στο πλαίσιο των έκτακτων μέτρων προφύλαξης λόγω του κορονοϊού (κυρίως εφαρμόστηκαν οι μέθοδοι της εξέτασης με κουίζ και άλλες συναφείς μορφές ερωτήσεων σε ηλεκτρονικό περιβάλλον, προφορικές εξετάσεις μέσω συστήματος τηλεδιάσκεψης και εξετάσεις με απαλλακτικές εργασίες) θεωρείται πιθανό να εμπλουτιστούν στο μέλλον οι μέθοδοι εξέτασης της επίδοσης των φοιτητών και να προστεθούν εναλλακτικοί και ευέλικτοι τρόποι αξιολόγησης της μαθησιακής επίδοσης των φοιτητών.

3.1.3.2 Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Οι τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών περιγράφονται στα περιγράμματα του μαθήματος αναλυτικά, τα οποία είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Τμήματος και περιλαμβάνονται επίσης στον οδηγό σπουδών. Πέραν αυτών, οι διδάσκοντες περιγράφουν την διαδικασία αξιολόγησης κι άλλα στοιχεία αναφορικά με αυτήν (εξεταστέα ύλη, είδη ερωτήσεων, κλπ.) Στη σελίδα του κάθε μαθήματος που υπάρχει στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης, καθώς επίσης και κατά τη διάρκεια των εισαγωγικών διαλέξεων και εν γένει κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του μαθήματος. Επομένως, οι φοιτητές είναι καλά ενημερωμένοι και γνωρίζουν εκ των προτέρων την διαδικασία αξιολόγησης της μάθησης τους.

Η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών διασφαλίζεται με τους ακόλουθους τρόπους:

- α) Στα θέματα των εξετάσεων (ή στις περιγραφές και τις οδηγίες των εργασιών, αντίστοιχα) αναγράφεται η βαθμολογική βαρύτητα κάθε θέματος. Επομένως, οι φοιτητές γνωρίζουν τον τρόπο που θα αξιολογηθούν οι απαντήσεις/ εργασίες τους και τον αναμενόμενο βαθμό που θα λάβουν.
- β) Τα αποτελέσματα των εξετάσεων καταχωρούνται στο πληροφοριακό σύστημα ηλεκτρονικής γραμματείας από τον διδάσκοντα. Αλλαγή των ήδη καταχωρημένων βαθμών μπορεί να γίνει από τη Γραμματεία, έπειτα από έγγραφο αίτημα του διδάσκοντα, που κοινοποιείται στη Συνέλευση.
- γ) Οι φοιτητές ενημερώνονται μέσω του συστήματος ηλεκτρονικής γραμματείας για το βαθμό που πέτυχαν. Κάθε φοιτητής μπορεί να δει τη δική του επίδοση μόνο, όχι των υπολοίπων. Αν και αυτή η πρακτική μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν συντελεί στη διαφάνεια της διαδικασίας, ωστόσο είναι επιβεβλημένη για την εξασφάλιση της ιδιωτικότητας των προσωπικών δεδομένων.
- δ) Μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων οι φοιτητές μπορούν να ζητήσουν να δουν το γραπτό τους και να λάβουν διευκρινήσεις από το διδάσκοντα για τον τρόπο που βαθμολογήθηκαν οι απαντήσεις τους. Το δικαίωμα αυτό ισχύει για διάστημα έξι μηνών μετά τις εξετάσεις.
- ε) Σε περίπτωση που ο φοιτητής, μετά τη συζήτηση με τον διδάσκοντα και την παροχή διευκρινίσεων, διατηρεί επιφυλάξεις για την ορθότητα της αξιολόγησης του γραπτού του, έχει τη δυνατότητα να ζητήσει αναβαθμολόγηση, η οποία διεξάγεται σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 14 του Ν. 3549/2007.

Η διαδικασία της αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών θεωρείται ότι προάγει τη διαφάνεια και δεν έχουν εκφραστεί παράπονα από την πλευρά των φοιτητών. *Ενδεικτικό είναι ότι κανείς φοιτητής δεν έχει ζητήσει αναβαθμολόγηση τα τελευταία 15 χρόνια, τουλάχιστον.*

3.1.3.3 Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

Στο Τμήμα υπάρχει θεσμοθετημένη διαδικασία διενέργειας των εξετάσεων που περιγράφεται αναλυτικά στον Κανονισμό Λειτουργίας του Τμήματος. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής:

α) Η εξεταστική διαδικασία οργανώνεται, συντονίζεται και εκτελείται υπό την επίβλεψη του Προέδρου του Τμήματος, ο οποίος έχει και τη γενική ευθύνη για την ομαλή διεξαγωγή των εξετάσεων.

β) Ορίζονται ιδιαίτεροι ρόλοι ευθύνης, όπως ο Επόπτης Εξετάσεων (μέλος Δ.Ε.Π.) και ο Βοηθός Επόπτη Εξετάσεων (μέλος Ε.Ε.Δ.Ι.Π.). Επίσης, ορίζονται Επιτηρητές σε κάθε εξεταζόμενο μάθημα, ανάλογα με τον αριθμό των φοιτητών που δήλωσαν το μάθημα.

γ) Οι διαδικασίες των εξετάσεων περιγράφονται αναλυτικά στον κανονισμό Λειτουργίας του Τμήματος. Δίνονται σαφείς οδηγίες στον Επόπτη Εξετάσεων και τους Επιτηρητές για τη διεξαγωγή των εξετάσεων, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον Κανονισμό Λειτουργίας του Τμήματος.

δ) Τηρείται αρχείο θεμάτων για τις εξετάσεις σε κάθε μάθημα.

Η αξιολόγηση της εξεταστικής διαδικασίας γίνεται με τους ακόλουθους τρόπους:

α) Αν προκύψουν προβλήματα κατά τη διεξαγωγή των εξετάσεων, επιλαμβάνονται διαδοχικά ο Επόπτης ή ο Πρόεδρος του Τμήματος για την άμεση επίλυσή τους και την απρόσκοπτη συνέχιση της εξεταστικής διαδικασίας.

β) Τα προβλήματα που ενδεχομένως προκύψουν συζητούνται στη Συνέλευση του Τμήματος και λαμβάνονται αποφάσεις επίλυσης και βελτιωτικές πολιτικές.

Επισημαίνεται ότι σπάνια προκύπτουν προβλήματα για τη διεξαγωγή των εξετάσεων, καθώς και παράπονα φοιτητών, τα οποία σε όλες τις περιπτώσεις ήταν επουσιώδη.

3.1.3.4 Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της πτυχιακής/ διπλωματικής εργασίας;

Στο Πρόγραμμα Σπουδών του ΔΙΠΑΕ η πτυχιακή εργασία είναι προαιρετική για τους φοιτητές, εκπονείται στο 8ο εξάμηνο σπουδών, έχει 5 ECTS και αντιστοιχεί σε ένα μάθημα επιλογής της κύριας κατεύθυνσης σπουδών. Η πτυχιακή εργασία εκπονείται από τον φοιτητή εφόσον αυτός έχει ολοκληρώσει το 6ο εξάμηνο σπουδών και έχει συγκεντρώσει τουλάχιστον 160 μονάδες ECTS. Έχει αναπτυχθεί Οδηγός Εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας, που θέτει τις προδιαγραφές και παρέχει οδηγίες στους φοιτητές για την εκπόνηση της πτυχιακής τους εργασίας.

Η διαδικασία ανάθεσης πτυχιακής εργασίας έχει ως εξής: Ο φοιτητής που έχει επιλέξει τη θεματική περιοχή της πτυχιακής εργασίας έρχεται σε απευθείας επικοινωνία με το διδάσκοντα που θεραπεύει την εν λόγω θεματική περιοχή, ο οποίος δύναται να αναλάβει ως επιβλέπων καθηγητής, συζητούν και προσδιορίζουν από κοινού το θέμα και λαμβάνει κατευθυντήριες οδηγίες.

Η διαδικασία εξέτασης της πτυχιακής εργασίας περιγράφεται συνοπτικά ως εξής:

α) Ο φοιτητής που έχει ολοκληρώσει την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας, αφού έχει λάβει προηγουμένως τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντα καθηγητή, υποβάλλει ένα ηλεκτρονικό αντίγραφο της τελικής πτυχιακής εργασίας στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης για να γίνει ο έλεγχος λογοκλοπής. Το Τμήμα χρησιμοποιεί το σύστημα Turnitin και το μέγιστο αποδεκτό όριο λογοκλοπής έχει τεθεί στο 20%.

β) Η αξιολόγηση των πτυχιακών εργασιών γίνεται από επιτροπή δυο (2) ατόμων: τον επιβλέποντα καθηγητή και ένα ακόμα μέλος ΔΕΠ του τμήματος που ορίζει ο επιβλέπων, σε συνεννόηση με το φοιτητή.

γ) Τα κριτήρια αξιολόγησης της πτυχιακής εργασίας εξαρτώνται από το γνωστικό αντικείμενο/επιστημονικό πεδίο στο οποίο υπάγεται το θέμα της πτυχιακής και από το ειδικότερο θέμα της πτυχιακής εργασίας.

Όλες οι πτυχιακές εργασίες αξιολογούνται για:

- την ποιότητα του γραπτού λόγου (μορφή/δομή/οργάνωση του υλικού, ορθογραφία/σύνταξη/στίξη)
- την ποιότητα αξιοποίησης της σχετικής βιβλιογραφίας – κανόνες τεχνολογίας, σύγχρονη βιβλιογραφία
- την ποιότητα της έρευνας που υλοποιείται (όπου υλοποιείται έρευνα)

-- την ποιότητα και το επίπεδο προσωπικού συλλογισμού/στοχασμού – επιχειρηματολογία/υποστήριξη απόψεων και δεδομένων, παράθεση προσωπικών σχολίων, σαφήνεια.

δ) Μόλις ολοκληρωθεί ο έλεγχος λογοκλοπής, η πτυχιακή παραδίδεται στον δεύτερο βαθμολογητή.

ε) Ακολουθεί παρουσίαση της πτυχιακής εργασίας από τον φοιτητή ενώπιον της επιτροπής αξιολόγησης. Στην παρουσίαση μπορεί να συμμετέχουν και άλλα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, καθώς και άλλοι φοιτητές. Η εξέταση/ παρουσίαση κάθε πτυχιακής διαρκεί 15-20 λεπτά και ακολουθούν ερωτήσεις από τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής και, ενδεχομένως, ερωτήσεις και διάλογος με το παρευρισκόμενο κοινό.

στ) Η επιτροπή αξιολόγησης συντάσσει πρακτικό (τυποποιημένο φύλλο βαθμολόγησης) το οποίο κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος. Ο τελικός βαθμός είναι ο απλός μέσος όρος της βαθμολογίας των μελών της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής. Παράλληλα ενημερώνεται και ο φοιτητής για το βαθμό της πτυχιακής εργασίας του.

ζ) Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την κατάθεση της πτυχιακής εργασίας, σε μορφή .pdf και την ανάρτηση της σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων που διατηρεί το Τμήμα για το σκοπό αυτό.

Τα πνευματικά δικαιώματα της ΠΕ ανήκουν στον φοιτητή - συγγραφέα, ο οποίος όμως οφείλει να συνεννοηθεί με τον επιβλέποντα καθηγητή για την όποια μελλοντική χρήση τους (π.χ. παρουσιάσεις σε συνέδρια, επιστημονικά άρθρα, κεφάλαιο βιβλίου, κ.ά.).

3.1.3.5 Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για την πτυχιακή/ διπλωματική εργασία;

Ο οδηγός εκπόνησης πτυχιακής εργασίας περιλαμβάνει οδηγίες και προδιαγραφές ποιότητας που πρέπει να τηρούνται για τη συγγραφή της. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής:

- Περιγράφεται ο σκοπός της διενέργειας πτυχιακής εργασίας.
- Παρέχεται συγκεκριμένο πρότυπο για την εμφάνιση και τη δομή της πτυχιακής εργασίας.
- Παρέχονται οδηγίες για το περιεχόμενο κάθε τυπικής ενότητας πτυχιακής εργασίας (για παράδειγμα, τι γράφουμε στην Εισαγωγή, κλπ).
- Παρέχονται οδηγίες για τον τρόπο που γράφουμε τις αναφορές και τη βιβλιογραφία.
- Προσδιορίζεται ενδεικτικό μέγεθος της πτυχιακής εργασίας.
- Περιγράφεται η διαδικασία εξέτασης της πτυχιακής εργασίας και δίνονται γενικές οδηγίες για την παρουσίαση.

Όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη ενότητα:

- Ο επιβλέπων καθηγητής αποφασίζει ότι η πτυχιακή εργασία εκπληρώνει τους στόχους της, ανταποκρίνεται στα ποιοτικά κριτήρια του Τμήματος και εγκρίνει την παρουσίασή της.
- Αντίγραφο κάθε πτυχιακής εργασίας κατατίθεται στο ηλεκτρονικό αποθετήριο που διατηρεί η Βιβλιοθήκη.
- Κάθε πτυχιακή εργασία υποβάλλεται πριν την εξέτασή της σε έλεγχο λογοκλοπής. Το Τμήμα χρησιμοποιεί το σύστημα Turnitin και το μέγιστο αποδεκτό όριο λογοκλοπής έχει τεθεί στο 20%.

3.1.4 Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

3.1.4.1 Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό;

Υπάρχει η δυνατότητα συμμετοχής διδασκόντων από το εξωτερικό στην εκπαιδευτική διαδικασία του Τμήματος μέσω του προγράμματος κινητικότητας ακαδημαϊκού προσωπικού Erasmus+. Έχουν γίνει συνολικά τέσσερις επισκέψεις κατά την τελευταία πενταετία, ενώ τα τελευταία τρία έτη δεν έγιναν επισκέψεις (και λόγω του κορονοϊού).

Οι επισκέψεις αυτές διαρκούν πέντε ημέρες (επτά ημέρες συμπεριλαμβανομένων των μετακινήσεων) και οι φιλοξενούμενοι καθηγητές προσφέρουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες διάρκειας πέντε ωρών, τουλάχιστον. Επομένως, συνήθως δίνουν δύο διαλέξεις, κατά προτίμηση σε διαφορετικά μαθήματα.

Αντίστοιχα, μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματός μας συμμετείχαν στο πρόγραμμα κινητικότητας ακαδημαϊκού προσωπικού Erasmus+ και δίδαξαν σε συνεργαζόμενα πανεπιστήμια του εξωτερικού. Έχουν γίνει συνολικά τέσσερις επισκέψεις κατά την τελευταία πενταετία, ενώ το ακαδ. έτος 2022-2023 έγινε μία τέτοια επίσκεψη.

3.1.4.2 Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Αλλοδαποί φοιτητές συμμετέχουν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του Τμήματος με το πρόγραμμα ανταλλαγής φοιτητών Erasmus+. Την τελευταία πενταετία συμμετείχαν 53 φοιτητές από συνεργαζόμενα ιδρύματα του εξωτερικού και το ακαδ. έτος 2022-2023 συμμετείχαν 10 εισερχόμενοι φοιτητές Erasmus. Σημειώνεται ότι ακόμη τις χρονιές του κορονοϊού το Τμήμα φιλοξένησε εισερχόμενους φοιτητές Erasmus, 11 το 2019-2020 και 3 το 2020-2021. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί σαφής ένδειξη της σημασίας που αποδίδει το Τμήμα και της θέλησής του να συμμετέχει ενεργά στο πρόγραμμα Erasmus+, καθώς επίσης και των ισχυρών δεσμών που έχει αναπτύξει με τα συνεργαζόμενα ιδρύματα και της εμπιστοσύνης που απολαμβάνει ως σημαντικός συνεργάτης/ εταίρος.

Γενικά παρατηρείται μία σταθερά ανοδική τάση στην προσέλκυση αλλοδαπών φοιτητών. Οι επιδόσεις αυτές του Τμήματος κρίνονται ικανοποιητικές, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι Σέρρες δεν είναι ένας γνωστός προορισμός στο εξωτερικό, και είναι το αποτέλεσμα των μακροχρόνιων και συστηματικών προσπαθειών του Τμήματος και του Ιδρύματος να προσελκύσει ξένους φοιτητές και να τους προσφέρει υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικές και λοιπές υπηρεσίες (διαμονής, ψυχαγωγίας, κλπ.). Ο αυξητικός αριθμός εισερχόμενων φοιτητών αποτελεί ένδειξη της σχετικής ικανοποίησής τους από τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Επισημαίνεται ότι στους φοιτητές από το εξωτερικό διδάσκονται μαθήματα στην αγγλική γλώσσα, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του προγράμματος σπουδών του Τμήματος, χωρίς να γίνονται «εκπτώσεις» στις εκπαιδευτικές διαδικασίες.

Φοιτητές του Τμήματός μας συμμετείχαν αντίστοιχα στο πρόγραμμα φοιτητικής κινητικότητας Erasmus+, αλλά η συμμετοχή αυτή είναι μικρότερη. Συνολικά 15 φοιτητές διενήργησαν ένα ή δυο εξάμηνα σπουδών σε συνεργαζόμενα ιδρύματα του εξωτερικού κατά την τελευταία πενταετία, ενώ μόνο τρεις φοιτητές συμμετείχε κατά το 2022-2023. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τα τελευταία χρόνια οι επιδόσεις των συμμετεχόντων εξερχόμενων φοιτητών στο πρόγραμμα Erasmus έχουν πληγεί και εξαιτίας των μέτρων που λήφθηκαν για την καταπολέμηση του κορονοϊού.

Στις χαμηλές επιδόσεις του Τμήματος ως προς τους εξερχόμενους φοιτητές συντελούν διάφοροι παράγοντες, όπως οικονομικοί παράγοντες (οι υποτροφίες του ΙΚΥ δεν επαρκούν να καλύψουν τα βασικά έξοδα μετακίνησης και διαβίωσης των φοιτητών, ιδίως σε πιο ακριβές πόλεις ή χώρες - το ποσό επιχορήγησης μάλιστα έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια και διαμορφώνεται από 400 ως 500 ευρώ ανά μήνα), η νοοτροπία των φοιτητών του Τμήματος (περιμένουν να φτάσουν σε μεγαλύτερο εξάμηνο σπουδών, και όταν αυτό συμβεί δίνουν προτεραιότητα στο να μην καθυστερήσουν άλλο τις σπουδές τους, έχουν φόβο μήπως δεν μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις φοίτησης σε ξένη γλώσσα, κ.λπ.), και οι οργανωτικές/ διοικητικές ανεπάρκειες του της Πανεπιστημιούπολης Σερρών σε σχέση με τη στελέχωση του Γραφείου Διεθνών Σχέσεων. Επίσης, ειδικά για τα τελευταία τρία έτη θα πρέπει να προστεθούν ως λόγοι ότι οι πολλοί φοιτητές του

Τ.Ε.Ι. θέτουν ως προτεραιότητα να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους για να συνεχίσουν και να αποκτήσουν το πτυχίο του ΔΙ.ΠΑ.Ε. και οι περιορισμοί λόγω του κορονοϊού.

Το Τμήμα θα εντείνει τις προσπάθειες προσέλκυσης αλλοδαπών φοιτητών και ενθάρρυνσης Ελλήνων φοιτητών να συμμετάσχουν σε προγράμματα φοιτητικών ανταλλαγών με σκοπό να βελτιώσει περισσότερο τις επιδόσεις του σε αυτόν τον τομέα.

3.1.4.3 Πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;

Το τμήμα αναρτά στην ιστοσελίδα του τα μαθήματα που διδάσκονται σε ξένη γλώσσα και προσφέρονται στους φοιτητές Erasmus κατά το επόμενο ακαδημαϊκό έτος: <https://www.ba.ihu.gr/en/incoming-students/>

Μαθήματα που διδάσκονται σε ξένη γλώσσα και προσφέρονται στους φοιτητές Erasmus κατά το 2022-2023 είναι τα ακόλουθα:

- Business Information Systems (Autumn)
- Databases (Spring)
- Human Resource Management (Spring)
- Organisational Behaviour (Autumn)
- Digital Marketing (Spring/ Autumn)
- Consumer Behaviour (Spring/ Autumn)
- Innovation & Technology Management (Spring)
- E-commerce (Spring)
- Service Design (Spring)
- Business Modelling (Autumn)
- Corporate Social Responsibility & Ethics (Autumn)
- European Union Policies (Spring/ Autumn)
- Business Planning & Entrepreneurship (Spring/ Autumn)
- Business Strategy (Spring/ Autumn)
- Research Project (Spring/ Autumn)
- Undergraduate thesis (Spring/ Autumn)

Τα μαθήματα αυτά μπορούν να τα παρακολουθήσουν και Έλληνες φοιτητές, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις με τους φοιτητές Erasmus (δηλαδή παρακολούθηση, μελέτη και εξετάσεις στα αγγλικά). Μικρός αριθμός Ελλήνων φοιτητών έχει αξιοποιήσει αυτή τη δυνατότητα, γιατί θεωρούν ότι η φοίτηση στην αγγλική γλώσσα είναι δυσκολότερη.

Σημειώνεται επίσης ότι μερικά μέλη Δ.Ε.Π. έχουν εκφράσει την πρόθεση να διδάξουν ορισμένα μαθήματα εξειδίκευσης (επιλογής) του Προγράμματος Σπουδών αποκλειστικά στην αγγλική γλώσσα – και για τους Έλληνες φοιτητές. Αυτό θα γίνει πράξη με την αναμενόμενη αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών το επόμενο ακαδημαϊκό έτος.

3.1.4.4 Σε πόσα (και ποιιά) προγράμματα διεθνούς εκπαιδευτικής συνεργασίας (π.χ. ERASMUS, LEONARDO, TEMPUS, ALPHA) σε επίπεδο προπτυχιακών σπουδών συμμετέχει το Τμήμα;

Το Τμήμα έχει συμμετάσχει στο πρόγραμμα ERASMUS, στο έργο LMPT: Licence, Master professionnels en formation ouverte et à distance pour le développement du tourisme durable en Chine, au Vietnam et au Kirghizstan - ERASMUS+ LMPT n°573897-EPP-1-2016-BG-EPPKA2-CBHE-JP που είχε τριετή διάρκεια (2016-2019). Το έργο αποσκοπούσε στη μεταφορά τεχνογνωσίας στους εταίρους του έργου από το Βιετνάμ, το Κιργιστάν και την Κίνα και την ανάπτυξη κοινών ή διπλών προγραμμάτων σπουδών στο πεδίο του βιώσιμου τουρισμού. Ο ρόλος του Τμήματος ήταν να υποστηρίξει και να καθοδηγή τα Πανεπιστήμια του Ανόι και του Χούε από το Βιετνάμ να αναπτύξουν προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στον τουρισμό.

Το Τμήμα έχει συμμετάσχει και στην υποβολή κι άλλων προτάσεων στο πρόγραμμα ERASMUS κατά την τελευταία πενταετία (και παλαιότερα, ιδίως στο πρόγραμμα TEMPUS), χωρίς ωστόσο να λάβει έγκριση. Ειδικότερα, κατά την τελευταία πενταετία συμμετείχε στην πρόταση με τίτλο “Technology

Entrepreneurship Academic Management Model (TEAM)» που υποβλήθηκε στο Erasmus+/ Strategic Partnership, με συντονιστή εταίρο το Mondragon University/ Ισπανία (συνεργάτης στο πρόγραμμα Erasmus+).

3.1.4.5 Υπάρχουν συμφωνίες διμερούς συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Το Τμήμα έχει συνεργασία με τα ακόλουθα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού:

- South-Eastern Finland University of Applied Sciences (Xamk) (Φιλανδία),
- Politécnico do Porto (Πορτογαλία),
- Instituto Politécnico do Cávado e do Ave (Πορτογαλία),
- ISG-Instituto Superior De Gestao (Πορτογαλία),
- Technical University of Lodz (Πολωνία),
- University of Bielsko-Biala (Πολωνία),
- University of Economics in Katowice (Πολωνία),
- Università Deglj Studi della Calabria (Ιταλία),
- Università Degli studi de Bologna (Ιταλία),
- Università Degli studi di Bari (Ιταλία),
- Jade University of Applied Sciences (Wilhelmshaven, Γερμανία),
- Wismar University of Applied Sciences (Γερμανία),
- Zittau Görlitz University of Applied Sciences (Γερμανία),
- Mittelhessen University of Applied Sciences (Giessen, Γερμανία)
- Mannheim University of Applied Sciences (Γερμανία)
- IUT/ Université de Marne la Valle (Γαλλία),
- Mondragon University (Ισπανία),
- International Business Academy (Δανία),
- VIVES University of Applied Sciences (Βέλγιο),
- University of Plovdiv (Βουλγαρία),
- American University of Bulgaria (Βουλγαρία),
- South-West University "Neofit Rilski" (Βουλγαρία),
- University of Agribusiness and Rural Development (Βουλγαρία),
- Liepaja University (Λετονία),
- Ventspils University College (Λετονία),
- Vilnius Gediminas Technical University (Vilnius, Λιθουανία),
- University of Utena (Λιθουανία),
- Mucolas Romeris University (Vilnius, Λιθουανία),
- TTK University of Applied Sciences (Tallin, Εσθονία).
- University "Ştefan Cel Mare" SUCEAVA (Ρουμανία).
- Mittelhessen University of Applied Sciences (Giessen, Γερμανία)
- Mannheim University of Applied Sciences (Γερμανία)

3.1.4.6 Υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

Δεν υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών.

3.1.4.7 Εφαρμόζεται το σύστημα μεταφοράς διδακτικών μονάδων (ECTS);

Το Τμήμα εφαρμόζει το σύστημα μεταφοράς πιστωτικών μονάδων (ECTS), σύμφωνα με ό,τι ορίζεται στην κείμενη νομοθεσία και τις οδηγίες εφαρμογής από την Διεύθυνση Εκπαίδευσης της Ε.Ε. Ο αριθμός των ECTS για κάθε μάθημα αναφέρεται στο περίγραμμα κάθε μαθήματος. Κάθε ακαδημαϊκό εξάμηνο περιλαμβάνει 30 ECTS και για τη λήψη πτυχίου απαιτούνται 240 ECTS. Τα περιγράμματα των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών βασίζονται στο Πρότυπο Περίγραμμα Μαθήματος της ΕΘ.Α.Ε.Ε. και περιγράφουν αναλυτικά τους στόχους, τα αποτελέσματα, τις εκπαιδευτικές ενότητες, τις εκπαιδευτικές διαδικασίες, τη χρήση ΤΠΕ στην εκπαίδευση, τους

τρόπους αξιολόγησης και το φόρτο εργασίας κάθε εκπαιδευτικής δραστηριότητας. Τα μαθησιακά αποτελέσματα υιοθετούν τις αρχές και εφαρμόζουν τις προδιαγραφές του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων.

Το Τμήμα εφαρμόζει τις διατάξεις για το Συμπλήρωμα Διπλώματος (Diploma Supplement) και απονέμει Συμπλήρωμα Διπλώματος σε όλους τους πτυχιούχους του.

Οι φοιτητές που διενεργούν σπουδές στο εξωτερικό μέσω του προγράμματος Erasmus+ τυγχάνουν αναγνώρισης των μαθημάτων που παρακολουθούν επιτυχώς στο ίδρυμα/ Τμήμα υποδοχής τους. Η διαδικασία που εφαρμόζεται περιγράφεται στον οδηγό εφαρμογής του προγράμματος Erasmus+ και βασίζεται στην Συμφωνία Μάθησης (Learning Agreement) που υπογράφουν ο φοιτητής με το Τμήμα Ο.Δ.Ε. και το αντίστοιχο συνεργαζόμενο Τμήμα (Τμήμα υποδοχής) πριν την αναχώρηση του φοιτητή και την έναρξη της περιόδου φοίτησης στο εξωτερικό. Η Συμφωνία Μάθησης συντάσσεται σε συνεργασία του φοιτητή με τον Συντονιστή Erasmus+ του Τμήματος, ο οποίος διαπιστώνει τη συνάφεια των μαθημάτων ως προς το περιεχόμενο και τους μαθησιακούς τους στόχους και εγκρίνει/ εισηγείται την αναγνώριση των μαθημάτων. Σε περίπτωση που διαπιστώσει απόκλιση στους μαθησιακούς στόχους ή τις μονάδες ECTS μεταξύ των μαθημάτων του οικείου προγράμματος σπουδών και του προγράμματος σπουδών του Τμήματος υποδοχής, τότε μπορεί να εισηγηθεί την διενέργεια πρόσθετης εργασίας, ώστε να επέλθει πλήρης αντιστοίχιση.

3.1.4.8 Υπάρχουν και διανέμονται ενημερωτικά έντυπα εφαρμογής του συστήματος ECTS;

Το Τμήμα διαθέτει Οδηγό Εφαρμογής του Συστήματος ECTS για φοιτητές, τον οποίο έχει αναρτήσει στο διαδικτυακό του χώρο. Επίσης, στην ιστοσελίδα για τους εξερχόμενους φοιτητές Erasmus έχει αναρτηθεί ο οδηγός για φοιτητές Erasmus που έχει αναπτύξει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή: <https://www.ba.ihu.gr/student-mobility/>

3.1.5 Πώς κρίνετε την πρακτική άσκηση των φοιτητών;

3.1.5.1 Υπάρχει ο θεσμός της πρακτικής άσκησης των φοιτητών; Είναι υποχρεωτική η πρακτική άσκηση για όλους τους φοιτητές;

Η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της εκπαίδευσης που παρέχει το Τμήμα, καθώς είναι ένας τρόπος σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη που συμβάλλει ενεργά τόσο στην καλύτερη αξιοποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων που απέκτησαν οι φοιτητές κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, όσο και στην ευκολότερη και επωφελέστερη ένταξη των αποφοίτων στην αγορά εργασίας. Ειδικότερα, η πρακτική άσκηση αποσκοπεί: α) στη σύνδεση των θεωρητικών σπουδών με την εφαρμογή στο χώρο εργασίας για την επίλυση επιχειρηματικών προβλημάτων, κάτι που συμβάλλει στην καλύτερη αφομοίωση της επιστημονικής γνώσης, β) στην απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας που επιτρέπει την ενδυνάμωση του βιογραφικού και την ανάπτυξη ωριμότητας από την πλευρά των φοιτητών σχετικά με μελλοντικές επιλογές τους για σπουδές ή / και απασχόληση, και γ) στην ενημέρωση και εξοικείωση των φοιτητών με τις πραγματικές συνθήκες εργασίας. Επιπλέον, με την πρακτική άσκηση των φοιτητών επιτυγχάνεται η επικοινωνία μεταξύ των διδασκόντων και των στελεχών επιχειρήσεων, που επιδρά θετικά στη διασύνδεση της εκπαίδευσης και της έρευνας με την επιχειρηματική πρακτική.

Οι φοιτητές του Τμήματος έχουν τη δυνατότητα να διενεργήσουν πρακτική άσκηση διάρκειας δυο (2) μηνών μετά το 6ο εξάμηνο κατά το διάστημα των θερινών διακοπών. Η πρακτική άσκηση γίνεται προαιρετικά και αντιστοιχεί σε ένα (1) μάθημα εξειδίκευσης (ΜΕ) της κύριας κατεύθυνσης του 8ου εξαμήνου. Η πρακτική άσκηση μπορεί να διεξάγεται σε φορείς του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας και οργανισμούς τους Δημοσίου. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης ο φοιτητής ασκείται σε αντικείμενα και δραστηριότητες που σχετίζονται με τις σπουδές στην οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων. Ο διεπιστημονικός προσανατολισμός του Τμήματος επιτρέπει την συνάφεια με πολλά και διαφορετικά αντικείμενα απασχόλησης.

Σημειώνεται επίσης ότι στο πρόγραμμα σπουδών του Τ.Ε.Ι., το τελευταίο (8ο) τυπικό εξάμηνο περιλαμβάνει την υποχρεωτική πρακτική άσκηση διάρκειας 6 μηνών. Από την εμπειρία του

Τμήματος ως προς την πρακτική άσκηση των φοιτητών του Π.Π.Σ. του Τ.Ε.Ι., η αποτίμησή της είναι ιδιαίτερα θετική, τόσο από τους φοιτητές, όσο από τους φορείς υποδοχής.

3.1.5.2 Αν η πρακτική άσκηση δεν είναι υποχρεωτική, ποιο ποσοστό των φοιτητών την επιλέγει; Πώς κινητοποιείται το ενδιαφέρον των φοιτητών;

Περίπου 10%-15% των φοιτητών επιλέγουν να κάνουν πρακτική άσκηση.

Το ενδιαφέρον των φοιτητών θα αναπτυχθεί με τη διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων σε επίπεδο Τμήματος για την προβολή της δυνατότητας διεξαγωγής πρακτικής άσκησης και των ωφελειών που έχουν να αποκομίσουν οι φοιτητές και με την προσωπική επικοινωνία των ενδιαφερόμενων φοιτητών με τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, ιδίως με τα μέλη της Επιτροπής Πρακτικής Άσκησης και τον προσωπικό τους Σύμβουλο Σπουδών.

Αντίστοιχες εκδηλώσεις διοργανώνει σήμερα (με αποδέκτες τους φοιτητές του Τ.Ε.Ι.) το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης του Ιδρύματος, το οποίο αναμένεται να συνεχίσει να λειτουργεί με τον ίδιο ή ανάλογο τρόπο, ώστε να υποστηρίζει και τις ανάγκες της πρακτικής άσκησης για τα προγράμματα σπουδών του ΔΙ.ΠΑ.Ε..

3.1.5.3 Πώς καλλιεργείται το ενδιαφέρον των φοιτητών σε περίπτωση που η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική;

Η πρακτική άσκηση είναι προαιρετική.

Για τους τρόπους που καλλιεργείται το ενδιαφέρον των φοιτητών για την πρακτική άσκηση δείτε και την ενότητα 3.1.5.2.

3.1.5.4 Πώς έχει οργανωθεί η πρακτική άσκηση των φοιτητών του Τμήματος; Ποια είναι η διάρκεια της; Υπάρχει σχετικός εσωτερικός κανονισμός;

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Σπουδών του Τμήματος η πρακτική άσκηση έχει διάρκεια δύο μήνες και μπορεί να διενεργείται κατά τη διάρκεια των θερινών διακοπών μεταξύ του τρίτου και τέταρτου έτους σπουδών, ή μετά το τέταρτο έτος σπουδών, αλλά πριν τη λήψη πτυχίου (το Τμήμα δίνει δικαίωμα στους φοιτητές να επεκτείνουν την πρακτική άσκηση σε 3 μήνες, εφόσον το επιθυμούν). Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να την επιλέξουν ως “μάθημα επιλογής”, που φέρει 5 ECTS και αντιστοιχεί τυπικά σε ένα μάθημα επιλογής της δευτερεύουσας κατεύθυνσης. Η πρακτική άσκηση έχει τεθεί σε εφαρμογή για πρώτη φορά για τους φοιτητές του Π.Π.Σ. του ΔΙ.ΠΑ.Ε. από το καλοκαίρι του 2022.

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, ο Υπεύθυνος Πρακτικής Άσκησης (μέλος Δ.Ε.Π. που ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος) επικοινωνεί με τους φορείς υποδοχής για την εποπτεία των φοιτητών και για την πιθανή επίλυση προβλημάτων που δυνητικά μπορεί να προκύψουν. Μετά το πέρας της πρακτικής άσκησης, οι συμμετέχοντες φοιτητές και οι φορείς υποδοχής συμπληρώνουν ερωτηματολόγια αξιολόγησης, τα οποία επεξεργάζεται ο Υπεύθυνος Πρακτικής Άσκησης και συντάσσει ετήσια αναφορά, που υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος μέσω του Προέδρου.

Το Τμήμα έχει συντάξει Κανονισμό Πρακτικής Άσκησης στον οποίο περιγράφονται οι στόχοι, οι προϋποθέσεις, οι διαδικασίες, οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών και λειτουργικά και διαδικαστικά ζητήματα: <https://www.ba.ihu.gr/internship/>

3.1.5.5 Ποιες είναι οι κυριότερες δυσκολίες που αντιμετωπίζει το Τμήμα στην οργάνωση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών;

Οι σημαντικότερες προκλήσεις και δυσκολίες που αντιμετωπίζει το τμήμα σχετικά με την διεξαγωγή της πρακτικής άσκησης των φοιτητών είναι οι εξής:

- Η συγκέντρωση θέσεων πρακτικής άσκησης των φοιτητών από τους φορείς.
- Η κατάλληλη αντιστοίχιση θέσεων πρακτικής άσκησης με τα ενδιαφέροντα και τις δεξιότητες των φοιτητών.

- Η έγκαιρη ενημέρωση και προετοιμασία των φοιτητών για την ολοκλήρωση των γραφειοκρατικών διαδικασιών που προηγούνται της έναρξης της πρακτικής άσκησης.
- Η παρακολούθηση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών, ώστε αυτή να είναι ουσιαστική και ωφέλιμη και να μην καταντάει αγγαρεία για τους φοιτητές.
- Η μικρή διάρκεια της πρακτικής άσκησης (2 μήνες) και η διενέργειά της κατά τους θερινούς μήνες, που την καθιστά περιορισμένα ελκυστική επιλογή, τόσο για τους φοιτητές, όσο και για τους εργοδότες.

3.1.5.6 Σε ποιες ικανότητες εφαρμογής γνώσεων στοχεύει η πρακτική άσκηση; Πόσο ικανοποιητικά κρίνετε τα αποτελέσματα; Πόσο επιτυχής είναι η εξοικείωση των ασκούμενων με το περιβάλλον του φορέα εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης;

Σκοπός της πρακτικής άσκησης είναι η εμπέδωση και πρακτική εφαρμογή των γνώσεων που έχουν αποκτηθεί μέσα από το πρόγραμμα σπουδών, η δυνατότητα ανάπτυξης πρωτοβουλιών και ικανοτήτων επίλυσης προβλημάτων, η ανάπτυξη ικανοτήτων συνεργασίας και η λειτουργία σε ομάδες εργασίας. Η πρακτική άσκηση διευκολύνει τους φοιτητές να εφαρμόσουν στην πράξη τις γνώσεις τους σε πραγματικό εργασιακό περιβάλλον, να αναπτύξουν δεξιότητες και να αποκτήσουν τις πρώτες τους επαγγελματικές εμπειρίες.

Τα αποτελέσματα της διεξαγωγή της πρακτικής άσκησης από τους φοιτητές του Τμήματος κρίνονται σε γενικές γραμμές ικανοποιητικά. Ασφαλώς υπάρχουν περιπτώσεις που οι φοιτητές είναι πολύ ικανοποιημένοι την εμπειρία και τις γνώσεις που αποκόμισαν, όπως και περιπτώσεις που η συνολική εμπειρία κρίθηκε ανεπαρκής και κατώτερη των προσδοκιών τους.

Σημειώνεται ότι μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης οι φοιτητές καλούνται να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης ενώπιον μίας τριμελούς επιτροπής καθηγητών, η οποία αποφασίζει και για τον τελικό βαθμό που θα πάρουν οι φοιτητές. Σε αυτή την παρουσίαση οι φοιτητές καλούνται να απαντήσουν σε τέσσερα βασικά ερωτήματα:

- α) Ποια ήταν τα καθήκοντα τους και τι γνώσεις απόκτησαν μέσα από αυτά;
- β) Πόσο χρήσιμες ήταν οι γνώσεις που απόκτησαν;
- γ) Να εντοπίσουν ένα οργανωτικό πρόβλημα της επιχείρησης ή του τμήματος στο οποίο εργάστηκαν και να το εξηγήσουν.
- δ) Να προτείνουμε μία λύση γι' αυτό το οργανωτικό πρόβλημα που εντόπισαν.

3.1.5.7 Συνδέεται το αντικείμενο απασχόλησης κατά την πρακτική άσκηση με την εκπόνηση πτυχιακής / διπλωματικής εργασίας;

Δεν υπάρχει αυτή η απαίτηση, υποχρεωτικά, ωστόσο το Τμήμα ενθαρρύνει να επιδιώκεται η σύνδεση μεταξύ πρακτικής άσκησης και πτυχιακής, όταν αυτό είναι εφικτό. Μελλοντικά το Τμήμα θα μεριμνήσει για την διασύνδεση της πρακτικής άσκησης με την πτυχιακή εργασία, ενθαρρύνοντας και κινώντας κίνητρα στους φοιτητές που θα το αποφασίσουν.

3.1.5.8 Δημιουργούνται με την πρακτική άσκηση ευκαιρίες για μελλοντική απασχόληση των πτυχιούχων;

Ναι, υπάρχουν ορισμένες περιπτώσεις φοιτητών που με την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης και τη λήψη του πτυχίου τους προσλήφθηκαν από τις επιχειρήσεις. Δεν διατηρούνται επίσημα στοιχεία για αυτές τις περιπτώσεις, ωστόσο εκτιμούμε ότι αυτό συμβαίνει στο 5%-10% περίπου των φοιτητών που κάνουν πρακτική άσκηση.

3.1.5.9 Έχει αναπτυχθεί δίκτυο διασύνδεσης του Τμήματος με κοινωνικούς, πολιτιστικούς ή παραγωγικούς φορείς με σκοπό την πρακτική άσκηση των φοιτητών;

Η δημιουργία και διατήρηση σχέσεων με παραγωγικούς, κοινωνικούς και άλλους φορείς είναι η κατεξοχήν αποστολή του Γραφείου Πρακτικής Άσκησης, που λειτουργεί σε επίπεδο Ιδρύματος. Σε επίπεδο Τμήματος, ο Υπεύθυνος Πρακτικής Άσκησης και ο Πρόεδρος του Τμήματος διατηρούν

σχέσεις και διενεργούν δράσεις ενημέρωσης των μελών του Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Σερρών σε εξαμηνιαία ή σε ετήσια βάση.

Σημειώνεται ότι αρκετές από τις θέσεις πρακτικής άσκησης που προσφέρονται στους φοιτητές του Τμήματος προκύπτουν από τις άμεσες σχέσεις επικοινωνίας που έχουν τα μέλη του τμήματος με επιχειρηματικούς φορείς. Το Τμήμα προτίθεται να αναλάβει πρωτοβουλία για τη διασύνδεση της πρακτικής άσκησης και της πτυχιακής σε συνεργασία με το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σερρών και με άλλους αντίστοιχους φορείς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

3.1.5.10 Ποιες πρωτοβουλίες αναλαμβάνει το Τμήμα προκειμένου να δημιουργηθούν θέσεις απασχόλησης φοιτητών (σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο);

Οι πρωτοβουλίες αυτές αναλαμβάνονται πρωταρχικά από το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης, που λειτουργεί σε επίπεδο Ιδρύματος. Σε συνεργασία με τα Τμήματα αναπτύσσει μητρώο επιχειρήσεων που ικανοποιούν το περίγραμμα Πρακτικής Άσκησης. Στο Γραφείο Πρακτικής Άσκησης γίνεται η συγκέντρωση και καταχώρηση όλων των στοιχείων που αφορούν στην εκδήλωση ενδιαφέροντος των παραγωγικών φορέων και οργανισμών για την απασχόληση σπουδαστών. Η τήρηση μητρώου και αρχείου είναι απαραίτητη και οι βάσεις δεδομένων ενημερώνονται καθημερινά από το προσωπικό του Γραφείου Πρακτικής Άσκησης.

Σε επίπεδο Τμήματος, ο Υπεύθυνος Πρακτικής Άσκησης αναπτύσσει παράλληλα παρόμοιες πρωτοβουλίες, κυρίως σε συνεργασία με το Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σερρών. Το Τμήμα προτίθεται να αναλάβει πρωτοβουλία για τη διασύνδεση της πρακτικής άσκησης και της πτυχιακής σε συνεργασία με το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σερρών και με άλλους αντίστοιχους φορείς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

3.1.5.11 Υπάρχει στενή συνεργασία και επαφή μεταξύ των εκπαιδευτικών / εποπτών του Τμήματος και των εκπροσώπων του φορέα εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης;

Οι εκπαιδευτικοί/ επόπτες του Τμήματος συνεργάζονται στενά με τον φορέα εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης με σκοπό την παρακολούθηση της διενέργειας της πρακτικής άσκησης των φοιτητών και τη διασφάλιση ότι αυτή προάγει τους εκπαιδευτικούς στόχους που επιδιώκονται. Η συνεργασία αυτή μπορεί να βασίζεται σε τηλεφωνική επικοινωνία σε τακτά χρονικά διαστήματα (συνήθως στην αρχή, το μέσο και το τέλος της περιόδου της πρακτικής άσκησης) ή να γίνεται επιτόπια επίσκεψη στις εγκαταστάσεις του φορέα εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης.

3.1.5.12 Υπάρχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις και απαιτήσεις για τη συνεργασία του Τμήματος με τους φορείς εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης; Ποιες;

Κάθε προσφορά θέσεις πρακτικής άσκησης ελέγχεται από τον υπεύθυνο του προγράμματος της πρακτικής άσκησης ως προς το βαθμό στον οποίο ανταποκρίνεται στους στόχους της πρακτικής άσκησης ως εκπαιδευτική δραστηριότητα του Τμήματος. Ειδικότερα, το αντικείμενο απασχόλησης των ασκούμενων φοιτητών θα πρέπει να είναι σχετικό με τα μαθήματα που προγράμματος σπουδών και εν γένει με τα γνωστικά πεδία που συγκροτούν το επιστημονικό πεδίο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων. Επίσης, η πρακτική άσκηση θα πρέπει να εξυπηρετεί τους στόχους που περιεγράφηκαν στην ενότητα 3.1.5.6. Σημειώνεται ότι ο υπεύθυνος του προγράμματος της πρακτικής άσκησης έχει απορρίψει αρκετές φορές θέσεις πρακτικής άσκησης που δεν είχαν τα αναγκαία χαρακτηριστικά ποιότητας που θέτει το Τμήμα.

3.1.5.13 Πώς παρακολουθούνται και υποστηρίζονται οι ασκούμενοι φοιτητές;

Η πρακτική άσκηση των φοιτητών του Τμήματος παρακολουθείται και ελέγχεται από τους υπευθύνους πρακτικής άσκησης. Για κάθε ασκούμενο φοιτητή υπάρχει ένας επόπτης πρακτικής άσκησης που είναι μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος.

Ο Επόπτης της Πρακτικής Άσκησης έχει ως βασικές αρμοδιότητες: α) να επισκέπτεται και να ελέγχει κατά διαστήματα τους χώρους υλοποίησης της Πρακτικής Άσκησης, το αντικείμενο

εργασίας και την πρόοδο του ασκούμενου φοιτητή και τον καθοδηγεί για την καλύτερη διεξαγωγή της, και β) να συνεργάζεται με τον επόπτη του φορέα για την καλύτερη εκπαίδευση του φοιτητή. Επομένως, η παρακολούθηση και έλεγχος της επίδοσης του φοιτητή στη διάρκεια της πρακτικής του άσκησης γίνεται τόσο στο φορέα, από το αντίστοιχο μέλος του (Επόπτης Πρακτικής Άσκησης του Φορέα), που ορίζεται ως υπεύθυνος και καταγράφει την παρουσία και την επίδοση του φοιτητή, όσο και από το Τμήμα, μέσω του επόπτη της πρακτικής άσκησης, ο οποίος επίσης αξιολογεί το φοιτητή.

Στην ιστοσελίδα του Γραφείου Πρακτικής Άσκησης υπάρχει πλούσιο πληροφοριακό υλικό και οδηγοί των φοιτητών για διάφορα ζητήματα που σχετίζονται με την εκπόνηση πρακτικής άσκησης.

3.2 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών⁴

Στο Τμήμα λειτουργούν τρία Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) που περιγράφονται αναλυτικά στη συνέχεια:

- το Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Επιχειρήσεων
- το Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Επιχειρήσεων Φιλοξενίας και τουρισμού και το
- το Π.Μ.Σ. στη Δημόσια Διοίκηση

3.2.1 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Διοίκηση Επιχειρήσεων» λειτούργησε για πρώτη φορά το ακαδημαϊκό έτος 2010-11. Από το 2019 λειτουργεί με την υπ' αριθμ. ΔΦ 15/4885 (ΦΕΚ 3463/τ.Β'/13-9-2019) έγκριση επανίδρυσης της Διοικούσας Επιτροπής του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος. Η τροποποίηση επανίδρυσης εγκρίθηκε από τη Διοικούσα Επιτροπή του Πανεπιστημίου (ΦΕΚ 5666/τ. Β'/7-11-2022) αλλά θα τεθεί σε εφαρμογή από το ακαδ. έτος 2023-24.

Αντικείμενο του Π.Μ.Σ. είναι η παραγωγή και η μετάδοση γνώσεων, τεχνογνωσίας, μεθοδολογιών, λειτουργικών εργαλείων και ερευνητικών αποτελεσμάτων στον επιστημονικό χώρο της διοίκησης επιχειρήσεων, με έμφαση στους τομείς των πληροφοριακών συστημάτων επιχειρήσεων, της κοστολόγησης και της ελεγκτικής. Σκοποί του Π.Μ.Σ. είναι:

- α) Η προαγωγή της γνώσης και η ανάπτυξη της έρευνας σε συναφείς επιστημονικές περιοχές της διοίκησης επιχειρήσεων, με έμφαση στους τομείς των πληροφοριακών συστημάτων επιχειρήσεων, της κοστολόγησης και της ελεγκτικής.
- β) Η παροχή των απαραίτητων υψηλού επιπέδου γνώσεων για την ανάπτυξη εξειδικευμένων επιστημόνων και διοικητικών στελεχών, ικανών να στελεχώσουν τις παραγωγικές και διοικητικές λειτουργίες επιχειρήσεων και οργανισμών στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα.
- γ) Η προετοιμασία στελεχών με τις απαραίτητες γνώσεις, ικανότητες και αξίες, ώστε να συμβάλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των ελληνικών επιχειρήσεων και της ελληνικής οικονομίας γενικότερα, προκειμένου να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις σύγχρονες προκλήσεις.
- δ) Η προετοιμασία εξειδικευμένων στελεχών που γνωρίζουν τις σύγχρονες τάσεις στους τομείς της διοίκησης επιχειρήσεων και της τεχνολογίας και η καλλιέργεια αναλυτικών, ερμηνευτικών και συνθετικών ικανοτήτων, ώστε να είναι σε θέση να αναπτύξουν καινοτόμες προσεγγίσεις στην αξιοποίηση ευκαιριών και την επίλυση προβλημάτων.

3.2.1.1 Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Το Π.Μ.Σ. έχει τον τίτλο «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων» και απονέμει Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) σε τρεις κατευθύνσεις σχετικές με διακριτά γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων:

- α) ΔΜΣ στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (γενικό MBA).
- β) ΔΜΣ στη Διοίκηση Επιχειρήσεων με κατεύθυνση στα Πληροφοριακά Συστήματα
- γ) ΔΜΣ στη Διοίκηση Επιχειρήσεων με κατεύθυνση στην Κοστολόγηση και Ελεγκτική.

3.2.1.2 Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.⁵

Το Π.Μ.Σ. οργανώνεται αυτοδύναμα στην Πανεπιστημιούπολη Σερρών από το Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων. Στην εκπαιδευτική διαδικασία συμμετέχουν ως διδάσκοντες του

⁴ Στην περίπτωση που στο Τμήμα λειτουργούν περισσότερα από ένα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών η ενότητα αυτή πρέπει να επαναληφθεί για καθένα από τα ΠΜΣ.

⁵ Συμπληρώνεται μόνο στην περίπτωση λειτουργίας Διατμηματικού ή Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Π.Μ.Σ. μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, άλλων Τμημάτων του ΔΙ.ΠΑ.Ε και άλλων Πανεπιστημίων.

3.2.1.3 Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;

3.2.1.3.1 Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Ο βαθμός στον οποίο το ΠΜΣ ανταποκρίνεται στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας κρίνεται με βάση (α) τα αποτελέσματα της διαδικασίας αξιολόγησης στην οποία συμμετέχουν φοιτητές αποτυπώνοντας την άποψή τους για την εκπαιδευτική διαδικασία (β) τις επιδόσεις των φοιτητών στις δοκιμασίες των μαθημάτων (γ) τα αποτελέσματα της ετήσια έρευνας εργασιακής κατάστασης των αποφοίτων. Σημειώνεται ότι:

- Η φιλοσοφία του Π.Μ.Σ. είναι να εξασφαλίσει για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές σταθερά θεμέλια, γνώσεις, μεθόδους και βασικές αρχές που θα τους καταστήσουν ικανούς για συνεχή εκμάθηση και προσωπική βελτίωση. Η δημιουργία του Π.Μ.Σ. έγινε με γνώμονα αφενός τις στρατηγικές και τις δυνατότητες του Τμήματος και αφετέρου τις εκτιμώμενες ανάγκες των φοιτητών του Π.Μ.Σ., της κοινωνίας και της οικονομίας. Ο στόχος του Τμήματος είναι η ανάπτυξη ενός αυτόνομου Π.Μ.Σ. πάνω στο κύριο γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος, το οποίο είναι άλλωστε από τη φύση του ευρύ και πολυθεματικό. Στο πλαίσιο αυτό, βασική επιδίωξη ήταν η δημιουργία εξειδικεύσεων σπουδών, οι οποίες αφενός θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των φοιτητών και της κοινωνίας και αφετέρου θα μπορούν να υποστηρίζονται και να εξυπηρετούνται (κυρίως) από το εκπαιδευτικό προσωπικό του Ιδρύματος.
- Η ομάδα εξωτερικών αξιολογητών που επισκέφθηκε το Τμήμα στα πλαίσια της εξωτερικής του αξιολόγησης με βάση τις οδηγίες της ΑΔΙΠ, σημειώνει στην σχετική έκθεση εξωτερικής αξιολόγησης στη σελ. 20 ότι:

“The postgraduate programme offered has been designed in line with similar programmes in other European and international Universities”.

- Τα στοιχεία αυτά είναι απολύτως συμβατά και με την ικανοποιητική απήχηση που έχει το πρόγραμμα όπως αυτή αποτυπώνεται στον αριθμό των αιτήσεων που υποβάλλονται κάθε χρόνο και πάντα υπερκαλύπτουν τον αριθμό των προσφερόμενων θέσεων: Πιο συγκεκριμένα κατά τον α' χρόνο λειτουργίας του προγράμματος κατατέθηκαν 189 αιτήσεις υποψηφίων (ποσοστό υπερ-πενταπλάσιο των διαθέσιμων θέσεων), από τους οποίους περίπου το 40% δήλωσαν ως τόπο κατοικίας τους το νομό Σερρών, 40% το νομό Θεσσαλονίκης και το υπόλοιπο 20% νομούς κυρίως της Βόρειας Ελλάδας. Το δεύτερο έτος λειτουργίας κατατέθηκαν 110 και το 50% δήλωσαν ως τόπο κατοικίας τους το νομό Σερρών, 30% το νομό Θεσσαλονίκης και το υπόλοιπο 20% νομούς κυρίως της Βόρειας Ελλάδας, ενώ το τρίτο έτος λειτουργίας υποβλήθηκαν 75 αιτήσεις και τα ποσοστά διαμορφώθηκαν σε 55%, 35% και 10% αντίστοιχα. Στη συνέχεια και λόγω αφενός μεν της οικονομικής κρίσης αφετέρου δε του μεγάλου αριθμού μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών που ιδρύθηκαν από άλλα Πανεπιστήμια της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής, ο αριθμός των αιτήσεων έχει σταθεροποιηθεί σε χαμηλότερα επίπεδα (περίπου στις 40-50 αιτήσεις).

3.2.1.3.2 Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Οι διαδικασίες αξιολόγησης του Προγράμματος Σπουδών του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών πραγματοποιούνται με τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων από τους φοιτητές. Μέσω των απαντήσεων των ερωτηματολογίων και αξιολόγησης των αναγκών της αγοράς εργασίας θα πραγματοποιηθεί η αναθεώρηση του Προγράμματος Σπουδών, όταν αυτό κριθεί απαραίτητο.

3.2.1.3.3 Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

Το Πρόγραμμα Σπουδών είναι διαθέσιμο από την ιστοσελίδα του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων στη διεύθυνση <http://mba-serres.ihu.gr>.

3.2.1.3.4 Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

Το Τμήμα διεξήγαγε τηλεφωνική έρευνα ανάμεσα στους αποφοίτους των δύο τελευταίων ετών. Η έρευνα βασίστηκε σε δομημένο ερωτηματολόγιο και διεξήχθη το πρώτο δεκαήμερο του Μαΐου 2023. Συμμετείχαν 38 απόφοιτοι από τους οποίους 20 γυναίκες (52,6%) και 18 άνδρες (47,7%).

Από την έρευνα διαπιστώνεται ότι, η επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων στην αγορά εργασίας είναι πολύ ικανοποιητική αφού όλοι οι απόφοιτοι εκτός από τρεις έχουν βρει εργασία που σε μεγάλο ποσοστό είναι σχετική με τις μεταπτυχιακές τους σπουδές σε σύντομο χρονικό διάστημα από την αποφοίτησή τους.

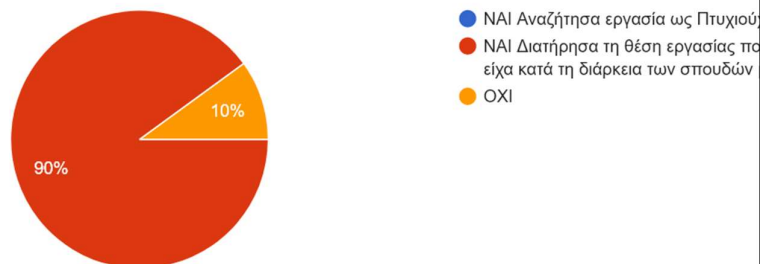
Αναλυτικότερα από τις αποκρίσεις των αποφοίτων διαπιστώνονται τα παρακάτω:

- Όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα εκτός από έναν, εργάσθηκαν μετά την απόκτηση του διπλώματός τους. Η πλειονότητα των αποφοίτων (9 φοιτητές ή το 90%) διατήρησε τη θέση εργασίας που είχε κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών του ενώ ένας φοιτητής δεν εργάστηκε μετά τη λήψη του διπλώματος.

Εργαστήκατε μετά την απόκτηση του Πτυχίου σας;

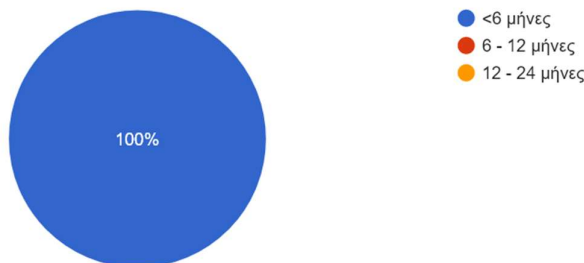
10 απαντήσεις

Σε πόσο διάστημα μετά την αποφοίτησή σας από το ΠΜΣ βρήκατε εργασία;

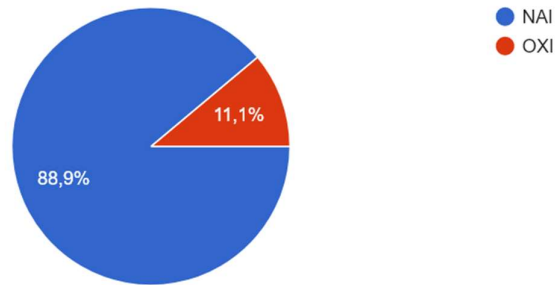
9 απαντήσεις

- Θετικό στοιχείο είναι το γεγονός ότι η μεγάλη πλειοψηφία των απόφοιτων (8 φοιτητές ή 88,9%) βρήκε εργασία που είναι σχετική με τις σπουδές στη διοίκηση επιχειρήσεων.

Η εργασία που βρήκατε ήταν σχετική με τις σπουδές σας στη διοίκηση επιχειρήσεων;

9 απαντήσεις

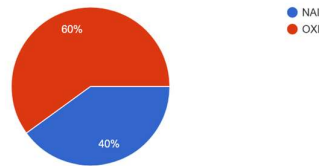

- Ένας ικανοποιητικός αριθμός φοιτητών (6 φοιτητές) συνέχισαν τις σπουδές τους μετά την αποφοίτησή τους – όλοι τους στην Ελλάδα

Μετά την αποφοίτησή σας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων συνεχίσατε τις σπουδές σας ;

Μετά την αποφοίτησή σας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων συνεχίσατε τις σπουδές σας ;

10 απαντήσεις

Πού συνεχίσατε τις σπουδές σας μετά την αποφοίτησή σας;

Η έρευνα βρίσκεται εδώ:

https://docs.google.com/forms/d/1kSOVmbOdgGee7_10NQiYSzAeLtgPtLSsCCi_yry4Ufg/edit#responses

Σημειώνεται τέλος, ότι υπάρχουν σχετικές μελέτες που συμφωνούν με τα ευρήματα της έρευνας του Τμήματος και καταδεικνύουν τις θετικές προοπτικές των επαγγελμάτων που σχετίζονται με τα γνωστικά αντικείμενα του συγκεκριμένου Π.Μ.Σ. Κοινό χαρακτηριστικό τους είναι ότι συγκλίνουν σε ορισμένες βασικές διαπιστώσεις και διαμορφώνουν ισχυρές γενικές τάσεις στην αγορά εργασίας. Για παράδειγμα, σε επαγγελματικό επίπεδο, σύμφωνα με την ετήσια έρευνα του καθ. Θ. Κατσανέβα για τα επαγγέλματα αιχμής, τόσο τα επαγγέλματα της πληροφορικής, όσο και ο ευρύτερος κλάδος των οικονομικών επαγγελμάτων εξακολουθούν να εμφανίζουν θετικές προοπτικές (με ιδιαίτερα καλές προοπτικές για τα λογιστικά επαγγέλματα). Επίσης, πρόσφατη έρευνα του CEDEFOP, που αναλύει τις τάσεις στην αγορά εργασίας για την δεκαετία του 2020, αναδεικνύει τα επαγγέλματα που συνδέονται με την πληροφορική και τις Νέες Τεχνολογίες γενικότερα (αναλυτές, σχεδιαστές, προγραμματιστές και σύμβουλοι με ειδικευση στην τεχνολογία) ως τις πλέον περιζήτητες ειδικότητες.

3.2.1.4 Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;⁶

3.2.1.4.1 Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

3.2.1.4.1 Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Το Π.Μ.Σ. λειτουργεί ως πρόγραμμα πλήρους φοίτησης και ως πρόγραμμα μερικής φοίτησης. Οι σπουδές πλήρους φοίτησης διαρκούν τρία εξάμηνα σπουδών και αντιστοιχούν σε 90 μονάδες ECTS. Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται κατά τα δυο πρώτα εξάμηνα, ενώ το τελευταίο εξάμηνο διατίθεται για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας. Οι σπουδές μερικής φοίτησης διαρκούν πέντε εξάμηνα σπουδών και αντιστοιχούν σε 90 μονάδες ECTS. Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται κατά τα τέσσερα πρώτα εξάμηνα, ενώ το τελευταίο εξάμηνο διατίθεται για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας.

Τα μέλη του Τμήματος θεωρούν ότι είναι ότι το Π.Μ.Σ. αποτελεί ένα συνεκτικό και λειτουργικό πρόγραμμα σπουδών. Το πρώτο εξάμηνο περιλαμβάνει μόνο μαθήματα κορμού, που καλύπτουν σφαιρικά το γνωστικό αντικείμενο της διοίκησης επιχειρήσεων, δημιουργούν ένα γνωστικό υπόβαθρο και παρέχουν επαρκείς γνώσεις και δεξιότητες σε κάθε φοιτητή. Στο δεύτερο εξάμηνο δίνεται έμφαση στις παραγωγικές διαδικασίες στη βιομηχανία και σε συστήματα παροχής υπηρεσιών, ενώ παράλληλα οι φοιτητές επιλέγουν την εξειδίκευση που θα ακολουθήσουν. Τα τρία μαθήματα κάθε εξειδίκευσης καλύπτουν συνολικά και σε βάθος τις κρίσιμες έννοιες και ζητήματα που παρουσιάζονται εκεί. Το πρόγραμμα είναι αρκετά απαιτητικό ιδιαίτερα για κάποιον φοιτητή που δεν έχει προγενέστερες σπουδές οικονομικής κατεύθυνσης ή επαγγελματική εμπειρία σχετική με τη διοίκηση επιχειρήσεων. Ωστόσο, πρόκειται για Π.Μ.Σ., που θα πρέπει να εμβαθύνει και να αναλύσει επαρκώς τις έννοιες της διοίκησης των επιχειρήσεων και των εξειδικεύσεων, που προσφέρονται. Για το λόγο αυτό, επισημαίνονται στους υποψήφιους από την αρχή (π.χ. κατά τη διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης, κατά την πρώτη εβδομάδα προσανατολισμού στο Π.Μ.Σ., κλπ.) οι δυσκολίες που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν.

Η φυσιογνωμία του προγράμματος έχει διαμορφωθεί λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες τάσεις στην έρευνα και την επιστήμη, τις εξελίξεις στην εκπαίδευση διοικητικών στελεχών, τις γενικές προδιαγραφές των αντίστοιχων προγραμμάτων ελληνικών και ξένων Α.Ε.Ι. και την ανάγκη προσαρμογής του περιεχομένου και της λειτουργίας του προγράμματος στα χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας.

Το αναλυτικό περιεχόμενο του συνόλου των μαθημάτων του Π.Μ.Σ. είναι διαθέσιμο ηλεκτρονικά στη διεύθυνση <http://mba-serres.ihu.gr/curriculum-content/> ενώ περισσότερες πληροφορίες για τη δομή και τους κανόνες λειτουργίας του Π.Μ.Σ. περιέχονται στις ιστοσελίδες του δικτυακού τύπου <http://mba-serres.ihu.gr>.

3.2.1.4.2 Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

Στο περιεχόμενο του Π.Μ.Σ. περιλαμβάνονται οι παρακάτω κατηγορίες μαθημάτων, που περιγράφονται συνοπτικά στη συνέχεια:

(α) Μαθήματα υποχρεωτικά/ κορμού : Είναι συνολικά έξι (6) μαθήματα, που διαμορφώνουν το υπόβαθρο του προγράμματος ειδίκευσης στη διοίκηση επιχειρήσεων. Εδώ περιλαμβάνονται τα ακόλουθα μαθήματα: (α) Οικονομική για Διοικητικά Στελέχη (Διοικητική Οικονομική), (β) Βελτιστοποίηση στη Λήψη Διοικητικών Αποφάσεων, (γ) Μάρκετινγκ και Οργάνωση Πωλήσεων, (δ) Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης, (ε) Γενική Λογιστική και Λογιστική Εταιρειών, (στ) Διοίκηση Παραγωγικών Συστημάτων και Συστημάτων Παροχής Υπηρεσιών και (ζ) Οργανωσιακή Θεωρία και Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων. Τα μαθήματα (α) – (ε) διδάσκονται στο Α' εξάμηνο σπουδών ενώ τα (στ) και (ζ) στο Β' εξάμηνο σπουδών του προγράμματος πλήρους φοίτησης. Κάθε υποχρεωτικό μάθημα ισοδυναμεί με 6 μονάδες ECTS.

(β) Μαθήματα κατεύθυνσης/ επιλογής : Είναι τα υπόλοιπα τρία (3) μαθήματα του προγράμματος

σπουδών, που εξειδικεύουν τις τρεις κατευθύνσεις που παρέχονται. Οι φοιτητές που θα επιλέξουν την κατεύθυνση στις *Ψηφιακές Επιχειρήσεις* ή στην *Κοστολόγηση και Ελεγκτική*, θα πρέπει να παρακολουθήσουν υποχρεωτικώς όλα (και τα τρία) μαθήματα της κατεύθυνσης αυτής, που σημειώνονται αναλυτικά παρακάτω. Οι φοιτητές, που θα επιλέξουν τη γενική κατεύθυνση στη *Διοίκηση Επιχειρήσεων*, έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν ελεύθερα τρία συνολικά από τα μαθήματα των δύο άλλων κατευθύνσεων. Η κατεύθυνση *Πληροφοριακά Συστήματα Επιχειρήσεων* έχει τα ακόλουθα μαθήματα κατεύθυνσης: (α) Τεχνολογίες Βάσεων Δεδομένων, (β) Τεχνολογίες Διαδικτύου και (γ) Ηλεκτρονικές Επιχειρήσεις. Η κατεύθυνση *Ελεγκτικής και Κοστολόγησης* έχει τα ακόλουθα μαθήματα κατεύθυνσης: (α) Διοικητική Λογιστική, (β) Ελεγκτική, και (γ) Εφαρμοσμένη Κοστολόγηση. Κάθε μάθημα κατεύθυνσης/επιλογής ισοδυναμεί με 6 μονάδες ECTS.

(γ) Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία : Εκπονείται από όλους τους φοιτητές υποχρεωτικώς στο τελευταίο (τρίτο ή πέμπτο για τους φοιτητές πλήρους ή μερικής φοίτησης, αντίστοιχα) εξαμήνου σπουδών και ισοδυναμεί με 30 μονάδες ECTS.

Δεν κρίνεται απαραίτητη και για αυτό το λόγο δεν υπάρχει επιπρόσθετη κατηγοριοποίηση σε μαθήματα υποβάθρου, μαθήματα επιστημονικής περιοχής, μαθήματα γενικών γνώσεων και μαθήματα ανάπτυξης δεξιοτήτων.

3.2.1.4.3 Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

Το Π.Μ.Σ. περιλαμβάνει κυρίως θεωρητική διδασκαλία. Εντούτοις στα πλαίσια των θεωρητικών διαλέξεων πραγματοποιούνται και ώρες εργαστηρίου, ιδίως στα μαθήματα που σχετίζονται με την κατεύθυνση των πληροφοριακών συστημάτων, όταν τα αντικείμενα της διδασκαλίας αντιστοιχούν σε γνώσεις και δεξιότητες που μπορούν να αφομοιώσουν καλύτερα οι φοιτητές μέσα από τη πρακτική εξάσκηση στο εργαστήριο.

3.2.1.4.4 Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;

Η οργάνωση και ο συντονισμός της ύλης πραγματοποιείται με γνώμονα το πρόγραμμα σπουδών από τον διδάσκοντα – υπεύθυνο του μαθήματος σε συνεργασία με τους υπόλοιπους διδάσκοντες του μαθήματος. Δεν παρατηρείται επικάλυψη της ύλης μεταξύ των μαθημάτων. Στα ίδια πλαίσια θεωρείται ότι η ύλη των μαθημάτων καλύπτεται με επάρκεια χωρίς να παρατηρούνται κενά δίνοντας έμφαση στα σημαντικά σημεία της θεωρίας και τονίζοντας τα σημεία εφαρμογής της. Η επανεκτίμηση, αναπροσαρμογή και επικαιροποίηση της ύλης γίνεται ανά έτος.

3.2.1.4.5 Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;

Όχι. Δεν εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων.

3.2.1.5 Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

3.2.1.5.1 Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Ενθαρρύνεται η αξιολόγηση των φοιτητών με περισσότερους από έναν τρόπους αξιολόγησης. Συγκεκριμένα, στη διάρκεια του εξαμήνου οι φοιτητές εκπονούν ερευνητικές εργασίες ή εξασκούνται στην λύση ασκήσεων ή εξετάζονται με πρόοδο. Μετά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας των μαθημάτων διενεργούνται γραπτές εξετάσεις σε όλα τα μαθήματα στις οποίες εξετάζονται οι φοιτητές. Προβλέπονται δύο εξεταστικές περίοδοι, στο τέλος κάθε εξαμήνου. Για

⁶ Συμπληρώστε τους Πίνακες 13.1 και 13.2.

όσους φοιτητές αποτύχουν στις εξετάσεις κάποιου μαθήματος, προβλέπεται μία επαναληπτική εξεταστική περίοδος τον Σεπτέμβριο κάθε έτους. Η αξιολόγηση της συνολικής επίδοσης των φοιτητών σε κάθε μάθημα γίνεται με συνεκτίμηση του βαθμού της τελικής εξέτασης και του βαθμού σε εργασίες που τους έχουν ανατεθεί ή προόδους που έχουν γράψει.

3.2.1.5.2 Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Ο διδάσκων με την έναρξη των μαθημάτων γνωστοποιεί στους φοιτητές τον ακριβή τρόπο αξιολόγησης της επίδοσής τους και τα κριτήρια της αξιολόγησής τους. Επίσης, οι διδάσκοντες διατηρούν αρχείο με τις επιδόσεις των φοιτητών σε όλες τις εργασίες που αξιολογούνται και είναι υποχρεωμένοι να ενημερώνουν τους φοιτητές σχετικά με την επίδοσή τους σε αυτές, σε εύλογο χρονικό διάστημα μετά τη διεξαγωγή των εργασιών ή των λοιπών δραστηριοτήτων.

3.2.1.5.3 Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

Ο ακριβής τρόπος αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών, τα είδη της αξιολόγησης και η βαρύτητα κάθε εκπαιδευτικής δραστηριότητας στον τελικό βαθμό, προσδιορίζεται από τον διδάσκοντα.

Όσον αφορά τις γραπτές εξετάσεις, οι διδάσκοντες είναι υποχρεωμένοι να εκδίδουν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών μέσα σε διάστημα 15 ημερών από την ημερομηνία της γραπτής εξέτασης. Τα αποτελέσματα προσκομίζονται στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. και περιλαμβάνουν τον τελικό βαθμό και ανάλυση του τρόπου που αυτός προέρχεται από τις τελικές εξετάσεις και τις εργασίες. Ο οδηγός σπουδών του Π.Μ.Σ. περιγράφει αναλυτικά το εξεταστικό σύστημα, περιλαμβάνει ρυθμίσεις αναφορικά με τη δυνατότητα επανεξέτασης του φοιτητή σε μάθημα στο οποίο απέτυχε και αναβαθμολόγησης/θεραπείας, σε περίπτωση που θεωρεί ότι αδικήθηκε.

3.2.1.5.4 Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας;

Η ολοκλήρωση του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων προϋποθέτει την επιτυχή διεκπεραίωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του οδηγού του προγράμματος. Η συγγραφή της εργασίας αυτής αποτελεί μία σημαντικότερη πρόκληση ποιότητας επιστημονικού έργου για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα αφενός και, αφετέρου μία μοναδική ευκαιρία για τους υποψηφίους να αποδείξουν την ικανότητά τους στη χρήση και εφαρμογή των επιστημονικών γνώσεων, που απέκτησαν κατά την διάρκεια των σπουδών τους, με την καθοδήγηση και έλεγχο επιβλέποντα καθηγητή. Ο επιβλέπων καθηγητής οριοθετεί και ελέγχει την συγκεκριμένη μορφή και φύση της μεταπτυχιακής εργασίας, την οποία και πραγματοποιεί εξ ολοκλήρου ο συγκεκριμένος φοιτητής.

3.2.1.5.5 Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη μεταπτυχιακή εργασία;

Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες πρέπει να έχουν ουσιαστικό επιστημονικό περιεχόμενο, ώστε να συνεισφέρουν στην εφαρμοσμένη επιστημονική γνώση, προβάλλοντας έτσι το έργο και την ποιότητα του Π.Μ.Σ. του Τμήματος. Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία αποτελείται από το θεωρητικό επιστημονικό υπόβαθρο και την εφαρμοσμένη – «πειραματική» ανάλυση συγκεκριμένου τεχνικοοικονομικού θέματος. Η εργασία περιλαμβάνει επίσης μεθοδολογική ανάπτυξη, επιστημονικές παραδοχές, βιβλιογραφική ανασκόπηση με διεθνείς προδιαγραφές αναφορών, όπως και παραρτήματα, όπου απαιτείται. Τα απαιτούμενα επιστημονικά αποτελέσματα από την εργασία αυτή πρέπει να απαντούν στα ακόλουθα ερωτήματα: ποια είναι η σημασία της μελέτης από ακαδημαϊκή και πρακτική επιχειρησιακή πλευρά και ποια είναι τα οφέλη από τα επιστημονικά αποτελέσματα της εργασίας, για την επιστημονική κοινότητα και τον επιχειρηματικό κόσμο της Ελλάδας. Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες διενεργούνται ατομικά και μόνο. Όσον αφορά στη βαθμολογική αξιολόγηση της εργασίας, αυτή αντιστοιχεί σε 30 ΔΜ οι οποίες αντιπροσωπεύουν φόρτο εργασίας ενός εξαμήνου πλήρους φοίτησης. Ο οδηγός

εκπόνησης μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας του Π.Μ.Σ., που είναι διαθέσιμος ηλεκτρονικά (<http://mba-serres.ihu.gr/thesis-guide/>) στην ιστοσελίδα του Τμήματος και περιγράφει αναλυτικά τις οδηγίες τόσο για την διαδικασία ανάθεσης, εξέτασης και τις συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας της διπλωματικής εργασίας.

Ερευνητικές εργασίες που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο Διπλωματικών Εργασιών του Μεταπτυχιακού αυτού Προγράμματος επελέγησαν για δημοσίευση και παρουσίαση σε διεθνή συνέδρια και επιστημονικά περιοδικά:

- Kiorpes, C. Vrana, V. Karavasilis, I. & Paschaloudis, D. 2017. 'Citizen Satisfaction from Local Government: Assessment in a Greek Municipality'. The Journal of American Academy of Business, Cambridge, Vol. 23, Num. 1, September
- Tsanidis, C., Nerantzaki, DM., Karavasilis, G., Vrana, V. and Paschaloudis, D. 2015, 'Greek consumers and the use of Bitcoin', The Business & Management Review, Vol. 6, No. 2, 2, pp. 295
- Vaitsi, A.S., Kehris, E., Karavasilis, G., Vrana, V. 2016 'Adoption and Use of Social Media by Hospitals' Staff in Greece', 9th annual Conference of the EuroMed Academy of Business, Innovation, Entrepreneurship and Digital Ecosystems, 14-16 September 2016 – University of Warsaw, Poland
- Karavasilis, G., Kyranakis, D., Paschaloudis, D. and Vrana, V., 2016, 'Measuring service quality in higher education: the Experience of Technological Education Institute of Central Macedonia, Greece', The Asian Conference on Education & International Development 2016, Art Center of Kobe, Kobe, Japan, Sunday, April 3 - Wednesday, April 6, 2016
- Parousis, E., Kazas, K., Kalpaktsoglou, D., Vouroutzidou, P., Vrana, V., 2015, The Usage of Social Media Networks from Local Authorities' Websites: Preliminary Findings, 9th International conference on "New Horizons in Industry, Business and Education (NHIBE 2015), 27-29 August, Skiathos, Greece.
- Gakis, P. Vrana, V & Paschaloudis, D, 2015, 'Impact of socioeconomic characteristics on customers' Intention to use Internet Banking in Greece; World Finance & Banking Symposium, 17-19 December, Hanoi, Vietnam.
- Kotsampasis A., Vrana V., Sarigiannidis, L. & Paschaloudis, D. 2013, A model for investigating e-banking. Adoption in Greece. New Horizons in Industry, Business and Education (NHIBE 2013), Chania, Greece, Conference Proceedings
- Mouza, A. M., & Kotridou, E. E-government applications: Factors affecting the employees' satisfaction and effectiveness in Greek municipalities. International Journal of Business and Social Science.
- Mouza, A. M., & Tsigarida, N. Empathy in Frontline Employees: The Link between Unemployed and Manpower Employment Organization under Economic Recession. International Journal of Business and Social Science, 10(10), 2019.
- Mouza, A. M., & Taousanis, A. The economic crisis and public libraries in Greece: Investigating the threats and challenges via job description. Library Management, 39(3/4), 216-232, 2018
- Mouza, A. M., & Taousanis, A. Exploring the Significant Differences in the Importance and Frequency of Librarians' Duties among Different Library Sizes. Journal of Business & Economic Policy, 5(3), 2018.
- Mouza, A. M., & Grigoriadou, S. P. Job analysis of academic librarians in Greece: Investigating differences among institutions regarding obligations and responsibilities. Library Management, 37(1/2), 29-54, 2016.
- Mouza, A. M., & Souchamvali, D. Effect of Greece's New Reforms and Unplanned Organizational Changes on the Stress Levels of Primary School Teachers. Social Indicators Research, 1-14, 2016.

3.2.1.6 Πώς κρίνετε τη χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

3.2.1.6.1 Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Η χρηματοδότηση του Προγράμματος στηρίζεται αποκλειστικά σε δίδακτρα, που καταβάλλουν οι φοιτητές. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται η καταβολή διδάκτρων, ύψους 1.200 € για κάθε εξάμηνο σπουδών και η απαλλαγή διδάκτρων μέχρι ποσοστού 30% των φοιτητών που πληρούν τα κριτήρια του νόμου.

3.2.1.6.2 Πώς εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Η Συνέλευση του Τμήματος αποφασίζει κάθε χρόνο για το ύψος των διδάκτρων, ώστε να καλύπτονται οι λειτουργικές ανάγκες του Π.Μ.Σ. και να επιτυγχάνονται οι στόχοι του.

3.2.1.6.3 Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Οι πόροι του Π.Μ.Σ. (από τα δίδακτρα των φοιτητών) χρησιμοποιούνται κατά το μεγαλύτερο μέρος τους για τη χρηματοδότηση των λειτουργικών δαπανών του προγράμματος, δηλαδή αμοιβές διδασκόντων, δαπάνες γραμματειακής, διοικητικής, οργανωτικής και τεχνικής υποστήριξης, δαπάνες μετακίνησης, δαπάνες αγοράς συγγραμμάτων, αναλωσίμων, εξοπλισμού, ανάπτυξης και απόκτησης εκπαιδευτικού υλικού και λοιπά έξοδα (δαπάνες δημοσιότητας, φιλοξενίας, κλπ). Το υπόλοιπο μέρος των διαθέσιμων πόρων χρησιμοποιούνται για την υποστήριξη του έργου των τριών ερευνητικών εργαστηρίων του Τμήματος και πιο συγκεκριμένα για δαπάνες σύνταξης και υποβολής προτάσεων συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα, δημοσιεύσεων, συμμετοχής σε συνέδρια.

3.2.1.7 Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;⁷

3.2.1.7.1 Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών;

Οι προϋποθέσεις συμμετοχής και η διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών περιγράφονται αναλυτικά στον οδηγό του Π.Μ.Σ. του Τμήματος. Πρόκειται για μία καλά δομημένη διαδικασία που περιλαμβάνει τα στάδια της κατάθεσης αιτήσεων, της αρχικής αξιολόγησης των αιτήσεων με συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής και της τελικής αξιολόγησης με προσωπική συνέντευξη των υποψηφίων.

3.2.1.7.2 Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές;

Στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι Α.Ε.Ι. (Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι.) της ημεδαπής ή ομοταγών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της αλλοδαπής, το πτυχίο των οποίων έχει αναγνωρισθεί από τον ΔΟΑΤΑΠ, διοικητικής, οικονομικής και τεχνολογικής κατεύθυνσης, χωρίς να αποκλείονται και οι πτυχιούχοι άλλης κατεύθυνσης. Υποψηφιότητα μπορούν να θέσουν και τελειόφοιτοι φοιτητές, με την προϋπόθεση ότι θα έχουν πάρει το πτυχίο τους ή θα έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους πριν από την έναρξη των μαθημάτων, έστω και αν τους απομένει η ορκωμοσία. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στη διαδικασία επιλογής είναι η πιστοποιημένη από επίσημους φορείς γνώση της αγγλικής γλώσσας, όπως προκύπτει από την κατοχή ενός από τα εξής πτυχία: (α) Ελληνικό Πτυχίο Γλωσσομάθειας για την Αγγλική Γλώσσα επιπέδου τουλάχιστον Β2, ή άλλο ισοδύναμο, όπως π.χ. Lower Cambridge ή Michigan, κ.ά., (β) IELTS, με ελάχιστο βαθμό 5,5 που να έχει αποκτηθεί στο ημερολογιακό έτος μέχρι τέσσερα χρόνια πριν από τη δημοσίευση της προκήρυξης, (γ) TOEFL, με ελάχιστο βαθμό 180, που να έχει αποκτηθεί στο ημερολογιακό έτος μέχρι τέσσερα χρόνια πριν από τη δημοσίευση της προκήρυξης και (δ) πτυχίο από Αγγλόφωνο Πανεπιστήμιο ή πτυχίο Αγγλικής Φιλολογίας. Η αξιολόγηση των υποψηφίων, που μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες έχουν προσκομίσει όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά, γίνεται από επιτροπή επιλογής στην οποία συμμετέχουν τρία μέλη Ε.Π. του Τμήματος, διαδοχικά σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση είναι προκριματική και αποσκοπεί σε μια πρώτη κατάταξη των υποψηφίων σύμφωνα με τον αριθμό αξιολογικών μορίων, που συγκέντρωσαν. Τα κριτήρια αξιολόγησης της πρώτης φάσης περιλαμβάνουν : (α) επίδοση σε προπτυχιακές σπουδές διοικητικής, οικονομικής ή τεχνολογικής κατεύθυνσης, (β) επίδοση σε προπτυχιακές σπουδές άλλης κατεύθυνσης (ή η κατοχή δεύτερου πτυχίου άλλης κατεύθυνσης), (γ) διπλωματική εργασία σε θέματα διοίκησης επιχειρήσεων, (δ) διαθέσιμη επαγγελματική εμπειρία, που είναι σχετική με θέματα διοίκησης επιχειρήσεων, (ε) επιστημονικό και ερευνητικό έργο των υποψηφίων, όπως π.χ. μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών ή/και επιστημονικές εργασίες σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά ή πρακτικά

⁷ Συμπληρώστε τον Πίνακα 4.

συνεδρίων, που είναι σχετικό με θέματα διοίκησης επιχειρήσεων, (στ) κατοχή πτυχίων στην αγγλική γλώσσα ανώτερου επιπέδου από αυτό που συνιστά προϋπόθεση συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής ή κατοχή πτυχίου σε άλλη ξένη γλώσσα, (ζ) συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών και (η) συστατικές επιστολές (συνολικά). Η δεύτερη φάση περιλαμβάνει προσωπική συνέντευξη των υποψηφίων, που συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο αριθμό αξιολογικών μορίων στην πρώτη φάση, και αποβλέπει στην αξιολόγηση των υποψηφίων σε σχέση με τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους, την ικανότητα επικοινωνίας με σαφήνεια και πειθώ, την ορθή κρίση, την ευρύτητα των γνώσεών τους, την ωριμότητα, την προδιάθεση για σκληρή εργασία και την ομαδικότητα. Με βάση την τελική βαθμολογία, που προκύπτει ως ο σταθμισμένος μέσος της βαθμολογίας στην πρώτη και δεύτερη φάση (με συντελεστές στάθμισης κατά 75% και 25% αντίστοιχα), καταρτίζεται κατάλογος που περιλαμβάνει τους υποψήφιους, οι οποίοι κρίνονται κατάλληλοι για την παρακολούθηση του προγράμματος και γίνεται η τελική επιλογή με βάση τη σειρά επιτυχίας τους (οι ισοβαθμήσαντες με τον τελευταίο επιλέγονται).

3.2.1.7.3 Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών;

Το πρώτο έτος λειτουργίας κατατέθηκαν 179 αιτήσεις υποψηφίων και έγιναν δεκτοί 37 υποψήφιοι, ήτοι ποσοστό 21% περίπου. Το δεύτερο έτος λειτουργίας κατατέθηκαν 111 και έγιναν δεκτοί 45 υποψήφιοι, ήτοι 40,5%, ενώ το τρίτο έτος λειτουργίας κατατέθηκαν 89 αιτήσεις υποψηφίων και έγιναν 45 υποψήφιοι, ήτοι 50,5%. Κατά τη διάρκεια των επομένων ετών και συγκεκριμένα για το Ακαδημαϊκό Έτος 2014 κατατέθηκαν 179 αιτήσεις υποψηφίων και έγιναν δεκτοί 37 υποψήφιοι, ενώ για τα έτη 2015-2016 και 2016-2017 τα αντίστοιχα νούμερα ήταν 109 και 79 και έγιναν δεκτοί 45 υποψήφιοι για κάθε έτος. Κατά τα επόμενα έτη, ο αριθμός των αιτήσεων είναι 30 – 40 και γίνονται δεκτοί 20 – 35 φοιτητές (πίνακας 4.1).

3.2.1.7.4 Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών;

Ο κατάλογος των προκριθέντων υποψηφίων της πρώτης φάσης ανακοινώνεται από την Γραμματεία του Μ.Π.Σ.. Η Γραμματεία του Μ.Π.Σ. ενημερώνει τηλεφωνικά και με e-mail τους υποψήφιους για τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης της αξιολόγησης καθώς και για την ημερομηνία και την ώρα της προσωπικής συνέντευξης. Οι υποψήφιοι, που δεν προκρίθηκαν, μπορούν να δουν τη συνολική επίδοσή τους στο Γραφείο της Γραμματείας του Π.Μ.Σ ή να τους αποσταλεί ηλεκτρονικά. Ο πίνακας επιτυχόντων και των δύο φάσεων ανακοινώνεται μέσω της Γραμματείας του Π.Μ.Σ. ώστε οι επιτυχόντες ενημερώνονται γραπτώς από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. Οι επιτυχόντες καλούνται να απαντήσουν επίσης γραπτώς εντός 15 ημερών αν αποδέχονται ή όχι την ένταξή τους στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα, αποδεχόμενοι τους όρους λειτουργίας του και καταβάλλοντας την πρώτη δόση των διδάκτρων, στην περίπτωση που έχουν καθοριστεί διδάκτρα. Η μη απάντηση ή η μη καταβολή της πρώτης δόσης των διδάκτρων από επιλεγέντα υποψήφιο μέσα στην παραπάνω προθεσμία ισοδυναμεί με άρνηση αποδοχής. Εφόσον υπάρξουν αρνήσεις η Γραμματεία ενημερώνει τους αμέσως επόμενους στη σειρά αξιολόγησης από τον πίνακα επιτυχόντων. Η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών δημοσιοποιούνται στον δικτυακό τόπο του μεταπτυχιακού και πραγματοποιείται και ενημέρωση στους επιλεχθέντες μεταπτυχιακούς φοιτητές μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

3.2.1.7.5 Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;

Η απарέγκλιτη τήρηση των βασικών προϋποθέσεων εισαγωγής, των κριτηρίων βαθμολόγησης των υποψηφίων και η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των επιλεχθέντων μεταπτυχιακών φοιτητών στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ. διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών.

3.2.1.8 Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

3.2.1.8.1 Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό ;

Βασική επιλογή του Τμήματος ήταν να αναπτύξει ένα αυτόνομο Π.Μ.Σ. πάνω στο κύριο γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος, το οποίο θα είναι ικανό να συντηρείται και να αναπτύσσεται μεσοπρόθεσμα βασιζόμενο κατά κύριο λόγο σε ίδιες δυνάμεις του Τμήματος (διδασκτικό προσωπικό, υποδομές, χρηματοδότηση, κ.λπ.).

3.2.1.8.2 Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Δεν υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (τα μαθήματα διδάσκονται στην ελληνική γλώσσα).

3.2.1.8.3 Πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;

Το σύνολο των μαθημάτων διδάσκεται στην ελληνική γλώσσα. Πάντως αξίζει να σημειωθεί ότι στο 100% των διδασκόμενων μαθημάτων διατίθεται και αγγλική βιβλιογραφία και οι φοιτητές διεκπεραιώνουν τις εργασίες τους με βάση την διεθνή αρθρογραφία και βιβλιογραφία.

3.2.1.8.4 Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Το Τμήμα θεωρεί σημαντική την διεθνοποίησή του και διερευνά ευκαιρίες προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- Ανάπτυξη διμερών συνεργασιών στο Πρόγραμμα Erasmus. Ωστόσο, εμπόδιο αποτελεί ο μικρότερος αριθμός διαθέσιμων προγραμμάτων σπουδών σε μεταπτυχιακό επίπεδο για σύναψη διμερούς συνεργασίας.
- Συμμετοχή σε έργα διεθνούς εκπαιδευτικής συνεργασίας, όπως τα Tempus, Mundus, κλπ. Επισημαίνεται ότι το Τμήμα συμμετείχε ήδη δύο φορές (προσκλήσεις των ετών 2008 και 2009) στην υποβολής πρότασης Tempus με αντικείμενο την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού Π.Μ.Σ. στα Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης, με συντονιστή εταίρο το Πανεπιστήμιο του Hasselt (Βέλγιο). Ο ρόλος του Τμήματος αφορούσε την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού και τη συμμετοχή στις ανταλλαγές φοιτητών και καθηγητών.
- Πρόσκληση εκπαιδευτικού προσωπικού ή εμπειρογνομώνων από το εξωτερικό για συμμετοχή στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Π.Μ.Σ. Εμπόδια αποτελούν η χρηματοδότηση των επισκέψεων και τα ζητήματα μετακίνησης.

Παράλληλα, αξίζει να σημειωθεί ότι στην προσπάθεια για διεθνοποίηση του Π.Μ.Σ. πραγματοποιήθηκαν σε συνεργασία με ελληνικά Τ.Ε.Ι. και Πανεπιστήμια τα παρακάτω:

- Διοργάνωση διεθνών συνεδρίων. Προς την κατεύθυνση αυτή, το Τμήμα:
  - Φιλοξένησε και συνδιοργάνωσε το διεθνές συνέδριο «Management of International Business and Economic Systems» (MIBES) το Σεπτέμβριο του 2011 στις Σέρρες,
  - Συνδιοργάνωσε το διεθνές συνέδριο «7th International Conference "New Horizons in Industry, Business and Education» στη Χίο και το Management of International Business and Economic Systems» (MIBES) το 2012 στη Λάρισα.
  - Φιλοξένησε και συνδιοργάνωσε σε συνεργασία με το Οικονομικό Τμήμα του ΑΠΘ το 2ο Συνέδριο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης το 2017 στις Σέρρες
- Συμμετοχή των φοιτητών του Τμήματος σε διεθνή συνέδρια.

3.2.1.8.5 Υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών; Ποιες;

Μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του ΠΜΣ. Αξίζει όμως να σημειωθούν οι συνεργασίες στο τομέα της διοργάνωσης διεθνών συνεδρίων, η συμμετοχή των φοιτητών του Π.Μ.Σ. (σε συνεργασία με τους διδασκόντες του ΠΜΣ) σε διεθνή συνέδρια, η συνεργασία με το έτερο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων για ενίσχυση των δράσεων εξωστρέφειας και διεθνοποίησης των προγραμμάτων σπουδών, η πρόσκληση για διδασκαλία ξένων εισηγητών και η συνεργασίες με πανεπιστήμια του εξωτερικού.

3.2.2 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Δημόσια Διοίκηση
3.2.2.1 Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ.
3.2.2.2 Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.⁸
<p>Ως προς το ιστορικό του Τμήματος:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η λειτουργία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) με τίτλο «Δημόσια Διοίκηση» ξεκίνησε το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 (Β' 876/2012). Από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών λειτούργησε ως Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) με συνεργαζόμενα τμήματα το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και το Τμήμα Διοίκησης Συστημάτων Εφοδιασμού του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος σύμφωνα με την υπ' αρ. 3412/17.09.2018 απόφαση επανίδρυσης (Β' 4063/2018). Από το ακαδ. έτος 2019 - 2020 επανιδρύθηκε σύμφωνα με την υπό στοιχεία ΔΦ15/4883/27.08.2019 απόφαση επανίδρυσης (Β' 3623/2019) από τα Τμήματα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και Διοίκηση Εφοδιαστικής Αλυσίδας. • Το 2020-2021 προστέθηκε το Τμήμα Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού της Σχολής Οικονομίας και Διοίκησης του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος (ΔΙ.ΠΑ.Ε.) και τροποποιήθηκε η επανίδρυσή του σύμφωνα με την υπό στοιχεία ΔΦ 15/4241 (Β' 1183/2021) απόφαση του Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής του ΔΙ.ΠΑ.Ε. Σήμερα το ΔΠΜΣ λειτουργεί σύμφωνα με τον κανονισμό σπουδών που εκδόθηκε στο ΦΕΚ 2187/26-5-2021, τεύχος Β. <p>Το Δ.Π.Μ.Σ. στη «Δημόσια Διοίκηση» προσφέρεται σε τρία (3) τμήματα, στην πόλη των Σερρών, στην πόλη της Θεσσαλονίκης και στην πόλη της Κατερίνης.</p>
3.2.2.3 Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;
<p>3.2.2.3.1 Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι; Τα τρία συνεργαζόμενα τμήματα φιλοδοξούν να εκπαιδεύσουν νέους επιστήμονες που θα είναι ικανοί να ανταπεξέλθουν στις σύνθετες απαιτήσεις του σύγχρονου, δυναμικού και ταχέως μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος, αξιοποιώντας τις γνώσεις και τις δεξιότητες που θα αποκτήσουν κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους. Μέσω της επιστημονικής έρευνας στα σύγχρονα ζητήματα τα τμήματα επίσης φιλοδοξούν να συμβάλλουν στην προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και στην προσπάθεια ενίσχυσης της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, ανάπτυξης της περιφέρειας και προώθησης της καινοτομίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.</p> <p>Το Δ.Π.Μ.Σ. παρέχει στους μεταπτυχιακούς φοιτητές του προωθημένες γνώσεις σε επιστημονικά πεδία της Δημόσιας Διοίκησης που έχουν σχέση με:</p> <ol style="list-style-type: none"> α) την προαγωγή της γνώσης και η ανάπτυξη της έρευνας σε συναφείς επιστημονικές περιοχές στον τομέα της δημόσιας διοίκησης και ιδίως στο αντικείμενο της οργάνωσης και διοίκησης του Δημόσιου Τομέα. β) την προετοιμασία εξειδικευμένων στελεχών και λειτουργών που ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στα διοικητικά τους καθήκοντα και ικανών να συμβάλουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας Δημόσιων Υπηρεσιών και οργανισμών. γ) την προετοιμασία εξειδικευμένων στελεχών και λειτουργών με τις απαραίτητες γνώσεις, ικανότητες και αξίες, ώστε να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη της διοίκησης και οργάνωσης μονάδων του ευρύτερου δημόσιου τομέα προωθώντας και υποστηρίζοντας την

⁸ Συμπληρώνεται μόνο στην περίπτωση λειτουργίας Διατμηματικού ή Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και της συνολικής λειτουργίας του Δημόσιου Τομέα.

Η φιλοσοφία του Δ.Π.Μ.Σ. είναι να εξασφαλίσει για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές σταθερά θεμέλια, γνώσεις, μεθόδους και βασικές αρχές που θα τους καταστήσουν ικανούς για συνεχή εκμάθηση και προσωπική βελτίωση σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο εργασιακό περιβάλλον.

Προς επιβεβαίωση όλων των παραπάνω, γίνεται έλεγχος της ανταπόκρισης του Δ.Π.Μ.Σ. του Τμήματος στις απαιτήσεις της κοινωνίας και της αγοράς, μέσω της παρακολούθησης της πορείας των αποφοίτων του προγράμματος.

Η φυσιογνωμία του προγράμματος έχει διαμορφωθεί λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες τάσεις στην έρευνα και την επιστήμη, τις εξελίξεις στην εκπαίδευση στελεχών σε θέματα διοίκησης δημόσιων οργανισμών και τις ανάγκες τους στην άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας, τις γενικές προδιαγραφές των αντίστοιχων προγραμμάτων ελληνικών και ξένων Α.Ε.Ι. και την ανάγκη προσαρμογής του περιεχομένου και της λειτουργίας του προγράμματος στα χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας.

Το συγκεκριμένο Δ.Π.Μ.Σ. είναι το μόνο στη Δημόσια Διοίκηση που προσφέρεται στην εκτός της Περιφερειακής ενότητα Θεσσαλονίκης (όπως φαίνεται στην ενότητα «βιωσιμότητα» το άλλο Π.Μ.Σ. που υπάρχει στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας στο αντικείμενο αυτό προσφέρεται στην Περιφερειακή ενότητα Θεσσαλονίκης) ενώ ταυτόχρονα διευκολύνει την παρακολούθηση εργαζόμενων. Επομένως το Δ.Π.Μ.Σ. δίνει τη δυνατότητα (κυρίως στους δημόσιους υπαλλήλους) φοιτώντας στο πρόγραμμα να αποκτήσει τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που διαφορετικά θα του ήταν ιδιαίτερα δύσκολο ή αδύνατο να αποκτήσει.

Οι απόφοιτοι του ΔΠΜΣ στη Δημόσια Διοίκηση προσλαμβάνονται σε κάθε είδους και μεγέθους κυρίως δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς για να απασχοληθούν σε τομείς της ειδικότητάς τους και μπορούν να εξελισσονται σε όλο το φάσμα της διοικητικής ιεραρχίας. Ειδικότερα, μπορούν να ασχοληθούν:

- Ως στελέχη επιχειρήσεων και οργανισμών του δημόσιου τομέα και ως σύμβουλοι επιχειρήσεων, με αντικείμενο τον προγραμματισμό, την οργάνωση, την καθοδήγηση και τον έλεγχο των δραστηριοτήτων, τη διαχείριση έργων, την επιχειρησιακή έρευνα, την οικονομική ανάλυση, τη χρηματοοικονομική διοίκηση, τη λογιστική και φοροτεχνική υποστήριξη, τη διαχείριση ανθρώπινων πόρων, τη διοίκηση παραγωγής, τη διοίκηση πωλήσεων, το μάρκετινγκ, την έρευνα αγοράς, την ανάπτυξη δράσεων ηλεκτρονικού εμπορίου, τη διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδα, την ανάλυση διαδικασιών εξυπηρέτησης πολιτών, την επικοινωνία και τις δημόσιες σχέσεις, την ανάλυση απαιτήσεων και τη διοίκηση πληροφοριακών συστημάτων κ.ά.
- Ως επιστήμονες - μέλη ερευνητικών ομάδων σε θέματα δημόσιας διοίκησης και οικονομίας.
- Ως εκπαιδευτικοί σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Προκειμένου να ενημερώνεται για τις εξελίξεις στην οικονομία και την αγορά εργασίας, το ΔΠΜΣ διατηρεί επαφές με επιχειρηματικούς φορείς (το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σερρών και άλλα Επιμελητήρια γειτονικών νομών), φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης (Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, Δήμο Σερρών και άλλους Δήμους), επαγγελματικούς φορείς κ.ά. Επίσης, διοργανώνει εκδηλώσεις με προσκεκλημένους εκπροσώπους επιχειρήσεων που μεταφέρουν τις εμπειρίες τους στα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας. Τέλος, το ΔΠΜΣ προσφέρει μαθήματα που παρέχουν γνώσεις και αναπτύσσουν πολύτιμες ψηφιακές δεξιότητες.

3.2.2.3.2 Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Με βάση τα στοιχεία του ΠΣ της ΜΟΔΙΠ, Απογραφικά Δελτία Μαθήματος/Διδάσκοντος, Ατομικά Απογραφικά Δελτία Διδασκόντων, Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης Διδασκόντων, που συμπληρώνονται κάθε εξάμηνο για κάθε μάθημα και διδάσκοντα γίνεται σχετική συζήτηση, συνήθως πριν την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους, με βάση δε και τις προτάσεις των μελών ΔΕΠ συζητείται το ΔΠΜΣ και όποιες αλλαγές ή προσαρμογές απαιτούνται στο περιεχόμενό του. Με

βάση τα δεδομένα κάθε ακαδημαϊκού έτους επικαιροποιείται η Έκθεση Εσωτερικής αξιολόγησης και ως προς το ΔΠΜΣ.

Το περιεχόμενο του ΔΠΜΣ καταρτίζεται από την Ειδική Διατμηματική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από μέλη ΔΕΠ των τμημάτων Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, Διοίκησης Εφοδιαστικής Αλυσίδας και Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού και εγκρίνεται τελικά από τη Σύγκλητο, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

Η ίδια διαδικασία ακολουθείται και για την αναθεώρηση του περιεχομένου του ΔΠΜΣ. Ήσσονος σημασίας τροποποιήσεις του ΔΠΜΣ γίνονται με απόφαση της Ειδικής Διατμηματικής Επιτροπής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος. Ελάχιστον σημασίας επικαιροποιήσεις και προσαρμογές του περιεχομένου μαθήματος γίνονται και με πρωτοβουλία των διδασκόντων.

Εκτός των αναθεωρήσεων που αφορούν συνολικά στο πρόγραμμα σπουδών, οι διδάσκοντες επικαιροποιούν το περιεχόμενο των μαθημάτων σύμφωνα με τις επιστημονικές εξελίξεις, αλλά και τις αλλαγές στην αγορά εργασίας. Επίσης, στις περισσότερες των περιπτώσεων, κατά την παρουσίαση των διαλέξεων ενσωματώνονται οι σύγχρονες επί του θέματος επιστημονικές εξελίξεις. Συνολικά για αλλαγές στο περιεχόμενο των μαθημάτων λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα:

- Οι τελευταίες εκπαιδευτικές, ερευνητικές και τεχνολογικές εξελίξεις στα γνωστικά πεδία που θεραπεύει το ΔΠΜΣ, που επιφέρουν τη διεύρυνση ή την τροποποίηση των διδασκομένων αντικειμένων και την εισαγωγή νέων μεθοδολογικών προσεγγίσεων ή θεωριών.
- Οι αλλαγές στο οικονομικό, κοινωνικό και επιχειρηματικό περιβάλλον και η προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας, που προκαλούν την ανάγκη ένταξης νέων γνώσεων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες στην σημερινή αγορά εργασίας.
- Οι νέες διδακτικές μέθοδοι και εκπαιδευτικές δραστηριότητες που βελτιώνουν το μαθησιακό περιβάλλον και ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή του μεταπτυχιακού φοιτητή και την ανάληψη πρωτοβουλιών.
- Η ανταπόκριση των μεταπτυχιακών φοιτητών στις μεθόδους διδασκαλίας και εξετάσεων, οι απαντήσεις των φοιτητών στα ερωτηματολόγια αξιολόγησης κάθε μαθήματος και οι προσδοκίες και οι μαθησιακές ανάγκες που διατυπώνονται μέσω των αντιπροσώπων τους στα θεσμικά όργανα του ΔΠΜΣ.

Επιχειρείται ο συνυπολογισμός των παρατηρήσεων των μεταπτυχιακών φοιτητών, κάθε φορά με βάση τις οικονομικές δυνατότητες, όταν αυτές απαιτούν και πόρους. Οι φοιτητές συμμετέχουν δια των εκπροσώπων τους σε όλα τα συλλογικά όργανα, στα οποία συζητούνται αναθεωρήσεις των προγραμμάτων σπουδών. Δεν προβλέπεται θεσμικά η συμμετοχή άλλων φορέων.

3.2.2.3 Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

Το Μεταπτυχιακό πρόγραμμα παρέχει πλήρη και ολοκληρωμένη πληροφόρηση για όλες τις λειτουργίες του, τις υπηρεσίες που παρέχει και όλες τις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και λοιπές δράσεις που αναλαμβάνει. Ο κύριος τρόπος ενημέρωσης των ομάδων ενδιαφερομένων είναι ο ιστότοπος του ΔΠΜΣ, που λειτουργεί στη διεύθυνση <http://mpa.teicm.gr>.

Ο ιστότοπος του ΔΠΜΣ έχει σχεδιαστεί ώστε να περιλαμβάνει νέα πληροφόρηση και να ανταποκρίνεται επαρκώς στις ανάγκες του Δ.Π.Μ.Σ., των διδασκόντων και των φοιτητών. Υπάρχει ειδικό μενού που αφορά το Δ.Π.Μ.Σ. και παρέχει πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών, το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων, τους διδάσκοντες, καθώς και με τους στόχους και σκοπούς του εκάστοτε μαθήματος. Στον ιστότοπο έχει αναρτηθεί λίστα των κυρίων (υποχρεωτικών) μαθημάτων του εκάστοτε εξαμήνου και τα εκάστοτε μαθήματα επιλογής. Παρέχονται ακόμη πληροφορίες σχετικά με τις εκπαιδευτικές ενότητες αλλά και σύγχρονες βιβλιογραφικές και ερευνητικές αναφορές.

3.2.2.3.4 Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

Το Τμήμα ανά δύο έτη, διενεργεί έρευνα μεταξύ των πτυχιούχων για την αποτύπωση της εργασιακής τους κατάστασης. Στην έρευνα που έγινε τον Δεκέμβριο του 2022 συμμετείχαν 38 απόφοιτοι του ΔΠΜΣ από τον κόμβο των Σερρών και 48 από τον κόμβο της Κατερίνης. Από τον κόμβο της Θεσσαλονίκης δεν υπήρχαν ακόμα απόφοιτοι, δεδομένης της εντάξης του συγκεκριμένου τμήματος στο Πρόγραμμα το ακ. έτος 2021-2022.

Σχετικά με τον κόμβο των Σερρών:

29 γυναίκες (76,3%) και 9 άνδρες(23,7%) που ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους κατά έτη 2020 και 2021.

Από την έρευνα διαπιστώνεται ότι, η επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων στην αγορά εργασίας είναι πολύ ικανοποιητική αφού όλοι οι απόφοιτοι εκτός από τέσσερεις βρήκαν ή εργασία σχετική με τις μεταπτυχιακές τους σπουδές σε σύντομο χρονικό διάστημα από την αποφοίτησή τους.

Συγκεκριμένα:

- Όλοι οι απόφοιτοι του μεταπτυχιακού εκτός από τέσσερεις, εργάστηκαν μετά την απόκτηση του διπλώματός τους.
- Η πλειονότητα των αποφοίτων (31 φοιτητές – 83,8%) διατήρησε τη θέση εργασίας που είχε κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών του ενώ 2 φοιτητές (5,4%) αναζήτησε εργασία μετά τη λήψη του μεταπτυχιακού διπλώματος.
- Η πλειονότητα των αποφοίτων (27 φοιτητές, 81,8%), σε χρονικό διάστημα μικρότερο των 6 μηνών μετά τη λήψη του πτυχίου, ανέλαβε μια νέα θέση εργασίας, 3 φοιτητές (9,1%) σε χρονικό διάστημα 6-12 μηνών και 3 φοιτητές (9,1%) σε χρονικό διάστημα άνω των 12 μηνών.
- Μετά την απόκτηση του πτυχίου το 87,9% των φοιτητών (29 φοιτητές) εργάζονται στο δημόσιο τομέα και το 12,1% (4 φοιτητές) στον ιδιωτικό.
- Η μεγάλη πλειοψηφία των αποφοίτων (23 φοιτητές ή το 69,7%) εργάζεται σε θέση που είναι σχετική με τις σπουδές στη δημόσια διοίκηση.
- Σχεδόν όλοι οι φοιτητές (94,6%, 35 φοιτητές) δηλώνουν ότι το πτυχίο του ΔΠΜΣ στη Δημόσια Διοίκηση τους βοήθησε για την εξέλιξή τους στην εργασία τους.

Σχετικά με τον κόμβο Κατερίνης:

31 γυναίκες (64,6%) και 17 άνδρες(35,4%) που ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους κατά έτη 2020 και 2021.

Από την έρευνα διαπιστώνεται ότι, η επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων στην αγορά εργασίας είναι πολύ ικανοποιητική αφού όλοι οι απόφοιτοι εκτός από τέσσερεις βρήκαν ή εργασία σχετική με τις μεταπτυχιακές τους σπουδές σε σύντομο χρονικό διάστημα από την αποφοίτησή τους.

Συγκεκριμένα:

- Όλοι οι απόφοιτοι του μεταπτυχιακού εκτός από πέντε, εργάστηκαν μετά την απόκτηση του διπλώματός τους.
- Η πλειονότητα των αποφοίτων (41 φοιτητές – 85,4%) διατήρησε τη θέση εργασίας που είχε κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών του ενώ 5 φοιτητές (10,4%) αναζήτησαν εργασία μετά τη λήψη του μεταπτυχιακού διπλώματος.
- Η πλειονότητα των αποφοίτων (37 φοιτητές, 86%), σε χρονικό διάστημα μικρότερο των 6 μηνών μετά τη λήψη του πτυχίου, ανέλαβε μια νέα θέση εργασίας, 3 φοιτητές (7%) σε χρονικό διάστημα 6-12 μηνών και 3 φοιτητές (3%) σε χρονικό διάστημα άνω των 12 μηνών.

Μετά την απόκτηση του πτυχίου το 79,1% των φοιτητών (34 φοιτητές) εργάζονται στο δημόσιο τομέα, το 16,3% (7 φοιτητές) στον ιδιωτικό και 2 φοιτητές (4,7) αλλού.

Η πλειοψηφία των αποφοίτων (30 φοιτητές ή το 69,8%) εργάζεται σε θέση που είναι σχετική με τις σπουδές στη δημόσια διοίκηση.

Η μεγάλη πλειοψηφία των αποφοίτων (81,3%, 39 φοιτητές) δηλώνουν ότι το πτυχίο του ΔΠΜΣ στη Δημόσια Διοίκηση τους βοήθησε για την εξέλιξή τους στην εργασία τους.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι το Δ.Π.Μ.Σ απευθύνεται κυρίως σε Δημοσίου Υπαλλήλους και υπαλλήλους μη-κερδοσκοπικών οργανισμών και για το λόγο αυτό οι συντριπτική πλειοψηφία των μεταπτυχιακών φοιτητών είναι ήδη εργαζόμενοι.

3.2.2.4 Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;⁹

3.2.2.4.1 Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατεύθυνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Το Δ.Π.Μ.Σ. είναι πλήρους φοίτησης και κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής υποχρεούται να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς συνολικά σε δέκα (10) μαθήματα. Οι σπουδές στο Δ.Π.Μ.Σ. πλήρους φοίτησης διαρκούν τρία εξάμηνα σπουδών και αντιστοιχούν σε 90 διδακτικές μονάδες (μονάδες ECTS). Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται κατά τα δυο πρώτα εξάμηνα, ενώ το τελευταίο εξάμηνο διατίθεται για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας. Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών ορίζεται στα έξι εξάμηνα. Με τη λήξη των έξι εξαμήνων ο φοιτητής διαγράφεται αυτοδίκαια από το μεταπτυχιακό. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις (όπως σοβαροί ιατρικοί ή οικογενειακοί λόγοι) και έπειτα από ειδική αιτιολόγηση μπορεί να δοθούν δυο επιπλέον εξάμηνα (πέρα από το 6ο) για την ολοκλήρωση των υποχρεώσεων του φοιτητή. Η χρονική διάρκεια των σπουδών δεν μπορεί να υπερβεί το προβλεπόμενο διάστημα. Σε περίπτωση οφειλής μαθημάτων ή καθυστέρησης εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας μπορεί να χορηγηθεί άδεια αναστολής φοίτησης διάρκειας που δεν υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης.

Το αναλυτικό περιεχόμενο του συνόλου των μαθημάτων και περισσότερες πληροφορίες για τη δομή και τους κανόνες λειτουργίας του Δ.Π.Μ.Σ. περιέχονται και είναι διαθέσιμα ηλεκτρονικά στη διεύθυνση <http://mpa.ihu.gr/>. Η φυσιογνωμία του προγράμματος έχει διαμορφωθεί λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες τάσεις στην έρευνα και την επιστήμη, τις εξελίξεις στην εκπαίδευση διοικητικών στελεχών του δημόσιου τομέα, τις γενικές προδιαγραφές των αντίστοιχων προγραμμάτων ελληνικών και ξένων ΑΕΙ και την ανάγκη προσαρμογής του περιεχομένου και της λειτουργίας του προγράμματος στα χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας και του δημόσιου τομέα.

3.2.2.4.2 Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

Οι σπουδές στο ΔΠΜΣ πλήρους φοίτησης διαρκούν τρία εξάμηνα σπουδών και αντιστοιχούν σε 90 διδακτικές μονάδες (μονάδες ECTS). Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται κατά τα δυο πρώτα εξάμηνα, ενώ το τελευταίο εξάμηνο διατίθεται για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας.

Η φυσιογνωμία του προγράμματος έχει διαμορφωθεί λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες τάσεις στην έρευνα και την επιστήμη, τις εξελίξεις στην εκπαίδευση διοικητικών στελεχών και τις ανάγκες τους στην άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, τις γενικές προδιαγραφές των αντίστοιχων προγραμμάτων ελληνικών και ξένων ΑΕΙ και την ανάγκη προσαρμογής του περιεχομένου και της λειτουργίας του προγράμματος στα χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας. Το ΔΠΜΣ αποτελείται από τις εξής κατηγορίες μαθημάτων και εργασιών, που περιγράφονται στη συνέχεια με πλαίσιο αναφοράς το πρόγραμμα πλήρους φοίτησης :

- Μαθήματα υποχρεωτικά/ κορμού : Είναι συνολικά έξι (6) μαθήματα, που διαμορφώνουν το υπόβαθρο του προγράμματος. Κάθε υποχρεωτικό μάθημα ισοδυναμεί με 6 μονάδες ECTS.
- Μαθήματα κατεύθυνσης/ επιλογής : Είναι πέντε (5) μαθήματα του προγράμματος σπουδών, που εμβαθύνουν σε επιμέρους θέματα. Κάθε μάθημα ισοδυναμεί με 6

⁹ Συμπληρώστε τους Πίνακες 13.1 και 13.2.

μονάδες ECTS. Κάθε φοιτητής/φοιτήτρια επιλέγει τέσσερα (4) από τα πέντε προσφερόμενα μαθήματα.

- Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία : Εκπονείται από όλους τους φοιτητές υποχρεωτικώς στο τελευταίο (τρίτο ή πέμπτο για τους φοιτητές πλήρους ή μερικής φοίτησης, αντίστοιχα) εξάμηνο σπουδών και ισοδυναμεί με 30 μονάδες ECTS.

3.2.2.4.3 Ποια είναι η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων;

Δεν κρίνεται απαραίτητη και για αυτό το λόγο δεν υπάρχει επιπρόσθετη κατηγοριοποίηση σε μαθήματα υποβάθρου, μαθήματα επιστημονικής περιοχής, μαθήματα γενικών γνώσεων και μαθήματα ανάπτυξης δεξιοτήτων. Ειδικά για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων των φοιτητών, το ΔΠΜΣ παρέχει 1 υποχρεωτικό (Εφαρμογές Νέων Τεχνολογιών στη Διοίκηση) και 2 μαθήματα επιλογής (Πληροφοριακά Συστήματα & Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες).

3.2.2.4.4 Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

Η διδασκαλία του θεωρητικού μέρους όλων των μαθημάτων διαρκεί τρεις ώρες ανά εβδομάδα. Πρόσθετη διδασκαλία μέρους κάποιου μαθήματος είναι δυνατή και εκτός του τυπικού ωρολογίου προγράμματος, σε ειδικές περιπτώσεις μαθημάτων και μετά από συνεννόηση του διδάσκοντος με τους φοιτητές. Σε όλα τα μαθήματα, πέραν της παραδοσιακής μεθόδου των διαλέξεων, δίνεται έμφαση στη χρήση ΤΠΕ στην παρουσίαση των μαθημάτων (π.χ. προβολή ηλεκτρονικών διαφανειών και εκπαιδευτικού υλικού, προβολή περιεχομένου από το διαδίκτυο, κ.λπ.) και στην επικοινωνία μεταξύ φοιτητών και διδασκόντων. Ο βαθμός αξιοποίησης των ΤΠΕ στο Δ.Π.Μ.Σ. κρίνεται γενικά ως πολύ ικανοποιητικός. Όλα τα μαθήματα έχουν σελίδα στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης, ώστε οι μεταπτυχιακοί φοιτητές να έχουν απρόσκοπτα πρόσβαση στο εκπαιδευτικό περιεχόμενο, άλλες ενημερωτικές πηγές, διαφόρων τύπων ασκήσεις, ενημέρωση για τις εξελίξεις στο μάθημα, δυνατότητες online επικοινωνίας με τον διδάσκοντα και τα υπόλοιπα μέλη της τάξης, κ.α..

Στην πλειοψηφία των μαθημάτων η εκπόνηση ατομικών ή και ομαδικών εργασιών είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχημένη ολοκλήρωση του εκάστοτε μαθήματος, καθώς προσφέρει τη δυνατότητα αξιολόγησης αλλά και αυτο-αξιολόγησης των φοιτητών/τριών σχετικά με τις γνώσεις και δεξιότητες που ανέπτυξαν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Με την υποστήριξη του/της διδάσκοντα/ουσα οι φοιτητές /τριες δοκιμάζουν την επιστημονική τους σκέψη σε ένα θέμα που τους ανατίθεται, προκειμένου να συνθέσουν ένα επιστημονικό κείμενο το οποίο να επιδεικνύει δεξιότητες βιβλιογραφικής ανασκόπησης, δεξιότητες σχεδιασμού και διεξαγωγής επιστημονικής έρευνας μέσω ποσοτικών, ποιοτικών ή μικτών μεθοδολογικών προσεγγίσεων, και ικανότητες αποσαφήνισης της θεωρητικής τους θέσης καθώς και κριτικής αυτής της θέσης σε θεωρητικό ή/και μεθοδολογικό επίπεδο.

3.2.2.4.5 Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;

Η διδασκαλία και οι εξετάσεις στο Δ.Π.Μ.Σ. γίνονται στην ελληνική ή την αγγλική γλώσσα σε περίπτωση πρόσκλησης αλλοδαπού διδάσκοντα. Η βιβλιογραφία και αρθρογραφία θα καλύπτει ελληνικές και διεθνείς πηγές. Η οργάνωση και ο συντονισμός της ύλης πραγματοποιείται με γνώμονα τόσο το πρόγραμμα σπουδών όσο και τον διδάσκοντα – υπεύθυνο του μαθήματος. Δεν παρατηρείται επικάλυψη της ύλης μεταξύ των μαθημάτων. Στα ίδια πλαίσια δεν παρατηρούνται κενά ύλης και η ύλη των μαθημάτων κρίνεται ορθολογική. Η επανεκτίμηση, αναπροσαρμογή και

επικαιροποίηση της ύλης γίνεται ανά έτος και στηρίζεται αφενός στην κρίση του διδάσκοντα και αφετέρου στις απαντήσεις από τα ερωτηματολόγια των φοιτητών.

3.2.2.4.6 Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;

Δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα. Υπάρχουν όμως αυστηρές προϋποθέσεις στην παρακολούθηση των μαθημάτων και στον αριθμό των μαθημάτων που κάποιος φοιτητής μπορεί να αποτύχει που αν δεν τηρηθούν οδηγούν στην διαγραφή του φοιτητή από το πρόγραμμα.

3.2.2.5 Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

3.2.2.5.1 Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Οι ημερομηνίες των εξετάσεων αποφασίζονται από το Διευθυντή του ΔΠΜΣ, μετά από εισήγηση της ΣΕ, με κριτήρια την καλύτερη εξυπηρέτηση των φοιτητών, τις ανάγκες και τις δυνατότητες των συνεργαζόμενων Τμημάτων. Σε κάθε μάθημα διενεργούνται ηλεκτρονικά γραπτές εξετάσεις μετά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας των μαθημάτων. Στο Δ.Π.Μ.Σ. προβλέπονται δύο εξεταστικές περιόδους, στο τέλος κάθε εξαμήνου. Για όσους φοιτητές αποτύχουν στις εξετάσεις κάποιου μαθήματος, προβλέπεται μία επαναληπτική εξεταστική περίοδος τον Σεπτέμβριο κάθε έτους. Πέραν της ηλεκτρονικής γραπτής εξέτασης στο τέλος του εξαμήνου η οποία αποτελεί την κυρίαρχη μέθοδο και η οποία περιγράφεται αναλυτικά στον Κανονισμό Λειτουργίας του ΔΠΜΣ, η αξιολόγηση μπορεί να πραγματοποιηθεί με προφορική εξέταση με την ολοκλήρωση του εξαμήνου, γραπτή εργασία που εκπονείται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, γραπτή ή προφορική πρόοδο ή άλλου τύπου ενδιάμεση δοκιμασία κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, συμμετοχή στο πλαίσιο θεωρητικών, σεμιναριακών ή εργαστηριακών μαθημάτων, και τέλος με τον συνδυασμό δύο ή και περισσότερων από τις παραπάνω μεθόδους. Ο καθορισμός του τρόπου και της διαδικασίας αξιολόγησης σε κάθε μάθημα αποτελεί αποκλειστικά ευθύνη του διδάσκοντα του μαθήματος, ενώ το Τμήμα ενθαρρύνει τους διδάσκοντες να επιλέγουν πολλαπλές μεθόδους αξιολόγησης προκειμένου να ανταποκρίνεται καλύτερα η διαδικασία αξιολόγησης στις ανάγκες των φοιτητών. Σε κάθε περίπτωση, διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών με διάφορους τρόπους (τα κριτήρια αξιολόγησης είναι γνωστά εκ προτέρων, οι φοιτητές μπορούν να δουν το γραπτό τους, κ.λπ.).

Στις περιπτώσεις φοιτητών με αποδεδειγμένα και χρόνια προβλήματα υγείας, που δεν επιτρέπουν τη συμμετοχή τους σε γραπτές εξετάσεις, θα παρέχονται κατά περίπτωση και με απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής του ΔΠΜΣ, πρόσθετες ακαδημαϊκές διευκολύνσεις, όπως είναι π.χ. η προφορική εξέταση, η παράταση χρόνου στις εξετάσεις, η επιείκεια στα συντακτικά και ορθογραφικά λάθη, ή άλλες διευκολύνσεις, που θα κριθούν κατά περίπτωση αναγκαίες.

3.2.2.5.2 Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Ο ακριβής τρόπος αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών, τα είδη της αξιολόγησης και η βαρύτητα καθενός στον τελικό βαθμό, προσδιορίζεται από τον διδάσκοντα, που είναι υποχρεωμένος να υποβάλλει πριν από την έναρξη των μαθημάτων σχετική δήλωση στην Γραμματεία του Δ.Π.Μ.Σ. σχετικά με τον ακριβή τρόπο αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών. Ο διδάσκων είναι επίσης υποχρεωμένος να γνωστοποιεί στους φοιτητές με την έναρξη των μαθημάτων τον ακριβή τρόπο αξιολόγησης της επίδοσής τους και να τους παρέχει διευκρινήσεις. Επίσης, οι διδάσκοντες είναι υποχρεωμένοι να διατηρούν αρχείο με τις επιδόσεις των φοιτητών σε όλες τις εργασίες, που αξιολογούνται και να ενημερώνουν τους φοιτητές σχετικά με την επίδοσή τους σε αυτές σε εύλογο χρονικό διάστημα μετά τη διεξαγωγή των εργασιών ή των λοιπών δραστηριοτήτων.

Στις περιπτώσεις φοιτητών με αποδεδειγμένα και χρόνια προβλήματα υγείας, η ακαδημαϊκή διευκόλυνση της προφορικής εξέτασης (αν αυτό αποφασιστεί από τη Συντονιστική Επιτροπή) θα πραγματοποιείται από διμελή επιτροπή, που θα αποτελείται από τον υπεύθυνο του μαθήματος

και από τον Διευθυντή του Δ.Π.Μ.Σ. (ή ένα άλλο μέλος της ομάδας του εκπαιδευτικού προσωπικού του ΔΠΜΣ, που θα ορίζεται από τον Διευθυντή). Η προφορική εξέταση θα ξεκινά με τη γνωστοποίηση των ίδιων θεμάτων ταυτόχρονα (χρονικά) με τη γραπτή εξέταση για τους υπόλοιπους φοιτητές και θα ολοκληρώνεται μετά τη λήξη της γραπτής εξέτασης, με προφορική εξέταση στα ίδια θέματα ενώπιον της διμελούς επιτροπής, στην ίδια ή σε διαφορετική αίθουσα (αν η προφορική εξέταση ξεκινήσει πριν από την ολοκλήρωση της γραπτής εξέτασης).

3.2.2.5.3 Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

Μετά την διεξαγωγή των ηλεκτρονικών γραπτών εξετάσεων στην ηλεκτρονική πλατφόρμα <https://exams.ba.ihu.gr>, οι διδάσκοντες είναι υποχρεωμένοι να εκδίδουν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών μέσα σε διάστημα 15 ημερών από την ημερομηνία της γραπτής εξέτασης. Η βαθμολογική κλίμακα για την αξιολόγηση των επιδόσεων των μεταπτυχιακών φοιτητών ορίζεται από το 0,0 ως το 10,0 ως εξής : (α) 8,5 έως 10,0 'Άριστα', (β) 7,0 έως 8,4 'Λίαν καλώς', (γ) 5,0 έως 6,9 'Καλώς' και (δ) 0,0 έως 4,9 'Κακώς'. Βαθμολογία κάτω του 5 θεωρείται ανεπαρκής και επιβάλλει την επαναπαρακολούθηση του μαθήματος. Ο οδηγός του Δ.Π.Μ.Σ., που είναι διαθέσιμος ηλεκτρονικά (<http://mpra.teicm.gr/>) στο δικτυακό τόπο του Δ.Π.Μ.Σ. και περιγράφει αναλυτικά το εξεταστικό σύστημα, περιλαμβάνει ρυθμίσεις αναφορικά με τη δυνατότητα επανεξέτασης του φοιτητή σε μάθημα στο οποίο απέτυχε και αναβαθμολόγησης, σε περίπτωση που θεωρεί ότι αδικήθηκε.

3.2.2.5.4 Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας;

Η ολοκλήρωση του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών, προϋποθέτει την επιτυχή διεκπεραίωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του οδηγού του προγράμματος. Επιβλέπων καθηγητής για την εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι: (α) μέλος Δ.Ε.Π. του τμήματος Οργάνωση & Διοίκησης Επιχειρήσεων, του Τμήματος Διοίκησης Εφοδιαστικής Αλυσίδας ή και του Τμήματος Διοίκησης Οργανισμών Μάρκετινγκ και Τουρισμού, κάτοχος διδακτορικού διπλώματος ή (β) εξωτερικός συνεργάτης, δίδασκων του ΔΠΜΣ, κάτοχος διδακτορικού διπλώματος (σύμφωνα με το άρθρο 16 του παρόντος οδηγού). Ο φοιτητής του μεταπτυχιακού προγράμματος θα πρέπει να ετοιμάσει κατά τη διάρκεια του δευτέρου εξαμήνου ένα προκαταρκτικό περίγραμμα έρευνας για την εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας και να προτείνει επιβλέποντα καθηγητή. Το προκαταρκτικό περίγραμμα έρευνας για την εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας συμπληρώνεται σε ηλεκτρονικό έντυπο που διανέμεται από τη Γραμματεία του Δ.Π.Μ.Σ.. Σε αυτό θα πρέπει να προσδιορίζεται το πρόβλημα που θα αναλυθεί, η μεθοδολογία και η βιβλιογραφία που θα χρησιμοποιηθεί. Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες διενεργούνται ατομικά.

Οι προτάσεις για εκπόνηση διπλωματικής εργασίας εξετάζονται από την Ειδική Διατμηματική Επιτροπή. Η αποδοχή της πρότασης για εκπόνηση της εργασίας θα γίνεται με κριτήρια τη συνάφεια του θέματος με το μεταπτυχιακό πρόγραμμα, τα αναμενόμενα οφέλη και τυχόν στοιχεία πρωτοτυπίας στην προσέγγιση. Η διπλωματική εργασία συγγράφεται στην Ελληνική ή Αγγλική γλώσσα και η ελάχιστη διάρκεια εκπόνησης της μεταπτυχιακής εργασίας είναι έξι μήνες από την αποδοχή της πρότασης για εκπόνηση της εργασίας, ενώ η μέγιστη διάρκεια είναι δώδεκα μήνες. Η διπλωματική εργασία συγγράφεται σύμφωνα με τον οδηγό Μ.Δ.Ε του Δ.Π.Μ.Σ. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για φοιτητές που δικαιολογημένα δεν ανταποκρίθηκαν στις απαιτήσεις για σοβαρούς προσωπικούς λόγους ή λόγους υγείας ή ανωτέρας βίας, η Ειδική Διατμηματική Επιτροπή μετά από σχετική αίτηση του ενδιαφερόμενου φοιτητή, μπορεί να χορηγήσει παράταση της διάρκειας εκπόνησης της μεταπτυχιακής του εργασίας. Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία θα πρέπει να είναι αντίστοιχης ποιότητας με το επίπεδο σπουδών. Οι προδιαγραφές της αναφέρονται στον οδηγό εκπόνησης μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών, που εγκρίνεται με απόφαση της Ειδικής Διατμηματικής Επιτροπής. Κατά τη διάρκεια εκπόνησης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να συναντάται συχνά με τον επιβλέποντα

καθηγητή ώστε να τον ενημερώνει και να τον συμβουλεύεται. Η Μ.Δ.Ε. πρέπει να περιέχει αναγνωρίσιμα στοιχεία πρωτοτυπίας και συμβολή στην επιστημονική γνώση. Το κείμενο πρέπει να πληροί τις προδιαγραφές και τη δομή μιας επιστημονικής εργασίας.

Με την ολοκλήρωση της συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, πραγματοποιείται έλεγχος λογοκλοπής/αντιγραφής αυτής μέσω της πλατφόρμας Turnitin. Στη συνέχεια, ορίζεται από την Ειδική Διατμηματική Επιτροπή του Δ.Π.Μ.Σ., τριμελής εξεταστική επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν ο επιβλέπων καθηγητής και δύο άλλα μέλη ΕΠ ή/και διδάσκοντες του Δ.Π.Μ.Σ., οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος.

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία υποστηρίζεται ηλεκτρονικά δημόσια ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής η οποία την αξιολογεί. Η παρουσίαση της διπλωματικής εργασίας είναι ανοικτή διαδικασία και ανακοινώνεται στο δικτυακό τόπο του μεταπτυχιακού τουλάχιστον 3 ημέρες πριν την παρουσίαση της ώστε να ενημερωθούν οι ενδιαφερόμενοι για να παρακολουθήσουν την παρουσίαση της διπλωματικής. Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία μετά την έγκριση και παρουσίαση της από την εξεταστική επιστροφή κατατίθεται στην βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου και αναρτάται στο Αποθετήριο <http://apothesis.teicm.gr/xmlui/>

Η συγγραφή της εργασίας αυτής αποτελεί μία σημαντικότερη πρόκληση ποιότητας επιστημονικού έργου για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα αφενός και, αφετέρου μία μοναδική ευκαιρία για τους υποψηφίους να αποδείξουν την ικανότητά τους στη χρήση και εφαρμογή των επιστημονικών γνώσεων, που απέκτησαν κατά την διάρκεια των σπουδών τους, με την καθοδήγηση και έλεγχο επιβλέποντα καθηγητή. Ο επιβλέπων καθηγητής οριοθετεί και ελέγχει την συγκεκριμένη μορφή και φύση της μεταπτυχιακής εργασίας, την οποία και πραγματοποιεί εξ ολοκλήρου ο συγκεκριμένος φοιτητής.

3.2.2.5.5 Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη μεταπτυχιακή εργασία;

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία θα πρέπει να είναι αντίστοιχης ποιότητας με το επίπεδο σπουδών. Οι προδιαγραφές της αναφέρονται στον οδηγό εκπόνησης μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών, που εγκρίνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης. Κατά τη διάρκεια εκπόνησης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να έχει τακτική επικοινωνία με τον επιβλέποντα καθηγητή ώστε να τον ενημερώνει και να τον συμβουλεύεται.

Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες πρέπει να έχουν ουσιαστικό επιστημονικό περιεχόμενο, ώστε να συνεισφέρουν στην εφαρμοσμένη επιστημονική γνώση, προβάλλοντας έτσι το έργο και την ποιότητα του Δ.Π.Μ.Σ. του Τμήματος. Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία αποτελείται από το θεωρητικό επιστημονικό υπόβαθρο και την εφαρμοσμένη – «πειραματική» ανάλυση συγκεκριμένου τεχνικοοικονομικού θέματος. Η εργασία περιλαμβάνει επίσης μεθοδολογική ανάπτυξη, επιστημονικές παραδοχές, βιβλιογραφική ανασκόπηση με διεθνείς προδιαγραφές αναφορών, όπως και παραρτήματα, όπου απαιτείται. Τα απαιτούμενα επιστημονικά αποτελέσματα από την εργασία αυτή πρέπει να απαντούν στα ακόλουθα ερωτήματα: ποια είναι η σημασία της μελέτης από ακαδημαϊκή και πρακτική επιχειρησιακή πλευρά και ποια είναι τα οφέλη από τα επιστημονικά αποτελέσματα της εργασίας, για την επιστημονική κοινότητα και τον επιχειρηματικό κόσμο της Ελλάδας.

Όλες οι μεταπτυχιακές εργασίες ελέγχονται από λογισμικό λογοκλοπής πριν την παρουσίαση του. Με την ολοκλήρωση της συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας και τον σχετικό έλεγχο λογοκλοπής, ορίζεται από τη ΣΕ του ΔΠΜΣ, τριμελής εξεταστική επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν ο επιβλέπων καθηγητής και δύο άλλα μέλη Δ.Ε.Π. ή/και διδάσκοντες του ΔΠΜΣ, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Δειγματοληπτικά παρατίθενται παρακάτω ερευνητικές εργασίες που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο Διπλωματικών Εργασιών του Μεταπτυχιακού αυτού Προγράμματος και επελέγησαν για δημοσίευση και παρουσίαση σε κορυφαία διεθνή συνέδρια και επιστημονικά περιοδικά:

- Kiorpes, C. Vrana, V. Karavasilis, I. & Paschaloudis, D. 2017. 'Citizen Satisfaction from Local Government: Assessment in a Greek Municipality'. The Journal of American Academy of Business, Cambridge, Vol. 23, Num. 1, September
- Tsanidis, C., Nerantzaki, DM., Karavasilis, G., Vrana, V. and Paschaloudis, D. 2015, 'Greek consumers and the use of Bitcoin', The Business & Management Review, Vol. 6, No. 2, 2, pp. 295
- Vaitsi, A.S., Kehris, E., Karavasilis, G., Vrana, V. 2016 'Adoption and Use of Social Media by Hospitals' Staff in Greece', 9th annual Conference of the EuroMed Academy of Business, Innovation, Entrepreneurship and Digital Ecosystems, 14-16 September 2016 – University of Warsaw, Poland
- Parousis, E., Kazas, K., Kalpaktsoglou, D., Vouroutzidou, P., Vrana, V., 2015, The Usage of Social Media Networks from Local Authorities' Websites: Preliminary Findings, 9th International conference on "New Horizons in Industry, Business and Education (NHIBE 2015)", 27-29 August, Skiathos, Greece
- Gakis, P. Vrana, V & Paschaloudis, D, 2015, 'Impact of socioeconomic characteristics on customers' Intention to use Internet Banking in Greece; World Finance & Banking Symposium, 17-19 December, Hanoi, Vietnam
- Kotsampasis A., Vrana V., Sarigiannidis, L. & Paschaloudis, D. 2013, A model for investigating e-banking. Adoption in Greece. New Horizons in Industry, Business and Education (NHIBE 2013), Chania, Greece, Conference Proceedings
- Mouza, A. M., & Kotridou, E. E-government applications: Factors affecting the employees' satisfaction and effectiveness in Greek municipalities. International Journal of Business and Social Science. Accepted
- Mouza, A. M., & Tsigarida, N. Empathy in Frontline Employees: The Link between Unemployed and Manpower Employment Organization under Economic Recession. International Journal of Business and Social Science, 10(10), 2019.
- Mouza, A. M., & Taousanis, A. The economic crisis and public libraries in Greece: Investigating the threats and challenges via job description. Library Management, 39(3/4), 216-232, 2018
- Mouza, A. M., & Taousanis, A. Exploring the Significant Differences in the Importance and Frequency of Librarians' Duties among Different Library Sizes. Journal of Business & Economic Policy, 5(3), 2018.
- Mouza, A. M., & Grigoriadou, S. P. Job analysis of academic librarians in Greece: Investigating differences among institutions regarding obligations and responsibilities. Library Management, 37(1/2), 29-54, 2016.
- Mouza, A. M., & Souchamvali, D. Effect of Greece's New Reforms and Unplanned Organizational Changes on the Stress Levels of Primary School Teachers. Social Indicators Research, 1-14, 2016
- The Reflection of Greek Reality Concerning Taxation from the Perspective of Both Tax Payers and Taxmen, Evagelia Makri, Maria Tsourela, Dimitris Paschaloudis, Dafni M. Nerantzaki, World Academy of Science, Engineering and Technology, International Journal of Law and Political Sciences, Vol:10, No:11, 2016
- Karavasilis, G., Kyranakis, D., Paschaloudis, D. and Vrana, V., 2016, 'Measuring service quality in higher education: the Experience of Technological Education Institute of Central Macedonia, Greece', The Asian Conference on Education & International Development 2016, Art Center of Kobe, Kobe, Japan, Sunday, April 3 - Wednesday, April 6, 2016
- Theocharidis, A.I. Vrana, V. Michailidis, E.N. Zafiroopoulos, K. Paschaloudis, D. and Pantelidis, P., 2015, 'Social Influence in online social networks', International Conference on Internet Studies (NETS 2015), 18-19 July, Tokyo, Japan.
- Κυρανάκης Δημήτριος, Πασχαλούδης Δημήτριος, Αποδοχή και Αξιολόγηση των νέων Εκπαιδευτικών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση, 2ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο

«Παραγωγική Ανασυγκρότηση της Ελλάδας: Οικονομική Κρίση και Προοπτικές Ανάπτυξης». 5 - 6 Μαΐου 2017, Σέρρες

- Νικόλαος Αποστολίδης, Δημήτριος Πασχαλούδης, Η ποιότητα στην εκπαίδευση και ο ρόλος των ηγετών στα χρόνια της κρίσης, 2ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Παραγωγική Ανασυγκρότηση της Ελλάδας: Οικονομική Κρίση και Προοπτικές Ανάπτυξης». 5 - 6 Μαΐου 2017, Σέρρες
- Αψηλίδου Καλούδα, Τσουρέλα Μαρία και Δημήτριος Πασχαλούδης, Ενδοκοινωνικές απάτες και φοροδιαφυγή, 2ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Παραγωγική Ανασυγκρότηση της Ελλάδας: Οικονομική Κρίση και Προοπτικές Ανάπτυξης». 5 - 6 Μαΐου 2017, Σέρρες
- Reflection of Greek reality concerning taxation. Makri Evagelia, Tsourela Maria, Paschaloudis Dimitris, The Macrotheme Review 7(1) Spring 2018
- Η αποτύπωση της ελληνικής πραγματικότητας όσον αφορά τα φορολογικά μέτρα από την πλευρά των πολιτών και των εφοριακών. ΜΑΚΡΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΤΣΟΥΡΕΛΑ ΜΑΡΙΑ, ΠΑΣΧΑΛΟΥΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. 2ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Παραγωγική Ανασυγκρότηση της Ελλάδας: Οικονομική Κρίση και Προοπτικές Ανάπτυξης». 5 - 6 Μαΐου 2017, Σέρρες
- Bitzidis N., Dimitridis S., Karavasilis G, Vrana V., Kehris E, and Vrana, V. 2020 Enhancing Entrepreneurship: The Greek National Electronic Public Procurement System – Internal Customer Opinions. In Andreas Masouras Georgios Maris and Androniki Kavoura, Entrepreneurial Development and Innovation in Family Businesses and SMEs , 87-108
- Bitzidis N., Dimitridis S., Karavasilis G, Vrana V., Kehris E, and Vrana, V. 2020, Satisfaction from an e-procurement Information System: The Case of Greek Electronic Public Procurement System (ESIDIS) In: Kavoura A., Kefallonitis E., Theodoridis, P. (eds) Strategic Innovative Marketing and Tourism. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham
- Kyrtasoglou, M., Vrana, V., Karavasilis, G. Kehris, E. Assessing satisfaction and quality of life of the elderly served by the program "Help at Home". The case of Serres municipality. 8th ICCMI, Virtual Conference, 13-15 September
- Καζακλαρη, Γ. Καραβασίλης, Γ.. Βρανα, Β. 2019. Παράγοντες διαμόρφωσης ευνοϊκού σχολικού κλίματος για μια ολιστική προσέγγιση των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 2nd ICOMEU 2019, 29 Nov-1Dec, Thessaloniki, Greece
- Παπαθανασίου Ν, Βράνα Β, Καραβασίλης Γ,. 2019. Απόψεις – Στάσεις Εκπαιδευτικών Π.Ε. Σερρών στη σχολική βία. Συνεδριο για τη σχολική βία. 5-7 Απριλίου 2019, Θεσσαλονικη.
- Tsourela Maria, Avramakis Eleftherios, Nerantzaki Dafni-Maria, Paschaloudis Dimitris, Examining Consumer Attitudes Toward Online Marketplaces Through Webqual 4.0 And I.P.A. 803rd International Conference on E-Education, E- Business, E-Management and E-Learning (IC4E)2020, 28-29 March.
- Maslarinou E., Tsourela M., Paschaloudis D., and Nerantzaki D., Aviation Industry Crisis Management: Effects of COVID-19 Pandemic in Athens International Airport Environment 2021, 1-3 Sept, Hydra, Greece.
- Sy, A., Konstantinidis, C., Plioska, P., & Giovanis, N. (2022). Factors affecting job satisfaction as a competitive advantage in local government organisations in Greece. International Journal of Critical Accounting, 13(1), 75-91.

3.2.2.6 Πώς κρίνετε τη χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

3.2.2.6.1 Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Η χρηματοδότηση του Προγράμματος στηρίζεται αποκλειστικά σε δίδακτρα, που καταβάλλουν οι φοιτητές. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται η καταβολή διδάκτρων, ύψους 1.000 € για κάθε εξάμηνο σπουδών και η απαλλαγή διδάκτρων για φοιτητές που πληρούν τα κριτήρια του νόμου.

3.2.2.6.2 Πώς εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Η Ειδική Διατμηματική Επιτροπή αποφασίζει κάθε χρόνο για το ύψος των διδάκτρων, ώστε να καλύπτονται οι λειτουργικές ανάγκες του Π.Μ.Σ. και να επιτυγχάνονται οι στόχοι του.

3.2.2.6.3 Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Τα έσοδα του Δ.Π.Μ.Σ. θα διατίθενται για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών του προγράμματος όπως γραμματειακή και άλλη υποστήριξη, αμοιβές διδασκόντων, αγορά έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού, εξοπλισμού εργαστηρίων και γραφείων, προμήθεια και συντήρηση εξοπλισμού, αναλώσιμα υλικά, έξοδα προβολής και διαφήμισης και διάφορα άλλα έξοδα που θα προκύψουν. Το Δ.Π.Μ.Σ. υποστηρίζει και προωθεί την έρευνα που διεξάγεται από τους διδάσκοντες και τους φοιτητές του Δ.Π.Μ.Σ. καθώς και ερευνητικές, εκπαιδευτικές και επιμορφωτικές δραστηριότητες των διδασκόντων και φοιτητών του Δ.Π.Μ.Σ. όπως πραγματοποίηση εκπαιδευτικών ενημερωτικών επισκέψεων, συμμετοχή και μετακινήσεις σε συνέδρια τόσο των φοιτητών όσο και των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος, συμμετοχή και μετακινήσεις σε συνέδρια/σεμινάρια/θερινά σχολεία μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος που προάγουν το επιστημονικό επίπεδο των διδασκόντων του Δ.Π.Μ.Σ., δημοσίευση επιστημονικών εργασιών και άρθρων, διοργάνωση και συνδιοργάνωση συνεδρίων/ημερίδων/συμποσίων και επιμορφωτικών προγραμμάτων επιστημονικού περιεχομένου. Η διαχείριση των εσόδων του Δ.Π.Μ.Σ. γίνεται από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) και κατανέμονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 84 του ν. 4957/2022, ως εξής: (α) εβδομήντα τοις εκατό (70%) για λειτουργικά έξοδα του προγράμματος τα οποία κατανέμονται σε δαπάνες διδασκαλίας, διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης, μετακινήσεων, εξοπλισμού, αναλώσιμων, χορήγησης υποτροφιών σε μεταπτυχιακούς φοιτητές και λοιπές δαπάνες. Οι δαπάνες αποζημίωσης του τακτικού διδακτικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού των ιδρυμάτων αφορά σε εργασία που υπερβαίνει τις κατά νόμο υποχρεώσεις τους και (β) τριάντα τοις εκατό (30%) που παρακρατείται από τον ΕΛΚΕ για κάλυψη λειτουργικών εξόδων του Ιδρύματος.

3.2.2.7 Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;¹⁰

3.2.2.7.1 Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών;

Το Τμήμα προβαίνει σε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος προκηρύσσοντας θέσεις με ανοιχτή διαδικασία για την εισαγωγή πτυχιούχων στο Δ.Π.Μ.Σ. Η Σ.Ε. αποφασίζει για το χρόνο δημοσίευσης στο διαδίκτυο ή/και στον Τύπο, στα γραφεία της Γραμματείας και στο Διαδίκτυο, σχετικής ανακοίνωσης προς τους ενδιαφερόμενους υποψήφιους, που προσδιορίζει: τον αριθμό των θέσεων στο πρόγραμμα, το ύψος των διδάκτρων, τα απαραίτητα προσόντα των υποψηφίων για εισαγωγή στο Δ.Π.Μ.Σ., τη γενική διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων, όπως επίσης την προθεσμία και τη διεύθυνση υποβολής των δικαιολογητικών.

Οι αιτήσεις υποβάλλονται σε ειδικά έντυπα, που διαθέτει η Γραμματεία. Μέσα στην προθεσμία που ανακοινώνεται, οι ενδιαφερόμενοι καταθέτουν ή αποστέλλουν το φάκελο της υποψηφιότητάς τους στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ.

Τα απαραίτητα δικαιολογητικά, που θα πρέπει να καταθέσουν οι υποψήφιοι είναι: έντυπη αίτηση, αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα, αντίγραφο πτυχίου/διπλώματος (με την αντίστοιχη αναγνώριση του Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π., αν προέρχεται από πανεπιστήμιο του εξωτερικού), πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας (για όλα τα πτυχία) ή Παράρτημα Διπλώματος, δύο συστατικές επιστολές, επιστημονικές δημοσιεύσεις ή διακρίσεις (εάν υπάρχουν), αποδεικτικά επαγγελματικής εμπειρίας (εάν υπάρχουν), αποδεικτικό γνώσης Αγγλικής Γλώσσας, αποδεικτικό συμμετοχής σε Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών (εάν υπάρχει), βεβαίωση εκπόνησης πτυχιακής εργασίας, όπου να αναγράφονται το θέμα, ο βαθμός και οι επιβλέποντες καθηγητές, αντίγραφο πτυχιακής εργασίας.

¹⁰ Συμπληρώστε τον Πίνακα 4.

Η Γραμματεία του Δ.Π.Μ.Σ., στην οποία υποβάλλονται οι αιτήσεις από υποψηφίους μεταπτυχιακούς φοιτητές, προωθεί το σύνολο των αιτήσεων με το συνοδευτικό υλικό στην επιτροπή επιλογής των υποψηφίων, που συγκροτείται από την Ε. .Ε. του Π.Μ.Σ. ειδικά για το σκοπό αυτό.

3.2.2.7.2 Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές;

Η αξιολόγηση των υποψηφίων, που μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες έχουν προσκομίσει όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά, γίνεται από την επιτροπή επιλογής διαδοχικά σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση είναι προκριματική και αποσκοπεί σε μια πρώτη κατάταξη των υποψηφίων σύμφωνα με τον αριθμό αξιολογικών μορίων, που συγκέντρωσαν. Η δεύτερη φάση περιλαμβάνει προσωπική συνέντευξη των υποψηφίων ή συνέντευξη μέσω τηλεδιάσκεψης (π.χ. Skype) που συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο αριθμό αξιολογικών μορίων στην πρώτη φάση. Με βάση την τελική βαθμολογία, που προκύπτει ως ο σταθμισμένος μέσος της βαθμολογίας στην πρώτη και δεύτερη φάση, καταρτίζεται κατάλογος που περιλαμβάνει τους υποψήφιους, οι οποίοι κρίνονται κατάλληλοι για την παρακολούθηση του προγράμματος και γίνεται η τελική επιλογή με βάση τη σειρά επιτυχίας τους (οι ισοβαθμίσαντες με τον τελευταίο επιλέγονται).

Κατά την πρώτη φάση αξιολόγησης των υποψηφίων, η αρμόδια επιτροπή συντάσσει κατάλογο, στον οποίο κατατάσσονται οι υποψήφιοι ανάλογα με τον αριθμό αξιολογικών μορίων, που συγκέντρωσαν. Τα κριτήρια αξιολόγησης της πρώτης φάσης με την αντίστοιχη (μέγιστη) βαθμολογία τους σε αριθμό αξιολογικών μορίων, έχουν ως εξής :

- Επίδοση σε προπτυχιακές σπουδές Διοικητικής, Οικονομικής, Τεχνολογικής ή θεωρητικής κατεύθυνσης, σε Ανώτερες και Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες: 30 μόρια
- Κατοχή δεύτερου πτυχίου: 10 μόρια
- Πτυχιακή εργασία που είναι σχετική με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.: 10 μόρια
- Διαθέσιμη επαγγελματική εμπειρία, που είναι σχετική με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.: 15 μόρια
- Επιστημονικό και ερευνητικό έργο των υποψηφίων, όπως π.χ. μεταπτυχιακοί τίτλοι σπουδών ή/και επιστημονικές εργασίες σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά ή πρακτικά συνεδρίων: 15 μόρια
- Κατοχή πτυχίων σε ξένες γλώσσες: 5 μόρια
- Αποδεδειγμένη διεθνή εμπειρία: 5 μόρια
- Συστατικές επιστολές (συνολικά): 10 μόρια

Ο αριθμός αξιολογικών μορίων του παραπάνω πίνακα αποτελούν το μέγιστο βαθμό, που μπορεί να αποδοθεί, σύμφωνα με τη κρίση της Επιτροπής Επιλογής, σε κάθε περίπτωση κριτηρίου αξιολόγησης. Για το πρώτο κριτήριο αξιολόγησης, η βαθμολογία θα προκύπτει με βάση το βαθμό του πτυχίου, στην κλίμακα από μηδέν μόρια (για βαθμό πτυχίου πέντε) μέχρι τον μέγιστο αριθμό των αξιολογικών μορίων του κριτηρίου αυτού (για βαθμό πτυχίου άριστα δέκα). Για το δεύτερο και τρίτο κριτήριο αξιολόγησης, η βαθμολογία θα προκύπτει από το βαθμό πτυχίου άλλης κατεύθυνσης ή του δεύτερου πτυχίου ή της πτυχιακής εργασίας, σταθμισμένου κατά την κρίση της Επιτροπής Επιλογής με το επίπεδο και τη συνάφεια του γνωστικού αντικειμένου, στην κλίμακα από μηδέν μόρια μέχρι τον μέγιστο αριθμό των αξιολογικών μορίων του κάθε κριτηρίου. Για το τέταρτο κριτήριο αξιολόγησης, η βαθμολογία θα προκύπτει από τη διάρκεια της επαγγελματικής εμπειρίας, σταθμισμένης κατά την κρίση της Επιτροπής Επιλογής με το επίπεδο (Διευθυντικό ή όχι) και τα καθήκοντα της θέσης, στην κλίμακα από μηδέν μόρια (για μηδενική εμπειρία) μέχρι τον μέγιστο αριθμό των αξιολογικών μορίων του κριτηρίου (και για μέγιστη διάρκεια απασχόλησης τα πέντε έτη). Ο μέγιστος αριθμός των δυνατών μορίων από την πρώτη φάση αξιολόγησης είναι ίσος με 100 και σταθμίζεται με συντελεστή βαρύτητας 70%.

Στη δεύτερη φάση προκρίνονται οι υποψήφιοι, που κατέλαβαν τις πρώτες θέσεις σε ποσοστό 150% των εισακτέων στον πίνακα αξιολογικής κατάταξης της πρώτης φάσης. Σε περίπτωση ισοβαθμίας, προκρίνονται όλοι οι ισοβαθμούντες με τον τελευταίο υποψήφιο. Η δεύτερη φάση αφορά την προσωπική συνέντευξη των υποψηφίων, που έχουν προκριθεί από την πρώτη φάση,

από την αρμόδια Επιτροπή Επιλογής. Καθένα από τα τρία μέλη της επιτροπής παραλαμβάνει τον κατάλογο των προκριθέντων στη δεύτερη φάση και αξιολογεί κάθε υποψήφιο σε κλίμακα από 0 έως 100 μόρια. Τα κύρια κριτήρια της αξιολόγησης είναι τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του, η ικανότητα επικοινωνίας με σαφήνεια και πειθώ, η ορθή κρίση, η ευρύτητα των γνώσεων του, η ωριμότητα, η προδιάθεση για σκληρή εργασία και η ομαδικότητα. Ο τελικός βαθμός από την προσωπική συνέντευξη κάθε υποψηφίου προκύπτει ως ο μέσος όρος της βαθμολογίας των τριών αξιολογητών. Η βαθμολογία αυτή σταθμίζεται με συντελεστή 30%. Η Επιτροπή Επιλογής συντάσσει πρακτικό, το οποίο περιλαμβάνει την επίδοση κάθε υποψηφίου και επισυνάπτει τα φύλλα αξιολόγησης κάθε αξιολογητή.

Από τη σταθμισμένη βαθμολογία στην πρώτη και δεύτερη φάση, καταρτίζεται από την Επιτροπή Επιλογής ο πίνακας επιτυχόντων, που περιλαμβάνει τους υποψήφιους που κρίνονται κατάλληλοι για την παρακολούθηση του προγράμματος. Η τελική επιλογή γίνεται με βάση τη σειρά επιτυχίας στον πίνακα των επιτυχόντων (οι ισοβαθμήσαντες με τον τελευταίο υποψήφιο επιλέγονται), σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην επόμενη παράγραφο. Ο πίνακας επιτυχόντων επικυρώνεται από τη Ε. .Ε και ανακοινώνεται μέσω της Γραμματείας του Π.Μ.Σ. Αναλυτικά οι διαδικασίες επιλογής των φοιτητών και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά καθορίζονται στον εσωτερικό κανονισμό του Δ.Π.Μ

Οι επιτυχόντες ενημερώνονται από τη Γραμματεία του Δ.Π.Μ.Σ. Οι επιτυχόντες καλούνται να απαντήσουν επίσης γραπτώς εντός 10 ημερών αν αποδέχονται ή όχι την ένταξή τους στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα.

3.2.2.7.3 Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών;

Ο ανώτατος αριθμός των εισακτέων μεταπτυχιακών φοιτητών στο Δ.Π.Μ.Σ. ορίζεται σε 80. Στο πίνακα που ακολουθεί καταγράφεται ο αριθμός των αιτήσεων, ο αριθμός των φοιτητών και το ποσοστό αποδοχής των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών.

	Τρέχον έτος*	Προηγ. έτος	Τρέχον έτος – 2	Τρέχον έτος – 3	Τρέχον έτος – 4	Τρέχον έτος – 5
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων	252	267	108	87	85	37
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	300	300	80 **	80**	80**	45
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων	192	169	80	79	77	34
Ποσοστό αποδοχής των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών	76,1	63,3	74,1	91,9	90,5	91,8

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Από το έτος 2017-18 και μέχρι σήμερα το μεταπτυχιακό πρόγραμμα λειτουργεί ως Διατμηματικό με το τμήμα Εφοδιαστικής της Κατερίνης και από το 2021-2022 και με το Τμήμα Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού της Θεσσαλονίκης

3.2.2.7.4 Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών;

Η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος στην οποία αναφέρονται τα κριτήρια επιλογής καθώς και η διαδικασία δημοσιεύονται στο Διαδίκτυο ή/και στον Τύπο, και στα γραφεία της Γραμματεία του τμήματος. Ο κατάλογος των προκριθέντων υποψηφίων της πρώτης φάσης ανακοινώνεται από την Γραμματεία του Δ.Μ.Π.Σ.. Η Γραμματεία του Δ.Μ.Π.Σ. ενημερώνει τηλεφωνικά και με e-mail τους υποψήφιους για τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης της αξιολόγησης καθώς και για την ημερομηνία και την ώρα της προσωπικής συνέντευξης. Οι υποψήφιοι, που δεν προκρίθηκαν, μπορούν να δουν τη συνολική επίδοσή τους στο Γραφείο της Γραμματείας του Δ.Π.Μ.Σ ή να τους

αποσταλεί ηλεκτρονικά. Ο πίνακας επιτυχόντων και των δύο φάσεων ανακοινώνεται μέσω της Γραμματείας του Δ.Π.Μ.Σ. ώστε οι επιτυχόντες ενημερώνονται γραπτώς από τη Γραμματείας του Δ.Π.Μ.Σ. Οι επιτυχόντες καλούνται να απαντήσουν επίσης γραπτώς εντός 15 ημερών αν αποδέχονται ή όχι την ένταξή τους στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα, αποδεχόμενοι τους όρους λειτουργίας του και καταβάλλοντας την πρώτη δόση των διδάκτρων, στην περίπτωση που έχουν καθοριστεί δίδακτρα. Η μη απάντηση ή η μη καταβολή της πρώτης δόσης των διδάκτρων από επιλεγέντα υποψήφιο μέσα στην παραπάνω προθεσμία ισοδυναμεί με άρνηση αποδοχής. Εφόσον υπάρξουν αρνήσεις η Γραμματεία ενημερώνει τους αμέσως επόμενους στη σειρά αξιολόγησης από τον πίνακα επιτυχόντων. Η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών δημοσιοποιούνται στον δικτυακό τόπο του μεταπτυχιακού και πραγματοποιείται και γνωστοποίηση στους επιλεχθέντες μεταπτυχιακούς φοιτητές μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

3.2.2.7.5 Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;

Η απαρέγκλιτη τήρηση των βασικών προϋποθέσεων εισαγωγής, των κριτηρίων βαθμολόγησης των υποψηφίων και η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των επιλεχθέντων μεταπτυχιακών φοιτητών στην ιστοσελίδα του Δ.Π.Μ.Σ. διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών.

3.2.2.8 Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

3.2.2.8.1 Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό ;

Δεν υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό, γιατί η λειτουργία του Δ.Π.Μ.Σ. καλύπτεται από διδάσκοντες του Ιδρύματος αλλά και από διδάσκοντες ΑΕΙ από την υπόλοιπη Ελλάδα.

3.2.2.8.2 Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Δεν υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (τα μαθήματα διδάσκονται στην ελληνική γλώσσα).

3.2.2.8.3 Πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;

Το σύνολο των μαθημάτων διδάσκεται στην ελληνική γλώσσα. Πάντως αξίζει να σημειωθεί ότι στο 100% των διδασκόμενων μαθημάτων διατίθεται και αγγλική βιβλιογραφία και οι φοιτητές διεκπεραιώνουν τις εργασίες τους με βάση την διεθνή αρθρογραφία και βιβλιογραφία.

3.2.2.8.4 Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Το Τμήμα θεωρεί σημαντική την διεθνοποίησή του και διερευνά ευκαιρίες προς διάφορες κατευθύνσεις όπως ανάπτυξη διμερών συνεργασιών στο Πρόγραμμα Erasmus, συμμετοχή σε έργα διεθνούς εκπαιδευτικής συνεργασίας κλπ.

3.2.2.8.5 Υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών; Ποιες;

Μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Δ.Π.Μ.Σ.. Αξίζει όμως να σημειωθούν οι συνεργασίες στο τομέα της διοργάνωσης διεθνών συνεδρίων, η συμμετοχή των φοιτητών του Δ.Π.Μ.Σ. (σε συνεργασία με τους διδάσκοντες του Δ.Π.Μ.Σ.) σε διεθνή συνέδρια, η συνεργασία με το έτερο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων για ενίσχυση των δράσεων εξωστρέφειας και διεθνοποίησης των προγραμμάτων σπουδών, η πρόσκληση για διδασκαλία ξένων εισηγητών και η συνεργασίες με πανεπιστήμια του εξωτερικού. καθώς και στην εκπόνηση επιστημονικών ερευνών – δημοσιεύσεων των μελών του εκπαιδευτικού προσωπικού του Π.Μ.Σ. με ακαδημαϊκούς του εξωτερικού.

3.2.3 Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
3.2.3.1 Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.¹¹
To Π.Μ.Σ. οργανώνεται αυτοδύναμα από το Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης.
3.2.3.2 Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;
<p>3.2.3.2.1 Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;   Ο στόχος του Τμήματος είναι η ανάπτυξη ενός αυτόνομου Π.Μ.Σ. πάνω στο κύριο γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος που θα εξειδικεύεται στον κλάδο του τουρισμού, που αποτελεί το σημαντικότερο τομέα οικονομικής δραστηριότητας της χώρας μας. Η φιλοσοφία του Π.Μ.Σ. είναι να εξασφαλίσει για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές σταθερά θεμέλια, γνώσεις, μεθόδους και βασικές αρχές που θα τους καταστήσουν ικανούς για συνεχή εκμάθηση και προσωπική βελτίωση. Η ίδρυση του συγκεκριμένου Π.Μ.Σ. είχε ως βασική επιδίωξη την παροχή εξειδικεύσεων σπουδών, οι οποίες αφενός θα μπορούν να υποστηρίζονται και να εξυπηρετούνται (κυρίως) από το εκπαιδευτικό προσωπικό του Ιδρύματος και αφετέρου θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των φοιτητών, της κοινωνίας και την οικονομίας. Επομένως, η δημιουργία του Π.Μ.Σ. έγινε με γνώμονα αφενός τις στρατηγικές και τις δυνατότητες του Τμήματος και αφετέρου τις εκτιμώμενες ανάγκες των φοιτητών του Π.Μ.Σ., της κοινωνίας και της οικονομίας.</p> <p>Τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στην Ελλάδα με αντικείμενο τον τομέα του Τουρισμού είναι λίγα. Το Π.Μ.Σ. είναι το μόνο που προσφέρεται στην Περιφερειακή ενότητα Σερρών και τις όμορες περιοχές (πλην Θεσσαλονίκης) και αφορά τον κλάδο του τουρισμού. Ταυτόχρονα διευκολύνει την παρακολούθηση εργαζόμενων, καθώς υλοποιείται Σαββατοκύριακα και απογευματινά μαθήματα, δίνοντας τη δυνατότητα στον τοπικό πληθυσμό των Σερρών και της ευρύτερης περιφέρειας καθώς επίσης και σε όσους θέλουν να απασχοληθούν στο δυναμικό τομέα του τουρισμού φοιτώντας στο πρόγραμμα να αποκτήσουν τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που διαφορετικά θα ήταν ιδιαίτερα δύσκολο ή αδύνατο να αποκτήσουν.</p> <p>Η Ελλάδα είναι μια χώρα που ο τουρισμός αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων και κατέχει σημαντικό μερίδιο στην οικονομία και στην απασχόληση. Η γενική συνεισφορά του ελληνικού τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας είναι 20,8% προσφέροντας περισσότερες από 1 εκ. θέσεις εργασίας εντός συνόρων, που αντιστοιχεί περίπου στο 25% της συνολικής απασχόλησης (ΣΕΤΕ, 2023). Σύμφωνα με έρευνα του ΣΕΤΕ, η απασχόληση στον τουρισμό στην Ελλάδα αυξάνεται διαρκώς τα τελευταία 30 χρόνια με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,8%. Το ποσοστό των απασχολούμενων στα καταλύματα που είναι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι μικρότερο σε σχέση με κύριους ανταγωνιστικούς προορισμούς στην Ευρώπη. Η τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην αναβάθμιση της ποιότητας του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.</p> <p>Τα παραπάνω στοιχεία υποδεικνύουν την ανάγκη για κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό και αναδεικνύουν την συνεισφορά του Π.Μ.Σ. προς την κατεύθυνση αυτή, με την εκπαίδευση μελλοντικών στελεχών που θα δημιουργήσουν, θα διαχειριστούν και θα καινοτομήσουν το τουριστικό προϊόν της χώρας μας.</p>
3.2.3.2.2 Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

¹¹ Συμπληρώνεται μόνο στην περίπτωση λειτουργίας Διατμηματικού ή Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Το Π.Μ.Σ. λαμβάνει συνεχώς υπόψη τις εξελίξεις και τις μεταβολές στο περιβάλλον του και βρίσκεται σε μία συνεχή διαδικασία αναθεώρησης που αφορά τόσο το περιεχόμενο όσο και την εκπαιδευτική διαδικασία.

Προτάσεις βελτίωσης ως προς τυχόν αποκλίσεις, προβλήματα ή τομείς που χρήζουν βελτίωσης προκύπτουν από τις ακόλουθες περιπτώσεις (ενδεικτικά):

- Αλλαγές στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο.
- Διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης
- Ανατροφοδότηση από τους φοιτητές
- Ανατροφοδότηση από τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος.
- Ανατροφοδότηση από κοινωνικούς, παραγωγικούς και πολιτιστικούς φορείς και τουριστικές επιχειρήσεις
- Καταγραφή των αναγκών της αγοράς εργασίας

Οι προτάσεις βελτίωσης, συζητούνται στη συντονική επιτροπή του Π.Μ.Σ, η οποία προτείνει πιθανές αναθεωρήσεις στη Γενική Συνέλευση του τμήματος. Μέχρι τώρα έχουν πραγματοποιηθούν δύο αναθεωρήσεις του προγράμματος σπουδών και βρίσκεται σε εξέλιξη η τρίτη αναθεώρηση.

3.2.3.2.3 Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

Το Πρόγραμμα Σπουδών είναι διαθέσιμο από την ιστοσελίδα του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων Φιλοξενίας και Τουρισμού <http://mbatourism.ihu.gr/>

3.2.3.2.4 Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

Με την ολοκλήρωση του πέμπτου έτους λειτουργίας έγινε τηλεφωνική επικοινωνία με τους αποφοίτους του προγράμματος και η καταγραφή της επαγγελματικής τους αποκατάστασης και τα αποτελέσματα παρουσιάζονται σε επόμενη ενότητα. Έκτοτε δεν έγινε άλλη ενέργεια καταγραφής της επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων του Π.Μ.Σ. για διάφορους λόγους οργανωτικής φύσης (κυρίως η αλλαγή των εκπαιδευτικών διαδικασιών λόγω του κορονοϊού συντέλεσε στην αλλαγή της ρουτίνας στη λειτουργία του Π.Μ.Σ.).

3.2.3.3 Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;¹²

3.2.3.3.1 Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατεύθυνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Οι σπουδές στο Π.Μ.Σ. πλήρους φοίτησης διαρκούν τρία εξάμηνα σπουδών και αντιστοιχούν σε 90 διδακτικές μονάδες (μονάδες ECTS). Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται κατά τα δυο πρώτα εξάμηνα, ενώ το τελευταίο εξάμηνο διατίθεται για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας.

Στο περιεχόμενο του Π.Μ.Σ. περιλαμβάνονται οι παρακάτω κατηγορίες μαθημάτων, που περιγράφονται συνοπτικά στη συνέχεια:

- Μαθήματα υποχρεωτικά/ κορμού. Είναι συνολικά πέντε (5) μαθήματα, που διαμορφώνουν το υπόβαθρο του προγράμματος ειδίκευσης στη διοίκηση επιχειρήσεων. Κάθε υποχρεωτικό μάθημα ισοδυναμεί με 6 μονάδες ECTS.
- Μαθήματα κατεύθυνσης/ επιλογής. Είναι τα υπόλοιπα πέντε (5) μαθήματα του προγράμματος σπουδών. Οι φοιτητές έχουν δικαίωμα να επιλέξουν πέντε (5) από τα μαθήματα δεκατρία (13) μαθήματα. Ανάλογα με τις δυνατότητες του τμήματος και τις ανάγκες των φοιτητών και σύμφωνα με τον κανονισμό του Π.Μ.Σ. στο εξάμηνο προσφέρονται 6-8 μαθήματα. Κάθε μάθημα επιλογής ισοδυναμεί με 6 μονάδες ECTS.

¹² Συμπληρώστε τους Πίνακες 13.1 και 13.2.

- Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία. Εκπονείται από όλους τους φοιτητές υποχρεωτικώς στο τελευταίο (τρίτο) εξάμηνο σπουδών και ισοδυναμεί με 30 μονάδες ECTS.

3.2.3.3.2 Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

Το 50% των μαθημάτων είναι υποχρεωτικά για το σύνολο των φοιτητών και το υπόλοιπο 50% των μαθημάτων είναι μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής, σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις τους.

3.2.3.3.3 Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

Τέσσερα από τα πέντε μαθήματα στο πρώτο εξάμηνο είναι θεωρητικά και ένα έχει θεωρία και εργαστηριακό σκέλος. Στο δεύτερο εξάμηνο τρία μαθήματα έχουν θεωρία και εργαστήριο και τα υπόλοιπα είναι θεωρητικά. Σε όλα τα μαθήματα υπάρχουν ασκήσεις με στόχο την καλύτερη εμπέδωση του θεωρητικού πλαισίου των μαθημάτων.

3.2.3.3.4 Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;

Η οργάνωση και ο συντονισμός της ύλης πραγματοποιείται με γνώμονα τόσο το πρόγραμμα σπουδών όσο και τον διδάσκοντα – υπεύθυνο του μαθήματος. Ο διευθυντής και η συντονιστική επιτροπή του Π.Μ.Σ. εξετάζουν τα περιγράμματα των μαθημάτων και ελέγχουν τα αποτελέσματα της εσωτερικής αξιολόγησης (ερωτηματολόγια φοιτητών και απογραφικά δελτία διδασκόντων). Δεν παρατηρείται επικάλυψη της ύλης μεταξύ των μαθημάτων. Στα ίδια πλαίσια δεν παρατηρούνται κενά ύλης και η ύλη των μαθημάτων κρίνεται ορθολογική. Η επανεκτίμηση, αναπροσαρμογή και επικαιροποίηση της ύλης γίνεται ανά έτος από τον διδάσκοντα αφενός με την προσωπική του κρίση, αφετέρου με βάση τις απαντήσεις από τα ερωτηματολόγια των φοιτητών.

3.2.3.3.5 Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;

Δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα. Υπάρχουν όμως αυστηρές προϋποθέσεις στην παρακολούθηση των μαθημάτων και στον αριθμό των μαθημάτων που κάποιος φοιτητής μπορεί να αποτύχει που αν δεν τηρηθούν οδηγούν στην διαγραφή του φοιτητή από το πρόγραμμα.

3.2.3.4 Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

3.2.3.4.1 Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Οι μέθοδοι αξιολόγησης των φοιτητών περιλαμβάνουν γραπτές εξετάσεις και υποβολή εργασιών ποικίλης φύσης και θεματολογίας, που μπορεί να είναι είτε ένα μέρος του τελικού βαθμού, είτε απαλλακτικές.

Στα μαθήματα του πρώτου εξαμήνου, τα οποία είναι μαθήματα κορμού και αποσκοπούν στην δημιουργία ενός υπόβαθρο γνώσεων σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων, οι εξετάσεις συνήθως είναι γραπτές στο τέλος του εξαμήνου, ενώ συνήθως περιλαμβάνουν και συμπληρωματικές εργασίες των φοιτητών.

Στα μαθήματα του δεύτερου εξαμήνου, τα οποία είναι μαθήματα επιλογής και εξειδίκευσης των φοιτητών πάνω σε ειδικά θέματα τουριστικής ανάπτυξης και διαχείρισης, η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται με τους ακόλουθους τρόπους:

- α) Σε ορισμένα μαθήματα γίνονται εργασίες (συνήθως περισσότερες από μία), που είναι απαλλακτικές.

β) Άλλα μαθήματα εφαρμόσουν ένα μεικτό μοντέλο αξιολόγησης που συνδυάζει τη συγγραφή εργασίας/ εργασιών με τελική γραπτή εξέταση.

Σε κάθε περίπτωση, ο διδάσκων είναι αρμόδιος να επιλέξει την μέθοδο αξιολόγησης που κρίνει κατάλληλη για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων στο συγκεκριμένο μάθημα.

Στο Π.Μ.Σ. προβλέπονται δύο εξεταστικές περιόδους, στο τέλος κάθε εξαμήνου. Για όσους φοιτητές αποτύχουν στις εξετάσεις κάποιου μαθήματος, προβλέπεται μία επαναληπτική εξεταστική περίοδος τον Σεπτέμβριο κάθε έτους. Η αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών σε κάθε μάθημα γίνεται με συνεκτίμηση του βαθμού της τελικής εξέτασης και του βαθμού σε ερευνητικές ή άλλες εργασίες που τους έχουν ανατεθεί.

3.2.3.4.2 Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Ο διδάσκων είναι υποχρεωμένος να γνωστοποιεί στους φοιτητές με την έναρξη των μαθημάτων τον ακριβή τρόπο αξιολόγησης της επίδοσής τους και να τους παρέχει διευκρινήσεις.

Η διαδικασία αξιολόγησης περιγράφεται αναλυτικά στο περίγραμμα του μαθήματος το οποίο είναι δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ.

Οι διδάσκοντες είναι υποχρεωμένοι να διατηρούν αρχείο με τις επιδόσεις των φοιτητών σε όλες τις εργασίες που αξιολογούνται και να ενημερώνουν τους φοιτητές σχετικά με την επίδοσή τους σε αυτές σε εύλογο χρονικό διάστημα μετά τη διεξαγωγή των εργασιών ή των λοιπών δραστηριοτήτων.

3.2.3.4.3 Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

Ο ακριβής τρόπος αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών, τα είδη της αξιολόγησης και η βαρύτητα καθενός στον τελικό βαθμό, προσδιορίζεται από τον διδάσκοντα, που είναι υποχρεωμένος να υποβάλλει πριν από την έναρξη των μαθημάτων σχετική δήλωση στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. σχετικά με τον ακριβή τρόπο αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών.

Όσον αφορά τις γραπτές εξετάσεις, οι διδάσκοντες είναι υποχρεωμένοι να εκδίδουν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών μέσα σε διάστημα 15 ημερών από την ημερομηνία της γραπτής εξέτασης. Τα αποτελέσματα προσκομίζονται στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. και περιλαμβάνουν τον τελικό βαθμό και ανάλυση του τρόπου που αυτός προέρχεται από τις τελικές εξετάσεις και τις εργασίες.

Ο οδηγός του Π.Μ.Σ., που είναι διαθέσιμος ηλεκτρονικά στην ιστοσελίδα του Τμήματος και περιγράφει αναλυτικά το εξεταστικό σύστημα, περιλαμβάνει ρυθμίσεις αναφορικά με τη δυνατότητα επανεξέτασης του φοιτητή σε μάθημα στο οποίο απέτυχε και αναβαθμολόγησης/θεραπείας, σε περίπτωση που θεωρεί ότι αδικήθηκε.

3.2.3.4.4 Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας;

Η ολοκλήρωση του Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Επιχειρήσεων Φιλοξενίας και Τουρισμού προγράμματος προϋποθέτει την επιτυχή διεκπεραίωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του οδηγού του προγράμματος. Η συγγραφή της εργασίας αυτής αποτελεί μία σημαντικότερη πρόκληση ποιότητας επιστημονικού έργου για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα αφενός και, αφετέρου μία μοναδική ευκαιρία για τους υποψηφίους να αποδείξουν την ικανότητά τους στη χρήση και εφαρμογή των επιστημονικών γνώσεων, που απέκτησαν κατά την διάρκεια των σπουδών τους, με την καθοδήγηση και έλεγχο επιβλέποντα καθηγητή. Ο επιβλέπων καθηγητής οριοθετεί και ελέγχει την συγκεκριμένη μορφή και φύση της μεταπτυχιακής εργασίας, την οποία και πραγματοποιεί εξ ολοκλήρου ο συγκεκριμένος φοιτητής.

Ο φοιτητής του προγράμματος θα πρέπει να ετοιμάσει κατά τη διάρκεια του δευτέρου εξαμήνου ένα προκαταρκτικό περίγραμμα έρευνας για την εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας (Μ.Δ.Ε.) και να επιλέξει επιβλέποντα καθηγητή. Το προκαταρκτικό περίγραμμα έρευνας για την εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας συμπληρώνεται σε έντυπο που διανέμεται από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ.. Σε αυτό θα πρέπει να προσδιορίζεται το πρόβλημα που

θα αναλυθεί, η μεθοδολογία και η βιβλιογραφία που θα χρησιμοποιηθεί. Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες διενεργούνται ατομικά.

Οι προτάσεις για εκπόνηση πτυχιακής εργασίας εξετάζονται από την συντονιστική επιτροπή του Π.Μ.Σ. Η αποδοχή της πρότασης για εκπόνηση της εργασίας γίνεται με κριτήρια τη συνάφεια του θέματος με το μεταπτυχιακό πρόγραμμα, τα αναμενόμενα οφέλη και τυχόν στοιχεία πρωτοτυπίας στην προσέγγιση.

Με την ολοκλήρωση της συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας ορίζεται από τη την συντονιστική επιτροπή του Π.Μ.Σ τριμελής εξεταστική επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν ο επιβλέπων καθηγητής και δύο άλλα μέλη ΕΠ ή/και διδάσκοντες του Π.Μ.Σ., οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος.

Εφόσον η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία υποβληθεί στον έλεγχο ομοιότητας υποστηρίζεται δημόσια ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής. Ο φοιτητής παρουσιάζει τα κύρια σημεία της εργασίας με τα συμπεράσματα. Στη συνέχεια η εξεταστική επιτροπή αξιολογεί την εργασία σύμφωνα με όσα αναφέρονται στον οδηγό εκπόνησης μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών, που εγκρίνεται με απόφαση της συνέλευσης.

3.2.3.4.5 Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη μεταπτυχιακή εργασία;

Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες πρέπει να έχουν ουσιαστικό επιστημονικό περιεχόμενο, ώστε να συνεισφέρουν στην εφαρμοσμένη επιστημονική γνώση, προβάλλοντας έτσι το έργο και την ποιότητα του Π.Μ.Σ. του Τμήματος. Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία αποτελείται από το θεωρητικό επιστημονικό υπόβαθρο και την εφαρμοσμένη – «πειραματική» ανάλυση συγκεκριμένου τεχνικοοικονομικού θέματος. Η εργασία περιλαμβάνει επίσης μεθοδολογική ανάπτυξη, επιστημονικές παραδοχές, βιβλιογραφική ανασκόπηση με διεθνείς προδιαγραφές αναφορών, όπως και παραρτήματα, όπου απαιτείται. Τα απαιτούμενα επιστημονικά αποτελέσματα από την εργασία αυτή πρέπει να απαντούν στα ακόλουθα ερωτήματα: ποια είναι η σημασία της μελέτης από ακαδημαϊκή και πρακτική επιχειρησιακή πλευρά και ποια είναι τα οφέλη από τα επιστημονικά αποτελέσματα της εργασίας, για την επιστημονική κοινότητα και τον επιχειρηματικό κόσμο της Ελλάδας. Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες διενεργούνται ατομικά και μόνο. Όσον αφορά στη βαθμολογική αξιολόγηση της εργασίας, αυτή αντιστοιχεί σε 30 ΔΜ οι οποίες αντιπροσωπεύουν φόρτο εργασίας ενός εξαμήνου πλήρους φοίτησης.

Πριν την παρουσία της κάθε διπλωματική εργασία ελέγχεται με εφαρμογή/εργαλείο ανίχνευσης πιθανής λογοκλοπής. Αντιπαραβάλλει τα κείμενα των εργασιών και άρθρων με κείμενα από το διαδίκτυο, με δημοσιευμένες εργασίες (όπως άρθρα περιοδικών και βιβλίων), με τις εργασίες που έχουν κατατεθεί στη βάση δεδομένων του λογισμικού που χρησιμοποιείται από άλλους φοιτητές και με τις εργασίες που υπάρχουν στα ιδρυματικά αποθετήρια και ανιχνεύει πιθανή λογοκλοπή και σε μεταφρασμένο κείμενο.

Τέλος, η αξιολόγηση της Διπλωματικής Εργασίας βασίζεται σε ένα σύνολο κανόνων ποιότητας, που απαιτεί η διοικητική επιστήμη και περιλαμβάνουν την τυχόν πρωτότυπη ή καινοτόμο συνεισφορά της, την τυχόν ύπαρξη δημοσιεύσεων σε έγκυρα διεθνή περιοδικά ή συνέδρια, καθώς και τον χαρακτήρα της εργασίας. Κάθε μέλος αξιολογεί ξεχωριστά και στο τέλος υπολογίζεται ο μέσος όρος βαθμολογίας των τριών μελών.

Ερευνητικές εργασίες που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο Διπλωματικών Εργασιών του Μεταπτυχιακού αυτού Προγράμματος επελέγησαν για δημοσίευση και παρουσίαση σε κορυφαία διεθνή συνέδρια και επιστημονικά περιοδικά:

- Paschaloudis D., Koukidou E., Kottas A., Saliaka K. (2016) Attitudes of MBA Students Towards Social Networking Sites for Online Travel Related Activities. In: Katsoni V., Stratigea A. (eds) Tourism and Culture in the Age of Innovation. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham
- Teneketzis Stavros K, Tsourela Maria, Paschaloudis Dimitris. Cultural heritage and tourist product. A case study of sustainable tourism of Amphipolis in Greece. 16th International Entrepreneurship Forum (IEF) Conference 14-16 September, 2017 Kathmandu, Nepal

- Lazaridou K., Vrana V., Paschaloudis D. (2017) Museums + Instagram. In: Katsoni V., Upadhya A., Stratigea A. (eds) Tourism, Culture and Heritage in a Smart Economy. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham
- Samoladas, I. Zilianakis, C. Lazaridou, K. Papadopoulou, K.Tsolaki, E. & Nerantzaki D.M 2016. Citizen Perspectives on the development of Local Cultural Resources: The Municipality of Serres. Tourism and Culture in the Age of Innovation. Part of the series Springer Proceedings in Business and Economics
- Paschaloudis, D. Koukidou, E. Kottas, A. & Saliaka, K. 2016. Attitudes of MBA Students Towards Social Networking Sites for online travel relatedactivities Tourism and Culture in the Age of Innovation. Part of the series Springer Proceedings in Business and Economics
- Vrana, V., Khan, F., Karavasilis, G., Kehris, V. & Kydros, D. 2018. Indian Cultural Institutions on Instagram. In: Kavoura A., Kefallonitis E., Giovanis A. (eds) Strategic Innovative Marketing and Tourism (pp. 693-701) Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham
- Theocharidis, A.I. Karavasilis, G Vrana, V Kehris, E. Antoniadis, K. 2018. What Is Affecting Customers' Intention To Perform Social Media Marketing Activities In The Hotel Industry? In V.Katsoni (ed.) Exploring Smart Tourism: The cultural and sustainability synergies. (pp 375-391) Springer, Cham
- Theocharidis, A.I. Vrana, V. Karavasilis, G. Kehris, E. and Albertos Azaria. 2019. Facto Affecting Consumers' Intention to Book a hotel through Social Media 3rd International Scientific Conference, TOURMAN 2019, "Tourism, travel and hospitality at crossroads: The way ahead", 24-27 October. Thessaloniki, Greece
- Artzanidis, G. & Fragidis, G 2019. Identifying Trends and selecting new technologies for e-marketing in tourism enterprises, 3rd International Scientific Conference, TOURMAN 2019, "Tourism, travel and hospitality at crossroads: The way ahead", 24-27 October. Thessaloniki, Greece
- Ekmetsoglou T. Karavasilis, G. Vrana, V. Kehris, E. Azaria, A. 2018. Where should I go to eat? Factors affecting consumers' choice. 6th ICCMI International Conference on Contemporar Marketing Issues, June 27-29, Athens, Greece
- Soulidou, A. Karavasilis, G. Vrana, V. Kehris, E. Theocharidis, A.I. Azaria, A. 2018. Factors Affecting Hotel Selection. Greek Customers' Perception. 2nd International Scientific Conference, TOURMAN 2019, "In search of excellence in tourism, travel & hospitality management" 25-28 October 2018, Rhodes, Greece, pp. 90-98.
- Athianou-Gkogka K., Kotsantinidou V., Tsourela M., Paschaloudis D. (2019). Experience Tourism. The Case Of Couchsurfing". International Conference on Science, Social Science and Economic (IC3SE), ICABMIT Proceedings of Academics World 134th International Conference, Las Vegas, USA, 17th-18th July, 2019.
- Athianou-Gkogka K., Kotsantinidou V., Tsourela M., Paschaloudis D. (2019). Experience Tourism. The Case Of Couchsurfing. International Journal of Management and Applied Science, 5 (11)
- Grammatikopoulou Georgia, Tsourela Maria, Nouni Vasiliki. An Important Performance Analysis Of Internet Of Things Applications In Hotels. 237thThe IIER International Conference, Barcelona, Spain, 11th-12thMay, 2019
- Spyrantis, P., Nerantzaki, D.M., Tsourela, M. and Paschaloudis, D., 2020. Social Media Marketing in Hospitality Industry of Crete. In Cultural and Tourism Innovation in the Digital Era (pp. 189-199). Springer, Cham.

- Theocharidis, A.I., Argyropoulou, M. Karavasilis, G. Vrana, V. & Kehris, E. 2020. An Approach towards Investigating Factors Affecting Intention to Book a Hotel Room through Social Media. Sustainability, 12(21), 8973.
- Nikolaidou M., Tsourela M., Paschaloudis, D. Antoniadis K., 2020. Social Media Impact On Travel Process. International Conference on Advances in Business Management and Information Technology 26-26/May 2020
- Kefala N., Tsourela M. 2021. Assessing Influence of Consumers Expectations From Online Vs Offline Purchasing Environments On Satisfaction". 114th International Conference on Advanced Research in Management, Business and Finance (ICAMBF), 25th - 26th October, 2021, Dubai, UAE
- Mpassias, V., Azaria, A. and Vrana, V. 2021. Establishment of the first gaming hotel concept in Greece. TOURMAN 2021, Virtual Conference, 21-23 May.
- Poriazis, C., Karavasilis, G., Vrana, V. and Kehris, E. 2021. Food influencers on Instagram: the user viewpoint. TOURMAN 2021, Virtual Conference, 21-23 May.
- Orfanidis, G., Vrana, V., Kehris, E. & Karavasilis, G. 2021. Understanding factors affecting Intention to Book a Hotel Room using a third-party website. Evidence from Greece. 9th ICCM, Virtual Conference, 3-5 September
- Ganou, E., Karavasilis, G. Vrana, V. & Kehris, E, 2022. Online Food Ordering and Delivery applications: An empirical study of the factors affecting intention to re-use. In Katsoni, V & Seban, A.C, (eds.) Transcending Borders in Tourism throught innovation and cultural Heritage. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham.

3.2.3.5 Πώς κρίνετε τη χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

3.2.3.5.1 Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Η χρηματοδότηση του Προγράμματος στηρίζεται αποκλειστικά σε δίδακτρα, που καταβάλλουν οι φοιτητές.

3.2.3.5.2 Πώς εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Το ύψος των διδάκτρων του μεταπτυχιακού ανέρχεται σε 3300 ευρώ. Η συντονιστική επιτροπή του Π.Μ.Σ. και η Γενική Συνέλευση του Τμήματος αποφασίζουν κάθε χρόνο για την κατανομή των πόρων ώστε να καλύπτονται οι λειτουργικές ανάγκες του Π.Μ.Σ. και να επιτυγχάνονται οι στόχοι του.

3.2.3.5.3 Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Οι πόροι του Π.Μ.Σ. (από τα δίδακτρα των φοιτητών) χρησιμοποιούνται κατά το μεγαλύτερο μέρος τους για τη χρηματοδότηση των λειτουργικών δαπανών του προγράμματος, δηλαδή αμοιβές διδασκόντων, δαπάνες γραμματειακής, διοικητικής, οργανωτικής και τεχνικής υποστήριξης, δαπάνες μετακίνησης, δαπάνες αγοράς συγγραμμάτων, αναλωσίμων, εξοπλισμού, ανάπτυξης και απόκτησης εκπαιδευτικού υλικού και λοιπά έξοδα (δαπάνες δημοσιότητας, φιλοξενίας, κλπ). Το υπόλοιπο μέρος των διαθέσιμων πόρων χρησιμοποιούνται για δαπάνες δημοσιεύσεων, συμμετοχή σε συνέδρια, αγορά εξοπλισμού κτλ. Επίσης, συντονιστική επιτροπή του Π.Μ.Σ. και η Γενική Συνέλευση του Τμήματος αποφασίζουν κάθε χρόνο για την χορήγηση υποτροφιών στους φοιτητές του Π.Μ.Σ.

3.2.3.6 Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;¹³

3.2.3.6.1 Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών;

¹³ Συμπληρώστε τον Πίνακα 4.

Οι προϋποθέσεις συμμετοχής και η διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών περιγράφονται αναλυτικά στον οδηγό του Π.Μ.Σ. Πρόκειται για μία καλά δομημένη διαδικασία που περιλαμβάνει τα στάδια της κατάθεσης αιτήσεων, της αρχικής αξιολόγησης των αιτήσεων με συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής και της τελικής αξιολόγησης με προσωπική συνέντευξη των υποψηφίων. Η διαδικασία επιλογής περιγράφεται αναλυτικά στις επόμενες ενότητες.

3.2.3.6.2 Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές;

Το Τμήμα, το αργότερο ως τις 30 Ιουνίου, προβαίνει σε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος προκηρύσσοντας θέσεις με ανοιχτή διαδικασία για την εισαγωγή πτυχιούχων στο Π.Μ.Σ.

Η αξιολόγηση των υποψηφίων, που μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες έχουν προσκομίσει όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά, γίνεται διαδοχικά σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση είναι προκριματική και αποσκοπεί σε μια πρώτη κατάταξη των υποψηφίων σύμφωνα με τον αριθμό αξιολογικών μορίων, που συγκέντρωσαν. Η δεύτερη φάση περιλαμβάνει προσωπική συνέντευξη των υποψηφίων (ή συνέντευξη μέσω τηλεδιάσκεψης) που συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο αριθμό αξιολογικών μορίων στην πρώτη φάση. Με βάση την τελική βαθμολογία, που προκύπτει ως ο σταθμισμένος μέσος της βαθμολογίας στην πρώτη και δεύτερη φάση, καταρτίζεται κατάλογος που περιλαμβάνει τους υποψήφιους, οι οποίοι κρίνονται κατάλληλοι για την παρακολούθηση του προγράμματος και γίνεται η τελική επιλογή με βάση τη σειρά επιτυχίας τους.

Κατά την πρώτη φάση αξιολόγησης των υποψηφίων, η αρμόδια επιτροπή συντάσσει κατάλογο, στον οποίο κατατάσσονται οι υποψήφιοι ανάλογα με τον αριθμό αξιολογικών μορίων, που συγκέντρωσαν. Τα κριτήρια αξιολόγησης της πρώτης φάσης με την αντίστοιχη (μέγιστη) βαθμολογία τους σε αριθμό αξιολογικών μορίων, έχουν ως εξής:

- Επίδοση σε προπτυχιακές σπουδές διοίκησης επιχειρήσεων φιλοξενίας και τουρισμού: μόρια 20
- Επίδοση σε προπτυχιακές σπουδές διοικητικής, οικονομικής ή τεχνολογικής κατεύθυνσης: μόρια 15
- Επίδοση σε προπτυχιακές σπουδές άλλης κατεύθυνσης (ή η κατοχή δεύτερου πτυχίου άλλης κατεύθυνσης) : μόρια 10
- Πτυχιακή εργασία που είναι σχετική με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ. : μόρια 10
- Διαθέσιμη επαγγελματική εμπειρία, που είναι σχετική με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ. : μόρια 15
- Επιστημονικό και ερευνητικό έργο των υποψηφίων, όπως π.χ. μεταπτυχιακοί τίτλοι σπουδών ή/και επιστημονικές εργασίες σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά ή πρακτικά συνεδρίων: μόρια 10
- Κατοχή πτυχίων στην αγγλική γλώσσα ανώτερου επιπέδου από αυτό που συνιστά προϋπόθεση συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής ή κατοχή πτυχίου σε άλλη ξένη γλώσσα: μόρια 5
- Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών: μόρια 5
- Συστατικές επιστολές: μόρια 10

Ο αριθμός αξιολογικών μορίων του παραπάνω πίνακα αποτελούν το μέγιστο βαθμό, που μπορεί να αποδοθεί, σύμφωνα με τη κρίση της Συντονιστικής Επιτροπής, σε κάθε περίπτωση κριτηρίου αξιολόγησης. Για το πρώτο και δεύτερο κριτήριο αξιολόγησης, όπου η κατοχή τίτλου σπουδών στη διοίκηση επιχειρήσεων φιλοξενίας και τουρισμού καθώς και σε σπουδές διοικητικής, οικονομικής ή τεχνολογικής κατεύθυνσης, η βαθμολογία θα προκύπτει με βάση το βαθμό του πτυχίου, στην κλίμακα από μηδέν μόρια (για βαθμό πτυχίου πέντε) μέχρι τον μέγιστο αριθμό των αξιολογικών μορίων του κριτηρίου αυτού (για βαθμό πτυχίου άριστα δέκα). Για το τρίτο και τέταρτο κριτήριο αξιολόγησης, η βαθμολογία θα προκύπτει από το βαθμό του δεύτερου πτυχίου ή της διπλωματικής εργασίας, σταθμισμένου κατά την κρίση της Συντονιστικής Επιτροπής με το επίπεδο και τη συνάφεια του γνωστικού αντικείμενου με θέματα διοίκησης επιχειρήσεων, στην κλίμακα από μηδέν μόρια (για βαθμό πτυχίου ή διπλωματικής πέντε) μέχρι τον μέγιστο αριθμό των αξιολογικών μορίων του κάθε κριτηρίου. Για το πέμπτο κριτήριο αξιολόγησης, η βαθμολογία θα

προκύπτει από τη διάρκεια της επαγγελματικής εμπειρίας, σταθμισμένης κατά την κρίση της Συντονιστικής Επιτροπής με το επίπεδο (Διευθυντικό ή όχι) και τα καθήκοντα της θέσης, στην κλίμακα από μηδέν μόρια (για μηδενική εμπειρία) μέχρι τον μέγιστο αριθμό των αξιολογικών μορίων του κριτηρίου (και για μέγιστη διάρκεια απασχόλησης τα πέντε έτη). Ο μέγιστος αριθμός των δυνατών μορίων από την πρώτη φάση αξιολόγησης είναι ίσος με 100 και σταθμίζεται με συντελεστή βαρύτητας 70%.

Στη δεύτερη φάση προκρίνονται οι υποψήφιοι, που κατέλαβαν τις πρώτες θέσεις σε ποσοστό 150% των εισακτέων στον πίνακα αξιολογικής κατάταξης της πρώτης φάσης. Σε περίπτωση ισοβαθμίας, προκρίνονται όλοι οι ισοβαθμούντες με τον τελευταίο υποψήφιο. Η δεύτερη φάση αφορά την προσωπική συνέντευξη των υποψηφίων, που έχουν προκριθεί από την πρώτη φάση, από την αρμόδια επιτροπή επιλογής. Καθένα από τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής παραλαμβάνει τον κατάλογο των προκριθέντων στη δεύτερη φάση και αξιολογεί κάθε υποψήφιο σε κλίμακα από 0 έως 100 μόρια. Τα κύρια κριτήρια της αξιολόγησης είναι τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του, η ικανότητα επικοινωνίας με σαφήνεια και πειθώ, η ορθή κρίση, η ευρύτητα των γνώσεών τους, η προδιάθεση για σκληρή εργασία και η ομαδικότητα. Ο τελικός βαθμός από την προσωπική συνέντευξη κάθε υποψηφίου προκύπτει ως ο μέσος όρος της βαθμολογίας των τριών αξιολογητών. Η βαθμολογία αυτή σταθμίζεται με συντελεστή 30%. Η Συντονιστική Επιτροπή συντάσσει πρακτικό, το οποίο περιλαμβάνει την επίδοση κάθε υποψηφίου και επισυνάπτει τα φύλλα αξιολόγησης κάθε αξιολογητή.

Από τη σταθμισμένη βαθμολογία στην πρώτη και δεύτερη φάση, καταρτίζεται από την επιτροπή επιλογής ο πίνακας επιτυχόντων, που περιλαμβάνει τους υποψήφιους που κρίνονται κατάλληλοι για την παρακολούθηση του προγράμματος. Η τελική επιλογή γίνεται με βάση τη σειρά επιτυχίας στον πίνακα των επιτυχόντων, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην επόμενη παράγραφο 10. Ο πίνακας επιτυχόντων επικυρώνεται από τη Συνέλευση του τμήματος και ανακοινώνεται μέσω της Γραμματείας του Π.Μ.Σ.

Οι επιτυχόντες ενημερώνονται από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. Οι επιτυχόντες καλούνται να απαντήσουν επίσης γραπτώς εντός 15 ημερών αν αποδέχονται ή όχι την ένταξή τους στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα.

3.2.3.6.3 Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών;

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφεται ο αριθμός των αιτήσεων, ο αριθμός των φοιτητών και το ποσοστό αποδοχής των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών. Τα στοιχεία φανερώνουν ότι η επιλογή των φοιτητών γίνεται με αυστηρές προϋποθέσεις, ώστε να πληρούνται όλα τα κριτήρια επιλογής των κατάλληλων υποψηφίων που έχουν όλες τις δυνατότητες να παρακολουθήσουν επιτυχώς το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών και να έχουν μία επιτυχή καριέρα στον τουρισμό.

	Αριθμός αιτήσεων	Αριθμός φοιτητών	Ποσοστό αποδοχής των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών
2022-2023	16	11	68%
2021-2022	18	12	66%
2020-2021	16	11	78%
2019-2020	11	11	100%
2018-2019	15	12	80%
2017-2018	25	22	88%
2016-2017	14	14	100%

2015-2016	24	20	83%
2014-2015	26	19	73%
2013-2014	8	6	75%

3.2.3.6.4 Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών;

Η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος στην οποία αναφέρονται τα κριτήρια επιλογής καθώς και η διαδικασία δημοσιεύονται στο Διαδίκτυο και στα γραφεία της Γραμματείας του τμήματος. Ο κατάλογος των προκρίθέντων υποψηφίων της πρώτης φάσης ανακοινώνεται από την Γραμματεία του Π.Μ.Σ.. Η Γραμματεία του Π.Μ.Σ. ενημερώνει τηλεφωνικά και με e-mail τους υποψήφιους για τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης της αξιολόγησης καθώς και για την ημερομηνία και την ώρα της προσωπικής συνέντευξης. Οι υποψήφιοι, που δεν προκρίθηκαν, μπορούν να δουν τη συνολική επίδοσή τους στο Γραφείο της Γραμματείας του Π.Μ.Σ ή να τους αποσταλεί ηλεκτρονικά.

Ο πίνακας επιτυχόντων και των δύο φάσεων ανακοινώνεται μέσω της Γραμματείας του Π.Μ.Σ. ώστε οι επιτυχόντες ενημερώνονται γραπτώς από τη Γραμματείας του Π.Μ.Σ. Οι επιτυχόντες καλούνται να απαντήσουν επίσης γραπτώς εντός χρονικού διαστήματος που καθορίζεται στο ενημερωτικό email που τους αποστέλλεται αν αποδέχονται ή όχι την ένταξή τους στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα, αποδεχόμενοι τους όρους λειτουργίας του και καταβάλλοντας την πρώτη δόση των διδάκτρων, στην περίπτωση που έχουν καθοριστεί δίδακτρα. Η μη απάντηση ή η μη καταβολή της πρώτης δόσης των διδάκτρων από επιλεγέντα υποψήφιο μέσα στην παραπάνω προθεσμία ισοδυναμεί με άρνηση αποδοχής. Εφόσον υπάρξουν αρνήσεις η Γραμματεία ενημερώνει τους αμέσως επόμενους στη σειρά αξιολόγησης από τον πίνακα επιτυχόντων.

Η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών δημοσιοποιούνται στον δικτυακό τόπο του μεταπτυχιακού σεβόμενοι πάντα τα προσωπικά δεδομένα και σύμφωνα με τον Κανονισμό Γενικής Προστασίας Δεδομένων (GDPR) εφαρμόζεται στις χώρες της Ευρωπαϊκής και πραγματοποιείται και γνωστοποίηση στους επιλεχθέντες μεταπτυχιακούς φοιτητές μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

3.2.3.6.5 Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;

Η απαρέγκλιτη τήρηση των βασικών προϋποθέσεων εισαγωγής, των κριτηρίων βαθμολόγησης των υποψηφίων και η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των επιλεχθέντων μεταπτυχιακών φοιτητών στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ. διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών.

3.2.3.7 Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

3.2.3.8.1 Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό ;

Υπάρχει μικρή συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό, γιατί η λειτουργία του Π.Μ.Σ. καλύπτεται από διδάσκοντες του Ιδρύματος αλλά και από διδάσκοντες σε άλλα ΑΕΙ από την υπόλοιπη Ελλάδα όπως επίσης και σε εξωτερικούς συνεργάτες κατόχους διδακτορικού διπλώματος.

Ειδικότερα, γίνεται επίσημη ανάθεση διδασκαλίας περίπου 1/3 ενός μαθήματος επιλογής του δεύτερου εξαμήνου (Πολιτισμική και διαπολιτισμική διαχείριση στον τουρισμό) στους καθηγητές κ.κ. Dimitron και Rusev, που είναι μόνιμα μέλη ΔΕΠ στο πανεπιστήμιο του Μπλαγκόεβγκραντ της Βουλγαρίας με γνωστικό αντικείμενο στον τουρισμό.

3.2.3.7.2 Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2013-14 έως και 2017-18 τα μαθήματα του Π.Μ.Σ. διδάσκονταν στην αγγλική γλώσσα και υπήρχε η δυνατότητα παρακολούθησης από αλλοδαπούς φοιτητές όπως αναφέρονται στον παρακάτω πίνακα.

Κατά την αναμόρφωση που έγινε το 2019-2020 αποφασίστηκε το Π.Μ.Σ. να προσφέρεται μόνο στα ελληνικά καθώς η προσέλευση φοιτητών από το εξωτερικό ήταν χαμηλή.

	Αριθμός φοιτητών	Αριθμός αλλοδαπών φοιτητών	Ποσοστό
2019-2020	11	0	0%
2018-2019	13	0	0%
2017-2018	23	3	13%
2016-2017	14	0	0%
2015-2016	24	5	20,8%
2014-2015	22	0	0%
2013-2014	6	0	0%

3.2.3.7.3 Πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;

Από το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 τα μαθήματα του Π.Μ.Σ. διδάσκονται στην Ελληνική γλώσσα (βλέπε και ερώτηση 3.2.3.7.2). Μικρός αριθμός διαλέξεων που γίνονται από προσκεκλημένους καθηγητές ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της αλλοδαπής γίνονται στην αγγλική γλώσσα.

3.2.3.7.4 Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Το Τμήμα θεωρεί σημαντική την διεθνοποίησή του και διερευνά ευκαιρίες προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- Ανάπτυξη διμερών συνεργασιών στο Πρόγραμμα Erasmus. Ωστόσο, εμπόδιο αποτελεί ο μικρότερος αριθμός διαθέσιμων προγραμμάτων σπουδών σε μεταπτυχιακό επίπεδο για σύναψη διμερούς συνεργασίας.
- Πρόσκληση εκπαιδευτικού προσωπικού ή εμπειρογνομόνων από το εξωτερικό για συμμετοχή στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Π.Μ.Σ. Εμπόδια αποτελούν η χρηματοδότηση των επισκέψεων και τα ζητήματα μετακίνησης.

Στο πλαίσιο αυτό αναπτύχθηκε συνεργασία με το πανεπιστήμιο South West University "Neofit Rilski" στο Blagoevgrad Bulgaria η οποία είχε αποτέλεσμα τη συμμετοχή στο πρόγραμμα Project N° 573897-EPP-1-2016-1-BG-EPPKA2-CBHE-JP "Licence, Master professionnels en formation ouverte et à distance pour le développement du tourisme durable en Chine, au Vietnam et au Kirghizstan - LMP7", Grant Agreement Number – 2016 – 3216 / 001 – 001 και έχει στόχο την ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού στην Κίνα, το Βιετνάμ και το Κυργιστάν και τη δημιουργία προγραμμάτων σπουδών σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο βιώσιμου τουρισμού. Στο πρόγραμμα εκτός από το πανεπιστήμιο South West University "Neofit Rilski" που είναι ο leader, συμμετέχουν ακόμα 22 ανώτατα ιδρύματα και φορείς από 9 χώρες. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με επιτυχία τον Νοέμβριο του 2019.

Παράλληλα, αξίζει να σημειωθεί ότι στην προσπάθεια για διεθνοποίηση του Π.Μ.Σ. πραγματοποιήθηκαν σε συνεργασία με ελληνικά Πανεπιστήμια τα παρακάτω:

- Διοργάνωση διεθνών συνεδρίων. Το Τμήμα φιλοξένησε και συνδιοργάνωσε το διεθνές συνέδριο «Management of International Business and Economic Systems» (MIBES) το Σεπτέμβριο του 2011 στις Σέρρες, συνδιοργάνωσε το διεθνές συνέδριο «7th International Conference "New Horizons in Industry, Business and Education» στη Χίο και το Management of International Business and Economic Systems» (MIBES) το 2012 στη Λάρισα. Το τμήμα επίσης συμμετείχε στη διοργάνωση και φιλοξένησε 2ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο με

θέμα «Παραγωγική Ανασυγκρότηση της Ελλάδας: Οικονομική Κρίση και Προοπτικές Ανάπτυξης» στις 5 και 6 Μαΐου 2017.

- Συμμετοχή των φοιτητών του Τμήματος σε διεθνή συνέδρια. Εμπόδιο αποτελεί η εξεύρεση πόρων για τη συμμετοχή σε συνέδρια. Βέβαια αξίζει τα σημειωθεί ότι στα προαναφερθέντα διεθνή συνέδρια συμμετείχαν μεταπτυχιακοί φοιτητές σε συνεργασία με διδάσκοντες του Π.Μ.Σ. ως εισηγητές εργασιών.

3.2.3.7.5 Υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών; Ποιες;

Το άρθρο Theocharidis, A.I. Vrana, V. Karavasilis, G. Kehris, E. and Albertos Azaria. 2019. Facto Affecting Consumers' Intention to Book a hotel through Social Media πήρε βραβείο καλύτερου άρθρου (best paper award) στο συνέδριο 3rd International Scientific Conference, TOURMAN 2019, "Tourism, travel and hospitality at crossroads: The way ahead", 24-27 October. Thessaloniki, Greece. Το άρθρο αποτελεί μέρος της διπλωματικής εργασίας του φοιτητή Θεοχαρίδη Αναστάσιου-Ιωάννη με τους επιβλέποντες καθηγητές του.

Πέρα από αυτό δεν υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του ΠΜΣ. Αξίζει όμως να σημειωθούν οι συνεργασίες στο τομείς της διοργάνωσης διεθνών συνεδρίων, η συμμετοχή των φοιτητών του Π.Μ.Σ. (σε συνεργασία με τους διδάσκοντες του ΠΜΣ) σε διεθνή συνέδρια, η συνεργασία με το έτερο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων για ενίσχυση των δράσεων εξωστρέφειας και διεθνοποίησης των προγραμμάτων σπουδών, η πρόσκληση για διδασκαλία ξένων εισηγητών και η συνεργασίες με πανεπιστήμια του εξωτερικού. καθώς και στην εκπόνηση επιστημονικών ερευνών – δημοσιεύσεων των μελών του εκπαιδευτικού προσωπικού του Π.Μ.Σ. με ακαδημαϊκούς του εξωτερικού.

3.3. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

3.3.1. Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Το Τμήμα λειτουργεί πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών από το ακαδ. έτος 2020-2021. Ο Κανονισμός Λειτουργίας του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών έχει εγκριθεί και έχει δημοσιευτεί σε ΦΕΚ (Τεύχος Β', 3663/2-09-2020).

Το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών ανταποκρίνεται στους σκοπούς στόχους του Τμήματος για την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης, της έρευνας και της διδασκαλίας στα γνωστικά αντικείμενα που εντάσσονται στο επιστημονικό πεδίο της Οργάνωσης και Διοίκησης των Επιχειρήσεων. Προάγει ιδίως τους στόχους της παραγωγής νέας γνώση στο αντικείμενο της οργάνωσης και διοίκησης μέσω της ανάπτυξης υψηλού επιπέδου ερευνητικής δραστηριότητας και της εφαρμογής νέας τεχνολογίας για την υποστήριξη του επιστημονικού και οικονομικού/ παραγωγικού δυναμικού σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Μέσω της επιστημονικής έρευνας στα σύγχρονα ζητήματα της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, το Τμήμα φιλοδοξεί επίσης να συμβάλλει στην προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και στην προσπάθεια ενίσχυσης της ελληνικής οικονομίας, ανάπτυξης της περιφέρειας και προώθησης της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Στο χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2020-2021 ανακοινώθηκε η πρώτη πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων εκπόνησης διδακτορικών σπουδών από τους ενδιαφερόμενους και το εαρινό εξάμηνο η δεύτερη πρόσκληση.

Συνολικά το Τμήμα δέχτηκε στα τρία χρόνια λειτουργίας του προγράμματος διδακτορικών σπουδών 47 αιτήσεις εκπόνησης διδακτορικής διατριβής και έκανε δεκτές τις 20 από αυτές (ποσοστό αποδοχής 43%).

Το μεγάλο ενδιαφέρον για σπουδές διδακτορικού επιπέδου και οι υψηλού επιπέδου προτάσεις που δέχτηκε το Τμήμα σε επίκαιρα και καινοτόμα θέματα έρευνας φανερώνουν ότι ανταποκρίνεται με τον καλύτερο τρόπο στις ανάγκες της κοινωνίας για την δημιουργία νέων επιστημόνων με ειδικές γνώσεις, που θα προάγουν την επιστήμη και την έρευνα και θα συμβάλλουν στην κοινωνική και την περιφερειακή ανάπτυξη.

Το Τμήμα δεν έχει απονεμίσει ακόμη διδακτορικούς τίτλους σπουδών, ούτε έχει ωριμάσει το πρόγραμμα, ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί η σημαντικότητα του ερευνητικού έργου που παράγεται από τους υποψήφιους διδάκτορες μέσα από τις δημοσιεύσεις που πραγματοποιούν και τα άλλα επιτεύγματά τους (βραβεία, διακρίσεις, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, κ.α.).

3.3.1.1 Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού εξαμήνου, το Τμήμα αναρτά ηλεκτρονικά στον διαδικτυακό του τόπο πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος εκπόνησης διδακτορικής διατριβής. Η πρόσκληση περιλαμβάνει γνωστικά αντικείμενα ή γενικά θέματα διδακτορικών διατριβών, συναφή με τα επιστημονικά αντικείμενα του Τμήματος, τους αντίστοιχους εν δυνάμει επιβλέποντες, οι οποίοι έχουν δικαίωμα επίβλεψης Διδακτορικής Διατριβής. Το Τμήμα διατηρεί αρχείο προσκλήσεων, αιτήσεων και τα πρακτικά των τριμελών επιτροπών αξιολόγησης των αιτήσεων.

Το Τμήμα θα διατηρεί αρχείο όλων των δημοσιεύσεων που πραγματοποιούν οι υποψήφιοι διδάκτορες και των άλλων επιτευγμάτων τους (βραβεία, διακρίσεις, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, κ.α.).

3.3.1.2 Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης αυτού του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών οργανώνεται και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις των ν. 4485/2017 και ν. 4957/2022 και των εν ισχύ σχετικών διατάξεων και αποφάσεων. Ο Κανονισμός

μπορεί να τροποποιηθεί κατόπιν απόφασης της Συνέλευσης του Τμήματος και έγκριση της Συγκλήτου του ΔΙ.ΠΑ.Ε.

Δεν έχει προκύψει ζήτημα αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών, καθώς μόλις ξεκίνησε τη λειτουργία του το ακαδ. έτος 2020-2021.

3.3.1.3 Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών;

Το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών δημοσιοποιείται μέσα από τον ιστοχώρο του Τμήματος, ως υποκατηγορία στο μενού «Σπουδές»: https://www.ba.ihu.gr/phd_studies/

3.3.1.4 Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν Διδακτορικό δίπλωμα από το Τμήμα;

Το Τμήμα δεν έχει θεσπίσει ήδη διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν Διδακτορικό δίπλωμα από το Τμήμα, καθώς οι πρώτες αποφοιτήσεις αναμένονται σε τρία χρόνια, το νωρίτερο. Το Τμήμα προτίθεται να διαμορφώσει τέτοιες διαδικασίες, εφαρμόζοντας τις καλές πρακτικές άλλων πανεπιστημίων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

3.3.2. Πώς κρίνετε τη δομή του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών;

3.3.2.1 Προσφέρονται μαθήματα διδακτορικού κύκλου; Ποια είναι αυτά;

Κατά το πρώτο ακαδημαϊκό έτος φοίτησης, το Τμήμα με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης είναι δυνατόν να ζητήσει από τον υποψήφιο διδάκτορα, κατά περίπτωση, να παρακολουθήσει ορισμένα μαθήματα, εάν αυτό κρίνεται ως απαραίτητο από τον επιβλέποντα και την τριμελή συμβουλευτική επιτροπή. Τα μαθήματα αυτά μπορεί να είναι προπτυχιακά εάν ο υποψήφιος προέρχεται από διαφορετικό γνωστικό αντικείμενο, αλλά μπορεί να είναι και μεταπτυχιακού επιπέδου του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων. Τα μαθήματα μπορεί να αναφέρονται στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο της Διατριβής ή και να είναι μαθήματα γενικότερων γνώσεων και κατάρτισης στην οργάνωση και διοίκηση των επιχειρήσεων.

Επίσης, με πρωτοβουλία της Σχολής Οικονομίας και Διοίκησης του ΔΙΠΑΕ, διοργανώνονται εκπαιδευτικά σεμινάρια για τους υποψήφιους διδάκτορες όλων των Τμημάτων της Σχολής σε διάφορες θεματικές περιοχές, τις οποίες οι υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος καλούνται να παρακολουθήσουν, έπειτα από εισήγηση του Επιβλέποντα και της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής.

3.3.2.2 Προσφέρονται μαθήματα ερευνητικής μεθοδολογίας; Ποια είναι αυτά;

Το Τμήμα παρέχει μαθήματα ερευνητικής μεθοδολογίας σε μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών, τα οποία οι υποψήφιοι διδάκτορες μπορούν να τα παρακολουθήσουν, αν ο επιβλέπων καθηγητής και η τριμελής επιτροπή θεωρούν ότι χρειάζεται αυτό για συγκεκριμένους υποψήφιους διδάκτορες. Η παρακολούθηση αυτών των μαθημάτων από τους υποψήφιους διδάκτορες δεν απαιτεί την καταβολή διδάκτρων, όπως συμβαίνει με τους μεταπτυχιακούς φοιτητές.

Οι υποψήφιοι διδάκτορες μπορούν να παρακολουθήσουν επίσης τα εκπαιδευτικά σεμινάρια σε διάφορα θέματα που διοργανώνονται σε επίπεδο Σχολής για τους υποψήφιους διδάκτορες όλων των Τμημάτων.

3.3.3. Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

3.3.3.1 Υπάρχει συμμετοχή συναφών θεματικά ειδικών επιστημόνων από άλλα ΑΕΙ ή ερευνητικά Ιδρύματα στη σύνθεση των 7μελών και 3μελών επιτροπών;

Στην τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή μπορούν να συμμετέχουν μέλη Δ.Ε.Π. από το οικείο ή άλλο Α.Ε.Ι. ή καθηγητές αναγνωρισμένων ως ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, ή ερευνητές από ερευνητικά κέντρα της ημεδαπής ή από αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα ή ινστιτούτα της αλλοδαπής και έχουν το ίδιο ή συναφές

γνωστικό αντικείμενο με την υπό κρίση διδακτορική διατριβή. Στη Συμβουλευτική Επιτροπή μετέχει υποχρεωτικά τουλάχιστον ένα ακόμη μέλος Δ.Ε.Π. από τις τρεις πρώτες βαθμίδες του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, εκτός του Επιβλέποντα.

Η πολιτική του τμήματος στο ζήτημα αυτό είναι να επιδιώκεται η συμμετοχή εξωτερικών μελών στις τριμελείς Συμβουλευτικές Επιτροπές. Σχεδόν στο σύνολό τους οι τριμελείς Συμβουλευτικές Επιτροπές έχουν σήμερα ένα τουλάχιστον μέλος από άλλο ΑΕΙ ή ερευνητικό Ίδρυμα, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμη και 2 μέλη προέρχονται από άλλο ΑΕΙ ή ερευνητικό Ίδρυμα.

Ως προς την Επταμελή Εξεταστική Επιτροπή, αυτή ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος, με την Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή να έχει δικαίωμα πρότασης των μελών της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής. Σε αυτή μετέχουν τα μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής και τέσσερα επιπλέον μέλη που πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 39 παρ.2 β' εδάφιο του ν. 4485/2017 και έχουν την ίδια ή συναφή ειδικότητα με τον επιστημονικό πεδίο της διδακτορικής διατριβής.

3.3.3.2 Πώς παρακολουθείται διαχρονικά η επίδοση και η πρόοδος των υποψηφίων διδασκόντων;

Κάθε υποψήφιος διδάκτορας παρουσιάζει προφορικά και υποβάλλει και εγγράφως αναλυτικό υπόμνημα ενώπιον της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής σχετικά με την πρόοδο της Διδακτορικής του Διατριβής κάθε ακαδημαϊκό έτος και έως το τέλος του Νοεμβρίου. Σχόλια επ' αυτού από τον επιβλέποντα ή την τριμελή επιτροπή, υπογεγραμμένο και από τα τρία μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής καταχωρίζονται στον ατομικό φάκελο του υποψηφίου. Επίσης, οι υποψήφιοι διδάκτορες υποχρεούνται σε προφορική παρουσίαση της προόδου της διατριβής ενώπιον της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής, παρουσία μελών του Τμήματος, κατά την κρίση της επιτροπής.

3.3.3.3 Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων;

Αναφορικά με την δημόσια υποστήριξη και αξιολόγηση της Διδακτορικής Διατριβής, σημειώνονται τα ακόλουθα:

Α) Μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής της διδακτορικής διατριβής, ο υποψήφιος υποβάλλει αίτηση στην Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή για τη δημόσια υποστήριξη και την αξιολόγησή της καταθέτοντας ταυτόχρονα, (α) γραπτή έκθεση η οποία θα περιλαμβάνει αναλυτική περιγραφή της κατάστασης της επιστήμης, των πρωτότυπων αποτελεσμάτων και της συμβολής της διατριβής στην επιστημονική περιοχή που πραγματεύεται, και (β) ειδικό βιογραφικό σημείωμα το οποίο θα περιλαμβάνει (i) τους τίτλους των μεταπτυχιακών μαθημάτων που παρακολούθησε επιτυχώς, (ii) περιγραφή ενδεχόμενης συμμετοχής του στο εκπαιδευτικό έργο του Τμήματος και σε ερευνητικά προγράμματα, και (iii) κατάλογο των δημοσιεύσεων του σε επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια.

Β) Η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή αποφασίζει την έγκριση ή την αιτιολογημένη απόρριψη της αίτησης. Αν η τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή αποδεχθεί την αίτηση του υποψηφίου, συντάσσει αναλυτική εισηγητική έκθεση και την υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος. Εάν δεν εγκρίνει την αίτηση του υποψηφίου διδάκτορα, παρέχει αναλυτικές επιστημονικές παρατηρήσεις και προτάσεις για βελτιώσεις, καθώς και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.

Γ) Ο επιβλέπων ορίζει την ημερομηνία, την ώρα και τον τόπο της δημόσιας υποστήριξης της διατριβής. Η Γραμματεία αναρτά σχετική ανακοίνωση στο δικτυακό τόπο του Τμήματος και ενημερώνει τους καθηγητές του Τμήματος.

Δ) Η Διδακτορική Διατριβή υποστηρίζεται δημόσια από τον υποψήφιο Διδάκτορα. Μετά την ολοκλήρωση της ανάπτυξης του θέματος και σε διάρκεια χρόνου που θα ορίζεται από την επταμελή επιτροπή (ο οποίος σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 2

ώρες) ο υποψήφιος καλείται να απαντήσει σε ερωτήσεις των μελών της εξεταστικής επιτροπής. Είναι δυνατόν εάν το κρίνει η Επταμελής Εξεταστική Επιτροπή να υποβληθούν ερωτήσεις και από το ακροατήριο.

3.3.3.4 Εφαρμόζονται κοινές (μεταξύ των διδασκόντων) διαδικασίες αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων;

Οι διαδικασίες δημόσιας υποστήριξης της διδακτορικής διατριβής είναι η ίδια για όλους τους υποψήφιους διδάκτορες του Τμήματος, χωρίς εξαιρέσεις.

3.3.3.5 Πώς αξιολογείται η διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων;

Το Τμήμα δεν έχει εφαρμόσει μέχρι σήμερα (3ο έτος λειτουργίας του – πρακτικά κανείς υποψήφιος δεν έχει συμπληρώσει τα τρία έτη, που είναι ο ελάχιστος χρόνος για την υποστήριξη της διδακτορικής διατριβής) διαδικασίες δημόσιας υποστήριξης της διδακτορικής διατριβής.

3.3.3.5 Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της διδακτορικής διατριβής;

Η διαδικασία ανάθεσης περιγράφεται στην παράγραφο 3.3.4.1 και κρίνεται ιδιαίτερα διαφανής, τεκμηριωμένη, δίκαιη και αποτελεσματική.

Το Τμήμα δεν έχει εφαρμόσει στην πράξη διαδικασίες δημόσιας υποστήριξης της διδακτορικής διατριβής.

3.3.3.6 Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη διδακτορική διατριβή; Ποιες;

Ένα μέρος των αποτελεσμάτων της διδακτορικής διατριβής πρέπει να δημοσιεύεται σε διεθνή περιοδικά με κριτές ή πρακτικά εθνικών και διεθνών συνεδρίων με κριτές. Η διδακτορική διατριβή δεν μπορεί να θεωρηθεί ολοκληρωμένη και να εγκριθεί η δημόσια παρουσίασή της χωρίς ο υποψήφιος διδάκτορας κατά τη διάρκεια των σπουδών του να έχει:

α) 2 τουλάχιστον δημοσιεύσεις σε διεθνή περιοδικά με κριτές τα οποία να ανήκουν σε ένα τουλάχιστον από τα αποδεκτά συστήματα καταλογογράφησης, δηλ., Web of Science, Scopus, Scimago, ABC, και

β) 1 τουλάχιστον δημοσίευση σε πρακτικά διεθνών συνεδρίων με κριτές.

Οι παραπάνω δημοσιεύσεις πρέπει να είναι συναφείς με το αντικείμενο της διατριβής και να παρουσιάζουν τα επιστημονικά της αποτελέσματα, δηλαδή να είναι μέρος της διδακτορικής της διατριβής.

Επίσης, μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής της διδακτορικής διατριβής, ο υποψήφιος υποβάλλει αίτηση στην Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή για τη δημόσια υποστήριξη και την αξιολόγησή της καταθέτοντας ταυτόχρονα,

α) γραπτή έκθεση η οποία θα περιλαμβάνει αναλυτική περιγραφή της κατάστασης της επιστήμης, των πρωτότυπων αποτελεσμάτων και της συμβολής της διατριβής στην επιστημονική περιοχή που πραγματεύεται, και

β) ειδικό βιογραφικό σημείωμα το οποίο θα περιλαμβάνει (i) τους τίτλους των μεταπτυχιακών μαθημάτων που παρακολούθησε επιτυχώς, (ii) περιγραφή ενδεχόμενης συμμετοχής του στο εκπαιδευτικό έργο του Τμήματος και σε ερευνητικά προγράμματα, και (iii) κατάλογο των δημοσιεύσεων του σε επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια.

3.3.4. Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων διδασκόντων;¹⁴

3.3.4.1 Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής υποψηφίων διδασκόντων;

Η Συνέλευση του Τμήματος, με βάση τη συνάφεια του ερευνητικού αντικειμένου των αιτήσεων

¹⁴ Συμπληρώστε τον Πίνακα 5.

που έχουν υποβληθεί, ορίζει Τριμελείς Επιτροπές Αξιολόγησης από καθηγητές του Τμήματος, ανά κατηγορία των ερευνητικών αντικειμένων των διατριβών. Η κάθε Επιτροπή εξετάζει τις υποβληθείσες σχετικές αιτήσεις και τα συνοποβαλλόμενα έγγραφα για την αξιολόγηση των τυπικών ποσόντων των υποψηφίων.

Αν ο υποψήφιος κρίνεται ως τυπικά δεκτός με βάση τα κριτήρια των τυπικών προσόντων, η επιτροπή αξιολόγησης καλεί τον υποψήφιο για παρουσίαση της ερευνητικής του/της πρότασης ενώπιον της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος. Στην συνέχεια η Επιτροπή αξιολογεί τα ουσιαστικά προσόντα του υποψηφίου. Κατόπιν, η κάθε Επιτροπή υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος εισήγηση με αναλυτικό υπόμνημα, στο οποίο αναγράφονται οι λόγοι για τους οποίους ο υποψήφιος πληροί ή δεν πληροί τις προϋποθέσεις προκειμένου να γίνει δεκτός/η. Αν υπάρχουν περισσότεροι υποψήφιοι για κάποιο θέμα, η επιτροπή οφείλει να κατατάξει τους υποψήφιους ανάλογα με τα προσόντα τους που αφορούν στην εκπόνηση της διατριβής.

Η διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων διδακτόρων αξιολογείται ως ιδιαίτερα αποτελεσματική μέχρι σήμερα. Το Τμήμα θεωρεί ότι έχει πάρει τους καλύτερους υποψήφιους, εφαρμόζοντας τεκμηριωμένες, διαφανείς και δίκαιες διαδικασίες.

3.3.4.2 Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται;

Αν ο υποψήφιος κρίνεται ως τυπικά δεκτός με βάση τα κριτήρια των τυπικών προσόντων, η επιτροπή αξιολόγησης καλεί τον υποψήφιο για παρουσίαση της ερευνητικής του/της πρότασης ενώπιον της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.

Στην συνέχεια η Επιτροπή αξιολογεί τα ουσιαστικά προσόντα του υποψηφίου με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- α. Βαθμός Πρώτου Πτυχίου (βαρύτητα 10%). Το ποσοστό αυτό επιμερίζεται σε 5% στον γενικό βαθμό πτυχίου και σε 5% στα συναφή με την προκήρυξη της θέσης βαθμό μαθημάτων.
- β. Βαθμός Μεταπτυχιακού Διπλώματος σε συναφές γνωστικό αντικείμενο με την προκήρυξη (Βαρύτητα 15%).
- γ. Η ικανότητα που διαθέτει και η προοπτική του υποψηφίου για την πραγματοποίηση έρευνας. Η ερευνητική ικανότητα αποδεικνύεται πρωτίστως με την ύπαρξη επιστημονικών δημοσιεύσεων, συμμετοχή με εισήγηση σε συνέδρια με κριτές, δημοσιεύσεις σε έγκυρα περιοδικά, και δευτερευόντως με αποδεικτικά συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα (Βαρύτητα 25%).
- δ. Παρουσίαση και αξιολόγηση της ερευνητικής πρότασης (50%).

3.3.4.3 Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων διδακτόρων;¹⁵

Συνολικά το Τμήμα δέχτηκε στα τρία χρόνια λειτουργίας του προγράμματος διδακτορικών σπουδών 47 αιτήσεις εκπόνησης διδακτορικής διατριβής και έκανε δεκτές τις 20 από αυτές (ποσοστό αποδοχής 43%). Τα στοιχεία φανερώνουν ότι η επιλογή των υποψηφίων διδακτόρων γίνεται με αυστηρές προϋποθέσεις, ώστε να πληρούνται όλα τα κριτήρια επιλογής των κατάλληλων υποψηφίων που έχουν όλες τις δυνατότητες να διεξάγουν υψηλού επιπέδου επιστημονική έρευνα και να παράξουν σημαντικά επιστημονικά αποτελέσματα.

3.3.4.4 Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής υποψηφίων διδακτόρων;

Οι ανακοινώσεις για τις νέες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής ανακοινώνονται στον ιστοχώρο του Τμήματος και την κεντρική ιστοσελίδα του Τμήματος και αναδημοσιεύονται σε πλήθος ενημερωτικών, φοιτητικών και άλλων ιστοχώρων.

Η διάρκεια για την κατάθεση πρότασης εκπόνησης διδακτορικής διατριβής είναι 60 ημέρες.

Η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος περιέχει:

- α. τις θεματικές περιοχές ενδιαφέροντος για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής

¹⁵ Η ερώτηση αυτή μπορεί να απαντηθεί με βάση τα στοιχεία που συμπληρώσατε στον Πίνακα 5.

- β. τους όρους και τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων
- γ. τα κριτήρια αξιολόγησης των προτάσεων
- δ. υπόδειγμα πρότασης για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής
- ε. τον Κανονισμό Διδακτορικής Διατριβής του Τμήματος

3.3.4.5 Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής υποψηφίων διδακτόρων;

Η διαδικασία επιλογής υποψηφίων διδακτόρων που περιγράφεται στις παραγράφους 3.3.4.1 και 3.3.4.2 είναι κοινή για όλες τις αιτήσεις υποψηφίων διδακτόρων, χωρίς εξαιρέσεις.

Τα ονόματα των υποψηφίων Διδακτόρων, των Επιβλεπόντων μελών Δ.Ε.Π. ή ερευνητών, οι τίτλοι των εκπονούμενων Διδακτορικών Διατριβών, καθώς και τα μέλη των Συμβουλευτικών Επιτροπών αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος.

Η διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων διδακτόρων αξιολογείται ως ιδιαίτερα αποτελεσματική μέχρι σήμερα. Το Τμήμα θεωρεί ότι έχει πάρει τους καλύτερους υποψήφιους, εφαρμόζοντας τεκμηριωμένες, διαφανείς και δίκαιες διαδικασίες.

3.3.5. Πώς κρίνετε την οργάνωση σεμιναρίων και ομιλιών;

3.3.5.1 Υπάρχει γενικό σεμινάριο σε τακτή χρονική βάση (εβδομαδιαίο, μηνιαίο) όπου καθηγητές και ερευνητές στο Τμήμα παρουσιάζουν τη δουλειά τους για ενημέρωση των συναδέλφων τους, αλλά και των φοιτητών;

Το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών λειτουργεί μόνο δύο έτη και δεν έχει εφαρμόσει ακόμη όλο το φάσμα των διαδικασιών και πρωτοβουλιών για την ενημέρωση των μελών και τη διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Στις προθέσεις του Τμήματος είναι να διοργανώσει ένα τέτοιο σεμινάριο σε εξαμηνιαία βάση, στο οποίο τα μέλη ΔΕΠ, και ιδίως οι υποψήφιοι διδάκτορες και οι μεταπτυχιακοί και προπτυχιακοί ακόμη φοιτητές θα παρουσιάζουν τα τελευταία τους επιστημονικά επιτεύγματα (τελευταίες δημοσιεύσεις, νέες επιστημονικές τάσεις, εξαιρετικής επίδοσης διπλωματικές εργασίες, κ.α.).

3.3.5.2 Υπάρχει δυνατότητα πρόσκλησης ομιλητών από άλλα παν/μια και ερευνητικά κέντρα για να δώσουν ομιλίες και να ενημερώσουν για το έργο τους;

Το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών λειτουργεί μόνο δύο έτη και δεν έχει εφαρμόσει ακόμη τέτοιες διαδικασίες. Το Τμήμα έχει την πρόθεση να αξιοποιήσει κάθε δυνατότητα πρόσκλησης ομιλητών από άλλα παν/μια και ερευνητικά κέντρα για να δώσουν ομιλίες και να ενημερώσουν για το έργο τους.

3.3.6. Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών;

3.3.6.1 Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό στις 7μελείς και 3μελείς επιτροπές; Σε ποιο ποσοστό;

Προβλέπεται η συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό στις 7μελείς και 3μελείς επιτροπές, όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 3.3.3.1, ωστόσο μέχρι σήμερα δεν έχουν προσκληθεί να συμμετάσχουν διδάσκοντες από το εξωτερικό στις τριμελείς επιτροπές των υποψηφίων διδακτόρων που εκπονούν τη διδακτορική τους διατριβή. Για τη διευκόλυνση της συμμετοχής διδασκόντων από το εξωτερικό στις επταμελείς επιτροπές, ο κανονισμός του Τμήματος προβλέπει ότι η διαδικασία της δημόσιας υποστήριξης προϋποθέτει τη φυσική παρουσία των 4 τουλάχιστον μελών της Εξεταστικής Επιτροπής, ενώ τα λοιπά μέλη μπορούν να συμμετέχουν και μέσω τηλεδιάσκεψης.

3.3.6.2 Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών υποψηφίων διδακτόρων;

Προβλέπεται η συμμετοχή υποψηφίων διδακτόρων από το εξωτερικό, ωστόσο μέχρι σήμερα δεν

έχουμε δεχτεί αίτηση από αλλοδαπό ενδιαφερόμενο. Σύμφωνα με τον κανονισμό του Τμήματος, η αποδοχή αλλοδαπών φοιτητών θα γίνεται με τις ίδιες προϋποθέσεις εφόσον προσκομίσουν την αναγνώριση του τίτλου του πτυχίου και μεταπτυχιακού τους διπλώματος από το Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. Επιπλέον θα πρέπει μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα (δύο ετών) να αποκτήσουν πιστοποιητικό Ελληνικής γλωσσομάθειας επιπέδου Β1.

3.3.6.3 Παρέχεται δυνατότητα εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής σε ξένη γλώσσα;

Ναι, παρέχεται η δυνατότητα εκπόνησης της Διδακτορικής Διατριβής στην αγγλική γλώσσα, κατόπιν έγκρισης από την Γενική Συνέλευση του Τμήματος.

3.3.6.4 Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Όχι, το Τμήμα δεν έχει συνάψει ακόμη συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού αναφορικά με το πρόγραμμα διδακτορικών Σπουδών. Στον Κανονισμό του Τμήματος προβλέπεται η δυνατότητα το Τμήμα να συνεργάζεται με αναγνωρισμένα ως ομοταγή Ιδρύματα ή ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα της αλλοδαπής για την εκπόνηση διατριβών με συνεπίβλεψη. Στόχος του Τμήματος είναι να αξιοποιήσει τη δυνατότητα για σύναψη τέτοιων συμφωνιών, είτε σε διμερή βάση με συνεργαζόμενα ιδρύματα (για παράδειγμα, του προγράμματος Erasmus+), είτε με τη συμμετοχή σε σχετικά έργα (π.χ. προσκλήσεις του προγράμματος Marie Curie ή του προγράμματος Erasmus+).

3.3.6.5 Παρέχονται από το Τμήμα κίνητρα στους υποψήφιους διδάκτορες για την συμμετοχή τους σε διεθνή «Θερινά Προγράμματα» (summer schools), διεθνή ερευνητικά συνέδρια, υποβολή άρθρων σε έγκριτα περιοδικά, κλπ.;

Σύμφωνα με τον Κανονισμό του Τμήματος, το Τμήμα θα πρέπει να υποστηρίζει κατά το δυνατόν τη συμμετοχή του υποψηφίου σε συνέδρια και άλλες ερευνητικές και ακαδημαϊκές δραστηριότητες. Ως προς αυτό, το Τμήμα έχει αποφασίσει να χρησιμοποιεί έσοδα από τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών για την υποστήριξη του ερευνητικού έργου των υποψηφίων διδασκόντων.

3.3.6.6 Υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών; Ποιες;

Όχι, το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών έχει μόλις δύο χρόνια που λειτουργεί και δεν έχει κερδίσει διεθνείς διακρίσεις.

4. Διδακτικό έργο

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα του επιτελούμενου σ' αυτό διδακτικού έργου, σε όλα τα επίπεδα σπουδών (προπτυχιακό, μεταπτυχιακό και διδακτορικό)
Για κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει να απαντηθούν και να σχολιαστούν τα ακόλουθα τουλάχιστον σημεία:
(α) Ποιά, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο;
(β) Ποιές ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ποιούς ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο;

4.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού;

4.1.1 Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές; Πώς εφαρμόζεται;

Το εκπαιδευτικό έργο ελέγχεται συστηματικά με συγκεκριμένη διαδικασία αξιολόγησης που έχει διαμορφωθεί από τη ΜΟ.ΔΙ.Π. του Ιδρύματος, σύμφωνα με τις οδηγίες και τις κατευθύνσεις της ΕΘ.Α.Ε.Ε.

Η διαδικασία αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές εφαρμόζεται από την 9η ως τη 11η εβδομάδα μαθημάτων και διενεργείται ηλεκτρονικά μέσα από τη διεύθυνση <https://modip.ihu.edu.gr/>.

Ο διδάσκων δημιουργεί αξιολογήσεις για τα μαθήματά του και το σύστημα δημιουργεί τους κωδικούς αξιολόγησης μίας χρήσης. Στη συνέχεια, ο διδάσκων ενημερώνει κατά τη διάρκεια του μαθήματος τους φοιτητές για τη διαδικασία αξιολόγησης του μαθήματος και αναρτά τους κωδικούς αξιολόγησης στην σελίδα του μαθήματος που διατηρείται στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης. Οι φοιτητές αποκτούν πρόσβαση στο σύστημα της ΜΟ.ΔΙ.Π. με τα στοιχεία του ιδρυματικού τους λογαριασμού και συμπληρώνουν το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του συγκεκριμένου μαθήματος που βρίσκεται σε ηλεκτρονική μορφή.

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από τους φοιτητές γίνεται ως επί το πλείστον με δύο τρόπους: α) είτε κατά τη διάρκεια του μαθήματος, με χρήση του έξυπνο κινητού τους, β) είτε από το σπίτι τους.

Το ερωτηματολόγιο περιέχει ενότητες ερωτήσεων αναφορικά με τα μαθήματα, τους διδάσκοντες, τα συγγράμματα, τις εργασίες, την εργαστηριακή διδασκαλία, την φροντιστηριακή διδασκαλία και να αυτοαξιολογήσουν τη συμμετοχή τους στο μάθημα. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιείται βασίζεται στο πρότυπο ερωτηματολόγιο της ΕΘ.Α.Ε.Ε. και είναι ένα εύχρηστο εργαλείο για την αποτύπωση της συνολικής εικόνας κάθε διδάσκοντα, όπως αυτή προσλαμβάνεται από τους φοιτητές. Επιπλέον, οι φοιτητές καλούνται να αξιολογήσουν τις διοικητικές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου.

Από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων όλα τα προηγούμενα χρόνια προκύπτει ότι οι μέσες αξιολογήσεις των φοιτητών εμφανίζουν αρκετά υψηλές τιμές, γεγονός που σημαίνει ότι σε γενικές γραμμές το διδακτικό έργο αξιολογείται θετικά από τους φοιτητές του Τμήματος. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης ειδικά για το ακαδ. έτος 2022-2023 (χειμερινό και εαρινό εξάμηνο) εμφανίζονται στο Παράρτημα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στην αξιολόγηση του ακαδ. έτους 2022-2023 (εαρινό και χειμερινό εξάμηνο), σε όλες τις θεματικές ενότητες του ερωτηματολογίου (το μάθημα, οι ασκήσεις πράξεις, η εργασία, οι υποδομές, ο διδάσκων) ο μέσος όρος των απαντήσεων των φοιτητών είναι πάνω από το 4 (με άριστη βαθμολογία το 5).

Ο μέσος όρος των αξιολογήσεων των φοιτητών σε ορισμένες κύριες ερωτήσεις είναι ο εξής (χειμερινό και εαρινό 2022-2023):

- Οι στόχοι του μαθήματος ήταν σαφείς; 4,28.
- Η ύλη που καλύφθηκε ανταποκρινόταν στους στόχους του μαθήματος; 4,24.
- Η ύλη που διδάχθηκε ήταν καλά οργανωμένη; 4,17.
- Το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε βοήθησε στην καλύτερη κατανόηση του θέματος; 4,19.

- Ο διδάσκων αναλύει και παρουσιάζει τις έννοιες με τρόπο απλό και ενδιαφέροντα, χρησιμοποιώντας παραδείγματα; 4,30.
- Είναι καλά προετοιμασμένος/η; 4,36.
- Ενθαρρύνει τους φοιτητές να διατυπώνουν απορίες και ερωτήσεις και να για να αναπτύξουν την κρίση τους; 4,28.
- Ήταν συνεπής στις υποχρεώσεις του/της (παρουσία στα μαθήματα, έγκαιρη διόρθωση εργασιών ή εργαστηριακών αναφορών, ώρες συνεργασίας με τους φοιτητές); 4,38.

4.1.2 Πώς αξιοποιούνται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές;

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, κάθε διδάσκων μπορεί να εισέρχεται στο σύστημα της ΜΟ.ΔΙ.Π. με χρήση των προσωπικών του στοιχείων διαπίστευσης και να ενημερώνεται για τα αποτελέσματα της αξιολόγησης που έχουν κάνει οι φοιτητές στα μαθήματα που διδάσκει. Συγκεκριμένα μπορεί να βλέπει:

- Το μέσο όρο των απαντήσεων όλων των φοιτητών σε κάθε ερώτηση, καθώς και την μέγιστη και την ελάχιστη τιμή απαντήσεων.
- Τα σχόλια των φοιτητών, που εκφράζονται υπό μορφή ελεύθερου κειμένου.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του διδακτικού έργου λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από τους διδάσκοντες του Τμήματος, καθώς μέσα από αυτόν τον τρόπο μαθαίνουν την άποψη των φοιτητών για την αποτελεσματικότητα του διδακτικού τους έργου. Τα σχόλια και οι επισημάνσεις των φοιτητών οδηγούν στις απαραίτητες προσαρμογές στην οργάνωση (στόχοι και περιεχόμενο μαθήματος, συγγράμματα κ.ά.) και τη διεξαγωγή της διδασκαλίας (εκπαιδευτικές διαδικασίες, μέθοδοι αξιολόγησης κ.ά.), με στόχο την βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι σε κάθε ερώτημα παρέχεται η θετική ή αρνητική απόκλιση από τον αντίστοιχο μέσο όρων όλων των άλλων διδασκόντων του Τμήματος στην αντίστοιχη ερώτηση (αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως μία ένδειξη αν η επίδοση του είναι καλύτερη ή χειρότερη την επίδοση του «μέσου όρου» του Τμήματος, επομένως ως μία σαφής ένδειξη που πρέπει να βελτιωθεί κάθε διδάσκοντας και ποια είναι τα ισχυρά σημεία του).

Οι πληροφορίες αυτές λαμβάνονται επίσης υπόψη στη διαδικασία εκπαιδευτικού σχεδιασμού του Τμήματος με σκοπό τη βελτίωση του προγράμματος σπουδών. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως συμπληρωματικά στοιχεία στο προφίλ των μελών Δ.Ε.Π. κατά τη διαδικασία εξέλιξής τους.

4.1.3 Ποιος είναι ο μέσος εβδομαδιαίος φόρτος διδακτικού έργου των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος;

Το ακαδ. έτος 2022-2023 διδάχτηκαν:

- Τα μαθήματα κορμού του προγράμματος σπουδών του ΔΙ.ΠΑ.Ε., που αντιστοιχούν συνολικά σε 145 ώρες διδασκαλίας.
- Μαθήματα επιλογής του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου (30 μαθήματα) του προγράμματος σπουδών του ΔΙ.ΠΑ.Ε., που αντιστοιχούν συνολικά σε 127 ώρες διδασκαλίας.
- Εργαστηριακά μαθήματα του προγράμματος σπουδών Τ.Ε.Ι., που είχαν μεγάλο αριθμό φοιτητών που δεν τα πέρασαν, που αντιστοιχούν συνολικά σε 19 ώρες διδασκαλίας.
- Μαθήματα σε φοιτητές Erasmus σε χειμερινό και εαρινό εξάμηνο (13 μαθήματα συνολικά): 33 ώρες διδασκαλίας.

Τα στοιχεία για τον μέσο εβδομαδιαίο φόρτο διδακτικού έργου των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα.

Ακαδ. προσωπικό	Αριθμός	Ώρες Διδασκαλίας/ εβδομάδα	% εβδομαδιαίου διδακτικού έργου	Ετήσιος μέσος φόρτος εργασίας/ εβδ.
Μέλη Δ.Ε.Π.	15	218	67%	14,5

Συνεργάτες (εξωτερικοί)	15	84	26%	5,6
Μέλη Ε.Ε.Δι.Π.	2	22	7%	11
Σύνολο		324		

Ο μέσος εβδομαδιαίος φόρτος εργασίας διδακτικού έργου των μελών Δ.Ε.Π. είναι 7,25 ώρες περίπου ανά εβδομάδα, δηλαδή περίπου 18% μεγαλύτερος του υποχρεωτικού ωραρίου των μελών Δ.Ε.Π. των Πανεπιστημίων (6 ώρες ανά εβδομάδα). Αυτό ισχύει ιδίως επειδή τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος υποστηρίζουν την διδασκαλία δύο προγραμμάτων σπουδών, δηλαδή του Τ.Ε.Ι. και του Δι.ΠΑ.Ε., καθώς επίσης και από τη συμμετοχή τους στη διδασκαλία των μαθημάτων σε εισερχόμενους φοιτητές Erasmus+.

Από την ποσοστιαία αναλογία του φόρτος εργασίας διδακτικού έργου των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος προκύπτει ότι το 67% (τα 2/3) περίπου του διδακτικού έργου εκτελείται από τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος και το 26% από εξωτερικούς συνεργάτες. Αυτό ισχύει επίσης επειδή το πρόγραμμα σπουδών του Δι.ΠΑ.Ε. έχει αρκετά μαθήματα επιλογής, πολλά από τα οποία είναι σε εξειδικευμένα επιστημονικά πεδία και αναλαμβάνουν να τα διδάξουν εξωτερικοί συνεργάτες. Τέλος, καθώς η διδασκαλία των εργαστηριακών μαθημάτων μειώνεται με την μετάβαση από το πρόγραμμα σπουδών του Τ.Ε.Ι. στο πρόγραμμα του Δι.ΠΑ.Ε., το διδακτικό έργο των μελών Ε.Ε.Δι.Π. υποχωρεί.

4.1.4 Πόσα από τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διδάσκουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Όλα τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διδάσκουν στα Προγράμματα Μεταπτυχιακά Σπουδών (σε ένα τουλάχιστον, ή σε περισσότερα Π.Μ.Σ.). Επιπλέον, περισσότερα από τα μισά μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος διδάσκουν ή έχουν διδάξει στο παρελθόν σε προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών άλλων Τμημάτων και άλλων Ιδρυμάτων.

4.1.5 Υπάρχουν θεσμοθετημένες από το Τμήμα υποτροφίες/βραβεία διδασκαλίας;

Δεν υπάρχουν θεσμοθετημένες από το Τμήμα υποτροφίες ή βραβεία διδασκαλίας. Υπάρχουν σκέψεις προς την κατεύθυνση αυτή, με την προϋπόθεση ότι θα ωριμάσει η διαδικασία αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου των διδασκόντων και η αντικειμενικότητα των αποτελεσμάτων της.

4.1.6 Συνεισφέρουν στο διδακτικό έργο οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος και σε τί ποσοστό;

Όχι, δεν συνεισφέρουν συστηματικά και σημαντικά οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος στη διδασκαλία των μαθημάτων.

Το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών ξεκίνησε να λειτουργεί το τρέχον ακαδημαϊκό έτος, 2020-2021. Στον Κανονισμό Λειτουργίας του προγράμματος διδακτορικών σπουδών προβλέπεται η συμμετοχή με υποστηρικτικό ρόλο των υποψηφίων διδακτόρων στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Τμήματος. Στις προθέσεις του Τμήματος είναι να εισάγει σταδιακά τους υποψήφιους διδάκτορες σε υποστηρικτικό ρόλο στα εργαστήρια του Τμήματος, καθώς και στην υποστήριξη της μελέτης των φοιτητών.

Το 2020-2021, έπειτα από έκτακτη χρηματοδότηση από το Υπουργείο για την υποστήριξη της εξ αποστάσεως διδασκαλίας λόγω του κορονοϊού, το Τμήμα ανέθεσε επικουρικό έργο σε μεταπτυχιακούς φοιτητές και υποψήφιους διδάκτορες, που αποσκοπούσε στην υποστήριξη της μελέτης των προπτυχιακών φοιτητών. Η πρωτοβουλία αυτή κρίνεται αποτελεσματική και προτείνεται η παγιοποίηση του μέτρου, ώστε οι προπτυχιακοί φοιτητές να υποστηρίζονται στην μελέτη τους από διδακτορικούς και έμπειρους μεταπτυχιακούς φοιτητές. Ωστόσο, η συνέχιση της εφαρμογής της δεν εξαρτάται από το Τμήμα, καθώς θα πρέπει να υποστηρίζεται χρηματοδοτικά από πόρους του Υπουργείου ή πόρους του Ιδρύματος.

4.2. Πώς κρίνετε την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας;¹⁶

Ποσοτικά στοιχεία σχετικά με την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας, περιέχονται στους πίνακες 12.1 και 12.2. Με βάση τα στοιχεία αυτά διατυπώνονται συγκεκριμένα σχόλια και συμπεράσματα, όπως αναλυτικά περιγράφεται στη συνέχεια.

4.2.1 Ποιες συγκεκριμένες διδακτικές μέθοδοι χρησιμοποιούνται;

Όλα τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών έχουν θεωρητικό σκέλος και τα περισσότερα έχουν συμπληρωματικά και ασκήσεις πράξης, ενώ λιγοστά έχουν εργαστηριακό σκέλος.

Παραδοσιακά ο κατ' εξοχήν τρόπος διδασκαλίας είναι η διδασκαλία πρόσωπο με πρόσωπο μέσα στην αίθουσα (ή το εργαστήριο). Η μέθοδοι διδασκαλίας περιλαμβάνουν τη διάλεξη, τις ασκήσεις (όπως επίλυση ασκήσεων μαθηματικού τύπου στον πίνακα, συζήτηση μελετών περίπτωσης, σχεδιασμός διαδικασιών και συστημάτων, κ.α.) και τις εργαστηριακές ασκήσεις (που λαμβάνουν χώρα στο εργαστήριο και με χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών). Κάθε μάθημα, ανάλογα με τις ανάγκες του και τις εκπαιδευτικές/ μαθησιακές αντιλήψεις του διδάσκοντα εξειδικεύει ή τροποποιεί αυτές τις βασικές μεθόδους διδασκαλίας.

4.2.2 Υπάρχει διαδικασία επικαιροποίησης του περιεχομένου των μαθημάτων και των διδακτικών μεθόδων;

Η επικαιροποίηση του περιεχομένου των μαθημάτων και των διδακτικών μεθόδων απαιτεί τη διαμόρφωση νέου περιγράμματος σπουδών και μπορεί να συμβαίνει με δύο τρόπους:

α) Όταν διενεργείται αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών.

β) Με πρωτοβουλία ενός διδάσκοντα που έχει διαπιστώσει ότι το περίγραμμα του μαθήματος (στόχοι, ύλη, διδακτικές και εξεταστικές μέθοδοι, διδακτικά συγγράμματα, κ.λπ.) δεν ανταποκρίνεται στις τάσεις στην επιστήμη, στις προσδοκίες των φοιτητών, ή στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Στην περίπτωση αυτή ο διδάσκων αιτιολογεί στην Συνέλευση την ανάγκη αλλαγής του περιγράμματος του μαθήματος και προτείνει το νέο περίγραμμα μαθήματος.

Σημειώνεται ότι η πολιτική του Τμήματος είναι:

α) να ενθαρρύνει τους διδάσκοντες να κάνουν τροποποιήσεις στο περίγραμμα μαθήματος στο πλαίσιο κάθε αναμόρφωσης του προγράμματος σπουδών, αλλά

β) να αποθαρρύνει τους διδάσκοντες από το να κάνουν τροποποιήσεις (παρά μόνο μικρής έκτασης βελτιώσεις) στο περίγραμμα μαθήματος πριν από την παρέλευση τριετίας, εκτός αν συντρέχουν ειδικοί και σπουδαίοι λόγοι, ώστε να έχει ωριμάσει η διδασκαλία και να έχει αποδώσει τα αποτελέσματά της.

Περισσότερες πληροφορίες αναφέρονται στην ενότητα 3.1.2.6.

4.2.3 Ποιο είναι το ποσοστό των φοιτητών που συμμετέχουν στις εξετάσεις;

Τα ποσοστά συμμετοχής των φοιτητών στις εξετάσεις των μαθημάτων κατά το ακαδ. έτος 2022-2023 παρουσιάζονται στον πίνακα 12.2. Σε γενικές γραμμές: ένα ποσοστό περίπου 90% των φοιτητών του τυπικού εξαμήνου εγγράφονται στα μαθήματα και ένα ποσοστό 70%-75% περίπου συμμετέχει στην πρώτη εξεταστική περίοδο εξετάσεις του εξαμήνου (Ιανουάριος και Ιούνιος, αντίστοιχα). Στην επαναληπτική εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου το ποσοστό συμμετοχής των φοιτητών είναι αρκετά μειωμένο, περίπου στο 40%-50%, το οποίο οφείλεται κυρίως στο ότι μεγάλος αριθμός φοιτητών εργάζεται για βιοποριστικούς λόγους, ως επί το πλείστον σε εργασίες συναφείς με τον τουρισμό.

Σε γενικές γραμμές τα ποσοστά συμμετοχής των φοιτητών στις εξετάσεις των μαθημάτων κρίνονται αναμενόμενα για την κανονική εξεταστική περίοδο. Στην επαναληπτική εξεταστική περίοδο είναι χαμηλά, το οποίο είναι αποτέλεσμα πολλών παραγόντων.

Σε γενικές γραμμές η συμμετοχή των φοιτητών στη διδασκαλία και τις εξετάσεις δεν είναι πολύ μεγάλη για τους εξής λόγους: μεγάλος αριθμός φοιτητών εργάζεται (εκτιμάται ότι το 1/3 περίπου

των φοιτητών του τμήματος εργάζεται σε μόνιμες ή ευκαιριακές θέσεις εργασίας), καθώς επίσης και το ότι πολλές οικογένειες φοιτητών αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες που οδηγούν πολλούς φοιτητές να μην παρακολουθούν τα μαθήματα, καθώς δεν μπορούν να ανταποκριθούν στα έξοδα διαμονής ή μετακίνησης προς το Πανεπιστήμιο. Άλλοι λόγοι είναι οι δυσκολίες των φοιτητών να ανταποκριθούν στις μαθησιακές απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών και το μαζικό μοντέλο της εκπαίδευσης που δεν επιτρέπει να εστιάσεις στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε φοιτητή και να προσφέρεις εξατομικευμένη υποστήριξη.

4.2.4 Ποια είναι τα ποσοστά επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις;

Τα ποσοστά επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις των μαθημάτων κατά το ακαδ. έτος 2022-2023 παρουσιάζονται στον πίνακα 12.2. Τα ποσοστά επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις ποικίλουν από μάθημα σε μάθημα και σε γενικές γραμμές κυμαίνονται περίπου στο 50% ανά μάθημα σε κάθε εξεταστική περίοδο. Δεν είναι εύκολο να βγει ένας μέσος όρος, ωστόσο γίνονται οι ακόλουθες γενικές παρατηρήσεις:

- Μεγαλύτερα ποσοστά επιτυχίας παρουσιάζονται στα θεωρητικά μαθήματα, που στην πλειοψηφία τους είναι μαθήματα υποδομής/ γενικών γνώσεων και σχετίζονται με το μάνατζμεντ. Το θετικό από αυτό είναι ότι τα μαθήματα αυτά αποτελούν το κατ' εξοχήν αντικείμενο σπουδών στην οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων.
- Μεγαλύτερα ποσοστά αποτυχίας παρουσιάζονται στα μαθήματα που απαιτούν μαθηματικές γνώσεις ή εφαρμόζουν ποσοτικές μεθόδους ανάλυσης. Αυτό αποτελεί αποτέλεσμα των γνωστών αδυναμιών στα μαθηματικά που έχουν οι νεοεισερχόμενοι φοιτητές.

Τα ποσοστά αποτυχίας των φοιτητών στα μαθήματα αποτελούν ένα σημαντικό πρόβλημα που απασχολεί το εκπαιδευτικό προσωπικό του Τμήματος. Καθώς η υποβάθμιση του επιπέδου των σπουδών δεν αποτελεί επιλογή, οι διδάσκοντες θα πρέπει να δώσουν έμφαση στην καλύτερη εισαγωγή των φοιτητών στο νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον, ώστε να τους δημιουργήσουν κίνητρα να παρακολουθούν με μεγαλύτερη επιμέλεια τις σπουδές τους. Για το σκοπό αυτό το Τμήμα εφαρμόζει από το ακαδ. έτος 2022-2023 το θεσμό του προσωπικού Συμβούλου Σπουδών, ως το μέλος Δ.Ε.Π. με το οποίο οι φοιτητές θα μπορούν να αναπτύξουν στενούς και διαρκείς δεσμούς επικοινωνίας και σχέσεις εμπιστοσύνης.

4.2.5 Ποιος είναι ο μέσος βαθμός πτυχίου;

Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 6, ο μέσος βαθμός πτυχίου των πτυχιούχων ήταν 7,72. Σημειώνεται ότι κατά το ακαδ. έτος 2022-2023 έχουμε τους πρώτους απόφοιτους από το πρόγραμμα του ΔΙ.ΠΑ.Ε., ενώ μέχρι τότε είχαμε απόφοιτους του προγράμματος του Τ.Ε.Ι. Ο μέσος βαθμός πτυχίου το 2022-2023 είναι σημαντικά ανώτερος από τον βαθμό των πτυχιούχων των περασμένων ετών. Συνεπώς, το στοιχείο αυτό είναι μια σαφής ένδειξη ότι το πρόγραμμα σπουδών του ΔΙ.ΠΑ.Ε. επιτυγχάνει καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα και αντίστοιχα οι φοιτητές του ΔΙΠΑΕ έχουν αυξημένες μαθησιακές ικανότητες και ενδιαφέροντα, ώστε να επιτυγχάνουν καλύτερες επιδόσεις στις εξετάσεις των μαθημάτων.

Από τον πίνακα 6 παρατηρούμε ότι:

- Η πλειοψηφία των πτυχιούχων έχουν βαθμό πτυχίου 7-8,5 (43%).
- Ο μέσος βαθμός πτυχίου αυξάνεται όλα τα προηγούμενα χρόνια (βλέπε πίνακα 6).
- Αυξάνεται από έτος σε έτος το ποσοστό των πτυχιούχων που έχουν υψηλούς βαθμούς πτυχίου (7-8,5 και πάνω από 8,5).
- Κανείς πτυχιούχος δεν είχε βαθμό κάτω από 5,99.
- Το ποσοστό των πτυχιούχων έχει ιδιαίτερα χαμηλό βαθμό πτυχίου (κάτω από 6) βαίνει μειούμενο τα τελευταία έτη.

¹⁶ Συμπληρώστε τους Πίνακες 6 και 7.

Λαμβάνοντας συνολικά υπόψη τα στοιχεία για την παρακολούθηση και τη συμμετοχή των φοιτητών στα μαθήματα και τις εξετάσεις και τις επιδόσεις των πτυχιούχων, μπορούμε να καταλάβουμε ότι έχουμε δύο κατηγορίες φοιτητών. Από την μία πλευρά έχουμε τους φοιτητές που ενδιαφέρονται για τις σπουδές, παρακολουθούν επισταμένως τα μαθήματα, ανταποκρίνονται με όρεξη στις μαθησιακές δραστηριότητες και τελικά επιτυγχάνουν στις εξετάσεις και παίρνουν μεγάλους βαθμούς. Οι φοιτητές αυτοί διενεργούν ουσιαστικές σπουδές, αποκομίζουν πολύτιμες γνώσεις και αναπτύσσουν τις απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες που απαιτούνται από τους μελλοντικούς εργαζόμενους και τα στελέχη διοίκησης επιχειρήσεων. Από την άλλη πλευρά έχουμε τους φοιτητές που δεν έχουν μεγάλο ενδιαφέρον ή χάνουν το ενδιαφέρον τους για τις σπουδές – συχνά γιατί έχουν μαθησιακές αδυναμίες– με αποτέλεσμα να μην παρακολουθούν συστηματικά τις εκπαιδευτικές διαδικασίες και να μην μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών. Ως αποτέλεσμα αυτού του πλημμελούς τρόπου φοίτησης, συνήθως δεν προσέρχονται στις εξετάσεις και καθυστερούν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους («λιμνάζοντες» φοιτητές) ή προσέρχονται πλημμελώς προετοιμασμένοι, με αποτέλεσμα να αποτυγχάνουν ή να περνούν τα μαθήματα με χαμηλό βαθμό.

4.2.6 Ποια είναι η μέση διάρκεια σπουδών για τη λήψη πτυχίου;

Το πρόγραμμα σπουδών του ΔΙ.ΠΑ.Ε. διανύει το 4^ο έτος και δεν μπορεί να υπολογιστεί αυτό το στοιχείο. Ουσιαστικά 61 άτομα πήραν πτυχίο στα 4 έτη (ποσοστό 25% περίπου) και περίπου 200 φοιτητές καθυστέρησαν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους.

Από τα στοιχεία της Γραμματείας που αφορούν το πρόγραμμα σπουδών του ΤΕΙ προκύπτει ότι η μέση διάρκεια σπουδών για τη λήψη πτυχίου των φοιτητών για το ακαδημαϊκό έτος 2022–2023 ήταν τα 6,15 έτη.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μεγάλη μέση διάρκεια σπουδών (υπερβαίνει οριακά τον δείκτη $v+2$) συνδέεται άμεσα με τις ειδικότερες συνθήκες και απαιτήσεις του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών του Τ.Ε.Ι. Πιο συγκεκριμένα, προϋπόθεση για την απόκτηση πτυχίου Τ.Ε.Ι. είναι η πραγματοποίηση Πρακτικής Άσκησης διάρκειας ενός εξαμήνου, καθώς επίσης και η εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας, η έναρξη των οποίων γίνεται στο 8ο εξάμηνο σπουδών. Ειδικά ως προς την πρακτική άσκηση τονίζεται ότι η έναρξή της ορίζεται την 1η Απριλίου και η λήξη της την 30η Σεπτεμβρίου. Επομένως, γίνεται αντιληπτό ότι ο φοιτητής του Τ.Ε.Ι. αναγκαστικά μπαίνει στο 5ο έτος φοίτησης για να ολοκληρώσει τις σπουδές του. Επίσης, καθώς η πρακτική άσκηση είναι απασχόληση πλήρους ωραρίου, ο φοιτητής δεν έχει πολύ διαθέσιμο χρόνο για να ολοκληρώσει παράλληλα και την πτυχιακή του, η ολοκλήρωση και η παρουσίαση της οποίας απαιτεί επιπλέον χρόνο.

4.3. Πώς κρίνετε την οργάνωση και την εφαρμογή του διδακτικού έργου;

4.3.1 Πώς γνωστοποιείται στους φοιτητές η ύλη των μαθημάτων στην αρχή του εξαμήνου;

Η ύλη των μαθημάτων μαζί με τον προγραμματισμό της διδασκαλίας περιλαμβάνεται στο περίγραμμα του κάθε μαθήματος, το οποίο διατίθεται στο ιστοχώρο του Τμήματος και στον Οδηγό σπουδών. Επιπλέον, η σελίδα του κάθε μαθήματος στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης (σχεδόν όλα τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών έχουν σελίδα στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης) περιλαμβάνει πληροφορίες για το μάθημα και την ύλη. Μάλιστα, οι σημειώσεις, οι διαφάνειες, το υποστηρικτικό υλικό, οι ασκήσεις, πληροφορίες για τις εξετάσεις και γενικά όλες οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες και το περιεχόμενο είναι μονίμως αναρτημένα στην ιστοσελίδα του μαθήματος και προσβάσιμα από τους φοιτητές ήδη από την αρχή κάθε εξαμήνου. Τέλος, είναι κοινή πρακτική στο Τμήμα μας οι διδάσκοντες να περιγράφουν στις εισαγωγικές διαλέξεις με την έναρξη κάθε εξαμήνου τις εκπαιδευτικές διαδικασίες που θα εφαρμοστούν και την ύλη των μαθημάτων κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας των μαθημάτων.

4.3.2 Περιγράφονται οι μαθησιακοί στόχοι των μαθημάτων και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα;

Οι μαθησιακοί στόχοι των μαθημάτων και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα αποτελούν βασικές αρχές του συστήματος ECTS και είναι βασικά συστατικά των περιγραμμάτων μαθήματος. Όλα τα μαθήματα περιγράφονται σε αναλυτικό Περίγραμμα Μαθήματος, το οποίο ακολουθεί το πρότυπο της ΕΘ.Α.Α.Ε. και περιγράφει αναλυτικά τους στόχους, τα αποτελέσματα, τις εκπαιδευτικές ενότητες, τις εκπαιδευτικές διαδικασίες, τη χρήση ΤΠΕ στην εκπαίδευση, τους τρόπους αξιολόγησης και το φόρτο εργασίας κάθε εκπαιδευτικής δραστηριότητας. Τα μαθησιακά αποτελέσματα υιοθετούν τις αρχές και εφαρμόζουν τις προδιαγραφές του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων.

Τα περιγράμματα μαθήματος δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος για κάθε μάθημα του προγράμματος σπουδών και στον Οδηγό Σπουδών και με αυτόν τον τρόπο γίνονται γνωστά στους φοιτητές και στον κάθε ενδιαφερόμενο.

4.3.3 Υπάρχει διαδικασία μέτρησης της επίτευξης των μαθησιακών στόχων των μαθημάτων;

Τα θέματα των εξετάσεων αντιστοιχούν στους μαθησιακούς στόχους κάθε μαθήματος, επομένως η αξιολόγηση των φοιτητών στις εξετάσεις κάθε μαθήματος, ανά ενότητα των εξετάσεων και συνολικά, φανερώνει και το επίπεδο επίτευξης των μαθησιακών στόχων του μαθήματος.

Η επίτευξη των μαθησιακών στόχων των μαθημάτων προσδιορίζεται και με έμμεσο τρόπο μέσα από την αξιολόγηση των μαθημάτων από τους φοιτητές, καθώς υπάρχει ερώτηση που αναφέρεται στην εκτίμηση του βαθμού που επιτεύχθηκαν οι στόχοι του μαθήματος.

4.3.4 Σε ποιο βαθμό τηρείται το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων;

Το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων τηρείται απαρέγκλιτα.

Οι διδάσκοντες υπογράφουν το ημερήσιο δελτίο παρουσίας όταν παραλαμβάνουν και όταν επιστρέφουν το κλειδί της αίθουσας διδασκαλίας. Σε περίπτωση έκτακτου και προσωρινού κωλύματος κάποιου διδάσκοντα εφαρμόζεται διαδικασία για την ενημέρωση του Τμήματος (ενημερώνεται με e-mail ο Πρόεδρος) και των φοιτητών (γίνεται ανάρτηση στην ιστοσελίδα του μαθήματος στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης και στον πίνακα ανακοινώσεων που βρίσκεται έξω από κάθε αίθουσα διδασκαλίας).

Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις των φοιτητών στο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης των μαθημάτων, η συνέπεια των διδασκόντων στις υποχρεώσεις τους αξιολογείται πολύ υψηλά, το οποίο αποτελεί σαφή ένδειξη ότι το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων τηρείται σε πολύ μεγάλο βαθμό.

4.3.5 Είναι ορθολογική η οργάνωση και δομή του ωρολογίου προγράμματος μαθημάτων;

Με ευθύνη του Προέδρου διαμορφώνεται και ανακοινώνεται το ωρολόγιο πρόγραμμα, στο οποίο προσδιορίζονται για κάθε τυπικό εξάμηνο του προγράμματος σπουδών τα μαθήματα, οι ώρες διδασκαλίας, οι διδάσκοντες και οι αίθουσες διδασκαλίας.

Η οργάνωση και η δομή του ωρολογίου προγράμματος σπουδών κρίνεται ορθολογική και αποτελεσματική. Για παράδειγμα, λαμβάνεται μέριμνα ώστε η διδασκαλία των μαθημάτων να καταπέμνεται ισομερώς μεταξύ πρωινών και απογευματινών ωρών, καθώς και μεταξύ όλων των ημερών της εβδομάδας, έτσι ώστε να δίνεται η δυνατότητα σε όλους τους φοιτητές, ιδίως τους εργαζόμενους, να παρακολουθούν κάποια από τα μαθήματα. Λαμβάνοντας υπόψη το πάγιο αίτημα των φοιτητών, ιδίως όσων δεν διαμένουν στην πόλη των Σερρών και μετακινούνται (καθημερινά) για την παρακολούθηση των μαθημάτων, γίνεται προσπάθεια ώστε η Παρασκευή να μην είναι ιδιαίτερα φορτωμένη με ώρες διδασκαλίας ή ακόμη να παραμένει κενή, αν αυτό είναι εφικτό.

4.3.6 Πόσα (και ποια) από τα βασικά εισαγωγικά Μαθήματα διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ των δύο ανώτερων βαθμίδων;

Περισσότερα από τα μισά (15 από 26 – ουσιαστικά από τα 24, καθώς 2 μαθήματα αφορούν τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας που ανατίθεται σε εξωτερικό συνεργάτη) από τα μαθήματα των δύο πρώτων ετών διδάσκονται από μέλη Δ.Ε.Π. των δύο ανώτερων βαθμίδων. Τα μαθήματα αυτά είναι τα ακόλουθα:

- Αρχές Διοίκησης Επιχειρήσεων
- Μαθηματικά για Διοίκηση Επιχειρήσεων
- Εισαγωγή στα Πληροφοριακά Συστήματα και τον Ψηφιακό Κόσμο
- Επιχειρησιακή Επικοινωνία
- Μικροοικονομική
- Βάσεις Δεδομένων
- Μακροοικονομική
- Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων
- Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης Επιχειρήσεων
- Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων
- Μάρκετινγκ
- Μεθοδολογία Έρευνας
- Ποσοτικές Μέθοδοι στη Λήψη Διοικ. Αποφάσεων Ι
- Χρηματοοικονομική Διοίκηση
- Δημόσιες Σχέσεις

4.3.7 Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διδάσκουν μαθήματα που δεν εμπίπτουν στο στενό ή ευρύτερο γνωστικό τους πεδίο;

Σήμερα δεν υπάρχουν μέλη Δ.Ε.Π. που διδάσκουν μαθήματα που δεν εμπίπτουν στο στενό ή ευρύτερο γνωστικό τους πεδίο. Αυτό είναι ιδιαίτερα θετικό και σημαντικό, αφενός για την ικανοποίηση από το έργο τους και τις δυνατότητες προσωπικής ανάπτυξης των μελών Δ.Ε.Π. και αφετέρου -και σημαντικότερο- για την βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης προς τους φοιτητές.

4.4. Πώς κρίνετε τα εκπαιδευτικά βοηθήματα;

4.4.1 Είδη και αριθμός βοηθημάτων (π.χ. βιβλία, σημειώσεις, υλικό σε ιστοσελίδες, κλπ) που διανέμονται στους φοιτητές.

α) *Βιβλία.* Οι φοιτητές δηλώνουν και λαμβάνουν συγγράμματα για κάθε μάθημα που παρακολουθούν μέσω του συστήματος Εύδοξος (Ηλεκτρονική Υπηρεσία Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Συγγραμμάτων και Λοιπών Βοηθημάτων). Το Τμήμα εφαρμόζει το σύστημα της πολλαπλής βιβλιογραφίας, δηλαδή το περίγραμμα μαθήματος περιλαμβάνει σχεδόν στο σύνολο των μαθημάτων περισσότερα από ένα συγγράμματα, από τα οποία οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν αυτό που θέλουν. Το σύστημα της πολλαπλής βιβλιογραφίας δεν εφαρμόζεται σε ελάχιστα μαθήματα μόνο, κυρίως γιατί δεν υπάρχουν στην αγορά περισσότερα από ένα κατάλληλα συγγράμματα που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του μαθήματος, σύμφωνα με την κρίση των διδασκόντων.

β) *Ελεύθερα συγγράμματα.* Μέσα από το σύστημα Κάλυπτος παρέχεται πρόσβαση και σε πλήθος επιστημονικών συγγραμμάτων που μπορούν ελεύθερα να αποκτήσουν/κατεβάσουν οι φοιτητές (χωρίς να εμπίπτουν στον περιορισμό του ενός (εμπορικού) συγγράμματος που έχουν δικαίωμα να προμηθευτούν). Αρκετοί καθηγητές επιλέγουν τέτοια ελεύθερα συγγράμματα και τα συστήνουν στους φοιτητές μέσα από τη σελίδα του κάθε μαθήματος στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης.

γ) *Συμπληρωματικό υλικό.* Οι διδάσκοντες αναρτούν στην σελίδα του μαθήματος στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης επιπλέον εκπαιδευτικό υλικό, όπως ασκήσεις, σημειώσεις και λοιπό εκπαιδευτικό υλικό, είτε σε έντυπη ψηφιοποιημένη μορφή, είτε σε ηλεκτρονική/ πολυμεσική μορφή που διατίθεται μέσω του διαδικτύου.

4.4.2 Υπάρχει διαδικασία επικαιροποίησης των βοηθημάτων; Πώς εφαρμόζεται;

Υπάρχει εγκεκριμένη διαδικασία επικαιροποίησης των βοηθημάτων η οποία εφαρμόζεται προς το τέλος κάθε ακαδ. έτους και αποσκοπεί στην προετοιμασία της διανομής συγγραμμάτων για το επόμενο ακαδ. έτος. Οι διδάσκοντες ενημερώνονται από την Γραμματεία για την έναρξη της διαδικασίας (έπειτα από πρόσκληση από το σύστημα Εύδοξος για την επικαιροποίηση των στοιχείων) και εισηγούνται προς τη Συνέλευση του Τμήματος τροποποιήσεις των συγγραμμάτων, οι οποίες συζητούνται στη Συνέλευση και συνήθως εγκρίνονται.

4.4.3 Πώς και πότε συγκεκριμένα διατίθενται τα βοηθήματα;

Η Υπηρεσία Εύδοξος αποφασίζει για τη διανομή των συγγραμμάτων, συνήθως από εγκεκριμένα σημεία διανομής ή από πρατήρια διανομής των εκδοτικών οίκων. Η διανομή των βιβλίων ξεκινάει με την ολοκλήρωση των δηλώσεων συγγραμμάτων, συνήθως από την 6η ή 7η εβδομάδα, και εξελίσσεται ως το τέλος του εξαμήνου, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα αποθέματος από τους εκδοτικούς οίκους.

Η λειτουργία του συστήματος Εύδοξος και η συνολική διαδικασία διανομής συγγραμμάτων κρίνεται γενικά ικανοποιητική. Το πιο αρνητικό στοιχείο είναι ότι οι φοιτητές λαμβάνουν τα συγγράμματα μετά την παρέλευση του μισού εξαμήνου, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να τα χρησιμοποιούν για τη μελέτη και τις εργασίες τους κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του μαθήματος. Αυτό είναι ένα σημαντικό πρόβλημα που έχει αντικειμενικές δυσκολίες επίλυσης για διάφορους λόγους, αλλά θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα από τους εμπλεκόμενους φορείς για την καλύτερη ρύθμισή του.

4.4.4 Ποιο ποσοστό της διδασκόμενης ύλης καλύπτεται από τα βοηθήματα;

Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις των διδασκόντων, το ποσοστό της διδακτέας ύλης που καλύπτεται από τα βοηθήματα είναι στο 80%-90%. Αυτό το ποσοστό κρίνεται αποδεκτό και ικανοποιητικό, γιατί πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι τα περισσότερα συγγράμματα δεν ανανεώνονται συχνά με την κυκλοφορία νεότερων εκδόσεων (γιατί η ελληνική αγορά συγγραμμάτων είναι «ρηχή» και αυτό δεν είναι οικονομικά αποδοτικό), με αποτέλεσμα να μην περιλαμβάνουν τις νεότερες τάσεις στο γνωστικό πεδίο που καλύπτουν. Επίσης, ένα σύγγραμμα μπορεί να καλύπτει με γενικό τρόπο την επιστημονική γνώση που υπάρχει σε ένα γνωστικό πεδίο ή να εστιάζει σε ένα μέρος της ώστε να παρέχει εξειδικευμένη γνώση. Ο διδάσκων μπορεί να θεωρεί ότι και στις δύο αυτές περιπτώσεις, ανάλογα με τους στόχους και τη φυσιολογία του μαθήματος, μπορεί να μην ικανοποιούνται οι στόχοι του μαθήματος και να απαιτείται η χρήση συμπληρωματικών πηγών. Σημειώνεται ότι η ίδια η φιλοσοφία της πολιτικής του «πολλαπλού συγγράμματος» απαιτεί να μην υπάρχει ταύτιση της διδακτέας ύλης με το περιεχόμενο ενός συγγράμματος και δίνει έμφαση στη διδασκαλία που γίνεται μέσα στην αίθουσα, με τη συμμετοχή και την αλληλεπίδραση των φοιτητών.

4.4.5 Παρέχεται βιβλιογραφική υποστήριξη πέραν των διανεμόμενων συγγραμμάτων;

Στα περιγράμματα των μαθημάτων παρέχεται βιβλιογραφική υποστήριξη πέραν των διανεμόμενων συγγραμμάτων για το σύνολο των μαθημάτων. Επίσης, όπως αναφέρθηκε και στην ενότητα 4.4.1, οι διδάσκοντες αναρτούν συμπληρωματικό εκπαιδευτικό περιεχόμενο και πλήθος άλλων πηγών μέσα από τις σελίδες των μαθημάτων στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης.

4.5. Πώς κρίνετε τα διαθέσιμα μέσα και υποδομές;

4.5.1 Αίθουσες διδασκαλίας:

- (α) Αριθμός και χωρητικότητα.
- (β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα.
- (γ) Βαθμός χρήσης.

(δ) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του υποστηρικτικού εξοπλισμού.

Το Τμήμα διαθέτει πέντε (5) αίθουσες διδασκαλίας χωρητικότητας 50-60 ατόμων περίπου η κάθε μία, μία (1) αίθουσα διδασκαλίας χωρητικότητας 85 ατόμων, ένα αμφιθέατρο χωρητικότητας 140 ατόμων, ένα αμφιθέατρο χωρητικότητας 80 ατόμων, ένα αμφιθέατρο χωρητικότητας 80 ατόμων σε κοινή χρήση με το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, μία (1) αίθουσα διαλέξεων χωρητικότητας 40 ατόμων που χρησιμοποιείται για τις ανάγκες του ΠΜΣ στη Διοίκηση Επιχειρήσεων και μία (1) αίθουσα διαλέξεων χωρητικότητας 50 ατόμων που χρησιμοποιείται για τις ανάγκες του ΠΜΣ στη Διοίκηση Επιχειρήσεων Φιλοξενίας και Τουρισμού.

Όλες οι αίθουσες διδασκαλίας είναι εξοπλισμένες με Η/Υ και προβολικό σύστημα μόνιμα εγκατεστημένο στην οροφή της αίθουσας, ενώ 1 αμφιθέατρο έχει και διαδραστικό πίνακα. Η επίπλωση των αιθουσών διδασκαλίας, αν και δεν έχει ανανεωθεί εδώ και 30 χρόνια, είναι καλής ποιότητας και παραμένει λειτουργική. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι μόνο 2 αμφιθέατρα διαθέτουν σύστημα κλιματισμού/ ψύξης, καθώς και οι δύο αίθουσες διδασκαλίας των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών. Ο φωτισμός είναι ικανοποιητικός.

Η χωρητικότητα των αιθουσών διδασκαλίας δεν είναι επαρκής για τον μεγάλο αριθμό των φοιτητών του τμήματος. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η εισακτέοι φοιτητές κάθε έτος είναι 250 και η μεγαλύτερη αίθουσα διδασκαλίας του τμήματος είναι 140 θέσεων. Το πρόβλημα της χωρητικότητας δεν εμφανίζεται στην πράξη τόσο οξύ γιατί περίπου το 1/3 των φοιτητών δεν παρακολουθεί την διδασκαλία των μαθημάτων. Αυτό ωστόσο είναι ένα μεγάλο πρόβλημα με πολλαπλές συνέπειες στην σπουδές και τις γνώσεις και τις ικανότητες που αποκτούν οι φοιτητές, το οποίο θα πρέπει να λυθεί.

Δεδομένων των συνθηκών, από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά τα παρελθόντα έτη από τα απογραφικά δελτία μαθήματος προκύπτει ότι οι διδάσκοντες στη συντριπτική τους πλειοψηφία θεωρούν ότι η χωρητικότητα και ο εξοπλισμός των αιθουσών διδασκαλίας είναι επαρκείς. Οι χρήση των αιθουσών διδασκαλίας είναι εντατική για τις ανάγκες της διδασκαλίας και την καθημερινής λειτουργίας του Τμήματος, αλλά επαρκής. Τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών κάνουν χρήση και των αιθουσών του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών για να καλύψουν τις ανάγκες τους.

Αν θέλουμε να προσελκύσουμε και να πείσουμε τους φοιτητές να παρακολουθούν συστηματικά τις διαλέξεις και τις εκπαιδευτικές διαδικασίες θα πρέπει να δημιουργήσουμε μεγαλύτερα αμφιθέατρα, χωρητικότητας περίπου 200 ατόμων, για να καλύψουμε επαρκώς τις ανάγκες διδασκαλίας στα υποχρεωτικά μαθήματα του προγράμματος σπουδών του ΔΙ.ΠΑ.Ε. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ολοκλήρωση της διαμόρφωσης του ήδη ανεγερμένου τρίτου ορόφου στο κτίριο των Εργαστηρίων της Σχολής, ή εναλλακτικά με τη ενοποίηση και αναδιαμόρφωση ορισμένων από τις μικρές αίθουσες διδασκαλίας που διαθέτει το Τμήμα (για παράδειγμα, με τη συνένωση δύο αιθουσών χωρητικότητας 50-60 ατόμων).

4.5.2 Εκπαιδευτικά εργαστήρια:

(α) Αριθμός και χωρητικότητα

(β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων.

(γ) Βαθμός χρήσης.

(δ) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του εργαστηριακού εξοπλισμού.

(ε) Επάρκεια αποθηκών (εργαστηριακού εξοπλισμού, αντιδραστηρίων, κλπ)

Το Τμήμα διαθέτει τρία (3) εργαστήρια Η/Υ συνολικής χωρητικότητας 77 θέσεων εργασίας συνολικά για τις ανάγκες του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών (λειτουργούν στις Αίθουσες 15, 17 και 19, με αντίστοιχη χωρητικότητα σε θέσεις εργασίας 27, 24 και 26 ατόμων) και ένα εργαστήριο Η/Υ συνολικής χωρητικότητας 30 θέσεων εργασίας (λειτουργεί στην Αίθουσα 14) που διατίθεται για τις ανάγκες των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών.

Όλες οι αίθουσες εργαστηρίων είναι εξοπλισμένες με προβολικό σύστημα μόνιμα εγκατεστημένο στην οροφή της αίθουσας με δυνατότητα σύνδεσης σε Η/Υ που έχει ενσύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο. Όλες οι αίθουσες είναι μεγάλες (ιδίως οι 15 και 19) και οι χώροι είναι άνετοι και

λειτουργικοί. Η επίπλωση των εργαστηρίων είναι βασική, ωστόσο τα καθίσματα χρήζουν συχνής ανανέωσης γιατί φθείρονται από την καθημερινή χρήση. Τα εργαστήρια του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών δεν διαθέτουν συστήματα κλιματισμού/ ψύξης. Ο φωτισμός είναι ικανοποιητικός. Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά τα παρελθόντα έτη από τα Απογραφικά Δελτία προκύπτει ότι η πλειοψηφία των διδασκόντων κρίνει τα εργαστήρια επαρκή και τον εξοπλισμό τους ικανοποιητικό.

Τα εργαστήρια χρησιμοποιούνται σε μεγάλο βαθμό στη διδασκαλία και για αυτό είναι αναγκαία η συχνή συντήρησης και ανανέωσης του εξοπλισμού. Υπολογίζεται ότι για το τρέχον ακαδ. έτος η εκπαίδευση στα εργαστήρια, συνολικά, ανέρχεται σε περίπου 70-90 ώρες ανά εβδομάδα (σημειώνεται ότι υποστηρίζεται διδακτικά και το πρόγραμμα του Τ.Ε.Ι. και σε αυτό αφορούν οι περισσότερες ώρες των εργαστηρίων). Στο νέο πρόγραμμα σπουδών για τους φοιτητές του ΔΙ.ΠΑ.Ε. η εκπαίδευση στα εργαστήρια θα ανέρχεται περίπου στις μισές ώρες, δηλαδή σε 25-40 ώρες ανά εβδομάδα. Σημειώνεται ότι στο νέο πρόγραμμα σπουδών για τους φοιτητές του ΔΙ.ΠΑ.Ε. αρκετά μαθήματα θα κάνουν ευέλικτη χρήση των εργαστηρίων στην εκπαιδευτική διαδικασία, δηλαδή θα χρησιμοποιούν τα εργαστήρια για ορισμένες μόνο εβδομάδες, ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε μαθήματος (σχετική αναφορά γίνεται στην ενότητα 3.1.2.5).

Καθώς οι ανάγκες διδασκαλίας για τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών του ΔΙ.ΠΑ.Ε. αλλάζουν, το Τμήμα θεωρεί ότι θα πρέπει να δημιουργήσει μία μεγάλη αίθουσα εργαστηρίου Η/Υ που θα μπορεί να φιλοξενήσει περίπου 50-60 θέσεις εργασίας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την αναδιαμόρφωση της αίθουσας 15 ή 19, που έχουν εμβαδόν περίπου 100 τ.μ., ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των υπολογιστών και των θέσεων εργασίας.

4.5.3 Είναι διαθέσιμα τα εκπαιδευτικά εργαστήρια για χρήση εκτός προγραμματισμένων ωρών;

Ναι, τα εργαστήρια είναι ανοικτά πέραν των προγραμματισμένων ωρών των εργαστηριακών μαθημάτων. Υπάρχει πρόβλεψη για ελεύθερες ώρες λειτουργίας για εξάσκηση από τους φοιτητές ή για την εκπόνηση των εργασιών τους. Συνήθως αυτό γίνεται με την παρουσία και επίβλεψη από μέλος Ε.Ε.Δ.Ι.Π., το οποίο αναλαμβάνει και να υποστηρίζει τους φοιτητές στη μελέτη τους.

4.5.4 Επάρκεια και ποιότητα των χώρων και του εξοπλισμού των κλινικών.

Δεν αφορά το Τμήμα

4.5.5 Σπουδαστήρια:

(α) Αριθμός και χωρητικότητα

(β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων.

(γ) Βαθμός χρήσης.

Το Τμήμα δεν διαθέτει δικά του σπουδαστήρια για το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών. Οι προπτυχιακοί φοιτητές χρησιμοποιούν το σπουδαστήριο της Βιβλιοθήκης της Πανεπιστημιούπολης. Επίσης, όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ερώτηση, τα εργαστήρια είναι ανοικτά πέραν των προγραμματισμένων ωρών των εργαστηριακών μαθημάτων και λειτουργούν άτυπα και ως σπουδαστήρια.

Το Τμήμα έχει δημιουργήσει ένα χώρο βιβλιοθήκης και σπουδαστηρίου για τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Ο χώρος αυτός έχει έκταση περίπου 30 τ.μ. και περιλαμβάνει ένα τραπέζι συνεργασίας περίπου 8 ατόμων και 4 Η/Υ για την υποστήριξη της μελέτης των μεταπτυχιακών φοιτητών. Το 2020-2021 υπήρχαν οι περιορισμοί του της πανδημίας, αλλά κατά τα προηγούμενα χρόνια οι μεταπτυχιακοί φοιτητές δεν έκανα συχνή χρήση του σπουδαστηρίου και προτιμούσαν να συνεργάζονται στους ιδιωτικούς τους χώρους.

Το Τμήμα αναγνωρίζει τη σημασία που έχουν τα σπουδαστήρια για τη μελέτη των φοιτητών, ιδίως τη συνεργασία σε κοινές ομάδες εργασίες, που αποτελεί και μία οριζόντια δεξιότητα που αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία στο σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον. Το Τμήμα έχει στόχο να αιτηθεί χρηματοδότησης για να δημιουργήσει ευέλικτους χώρους σπουδαστηρίων για τους φοιτητές του.

4.5.6 Προσωπικό Διοικητικής/Τεχνικής/Ερευνητικής Υποστήριξης

(α) Αριθμός και ειδικότητες 12.1

(β) Επάρκεια ειδικοτήτων

Όπως αναφέρεται αναλυτικά στην ενότητα 8, Το Τμήμα έχει δύο μόνο μόνιμα μέλη διοικητικής υποστήριξης που στελεχώνουν τη Γραμματεία του Τμήματος. Παρά τις υψηλές ικανότητες που έχουν και τις φιλότιμες προσπάθειες που καταβάλουν, η αποδοτική και αποτελεσματική διοικητική υποστήριξη της λειτουργίας του Τμήματος και η εξυπηρέτηση του ιδιαίτερα μεγάλου αριθμού φοιτητών του Τμήματος δεν είναι εφικτή. Είναι αναγκαία η άμεση κατά το δυνατόν στελέχωση του Τμήματος με τουλάχιστον ένα ακόμη μέλος διοικητικού προσωπικού. Η ανάγκη ενίσχυσης της διοικητικής/ γραμματειακής υποστήριξης του Τμήματος με την μόνιμη τοποθέτηση νέου μέλους είναι άμεση και επείγουσα.

Το Τμήμα έχει δύο μέλη Ε.Ε.Δ.Ι.Π. και ένα μέλος Ε.ΤΕ.Π., που εντάσσονται και λειτουργούν ένα μέλος σε κάθε Τομέα. Ο αριθμός και οι ειδικότητές τους κρίνονται επαρκείς και το έργο τους είναι σημαντικό για την εύρυθμη λειτουργία των εργαστηριακών μαθημάτων. Ειδικότερα, το έργο τους είναι η διδασκαλία ή η υποστήριξη της διδασκαλίας στο εργαστηριακό σκέλος των μαθημάτων, καθώς και η γενικότερη υποστήριξη της λειτουργίας των εργαστηρίων (για παράδειγμα, ελεύθερες ώρες εργαστηρίων). Επίσης, αναλαμβάνουν έργο για την γενικότερη υποστήριξη της εκπαιδευτικής λειτουργίας του Τμήματος και η συμβολή τους κρίνεται ουσιαστική και πολύτιμη.

Το Τμήμα δεν διαθέτει τεχνικό προσωπικό και υπάρχει άμεση ανάγκη πρόσληψης/ προσθήκης ενός πληροφορικού που θα αναλάβει την συντήρηση του πάσης φύσεως τεχνολογικού εξοπλισμού του Τμήματος, την ανάπτυξη/ ανανέωση και διαχείριση του ιστοχώρου του Τμήματος και των τριών μεταπτυχιακών του, την ανάπτυξη παρουσίας του Τμήματος στα κοινωνικά δίκτυα και τις πλατφόρμες κινητών τεχνολογιών, την τεχνική υποστήριξη της λειτουργίας των πληροφοριακών συστημάτων του Ιδρύματος για λογαριασμό του Τμήματος (Ηλεκτρονική Γραμματεία, συστήματα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης και τηλεκπαίδευσης, κ.λπ.), την ανάπτυξη επιμέρους και ειδικής πληροφοριακής υποδομής για τις ανάγκες της αποτελεσματικής καθημερινής λειτουργίας του Τμήματος και την υποστήριξη των διαδικασιών διασφάλισης ποιότητας. Σήμερα ορισμένες από αυτές τις εργασίες εκτελούνται από τα μέλη Δ.Ε.Π. που έχουν συναφές αντικείμενο με τα πληροφοριακά συστήματα και από το μέλος Ε.ΔΙ.Π. που έχει ως ειδικότητα την πληροφορική, ενώ οι υπόλοιπες δεν εκτελούνται καθόλου (π.χ. παρουσία στα κοινωνικά δίκτυα, δημιουργία νέου ιστοχώρου, κ.λπ.).

4.6. Πώς κρίνετε τον βαθμό αξιοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών;

5.6.1 Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην παρουσίαση των μαθημάτων; Πώς;

Σε όλα τα μαθήματα οι διδάσκοντες χρησιμοποιούν ΤΠΕ στην παρουσίαση των μαθημάτων (π.χ. προβολή ηλεκτρονικών διαφανειών και εκπαιδευτικού υλικού, προβολή περιεχομένου από το διαδικτυο, κ.λπ.). Ο βαθμός αξιοποίησης των ΤΠΕ γενικά κρίνεται ως πολύ ικανοποιητικός.

5.6.2 Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στη διδασκαλία; Πώς;

Σε όλα τα μαθήματα οι διδάσκοντες χρησιμοποιούν ΤΠΕ στη διδασκαλία. Σήμερα σχεδόν όλα τα μαθήματα έχουν σελίδα στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης, ενώ απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος είναι ότι όλα τα μαθήματα του νέου προγράμματος σπουδών του Δι.ΠΑ.Ε. θα έχουν σελίδα στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης, ακόμη και αυτά που διδάσκονται από εξωτερικούς συνεργάτες. Ο βαθμός αξιοποίησης των ΤΠΕ γενικά κρίνεται ως πολύ ικανοποιητικός. Σημειώνεται ότι κατά τη διάρκεια του κορονοϊού, λόγω των μέτρων προστασίας και των ειδικών συνθηκών διδασκαλίας, η διδασκαλία των μαθημάτων και οι εξετάσεις έγιναν εξ ολοκλήρου εξ αποστάσεως με χρήση ΤΠΕ. Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκε το σύστημα τηλεδιάσκεψης Zoom για την σύγχρονη διδασκαλία των μαθημάτων και παράλληλα το σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης για την ασύγχρονη διδασκαλία και υποστήριξη των μαθημάτων. Οι εξετάσεις έγιναν επίσης με

χρήση αυτών των δύο συστημάτων, δηλαδή το σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης για γραπτές εξετάσεις και το σύστημα τηλεδιάσκεψης Zoom για προφορικές εξετάσεις. Όλα τα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού ανταποκρίθηκαν με απόλυτη επιτυχία στις απαιτήσεις των συνθηκών και είχαν την ευκαιρία να αναγνωρίσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τα πλεονεκτήματα της τηλεεκπαίδευσης και να πειραματιστούν με τις δυνατότητες που προσφέρει η ηλεκτρονική εκπαίδευση. Η εμπειρία αυτή μπορεί να αποτελέσει το εφαλτήριο για τον εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών διαδικασιών που εφαρμόζει το Τμήμα και την αναζήτηση νέων μοντέλων εκπαίδευσης.

5.6.3 Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην εργαστηριακή εκπαίδευση; Πώς;

Στα εργαστηριακά μαθήματα του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών η χρήση ΤΠΕ είναι ευρύτατη, με περιθώρια βέβαια βελτίωσης, σε συνδυασμό και με την ενίσχυση της τεχνολογικής υποδομής. Ειδικότερα, η εκπαίδευση των φοιτητών γίνεται με χρήση λογισμικού επεξεργασίας και αυτοματισμού γραφείου, με συστήματα διαχείρισης βάσεων δεδομένων, με επιχειρηματικό λογισμικό τύπου ERP, με επιχειρηματικό λογισμικό διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας, με ειδικό επιστημονικό λογισμικό τύπου MATLAB, κλπ. Ωστόσο, για την καλύτερη εκπαίδευση των φοιτητών και την προετοιμασία τους για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας σήμερα και στο μέλλον απαιτείται η αναβάθμιση και ο εμπλουτισμός του λογισμικού και των πληροφοριακών συστημάτων που χρησιμοποιούνται (π.χ. έχει εκφραστεί το αίτημα για την εγκατάσταση SPSS για τη διενέργεια στατιστικής και οικονομετρικής ανάλυσης).

5.6.4 Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην αξιολόγηση των φοιτητών; Πώς;

Παλαιότερα η αξιολόγηση των φοιτητών γινόταν με παραδοσιακές μεθόδους, κυρίως με γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου. Οι ΤΠΕ μπορεί να χρησιμοποιούνταν έμμεσα στις διαδικασίες αξιολόγησης των φοιτητών, όπως για παράδειγμα για να υποβάλλουν εργασίες μέσα από το σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης, αλλά η αξιολόγηση των φοιτητών δεν γινόταν άμεσα με χρήση ηλεκτρονικών μέσων (π.χ. ηλεκτρονικά κουίζ).

Κατά την περίοδο του κορονοϊού η διδασκαλία των μαθημάτων και οι εξετάσεις έγιναν αποκλειστικά εξ αποστάσεως με χρήση ΤΠΕ. Ειδικότερα, οι εξετάσεις έγιναν με ένα από τους ακόλουθους δύο τρόπους:

- α) γραπτές εξετάσεις μέσα από το σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης. Τα είδη της αξιολόγησης των φοιτητών αφορούσαν συνήθως κουίζ, σύντομες απαντήσεις, απαντήσεις ανάπτυξης, κ.λπ.
- β) προφορικές εξετάσεις που διενεργήθηκαν μέσα από το σύστημα τηλεδιάσκεψης zoom, με ταυτόχρονη εξέταση μικρών ομάδων φοιτητών.

Όλα τα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού ανταποκρίθηκαν με απόλυτη επιτυχία στις απαιτήσεις της ηλεκτρονικής εξέτασης και αναγνώρισαν τα πλεονεκτήματα που μπορεί να προσφέρει. Η εμπειρία αυτή μπορεί να συντελέσει στον εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών διαδικασιών στο Τμήμα στο μέλλον.

5.6.5 Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην επικοινωνία των φοιτητών με τον διδάσκοντα; Πώς;

Όπως προκύπτει από τα απογραφικά δελτία των μαθημάτων, όλοι οι διδάσκοντες χρησιμοποιούν ΤΠΕ στην επικοινωνία με τους φοιτητές, όπως επικοινωνία με e-mail, ανάρτηση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα e-learning ανακοινώσεων, κ.λπ. Οι διδάσκοντες έχουν πλέον εντάξει και το μέσο της τηλεδιάσκεψης στις μεθόδους επικοινωνία και συνεργασίας με τους φοιτητές.

5.6.6 Ποιο το ύψος των επενδύσεων του Τμήματος σε ΤΠΕ κατά την τελευταία πενταετία;

Το ακαδ. έτος 2019-2020 κατατέθηκε πρόταση για «Προμήθεια εκπαιδευτικού/ εργαστηριακού/ ερευνητικού εξοπλισμού βασικής έρευνας» για τον εξοπλισμό των ερευνητικών εργαστηρίων που λειτουργούν στο Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων. Το ύψος του αιτούμενου

εξοπλισμού είναι 105.850€ και αφορά την προμήθεια Η/Υ, προβολέων, διαδραστικού πίνακα, βιντεοπροβολέων, δικτυακών πολυμηχανημάτων, κ.ά. Η πρόταση εντάσσεται σε πρόγραμμα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την αναβάθμιση του εργαστηριακού και επιστημονικού εξοπλισμού των Πανεπιστημίων και είναι ανταγωνιστική, δηλαδή θα αξιολογηθεί και θα χρηματοδοτηθεί στην βάση συγκεκριμένων κριτηρίων επιλεξιμότητας. Το 2022-2023 δεν έγινε κάποια σημαντική προμήθεια, ούτε υπήρξε σχετικά πρόσκληση για την απόκτηση ΤΠΕ.

4.7. Πώς κρίνετε την αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων και τη μεταξύ τους συνεργασία;

4.7.1 Αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων στα μαθήματα.

Η αναλογία φοιτητών/ διδάσκοντες περιγράφηκε στην ενότητα 2.2.1. Η αναλογία αυτή διαμορφώνεται το ακαδ. έτους 2022-2023 σε:

- 3352 εγγεγραμμένους φοιτητές προς 15 μέλη Δ.Ε.Π., δηλαδή περίπου 230 φοιτητές ανά μέλος Δ.Ε.Π.
- 1043 φοιτητές σε κανονικό εξάμηνο σπουδών, δηλαδή ν, προς 15 μέλη Δ.Ε.Π., δηλαδή περίπου 70 φοιτητές ανά μέλος Δ.Ε.Π.
- 1768 φοιτητές σε επαυξημένο εξάμηνο σπουδών, δηλαδή 2ν και θεωρούνται σύμφωνα με το νόμο «ενεργοί φοιτητές», προς 15 μέλη Δ.Ε.Π., δηλαδή περίπου 115 φοιτητές ανά μέλος Δ.Ε.Π.

Σε κάθε περίπτωση, η αναλογία ενεργών φοιτητών προς μέλη Δ.Ε.Π. είναι 2,5 φορές μεγαλύτερη από τον αντίστοιχο μέσο όρο των ελληνικών πανεπιστημίων (45 φοιτητές ανά μέλος Δ.Ε.Π.) και σχεδόν πενταπλάσιος από τον αντίστοιχο μέσο όρο των πανεπιστημίων διεθνώς (25 φοιτητές ανά μέλος Δ.Ε.Π.).

Είναι σαφές αυτή η αναλογία, αν και αντανάκλα το μαζικό μοντέλο εκπαίδευσης που εφαρμόζει η χώρα μας, δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις της εκπαίδευσης που δίνουν έμφαση στη μικρο-διδασκαλία και την άμεση επικοινωνία και συνεργασία του φοιτητή με τους διδάσκοντες. Με αυτές τις συνθήκες, παρά τις καλές προθέσεις που μπορεί να έχουν οι διδάσκοντες, η συνεργασία με τους φοιτητές είναι προβληματική και η ενασχόληση με τις ιδιαίτερες ανάγκες, τις απαιτήσεις και τα ενδιαφέροντα κάθε φοιτητή είναι πρακτικά αδύνατη.

Ο μικρός αριθμός μελών Δ.Ε.Π. και οι περιορισμοί στην πρόσληψη επιστημονικών συνεργατών καθιστούν σχεδόν αδύνατη τη δημιουργία μικρότερων τμημάτων για τη διδασκαλία των μαθημάτων. Αυτό γίνεται μόνο κατ' εξαίρεση σε μικρό αριθμό μαθημάτων στα οποία οι φοιτητές κάνουν υποχρεωτικά εργασίες (π.χ. Μέθοδοι Έρευνας).

4.7.2 Αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων στα εργαστήρια.

Η χωρητικότητα των εργαστηριακών αιθουσών είναι συγκεκριμένη και ανέρχεται σε 25-30 άτομα, όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 4.5.2. Σε κάθε εργαστηριακή ομάδα ανατίθεται διδακτικό έργο σε έναν διδάσκοντα, οπότε στα εργαστήρια η αναλογία διδασκόντων διδασκομένων είναι 1:25 ως 1:30 περίπου.

4.7.3 Έχουν οι διδάσκοντες ανακοινωμένες ώρες γραφείου για συνεργασία με τους φοιτητές; Τις τηρούν; Αξιοποιούνται από τους φοιτητές;

Όλοι οι διδάσκοντες έχουν ανακοινωμένες ώρες γραφείου με έναν τουλάχιστον από τους ακόλουθους τρόπους: α) στην προσωπική τους ιστοσελίδα που διατηρείται στον ιστοχώρο του Τμήματος, β), με ανακοίνωση έξω από το γραφείο τους γ) με ανακοίνωση στις σελίδες των μαθημάτων τους στο σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης.

Οι ώρες συνεργασίας με φοιτητές τηρούνται από τους διδάσκοντες και οι φοιτητές κάνουν χρήση αυτών των ωρών για την επικοινωνία και τη συνεργασία με τους διδάσκοντες. Σε γενικές γραμμές η συνεργασία διδασκόντων-διδασκομένων είναι σε καλό επίπεδο και δεν υπάρχουν προβλήματα.

Σημειώνεται ότι το Τμήμα εφαρμόζει από το τρέχον ακαδ. έτος το θεσμό του Συμβούλου Σπουδών για την καλύτερη επικοινωνία και υποστήριξη των φοιτητών του τμήματος.

4.8. Πώς κρίνετε τον βαθμό σύνδεσης της διδασκαλίας με την έρευνα;

4.8.1 Πώς μεθοδεύεται η εκπαίδευση των φοιτητών στην ερευνητική διαδικασία (π.χ. αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφίας);

Η εκπαίδευση των φοιτητών στην ερευνητική διαδικασία πραγματοποιείται με τους εξής τρόπους:

α) Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, με την παρουσίαση ερευνητικών διαδικασιών και αποτελεσμάτων και την ενθάρρυνση των φοιτητών. Σημειώνεται ότι το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει το μάθημα της Μεθοδολογία Έρευνας ως υποχρεωτικό μάθημα του Γ' εξαμήνου που έχει ως κύριο στόχο την παρουσίαση της ερευνητικής διαδικασίας, την ανάπτυξη ερευνητικών ικανοτήτων/ δεξιοτήτων και την προετοιμασία των φοιτητών για τη διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας και τη συγγραφή επιστημονικών κειμένων. Επίσης, το μάθημα «Επιχειρηματική Μελέτη» είναι μάθημα επιλογής στο οποίο οι φοιτητές καλούνται να αναπτύξουν, να συντάξουν και να παρουσιάσουν μία έρευνα σε ένα θέμα σχετικό με την κατεύθυνση των σπουδών τους.

β) Με την εκπόνηση εργασιών, στις οποίες (ανάλογα με το είδος των εργασιών) οι φοιτητές καλούνται να εργαστούν ατομικά ή ομαδικά με σκοπό να διερευνήσουν ένα θέμα (να αναζητήσουν και να συλλέξουν πληροφορίες), να το αναλύσουν (να επεξεργαστούν τις πληροφορίες στη βάση συγκεκριμένων θεωριών και υποθέσεων) και να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους.

γ) Με την εκπόνηση πτυχιακής εργασίας, στην οποία οι φοιτητές λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο όπως με την εκπόνηση εργασιών, αλλά το θέμα της πτυχιακής εργασίας είναι πιο επιστημονικό/ερευνητικό, οι μέθοδοι έρευνας πιο επίσημες και η έκταση της έρευνας πιο μεγάλη.

Οι ευκαιρίες και οι απαιτήσεις αντίστοιχα ενασχόλησης με την επιστημονική έρευνα είναι ασφαλώς μεγαλύτερες για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος.

4.8.2 Παρέχεται στους φοιτητές δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά έργα;

Οι φοιτητές μπορούν να συμμετέχουν στις ερευνητικές δραστηριότητες των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος. Ο βαθμός συμμετοχής τους είναι μικρός. Σημειώνεται ότι αρκετοί μεταπτυχιακοί φοιτητές δημοσιεύουν τα αποτελέσματα της διπλωματικής τους εργασίας σε συνέδρια και περιοδικά.

4.9. Πώς κρίνετε τις συνεργασίες με εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού και με το κοινωνικό σύνολο;

4.9.1 Με ποια εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού συνεργάζεται το Τμήμα και πώς;

Το Τμήμα έχει καλές σχέσεις επικοινωνίας και συνεργασίας με πολλά άλλα Τμήματα ελληνικών Πανεπιστημίων, αλλά δεν έχει συγκεκριμένες συνεργασίες για την επιδίωξη ειδικών αποτελεσμάτων και σκοπών. Ιδίως συνεργάζεται με ορισμένα από τα υπόλοιπα Τμήματα της Πανεπιστημιούπολης Σερρών αναφορικά με την παροχή εκπαιδευτικού έργου, όπως και με τα άλλα Τμήματα της Σχολής Οικονομίας και Διοίκησης.

4.9.2 Με ποια εκπαιδευτικά κέντρα του εξωτερικού συνεργάζεται το Τμήμα και πώς;

Στην ενότητα 3.1.4 αναφέρονται οι συνεργασίες του με πανεπιστήμια του εξωτερικού μέσω του προγράμματος ERASMUS. Συνολικά το Τμήμα έχει περισσότερες από 40 συμφωνίες με αντίστοιχα Τμήματα του εξωτερικού.

4.9.3 Αναπτύσσονται συγκεκριμένες εκπαιδευτικές συνεργασίες με τοπικούς, περιφερειακούς ή εθνικούς κοινωνικούς φορείς;

Αναπτύσσονται συνεργασίες με τον Δήμο Σερρών και άλλους τοπικούς Δήμους, την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και το Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σερρών, καθώς και με

επιμέρους τοπικούς φορείς (ενδεικτικά αναφέρονται η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Σερρών - και μέσω αυτής με πολλά σχολεία, το Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναίκων Σερρών, το Κέντρο Δια βίου Μάθησης Σερρών, διάφορες μη-κυβερνητικές οργανώσεις, κ.ά.). Οι συνεργασίες αυτές έχουν διπλή κατεύθυνση, καθώς τόσο τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος συμμετέχουν στις εκπαιδευτικές και ενημερωτικές δράσεις αυτών των φορέων (για παράδειγμα, μέλη Δ.Ε.Π. υποστηρίζουν τους μαθητές του Επαγγελματικού Λυκείου των Σερρών στην προετοιμασία επιχειρηματικών σχεδίων για τη συμμετοχή τους σε πανελλήνιους μαθητικούς διαγωνισμούς επιχειρηματικών ιδεών), όσο και μέλη αυτών των φορέων συμμετέχουν ως επισκέπτες στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Τμήματος, συνήθως παρέχοντας ομιλίες προς τους φοιτητές. Επίσης, αναλαμβάνονται κοινές δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο της κοινωνικής ευθύνης.

4.10. Πώς κρίνετε την κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;¹⁷

Το Τμήμα ενθαρρύνει και διευκολύνει την κινητικότητα των μελών Δ.Ε.Π. και των φοιτητών. Τα μέλη του Τμήματος υποστηρίζονται στις προσπάθειες τους για επιστημονική ανάπτυξη μέσω των επιλογών που προσφέρονται στο πλαίσιο ευρωπαϊκών (Erasmus+, θέσεις μετακλητών υπαλλήλων στην Ε.Ε. κ.ά.).

Το ζήτημα της κινητικότητας των μελών του εκπαιδευτικού προσωπικού σχολιάζεται και στην ενότητα 3.1.4., αναφορικά με τη διεθνή διάσταση του προγράμματος προπτυχιακών σπουδών. Στην ενότητα εκείνη γίνεται εκτενής αναφορά στις ενέργειες και τις επιδόσεις του Τμήματος.

4.10.1 Υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός του Τμήματος σχετικά με την κινητικότητα των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας;

Το Τμήμα ενθαρρύνει και διευκολύνει την κινητικότητα των μελών Δ.Ε.Π., αλλά δεν υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός σχετικά με την κινητικότητα των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας (για παράδειγμα, επίτευξη συγκεκριμένων στόχων κινητικότητας, πολιτική και κατευθύνσεις κινητικότητας, κ.α.). Στο πλαίσιο λειτουργίας του ΔΙ.ΠΑ.Ε. είναι αναμενόμενο αναπτυχθεί περισσότερο η διεθνής διάσταση των προγραμμάτων σπουδών που προσφέρει το Τμήμα, καθώς και η διεθνής κινητικότητα των μελών Δ.Ε.Π. Το Τμήμα θέτει ως προτεραιότητα για το άμεσο μέλλον να αναπτύξει στρατηγικό σχεδιασμό διεθνούς κινητικότητας, ο οποίος θα διαμορφωθεί σε συνάφεια και στο πλαίσιο του γενικότερου στρατηγικού σχεδιασμού διεθνοποίησης του Ιδρύματος.

4.10.2 Πόσες και ποιες συμφωνίες έχουν συναφθεί για την ενίσχυση της κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού ή/και των φοιτητών;

Το Τμήμα έχει συνάψει περισσότερες από 40 συμφωνίες με αντίστοιχα Τμήματα του εξωτερικού για την για την ενίσχυση της κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών. Το Τμήμα θεωρεί ότι ο υφιστάμενος αριθμός συμφωνιών συνεργασίας με ιδρύματα του εξωτερικού είναι επαρκής και ανταποκρίνεται στις ανάγκες του σημερινού επιπέδου λειτουργίας του Τμήματος και επιδιώκει επιλεκτικά να αυξήσει τον αριθμό των συμφωνιών συνεργασίας. Τα στοιχεία των Ιδρυμάτων/ Τμημάτων και περισσότερες πληροφορίες για τις συμφωνίες αυτές υπάρχουν στην ενότητα 3.1.4.5. Αναλυτικά στοιχεία παρέχονται στον Πίνακα 9 του Παραρτήματος.

4.10.3 Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος μετακινήθηκαν προς άλλα Ιδρύματα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Την τελευταία πενταετία πραγματοποιήθηκαν δύο μετακινήσεις διεθνούς κινητικότητας μελών ΔΕΠ του Τμήματος προς άλλα Ιδρύματα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων.

¹⁷ Συμπληρώστε τον Πίνακα 9.

Οι μετακινήσεις έγιναν προς το Lulea University of Technology στη Σουηδία για ερευνητικούς σκοπούς στο αντικείμενο της διοίκησης βιώσιμης εφοδιαστικής αλυσίδας. Η κάθε επίσκεψη είχε διάρκεια ένα εξάμηνο και διενεργήθηκε με τη λήψη εκπαιδευτικής άδειας.

Επίσης, μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματός μας συμμετείχαν στο πρόγραμμα κινητικότητας ακαδημαϊκού προσωπικού Erasmus+ και δίδαξαν σε συνεργαζόμενα πανεπιστήμια του εξωτερικού. Την τελευταία πενταετία έλαβαν χώρα 3 τέτοιες επισκέψεις συνολικά. Το ακαδ. έτος 2021-2022 δεν έγινε καμία επίσκεψη μέσω του Erasmus+ γιατί υπήρχαν και τα μέτρα περιορισμού των μετακινήσεων λόγω της πανδημίας.

Τέλος, στην κατηγορία της διεθνούς κινητικότητας εντάσσεται και η συμμετοχή τεσσάρων μελών ΔΕΠ του Τμήματος στο πρόγραμμα ERASMUS+ KA2: "Licence, Master professionnels en formation ouverte et a distance pour le developpement du tourisme durable en Chine, au Vietnam et au Kirghizstan - LMPT", στο οποίο το Τμήμα είχε το ρόλο της καθοδήγησης και παροχής υποστήριξης σε δύο Πανεπιστήμια του Βιετνάμ να αναπτύξουν προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα στον βιώσιμο τουρισμό. Στο πλαίσιο του έργου έγιναν συνολικά περίπου 15 μετακινήσεις διάρκειας μίας εβδομάδας στα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια του Βιετνάμ (Ανόι και Χούε) με σκοπό την επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού των Πανεπιστημίων αυτών και την εκπαίδευση των φοιτητών τους.

Περισσότερες πληροφορίες και σχόλια για τις μετακινήσεις αυτές υπάρχουν στην ενότητα 3.1.4.1. Αναλυτικά στοιχεία παρέχονται στον Πίνακα 9 του Παραρτήματος.

4.10.4 Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων Ιδρυμάτων μετακινήθηκαν προς το Τμήμα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό στην εκπαιδευτική διαδικασία του Τμήματός μας μέσω του προγράμματος κινητικότητας ακαδημαϊκού προσωπικού Erasmus+. Την τελευταία πενταετία συμμετείχαν 4 μέλη Δ.Ε.Π. από συνεργαζόμενα ιδρύματα του εξωτερικού στην εκπαιδευτική διαδικασία του Τμήματος. Το ακαδ. έτος 2021-2022 δεν έγινε καμία επίσκεψη μέσω του Erasmus+ γιατί υπήρχαν και τα μέτρα περιορισμού των μετακινήσεων λόγω της πανδημίας.

Σε σχέση με το έργο ERASMUS+ KA2: "Licence, Master professionnels en formation ouverte et a distance pour le developpement du tourisme durable en Chine, au Vietnam et au Kirghizstan - LMPT", 8 μέλη εκπαιδευτικού προσωπικού από τα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια του Βιετνάμ (Ανόι και Χούε) επισκέφθηκαν το Τμήμα με σκοπό την επιμόρφωση τους.

Περισσότερες πληροφορίες και σχόλια για τις μετακινήσεις αυτές υπάρχουν στην ενότητα 3.1.4.1. Αναλυτικά στοιχεία παρέχονται στον Πίνακα 9 του Παραρτήματος.

4.10.5 Πόσοι φοιτητές του Τμήματος μετακινήθηκαν προς άλλα Ιδρύματα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Συνολικά 15 φοιτητές διενήργησαν ένα ή δυο εξάμηνα σπουδών σε συνεργαζόμενα ιδρύματα του εξωτερικού κατά την τελευταία πενταετία, ενώ μόνο τρεις φοιτητές συμμετείχε κατά το 2022-2023. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τα τελευταία χρόνια οι επιδόσεις των συμμετεχόντων εξερχόμενων φοιτητών στο πρόγραμμα Erasmus έχουν πληγεί και εξαιτίας των μέτρων που λήφθηκαν για την καταπολέμηση του κορονοϊού. Αναλυτικά στοιχεία παρέχονται στον Πίνακα 9 του Παραρτήματος. Σημειώνεται ότι τα τελευταία χρόνια ελκύει έντονα το ενδιαφέρον των φοιτητών μας η μετακίνηση για πρακτική άσκηση στο εξωτερικό.

Το Τμήμα κάνει προσπάθειες ώστε η κινητικότητα των φοιτητών να αυξηθεί. Διάφοροι παράγοντες συντελούν ανασχετικά στην απόφαση των φοιτητών του τμήματος μας να μετακινηθούν και να σπουδάσουν σε άλλα ιδρύματα του εξωτερικού για ένα ή δύο εξάμηνα, όπως οικονομικοί παράγοντες (χαμηλή επιχορήγηση από το ΙΚΥ, που κυμαίνεται από 400-500 ευρώ ανά μήνα), η νοοτροπία των φοιτητών του Τμήματος (αφήνουν την κινητικότητα για τα τελευταία εξάμηνα το σπουδών τους, ώστε να έχουν περάσει τα περισσότερα μαθήματα και να τους απομένουν μόνο λίγα για την λήψη πτυχίου) και η πλημμελής υποστήριξη της διεθνούς κινητικότητας από το Γραφείο Διεθνών Σχέσεων της Πανεπιστημιούπολης Σερρών. Στο των επιδόσεων του Τμήματος

αυτό γίνεται εκτενής αναφορά στην ενότητα 3.1.4.2.

4.10.6 Πόσοι φοιτητές άλλων Ιδρυμάτων μετακινήθηκαν προς το Τμήμα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Την τελευταία πενταετία συμμετείχαν 53 φοιτητές από συνεργαζόμενα ιδρύματα του εξωτερικού και το ακαδ. έτος 2022-2023 συμμετείχαν 10 εισερχόμενοι φοιτητές Erasmus. Σημειώνεται ότι ακόμη τις χρονιές του κορονοϊού το Τμήμα φιλοξένησε εισερχόμενους φοιτητές Erasmus, 11 το 2019-2020 και 3 το 2020-2021. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί σαφής ένδειξη της σημασίας που αποδίδει το Τμήμα και της θέλησής του να συμμετέχει ενεργά στο πρόγραμμα Erasmus+, καθώς επίσης και των ισχυρών δεσμών που έχει αναπτύξει με τα συνεργαζόμενα Ιδρύματα και της εμπιστοσύνης που απολαμβάνει ως σημαντικός συνεργάτης/ εταίρος. Αναλυτικά στοιχεία παρέχονται στον Πίνακα 9 του Παραρτήματος. Στο ζήτημα αυτό γίνεται εκτενής αναφορά και στην ενότητα 3.1.4.2.

4.10.7 Υπάρχουν διαδικασίες αναγνώρισης του εκπαιδευτικού έργου που πραγματοποιήθηκε σε άλλο ίδρυμα;

Ως προς τους εκπαιδευτικούς που μετακινούνται σε άλλο ίδρυμα με σκοπό τη διδασκαλία, δεν υπάρχουν διαδικασίες αναγνώρισης του εκπαιδευτικού έργου (π.χ. βραβείο ή αναγνώριση κατά την διαδικασία εξέλιξης των μελών ΔΕΠ).

Ως προς τους φοιτητές που μετακινούνται σε άλλο ίδρυμα με σκοπό την εκπαίδευση, ασφαλώς τυγχάνουν αναγνώρισης των μαθημάτων που παρακολουθούν επιτυχώς στο ίδρυμα/ Τμήμα υποδοχής τους. Η διαδικασία που εφαρμόζεται περιγράφεται στον οδηγό εφαρμογής του προγράμματος Erasmus+ και βασίζεται στην Συμφωνία Μάθησης (Learning Agreement) που υπογράφουν ο φοιτητής με το Τμήμα Ο.Δ.Ε. και το αντίστοιχο συνεργαζόμενο Τμήμα (Τμήμα υποδοχής) πριν την αναχώρηση του φοιτητή και την έναρξη της περιόδου φοίτησης στο εξωτερικό. Η Συμφωνία Μάθησης συντάσσεται σε συνεργασία του φοιτητή με τον Συντονιστή Erasmus+ του Τμήματος, ο οποίος διαπιστώνει τη συνάφεια των μαθημάτων ως προς το περιεχόμενο και τους μαθησιακούς τους στόχους και εγκρίνει/ εισηγείται την αναγνώριση των μαθημάτων. Σε περίπτωση που διαπιστώσει απόκλιση στους μαθησιακούς στόχους ή τις μονάδες ECTS μεταξύ των μαθημάτων του οικείου προγράμματος σπουδών και του προγράμματος σπουδών του Τμήματος υποδοχής, τότε μπορεί να εισηγηθεί την διενέργεια πρόσθετης εργασίας, ώστε να επέλθει πλήρης αντιστοίχιση.

4.10.8 Πόσο ικανοποιητική είναι η λειτουργία και η στελέχωση του κεντρικού Γραφείου Διεθνών / Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και των συνδέσμων τους;

Το Γραφείο Διεθνών & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων στην Πανεπιστημιούπολη Σερρών υποστηρίζεται από ένα άτομο – διοικητικό προσωπικό. Αυτός είναι ένας σημαντικός λόγος που η λειτουργία και οι προσφερόμενες υπηρεσίες του Γραφείου δεν είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικές (υπηρεσίες υποστήριξης των φοιτητών, ταχύτητα διεκπεραίωσης των διαδικασιών, συνεργασία με ιδρύματα του εξωτερικού, κ.λπ.). Η καλύτερη στελέχωση του Γραφείου θα έδινε περισσότερες ευκαιρίες για καλύτερες υπηρεσίες και υποστήριξη προς τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας (διδάσκοντες και φοιτητές) και με τα συνεργαζόμενα Ιδρύματα, καλύτερη παρακολούθηση των εξελίξεων και των τάσεων σε ζητήματα διεθνούς κινητικότητας και συστηματικότερη επικοινωνία και προβολή των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται από τα Τμήματα.

Σημειώνεται επίσης ότι η κατανομή της χρηματοδότησης από το Ι.Κ.Υ. γίνεται στη βάση της χρηματοδότησης και απορρόφησης κονδυλίων κατά το προηγούμενο έτος. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την ενημέρωση από το Γραφείο Διεθνών & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, ολόκληρη η πανεπιστημιούπολη Σερρών είχε 5 θέσεις εξερχόμενων φοιτητών και 2 θέσεις εξερχόμενων μελών ΔΕΠ το ακαδ. έτος 2021-2022. Σε αυτές τις συνθήκες, ανεξάρτητα από την βούληση και τις πολιτικές που μπορεί να αναπτύξει ένα Τμήμα, δεν θα μπορεί να χρηματοδοτήσει τις πρωτοβουλίες του και η ανάπτυξη της κινητικότητας θα είναι αναγκαστικά αργή. Το Ι.Κ.Υ. θα

μπορούσε να λάβει ειδική μέριμνα για τα Ιδρύματα/ Τμήματα που έχουν περιορισμένες επιδόσεις, ώστε να παρέχει κίνητρα και να υποστηρίξει καλύτερα τις προσπάθειές ανάπτυξή τους σε αυτόν τον τομέα.

4.10.9 Τι ενέργειες για την προβολή και ενημέρωση της ακαδημαϊκής κοινότητας για τα προγράμματα κινητικότητας αναλαμβάνει το Τμήμα;

Το Τμήμα ενημερώνει τα μέλη τους και τους φοιτητές του για τις ευκαιρίες που προσφέρουν τα προγράμματα κινητικότητας με τους ακόλουθους τρόπους:

- Εκδηλώσεις ενημέρωσης των φοιτητών για το πρόγραμμα Erasmus+. Διενεργείται κάθε εξάμηνο και απευθύνεται στο σύνολο των φοιτητών του τμήματος. Κατά τη διάρκεια της ενημερωτικής εκδήλωσης ο συντονιστής καθηγητής του Erasmus+ παρουσιάζει το πρόγραμμα, ενώ ζητείται και η συμμετοχή υπαλλήλου του Γραφείου Διεθνών Σχέσεων για την ενημέρωση των φοιτητών σε σχέση με διαδικαστικά ζητήματα.
- Ανακοινώσεις για το πρόγραμμα Erasmus+ στις εκδηλώσεις καλωσορίσματος και τις άλλες εκδηλώσεις ενημέρωσης των φοιτητών.
- Υπάρχει σύνδεσμος για το πρόγραμμα Erasmus+ στην πρώτη σελίδα του ιστοχώρου του Τμήματος (<http://ba.ihu.gr/?q=node/37>). Η ιστοσελίδα παρέχει βασικές πληροφορίες για εισερχόμενους και εξερχόμενους φοιτητές και συνδέσμους σε άλλες πηγές πληροφόρησης (π.χ. ΙΚΥ).
- Διαδικτυακός τόπος του Γραφείου Διεθνών & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων.
- Ανακοινώσεις του Γραφείου Διεθνών & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων για την έναρξη της περιόδου αιτήσεων.

4.10.10 Οργανώνονται εκδηλώσεις για τους εισερχόμενους φοιτητές από άλλα Ιδρύματα;

Οι εκδηλώσεις αυτού του τύπου αποτελούν αρμοδιότητα του Γραφείου Διεθνών & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων. Σημειώνεται ότι τα τελευταία χρόνια δεν γίνονται τέτοιες εκδηλώσεις για τους εισερχόμενους φοιτητές από άλλα Ιδρύματα (για παράδειγμα «welcome/ farewell events», «introductory week») για οικονομικούς και διαχειριστικούς λόγους. Παλαιότερα το Ίδρυμα έκανε συστηματικά τέτοιες εκδηλώσεις, όπως και μικρές εκδρομές ώστε οι εισερχόμενοι φοιτητές να γνωρίσουν τα αξιοθέατα της περιοχής. Οι διδάσκοντες συχνά αναπτύσσουν δικές τους προσωπικές πρωτοβουλίες για το καλωσόρισμα και τον εγκλιματισμό των εισερχόμενων αλλοδαπών φοιτητών.

4.10.11 Πώς υποστηρίζονται οι εισερχόμενοι φοιτητές;

Ως προς τις υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας, οι αλλοδαποί φοιτητές έχουν τα ίδια προνόμια και παροχές με τους Έλληνες φοιτητές (βιβλιοθήκη, διαδίκτυο, φοιτητική ταυτότητα, κ.λπ.). Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι τους παρέχεται δωρεάν διαμονή στον Φοιτητικό Ξενώνα για φοιτητές Erasmus της Πανεπιστημιούπολης Σερρών και δωρεάν σίτιση στο εστιατόριο του Ιδρύματος, τα οποία βρίσκονται εντός της Πανεπιστημιούπολης. Αυτή είναι και η σημαντικότερη προσφορά μας και κίνητρο προς τους εισερχόμενους φοιτητές Erasmus. Επίσης, υποστηρίζονται από τον συντονιστή Erasmus+ του Τμήματος σε διάφορες διαδικασίες, όπως η έκδοση ιδρυματικού λογαριασμού και ακαδ. ταυτότητας, κ.α.

4.10.12 Πόσα μαθήματα διδάσκονται σε ξένη γλώσσα για εισερχόμενους αλλοδαπούς σπουδαστές;

Διδάσκονται 16 μαθήματα στα αγγλικά για εισερχόμενους αλλοδαπούς σπουδαστές. Οι τίτλοι των μαθημάτων και περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στην ενότητα 3.1.4.3.

4.10.13 Υπάρχει πρόσθετη (από το Τμήμα ή/και το Ίδρυμα) οικονομική ενίσχυση των φοιτητών και των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού που λαμβάνουν μέρος στα προγράμματα κινητικότητας;

Η οικονομική βοήθεια για συμμετοχή στα προγράμματα κινητικότητας παρέχεται από το Ι.Κ.Υ. και

είναι ιδιαίτερα χαμηλή, τόσο για τους φοιτητές (400 ως 500 ευρώ ανά μήνα), όσο και για μέλη ΔΕΠ. Δεν υπάρχει πρόσθετη χρηματοδότηση από το Τμήμα ή το Ίδρυμα, ούτε για την κινητικότητα των φοιτητών, ούτε την κινητικότητα των μελών του εκπαιδευτικού προσωπικού. Η ανεπαρκής χρηματοδότηση, που σε καμία περίπτωση δεν καλύπτει το κόστος της μετακίνησης και διαμονής, είναι ένας από τους λόγους που το ενδιαφέρον των φοιτητών και των μελών Δ.Ε.Π. για συμμετοχή στο πρόγραμμα Erasmus+ είναι περιορισμένο. Στο ζήτημα της μετακίνησης με σκοπό τη διδασκαλία σε συνεργαζόμενο Ίδρυμα του εξωτερικού και τα προβλήματα που έχει γίνει εκτενής αναφορά στην ενότητα 3.1.4.

4.10.14 Πώς προωθείται στο Τμήμα η ιδέα της κινητικότητας φοιτητών και μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού και της Ευρωπαϊκής διάστασης γενικότερα;

Το Τμήμα προωθεί την ιδέα της κινητικότητας φοιτητών και μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού παρέχοντας ενημέρωση και γενικά με τις ενέργειες που περιγράφονται στην ενότητα 4.10.9 (ανακοινώσεις, ενημερωτική εκδήλωση, κ.α).

Η ιδέα και οι θεσμοί της Ε.Ε. προωθούνται στους φοιτητές με την ένταξη του μαθήματος «Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση» ως υποχρεωτικό μάθημα στο 2ο εξάμηνο του προγράμματος σπουδών.

4.10.15 Πώς ελέγχεται η ποιότητα (και όχι μόνον η ποσότητα) της κινητικότητας του ακαδημαϊκού προσωπικού;

Μετά την μετακίνηση κάθε μετακινούμενος εκπαιδευτικός συντάσσει και υποβάλλει Έκθεση Αξιολόγησης, σύμφωνα με το έντυπο που έχει συντάξει το Ι.Κ.Υ. και τις διαδικασίες που έχει ορίσει. Η έκθεση αυτή είναι πολυσέλιδη και αποτυπώνει με πολύ αναλυτικό τρόπο τις εμπειρίες που αποκόμισε ο εκπαιδευτικός.

Ως προς τους φοιτητές, η ποιότητα της κινητικότητας ελέγχεται μέσα από τη βαθμολογία που επιτυγχάνουν στα μαθήματα που παρακολουθούν στο συνεργαζόμενο ίδρυμα. Επίσης, οι φοιτητές συμπληρώνουν ένα online ερωτηματολόγιο σχετικά με την ποιότητα των εκπαιδευτικών και άλλων υπηρεσιών που τους προσφέρθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου κινητικότητας στο ίδρυμα υποδοχής.

5. Ερευνητικό έργο

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα του επιτελούμενου σ' αυτό ερευνητικού έργου

Για κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει να απαντηθούν και να σχολιαστούν τα ακόλουθα τουλάχιστον σημεία:
(α) Ποιά, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο;

(β) Ποιές ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ποιούς ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο;

5.1. Πώς κρίνετε την προαγωγή της έρευνας στο πλαίσιο του Τμήματος;

5.1.1 Υπάρχει συγκεκριμένη ερευνητική πολιτική του Τμήματος; Ποια είναι;

Δεν υπάρχει επίσημη ερευνητική πολιτική που να θέτει στόχους και προτεραιότητες στην έρευνα των μελών του Τμήματος. Η έρευνα καθορίζεται από τα προσωπικά ερευνητικά ενδιαφέροντα κάθε μέλους Δ.Ε.Π., που παρακολουθεί κατά κανόνα τις διεθνείς ερευνητικές εξελίξεις στα γνωστικά αντικείμενα που εμπíπτουν στο ενδιαφέρον του. Σημειώνεται ότι στο Τμήμα λειτουργούν τρία ερευνητικά εργαστήρια στα αντικείμενα των πληροφοριακών συστημάτων και της επιχειρησιακής έρευνας, των συστημάτων υπηρεσιών και της εφαρμοσμένης οικονομικής έρευνας, τα οποία διαμορφώνουν de facto την ερευνητική πολιτική του Τμήματος.

Βασικός λόγος που δεν υπάρχουν ακόμη επίσημη πολιτική και στρατηγική έρευνας στο Τμήμα είναι ότι ως πρόσφατα (2019) το Τμήμα λειτουργούσε με το θεσμικό πλαίσιο και τους στόχους των Τ.Ε.Ι., που έδινε έμφαση στο εκπαιδευτικό έργο και έθετε άμεσα και έμμεσα στο περιθώριο το ερευνητικό έργο των μελών Ε.Π. Η ανάπτυξη πολιτικής και στρατηγικής έρευνας στο Τμήμα είναι μία μακροπρόθεσμη διαδικασία που θα πρέπει να ωριμάσει μέσα από διάλογο, αναζήτηση και συνεργασία των μελών του Τμήματος.

Στις προθέσεις του Τμήματος είναι να αναπτύξει σύντομα μία ερευνητική πολιτική η οποία θα παρέχει ένα ευρύτερο πλαίσιο και τις γενικές κατευθύνσεις για τις ερευνητικές πρωτοβουλίες των μελών του. Ορισμένες βασικές αρχές αυτής της πολιτικής, οι οποίες ήδη εφαρμόζονται άτυπα και σήμερα ως προς το ερευνητικό έργο στο Τμήμα, είναι οι ακόλουθες:

- Η ενεργός συμμετοχή όλων των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος και η κινητοποίηση των επιστημονικών συνεργατών στην ανάληψη ερευνητικών πρωτοβουλιών.
- Η ανάπτυξη και η υποστήριξη του προγράμματος διδακτορικών σπουδών.
- Η ενθάρρυνση και η υποστήριξη της συμμετοχής των μελών Δ.Ε.Π. και των φοιτητών του Τμήματος όλων των βαθμίδων σε διεθνή ερευνητικά έργα/ προγράμματα.
- Η ενθάρρυνση και η υποστήριξη της ανάληψης ερευνητικών έργων/ προγραμμάτων από μέλη Δ.Ε.Π.
- Η έμφαση στη δημοσίευση ερευνητικών εργασιών σε έγκριτα διεθνή επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια με κριτές, τα οποία να βρίσκονται κατά προτίμηση στις ανώτερες κατηγορίες αξιολόγησης (1ο και 2ο τεταρτημόριο αξιολογικής κατάταξης).

Παράγοντες που δυσκολεύουν τη διεξαγωγή έρευνας στο Τμήμα είναι οι εξής:

- Οι λιγοστές δυνατότητες συμμετοχής σε ερευνητικά έργα κατά το παρελθόν (ως Τμήμα Τ.Ε.Ι.), που έχουν συντελέσει στη διαμόρφωση ενός μέτριου ερευνητικού προφίλ του Τμήματος. Αυτό αποτελεί εμπόδιο για τη μελλοντική συμμετοχή σε ερευνητικές πρωτοβουλίες που λαμβάνουν υπόψη την ερευνητική εμπειρία του φορέα υποβολής/ υλοποίησης (π.χ. ερευνητικά προγράμματα διεθνούς εμβέλειας, όπως στο πρόγραμμα HORIZON+).
- Ο μικρός αριθμός μελών Δ.Ε.Π. που δεν ευνοεί τη ανάπτυξη ερευνητικών συνεργιών, σε συνδυασμό με την πολλαπλότητα των διοικητικών υποχρεώσεων και του φόρτου του διοικητικού έργου.

- Το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών βρίσκεται σε εμβρυικό στάδιο ακόμη και δεν έχει αρχίσει να αποδίδει αποτελέσματα.
- Οι φοιτητές του Τμήματος, ακόμη και οι φοιτητές μεταπτυχιακού επιπέδου, δεν έχουν αναπτυγμένη την ερευνητική νοοτροπία και δεν έχουν ως στόχο να γράψουν επιστημονικές εργασίες και να τις στείλουν σε συνέδρια και περιοδικά, γιατί τους περισσότερους τους απασχολεί πρωτίστως η επαγγελματική τους αποκατάσταση (ο κύριος λόγος που κάνουν μεταπτυχιακές σπουδές είναι για να βρουν εργασία ή να προωθήσουν την καριέρα τους).

5.1.2 Πώς παρακολουθείται η υλοποίηση της ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος;

Η καταγραφή του ερευνητικού έργου των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος γίνεται σε εξαμηνιαία βάση μέσα από τα απογραφικά δελτία διδάσκοντα που ζητάει η ΜΟ.ΔΙ.Π. Τα στοιχεία αυτά τα επεξεργάζεται η ΟΜ.Ε.Α. και η επικουρική ομάδα που αναλαμβάνει την επεξεργασία και τη σύνταξη των εκθέσεων εσωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης. Τα τελευταία χρόνια λαμβάνονται υπόψη όλο και περισσότερο οι καταχωρήσεις σε διεθνείς βάσεις δεδομένων Google Scholar, Scopus και Web of Science. Τα στοιχεία αυτά χρησιμοποιούνται για να συνταχθούν οι σχετικές ενότητες στην ετήσια έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης, στα στοιχεία που συνοδεύουν την αίτηση πιστοποίηση του προγράμματος σπουδών.

Η ερευνητική δραστηριότητα των μελών Δ.Ε.Π. παρακολουθείται μέσω του αριθμού και της ποιότητας των δημοσιεύσεων και της αναγνώρισης του επιστημονικού τους έργου, καθώς και των εκτελούμενων ερευνητικών προγραμμάτων. Η ποιότητα του έργου των μελών Δ.Ε.Π. και η συνάφειά του με τα γνωστικά αντικείμενα και τις ερευνητικές κατευθύνσεις του Τμήματος αξιολογείται μέσω της διαδικασίας κρίσεως για την εξέλιξη των μελών Δ.Ε.Π.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα από την επεξεργασία των απογραφικών δελτίων διδασκόντων και τις καταχωρήσεις σε διεθνείς βάσεις δεδομένων, τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος έχουν αναπτύξει αξιόλογες ερευνητικές δραστηριότητες, λαμβάνοντας υπόψη τους αριθμούς δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών (βλέπε πίνακα 15). Επίσης, διαχρονικά βελτιώνεται τόσο η ποσότητα, όσο και η ποιότητα του ερευνητικού έργου. Ολοένα και μεγαλύτερος αριθμός μελών Δ.Ε.Π. δημοσιεύουν σε έγκριτα διεθνή περιοδικά, που συγκαταλέγονται σε γνωστές βάσεις/ αξιολογήσεις, όπως οι Scimago, Scopus και ABS, και σε περιοδικά με υψηλό I.F.. Αρκετά μέλη Δ.Ε.Π. συμμετέχουν σε editorial boards διεθνών περιοδικών και ενεργούν ως reviewers σε κορυφαία διεθνή περιοδικά και συνέδρια. Η αναγνώριση της έρευνας που διεξάγεται στο Τμήμα είναι εμφανής και από τον ικανοποιητικό αριθμό ετεροαναφορών. Τέλος, αποτελέσματα ερευνών παρουσιάζονται σε εθνικά και διεθνή συνέδρια, καθώς επίσης και σε ειδικές ενημερωτικές ημερίδες. Τα στοιχεία αυτά υπάρχουν αναλυτικά στους πίνακες 15 και 16.

Η ερευνητική δραστηριότητα του Τμήματος εφαρμόζεται ικανοποιητικά. Όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. εκπονούν ερευνητικό έργο και καταβάλλουν σημαντική προσπάθεια προκειμένου να βελτιώσουν τους αντίστοιχους δείκτες ποιότητας. Τα μέλη Δ.Ε.Π. συμμετέχουν κατά καιρούς σε ευρωπαϊκά και εθνικά ερευνητικά προγράμματα σε συνεργασία με άλλους φορείς. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η διεπιστημονικότητα, ενώ οικοδομούνται σχέσεις συνεργασίας με διάφορα Ιδρύματα και επιστήμονες. Οι διαδικασίες διάχυσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων κρίνονται ως ικανοποιητικές βάσει της απήχησης που έχει το δημοσιευμένο έργο των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος.

5.1.3 Πώς δημοσιοποιείται ο απολογισμός υλοποίησης της ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος;

Η δημοσιοποίηση της ερευνητικής δράσης των μελών του Τμήματος γίνεται μέσα από τη δημοσιοποίηση των εσωτερικών και των εξωτερικών εκθέσεων αξιολόγησης στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

Επίσης, το ερευνητικό έργο των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος δημοσιοποιείται στην προσωπική ιστοσελίδα κάθε μέλους, που διατηρείται στον ιστοχώρο του Τμήματος, η οποία θα πρέπει να περιέχει κατ' ελάχιστον το πλήρες βιογραφικό κάθε μέλους Δ.Ε.Π.

5.1.4 Παρέχονται κίνητρα για τη διεξαγωγή έρευνας στα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας; Ποια είναι αυτά;

Βασικά κίνητρα στα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας για την διεξαγωγή έρευνας είναι:

A) η χρηματοδότηση της ανακοίνωσης/ συμμετοχής σε επιστημονικό συνέδριο (τουλάχιστον μία συμμετοχή ανά έτος, αν περισσεύουν κονδύλια ίσως χρηματοδοτηθεί και δεύτερη συμμετοχή).

B) Οι άδειες διάρκειας ενός εξαμήνου επίσκεψη πανεπιστήμιου ή ερευνητικού φορέα με σκοπό την διεξαγωγή ερευνητικού έργου.

Γ) Διευκόλυνση των μελών ΔΕΠ που θέλουν να συμμετάσχουν σε συνέδρια, ενημερωτικές εκδηλώσεις σε άλλες εκδηλώσεις που έχουν εκπαιδευτικό περιεχόμενο.

Πέραν αυτών, σημαντικός μοχλός ανάπτυξης της έρευνας είναι η διάθεση που δείχνει όλο το προσωπικό για την ανάληψη ερευνητικών πρωτοβουλιών που χρηματοδοτούνται από εθνικούς ή ευρωπαϊκούς φορείς. Σημειώνεται ότι η διαδικασία εξέλιξης του κάθε μέλους Δ.Ε.Π. σε ανώτερη βαθμίδα δίνει πρωταρχική σημασία στο ερευνητικό έργο.

Ένα επιπλέον κίνητρο που εφαρμόζεται σε πολλά άλλα Ιδρύματα αφορά την παροχή χρηματοδότησης, προερχόμενης από ίδιους πόρους του Ε.Λ.Κ.Ε., για τη δημοσίευση άρθρου σε έγκριτο επιστημονικό περιοδικό, με περιορισμούς ως προς τον αριθμό των συμμετοχών/ χρηματοδοτήσεων που μπορεί να λάβει κάποιο μέλος ΔΕΠ. Η πρωτοβουλία αυτή κρίνεται θετική για την ανάπτυξη του ερευνητικού έργου και προτείνουμε να εφαρμοστεί με την ίδια ή με ανάλογη μορφή και από τον Ε.Λ.Κ.Ε. του ΔΙ.ΠΑ.Ε.

5.1.5 Πώς ενημερώνεται το ακαδημαϊκό προσωπικό για τις δυνατότητες χρηματοδότησης της έρευνας;

Τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος ενημερώνονται συνήθως με δική τους πρωτοβουλία, μέσα από το προσωπικό δίκτυο επαφών και συνεργασιών που διατηρεί και καθένας με επιστήμονες και φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ο Ε.Λ.Κ.Ε. αναλαμβάνει περιστασιακά την πρωτοβουλία να συντάσσει ενημερωτικό δελτίο για επερχόμενες προσκλήσεις ερευνητικών έργων και να τις αναρτά στην ιστοσελίδα του. Ωστόσο, αυτή η πρωτοβουλία δεν εφαρμόζεται συστηματικά. Θα πρέπει να λαμβάνει χώρα σε τακτική βάση και να περιλαμβάνει πολλές από τις δυνατότητες χρηματοδότησης του ερευνητικού έργου που δημοσιεύονται στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Θεωρούμε ότι είναι απαραίτητη η *οργάνωση ενός Γραφείου Διασύνδεσης στο ΔΙ.ΠΑ.Ε.* που θα στελεχωθεί με έμπειρο προσωπικό ώστε να παρέχει αποτελεσματικές υπηρεσίες ενημέρωσης, διασύνδεσης και αξιοποίησης των ερευνητικών δυνατοτήτων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του Ιδρύματος. Οι υπηρεσίες αυτές θα πρέπει να υπερβαίνουν την ενημέρωση για επερχόμενες προσκλήσεις ερευνητικών προγραμμάτων και να αφορά την παρακολούθηση των τάσεων στην έρευνα σε τομείς αιχμής διεθνώς και την συνακόλουθη ενημέρωση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του ΔΙ.ΠΑ.Ε., την υποστήριξη της συμμετοχής σε ερευνητικά έργα που αναπτύσσονται διεθνώς, την αναζήτηση συνεργατών σε ερευνητικές ιδέες/ προτάσεις των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του ΔΙ.ΠΑ.Ε., την παροχή τεχνικής υποστήριξης στην ανάπτυξη επιτυχημένων ερευνητικών προτάσεων, κ.α.

5.1.6 Πώς υποστηρίζεται η ερευνητική διαδικασία;

Ως προς τη διαχείριση των έργων, αυτή γίνεται από τον Ε.Λ.Κ.Ε. Η διαχείριση των ερευνητικών έργων κρίνεται αρκετά πολύπλοκη και με πλήθος γραφειοκρατικών διαδικασιών (κάποιες απαιτούνται από τα Προγράμματα χρηματοδότησης και το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο, ενώ άλλες μάλλον αποτελούν προϊόν της κακής νοοτροπίας στη λειτουργία της ελληνικής δημόσιας διοίκησης). Η γραφειοκρατία αποτελεί μεγάλο πρόβλημα στην εκτέλεση ερευνητικών προσπαθειών, καθώς το ζητούμενο τείνει να μετατοπίζεται από το ίδιο το ερευνητικό έργο στην οικονομική/ διοικητική διαχείριση του έργου. Αρκετά μέλη Δ.Ε.Π. δεν βρίσκουν ενδιαφέρον και

αποθαρρύνονται για αυτό το λόγο να συμμετάσχουν σε ερευνητικά έργα και να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την υποβολή ερευνητικών προτάσεων.

Ως προς την υποστήριξη στην έρευνα, υπάρχουν ορισμένες δράσεις σε επίπεδο Ιδρύματος, όπως η πρωτοβουλία ΣΠΕΙΡΑ (σε συνεργασία με το ΕΚΕΤΑ) για την ανάδειξη και αξιοποίηση spin-off που θα προκύψουν μέσα από την ερευνητική δράση και γενικότερα για την αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Ωστόσο, υπάρχει ανάγκη για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου Γραφείου Διασύνδεσης στο ΔΙ.ΠΑ.Ε., όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ερώτηση, που να παρέχει αποτελεσματικές υπηρεσίες διασύνδεσης και αξιοποίησης του ερευνητικού δυναμικού του Ιδρύματος.

5.1.7 Υπάρχουν θεσμοθετημένες από το Τμήμα υποτροφίες έρευνας;

Δεν υπάρχουν αυτή τη στιγμή θεσμοθετημένες υποτροφίες έρευνας στο Τμήμα.

Τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας ενημερώνονται και ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς υποτροφιών έρευνας που διοργανώνονται από άλλους φορείς (Γ.Γ.Ε.Τ., ΕΛΙΔΕΚ, Φορείς της Ε.Ε., Ιδρύματα, κ.α.).

5.1.8 Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα στο εσωτερικό του Τμήματος;

Στις Συνελεύσεις του Τμήματος ανακοινώνονται οι ατομικές και συλλογικές ερευνητικές δράσεις που αναλαμβάνονται από τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος και προσφέρεται η δυνατότητα γόνιμων επιστημονικών συζητήσεων. Κυρίως όμως τα αποτελέσματα της έρευνας των μελών του Τμήματος διαχέονται στο εσωτερικό του Τμήματος με την διενέργεια εκδηλώσεων δημοσιότητας, όπως για παράδειγμα με επιστημονικές ομιλίες, με την ανάρτηση ανακοινώσεων σχετικά με τις ερευνητικές δράσεις των μελών ΔΕΠ, καθώς και μέσα από τις ιστοσελίδες των μελών του Τμήματος.

Επίσης, τα μέλη ΔΕΠ μπορεί να εντάσσουν τα ερευνητικά τους αποτελέσματα στη διδασκαλία (ανάλογα με το θέμα της έρευνας και το περιεχόμενο του μαθήματος).

Πρόθεση του Τμήματος είναι να αναπτύξει σταθερούς μηχανισμούς προβολής των ερευνητικών δράσεων και διάχυσης των αποτελεσμάτων τους στο εσωτερικό του Τμήματος, που θα λαμβάνουν χώρα σε τακτική βάση. Για παράδειγμα, μπορεί να διοργανώνεται μια εκδήλωση/ ομιλία κάθε μήνα ή μια επιστημονικής ημερίδας ανά εξάμηνο, στην οποία θα ανακοινώνονται και θα συζητούνται όλες οι επιστημονικές δράσεις των μελών Δ.Ε.Π., των υποψηφίων διδασκτόρων και των φοιτητών που έλαβαν χώρα το προηγούμενο διάστημα.

5.1.9 Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα εκτός Τμήματος, στην ελληνική και διεθνή ακαδημαϊκή και επιστημονική κοινότητα;

Τα αποτελέσματα της έρευνας των μελών του Τμήματος διαχέονται στην ελληνική και διεθνή ακαδημαϊκή και επιστημονική κοινότητα με τη συμμετοχή των μελών του Τμήματος σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια και σε άλλες επιστημονικές επιτροπές, με τη διενέργεια δημοσιεύσεων σε επιστημονικά περιοδικά, με τη συμμετοχή σε προγράμματα ανταλλαγής εκπαιδευτικού προσωπικού, καθώς και με την ανάρτηση των δημοσιεύσεων (αποτελεσμάτων ερευνητικού έργου) μέσα από ιστοσελίδες που διατηρούν τα μέλη Δ.Ε.Π. ή ο Ε.Λ.Κ.Ε.

5.1.10 Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα στο τοπικό και εθνικό κοινωνικό περιβάλλον;

Τα αποτελέσματα της έρευνας των μελών του Τμήματος διαχέονται στην τοπική και εν γένει στην ελληνική κοινωνία με τη συμμετοχή σε ομιλίες και εκδηλώσεις ενημέρωσης του κοινού για επιστημονικά θέματα, ενίοτε με την αρθρογραφία σε εφημερίδες και περιοδικά ειδικού ενδιαφέροντος, με τη συμμετοχή σε δημόσιες συζητήσεις σε ηλεκτρονικά και έντυπα ΜΜΕ και σε εθνικά συνέδρια και ημερίδες.

5.2. Πώς κρίνετε τα ερευνητικά προγράμματα και έργα που εκτελούνται στο Τμήμα;
<p>5.2.1 Ποια ερευνητικά προγράμματα και δραστηριότητες υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε εξέλιξη κατά την τελευταία πενταετία;</p> <p>Κατά την τελευταία πενταετία έχουν αναπτυχθεί στο Τμήμα τα ακόλουθα έργα:</p> <p>α) PATHWAYS OF ACCESSIBLE HERITAGE TOURISM "ACCESS2HERITAGE", που εντάσσεται στο πρόγραμμα Interreg και έχει διάρκεια από το 2017 έως το 2022.</p> <p>β) ERASMUS+ "Licence, Master professionnels en formation ouverte et a distance pour le developpement du tourisme durable en Chine, au Vietnam et au Kirghizstan - LMPT", στο οποίο το Τμήμα είχε το ρόλο της καθοδήγησης και παροχής υποστήριξης σε δύο Πανεπιστήμια του Βιετνάμ να αναπτύξουν προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα στον βιώσιμο τουρισμό. Με διάρκεια από το 2016 ως το 2019.</p>
<p>5.2.2 Ποιο ποσοστό μελών ΔΕΠ/ΕΠ αναλαμβάνει ερευνητικές πρωτοβουλίες;</p> <p>Όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος διενεργούν έρευνα σε ατομικό επίπεδο, για παράδειγμα για τη συγγραφή επιστημονικών άρθρων και άλλων μελετών.</p> <p>Σε σχέση με τα τρία ερευνητικά προγράμματα και δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε εξέλιξη κατά την τελευταία πενταετία που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ερώτηση, σε αυτά συμμετείχαν συνολικά 6 μέλη ΔΕΠ του Τμήματος.</p>
<p>5.2.3 Συμμετέχουν εξωτερικοί συνεργάτες ή/και μεταδιδακτορικοί ερευνητές στα ερευνητικά προγράμματα;</p> <p>Στα ερευνητικά έργα συμμετέχουν εξωτερικοί συνεργάτες, που μπορεί να είναι διδάκτορες ή μεταδιδακτορικοί ερευνητές. Ενδεικτική είναι η περίπτωση του παλιότερου έργου «SHALE: Δες όλο το τοπίο - Υπηρεσία σημασιολογικού ιστού για την κατασκευή εννοιολογικών χαρτών» που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Ενίσχυσης Μεταδιδακτορικών Ερευνητών.</p> <p>Το Τμήμα αναμένει ότι η έναρξη διδακτορικού κύκλου σπουδών θα αναβαθμίσει πολύ τις ερευνητικές πρωτοβουλίες και τις επιδόσεις του Τμήματος.</p>
5.3. Πώς κρίνετε τις διαθέσιμες ερευνητικές υποδομές;
<p>5.3.1 Αριθμός και χωρητικότητα ερευνητικών εργαστηρίων.</p> <p>Το Τμήμα διαθέτει τρία (3) Ερευνητικά Εργαστήρια που εντάσσονται ένα σε κάθε άτυπο τομέα σπουδών. Σύμφωνα με το καταστατικό τους, τα εργαστήρια υποστηρίζουν τις επιστημονικές δραστηριότητες και πρωτοβουλίες του Τμήματος και συμβάλλουν στην επίτευξη των ερευνητικών και διδακτικών στόχων του Τμήματος. Ειδικότερα:</p> <p>α) Το θεσμοθετημένο εργαστήριο «Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών» του Τμήματος επανιδρύθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 με τροποποίηση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του. Το ερευνητικό αντικείμενο του Εργαστηρίου εντάσσεται στον πολυθεματικό χώρο των συστημάτων υπηρεσιών, ο οποίος αφορά άμεσα στο γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος. Το ερευνητικό αντικείμενο του Εργαστηρίου περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων: α) την έρευνα για τις οικονομικές, διοικητικές και λειτουργικές διαστάσεις των συστημάτων υπηρεσιών, β) τις υπηρεσίες που υποστηρίζονται ή εκτελούνται με ηλεκτρονικά μέσα (ηλεκτρονικές υπηρεσίες και ηλεκτρονικά συστήματα υπηρεσιών), γ) την ανάπτυξη της «Επιστήμης των Υπηρεσιών», και δ) ζητήματα εκπαίδευσης για την «Οικονομία των Υπηρεσιών».</p> <p>β) Το θεσμοθετημένο εργαστήριο «Συστήματα Πληροφορικής και Υποστήριξης Διοικητικών Αποφάσεων» επανιδρύθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 με τροποποίηση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του. Το ερευνητικό αντικείμενο του Εργαστηρίου εντάσσεται στο χώρο των Πληροφοριακών Συστημάτων και των μεθόδων και τεχνικών για την στήριξη διοικητικών αποφάσεων, ο οποίος αφορά άμεσα στο γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος. Οι βασικές ερευνητικές κατευθύνσεις του Εργαστηρίου περιλαμβάνουν: α) τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και</p>

τον έλεγχο πληροφοριακών συστημάτων, διαδικτυακών εφαρμογών και υπηρεσιών ιστού, και β) την ανάπτυξη, την υλοποίηση και τη χρήση μεθόδων και τεχνικών που σχετίζονται με τη διαδικασία λήψης διοικητικών αποφάσεων.

γ) Το «Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Οικονομικής Έρευνας» δημιουργήθηκε το 2009 και βρίσκεται σε άτυπη λειτουργία, καθώς δεν έχει εκδοθεί ΦΕΚ ίδρυσης. Το αντικείμενο του αφορά τη διεξαγωγή εφαρμοσμένης οικονομικής έρευνας σε σχέση την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας σε εθνικό και περιφερειακό/ τοπικό επίπεδο και σε σχέση με διάφορους τομείς και κλάδους της ελληνικής οικονομίας.

5.3.2 Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων των ερευνητικών εργαστηρίων.

Το «Εργαστήριο Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών» εγκαταστάθηκε και λειτουργεί σε χώρο 60 τ.μ. περίπου στο 2ο όροφο του κτιρίου Πολλαπλών Χρήσεων. Ο χώρος εξοπλίστηκε με γραφεία και πάγκους εργασίας, καθίσματα και ηλεκτρονικούς υπολογιστές, συστήματα αδιάλειπτης τροφοδοσίας (ups) και εκτυπωτή.

Το «Εργαστήριο Συστημάτων Πληροφορικής και Υποστήριξης Επιχειρηματικών Αποφάσεων» εγκαταστάθηκε και λειτουργεί στην αίθουσα 14α της Σχολής Διοίκησης & Οικονομίας, σε χώρο 25 περίπου τ.μ., η οποία διαμορφώθηκε κατάλληλα και εξοπλίστηκε με πάγκους εργασίας, καθίσματα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, συστήματα αδιάλειπτης τροφοδοσίας (ups) και εκτυπωτή.

Το «Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Οικονομικής Έρευνας» εγκαταστάθηκε και λειτουργεί σε χώρο 25 περίπου τ.μ. στο ισόγειο του κτιρίου εργαστηρίων της Σχολής Διοίκησης & Οικονομίας. Ο χώρος διαμορφώθηκε κατάλληλα και εξοπλίστηκε με μία μικρή βιβλιοθήκη, πάγκους εργασίας, καθίσματα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές και εκτυπωτή.

5.3.3 Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του εργαστηριακού εξοπλισμού.

(α) Το «Εργαστήριο Συστημάτων Υπηρεσιών» περιλαμβάνει 7 θέσεις εργασίας και χώρο συσκέψεων/ συνεργασίας. Το εργαστήριο προμηθεύτηκε τα ακόλουθα πακέτα λογισμικού, έπειτα από επιτυχή αξιολόγηση πρότασης χρηματοδότησης που υποβλήθηκε κατόπιν της ανοιχτής πρόσκλησης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την υποβολή προτάσεων σχετικά με την «Ανάπτυξη & βελτίωση υποδομών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση» (Ιούνιος 2010): QualiWare Lifecycle Manager, Casewise Corporate Modeler Suite, Microsoft Visual Studio 2010 Professional, PowerDesigner 15 Studio και PowerBuilder 12 Enterprise, Remark Web Survey και Remark Office OMR, SPSS, Visual-Paradigm και Active Endpoints ActiveVOS.

(β) Το «Εργαστήριο Συστημάτων Πληροφορικής και Υποστήριξης Επιχειρηματικών Αποφάσεων» προμηθεύτηκε τα ακόλουθα πακέτα λογισμικού, έπειτα από επιτυχή συμμετοχή στον ίδιο διαγωνισμό της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Ιούνιος 2010): Rational System Architect, Rational Application Developer, ILOG CPLEX Optimization Studio και SIMUL8 Professional 2010.

(γ) Στο «Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Οικονομικής Έρευνας» οι διαθέσιμες υποδομές, είναι ένας Η/Υ με εγκατεστημένα τα λογισμικά : (α) Matlab, (β) E-Views, (γ) SPSS και (δ) LINGO, μέσω συμμετοχής στον ίδιο διαγωνισμό της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Το υλικό και το λογισμικό των εργαστηρίων θεωρείται πλέον ξεπερασμένο για να ανταποκριθεί στις εξελίξεις της τεχνολογίας και τις απαιτήσεις της έρευνας σήμερα. Στα πακέτα λογισμικού δεν έχουν αναβαθμιστεί και οι άδειες χρήσης δεν έχουν ανανεωθεί από την απόκτησή τους (2010).

Εντός του 2020 έχει υποβληθεί πρόταση χρηματοδότησης συνολικού ύψους περίπου 50.000 ευρώ προς την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, έπειτα από σχετική ανταγωνιστική πρόσκληση για χρηματοδότηση, για την ανανέωση και αναβάθμιση του τεχνολογικού εξοπλισμού των δύο θεσμοθετημένων εργαστηρίων του Τμήματος. Η πρόταση αφορά αγορά νέων Η/Υ και ορισμένων αδειών ειδικού λογισμικού για τη διεξαγωγή ερευνητικού έργου στο επιστημονικό πεδίο που θεραπεύουν. Η πρόταση χρηματοδότησης έχει εγκριθεί, αλλά δεν έχει υλοποιηθεί ακόμη.

5.3.4 Καλύπτουν οι διαθέσιμες υποδομές τις ανάγκες της ερευνητικής διαδικασίας;

Οι διαθέσιμοι ερευνητικοί χώροι κρίνονται οριακά επαρκείς για την εκτέλεση ερευνητικών έργων. Ο εργαστηριακός εξοπλισμός αποκτήθηκε πριν από μια δεκαετία περίπου και είναι πλέον ξεπερασμένος και περιορισμένων δυνατοτήτων. Η ανανέωση του εργαστηριακού εξοπλισμού είναι αναγκαία. Η αναμενόμενη χρηματοδότηση από το πρόγραμμα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας θα αναζωογονήσει τα εργαστήρια, ωστόσο οι ανάγκες εξοπλισμού τους υπερβαίνουν κατά πολύ το ποσό των 50.000 που τέθηκε ως όριο χρηματοδότησης.

5.3.5 Ποια ερευνητικά αντικείμενα δεν καλύπτονται από τις διαθέσιμες υποδομές;

Οι υφιστάμενες υποδομές είναι εν γένει παλιές και ανεπαρκείς να καλύψουν τις σημερινές ερευνητικές ανάγκες των μελών του Τμήματος. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα ερευνητικά αντικείμενα που δεν καλύπτονται καθόλου από τις ερευνητικές υποδομές του Τμήματος: χρηματοοικονομική, λογιστική, έρευνα μάρκετινγκ, διοίκηση ανθρώπινων πόρων, στρατηγική, ανάλυση επιχειρηματικής ευφυΐας, κ.α.

5.3.6 Πόσο εντατική χρήση γίνεται των ερευνητικών υποδομών;

Τα μέλη Δ.Ε.Π. και οι φοιτητές (μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί κυρίως) κάνουν χρήση των ερευνητικών υποδομών στα πλαίσια των ερευνητικών εργασιών τους, ανάλογα με το θέμα και τις απαιτήσεις της εργασίας τους. Η χρήση των υποδομών σχετίζεται άμεσα και με το αντικείμενο του εκάστοτε ερευνητικού έργου. Ωστόσο, καθώς ο υφιστάμενος εξοπλισμός και το λογισμικό των επιστημονικών εργαστηρίων χρονολογείται από το 2010 περίπου, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι δεν ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις ανάγκες της έρευνας σήμερα. Πολύ συχνά, τόσο τα μέλη Δ.Ε.Π., όσο και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές, προτιμούν να χρησιμοποιήσουν για την έρευνά τους σύγχρονα λογισμικά που διατίθενται με άδειες ανοικτού λογισμικού ή με άδειες freemium, παρά να χρησιμοποιήσουν τα λογισμικά που είναι εγκατεστημένα στα ερευνητικά εργαστήρια του Τμήματος.

5.3.7 Πόσο συχνά ανανεώνονται οι ερευνητικές υποδομές; Ποια είναι η ηλικία του υπάρχοντος εξοπλισμού και η λειτουργική του κατάσταση και ποιες οι τυχόν ανάγκες ανανέωσης/επικαιροποίησης;

Όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 5.3.3, οι υφιστάμενες ερευνητικές υποδομές σε υλικό Η/Υ και λογισμικό αποκτήθηκαν πριν από μια δεκαετία περίπου και έκτοτε δεν έχουν ανανεωθεί. Αναμένεται η μερική ανανέωσή τους προσεχώς, από νέο πρόγραμμα χρηματοδότησης από την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενες ενότητες. Είναι προφανές ότι πρέπει να ανανεώνονται σε τακτική βάση οι ερευνητικές υποδομές, ώστε να μην καθίστανται ξεπερασμένες και να μπορούν να καλύψουν τις ερευνητικές ανάγκες των μελών του Τμήματος.

5.3.8 Πώς χρηματοδοτείται η προμήθεια, συντήρηση και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών;

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενα σημεία, η δημιουργία και ο εξοπλισμός των ερευνητικών εργαστηρίων του Τμήματος έγινε πριν από 10 χρόνια έπειτα από επιτυχή συμμετοχή σε σχετικό διαγωνισμό της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για τη χρηματοδότηση της δημιουργίας ερευνητικών υποδομών σε Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.. Παρόμοιος διαγωνισμός έγινε το 2019-2020, στον οποίο το Τμήμα υπέβαλε πρόταση χρηματοδότησης συνολικού ύψους περίπου 50.000 ευρώ (αυτό το ποσό αναλογούμε στο Τμήμα, έπειτα από την εφαρμογή κριτηρίων/ δεικτών) για την ανανέωση και αναβάθμιση του εξοπλισμού των ερευνητικών εργαστηρίων. Το ποσό αυτό επαρκεί για να καλύψει μόνο ορισμένες επείγουσες ανάγκες συντήρησης και ανανέωσης του εξοπλισμού, όχι για την τη δημιουργία καλά εξοπλισμένων ερευνητικών εργαστηρίων.

Η συντήρηση και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών αποτελεί κρίσιμο ζήτημα για την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία των ερευνητικών εργαστηρίων. Οι πηγές χρηματοδότησης των

εργαστηρίων αφορούν κυρίως προγράμματα ενίσχυσης των ερευνητικών υποδομών των ελληνικών πανεπιστημίων, όπως το εν λόγω πρόγραμμα της Περιφέρειας κεντρικής Μακεδονίας που αναφέρθηκε προηγουμένως.

Άλλες εν δυνάμει πηγές εσόδων για τα εργαστήρια, σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας τους, είναι:

- Έσοδα από ερευνητικά, αναπτυξιακά και συμβουλευτικά έργα.
- Έσοδα από τη διάθεση ερευνητικών και εν γένει επιστημονικών προϊόντων.
- Δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες.
- Επιχορήγηση από δημόσιους φορείς ή διεθνείς οργανισμούς.

Σημειώνεται ότι η αυτοχρηματοδότηση μέσω συμμετοχής σε ερευνητικά έργα, που φαντάζει ως λογική επιλογή για την ανανέωση και αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών, είναι στην πράξη ελάχιστα πιθανή επιλογή, γιατί αφενός η κατοχή των απαιτούμενων ερευνητικών υποδομών είναι συνήθως προϋπόθεση συμμετοχής στα ερευνητικά έργα, ώστε να προκύπτει η ικανότητα του εταίρου και η ωριμότητα της πρότασης, και αφετέρου η απόκτηση νέου εξοπλισμού και λογισμικού συχνά απαγορεύεται εντελώς ή επιτρέπεται σε πολύ μικρό βαθμό στα περισσότερα χρηματοδοτούμενα ερευνητικά έργα.

5.4. Πώς κρίνετε τις επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία;¹⁸

Ποσοτικά στοιχεία σχετικά με τις επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος, περιέχονται στους πίνακες 15 και 16. Για λόγους συντομίας δεν παρουσιάζονται τα στοιχεία αυτά με πλήρη ανάλυση, παρά μόνο διατυπώνονται σχόλια και συμπεράσματα.

Σε γενικές γραμμές παρατηρούμε ότι ο συνολικός αριθμός του δημοσιευμένου επιστημονικού έργου των μελών Δ.Ε.Π. του τμήματος αυξάνεται σταθερά από χρόνο σε χρόνο. Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο, που φανερώνει και την βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου ερευνητικού έργου, είναι ότι αυξάνεται ο αριθμός των δημοσιεύσεων σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά με κριτές, τα περισσότερα από τα οποία ανήκουν στις κατηγορίες Q1 και Q2. Για το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023 έγιναν συνολικά 34 δημοσιεύσεις σε διεθνή περιοδικά με κριτές, που αντιστοιχούν σε περισσότερες από 2 δημοσιεύσεις ανά μέλος ΔΕΠ. Επίσης, έγιναν 28 ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια με κριτές, που αντιστοιχεί σε 2 ανακοινώσεις ανά μέλος Δ.Ε.Π.

Αντίστοιχα ενθαρρυντικά είναι τα στοιχεία που αφορούν την αναγνώριση του ερευνητικού έργου που παράγουν τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος. Ο αριθμός των ετεροαναφορών βαίνει ισχυρά ανοδικός από έτος σε έτος (από 532 το 2020-2021 σε 730 το 2021-2022 και σε 882 το 2022-2023, δηλ. περίπου 60 ετεροαναφορές ανά μέλος ΔΕΠ εντός του 2022-2023 και περίπου 180 ετεροαναφορές ανά μέλος ΔΕΠ εντός της τελευταίας πενταετίας).

Θεωρούμε ότι οι επιδόσεις των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος σε σχέση με τις δημοσιεύσεις και την αναγνώριση του επιστημονικού τους έργου κρίνονται ικανοποιητικές από κάθε άποψη (και ακόμη περισσότερο, αν λάβουμε υπόψη τις δυσκολίες που υπήρχαν κυρίως στα προηγούμενα χρόνια που το Τμήμα λειτουργούσε με το θεσμικό πλαίσιο των Τ.Ε.Ι.). Ακόμη σημαντικότερο όμως είναι η δυναμική με την οποία αναπτύσσεται το ερευνητικό έργο των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος, τόσο σε σχέση με την συγγραφή επιστημονικών άρθρων, όσο και ως προς την αναγνώριση της σημαντικότητας του παραγόμενου επιστημονικού έργου από την επιστημονική κοινότητα.

5.4.1 Πόσα βιβλία/μονογραφίες δημοσίευσαν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;

Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος έχουν δημοσιεύσει 19 βιβλία/μονογραφίες κατά την τελευταία πενταετία και 3 κατά το τελευταίο ακαδ. έτος. Πρόκειται για καινούργιες εκδόσεις ή

¹⁸ Συμπληρώστε τον Πίνακα 15.

αναθεωρημένες εκδόσεις παλαιότερων βιβλίων.

5.4.2 Πόσες εργασίες δημοσίευσαν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ;

Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος έχουν τις ακόλουθες δημοσιεύσεις κατά την τελευταία πενταετία και κατά το τελευταίο έτος:

- α) Σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές: 137/34
- β) Σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές: 9/0
- γ) Σε Πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων με κριτές: 108/28
- δ) Σε Πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων χωρίς κριτές: 0/3

5.4.3 Πόσα κεφάλαια δημοσίευσαν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος σε συλλογικούς τόμους;

Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος έχουν δημοσιεύσει 19 κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους κατά την τελευταία πενταετία και 3 κατά το τελευταίο έτος.

5.4.4 Πόσες άλλες εργασίες (π.χ. βιβλιοκρισίες) δημοσίευσαν τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος;

Κατά την τελευταία πενταετία τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος δεν έχουν δημοσιεύσει εργασία σε αυτήν την κατηγορία.

5.4.5 Πόσες ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια που δεν εκδίδουν Πρακτικά έκαναν τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος;

Κατά την τελευταία πενταετία τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος έχουν δημοσιεύσει 3 εργασίες σε αυτήν την κατηγορία (0 το 2022-2023).

5.5. Πώς κρίνετε τον βαθμό αναγνώρισης της έρευνας που γίνεται στο Τμήμα από τρίτους;¹⁹

Όπως αποτυπώνεται στον Πίνακα 16, υπάρχει συνεχής αύξηση του αριθμού των ετεροαναφορών ως μέτρο του βαθμού αναγνώρισης ερευνητικού έργου των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος από χρόνο σε χρόνο. Αυτό παρατηρείται όχι μόνο ως προς το συνολικό αριθμό ετεροαναφορών για όλα τα μέλη Δ.Ε.Π., αλλά και σχεδόν για κάθε μέλος Δ.Ε.Π. ξεχωριστά, όπως διαπιστώνεται από την ανάλυση των απογραφικών δελτίων διδάσκοντα κάθε μέλους Δ.Ε.Π.

Θεωρούμε ότι τα στοιχεία αυτά αποτελούν σαφή ένδειξη της ποιότητας του ερευνητικού έργου που παράγουν και δημοσιεύουν τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος και είναι πολύ ενθαρρυντικά για τις προοπτικές της διεξαγωγής επιστημονικής έρευνας από τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος.

5.5.1 Πόσες ετεροαναφορές (citations) υπάρχουν σε δημοσιεύσεις μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;

Ο συνολικός αριθμός των ετεροαναφορών σε δημοσιεύσεις των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος υπολογίζεται σε 2700 κατά την τελευταία πενταετία, δηλαδή περίπου 180 ανά μέλος Δ.Ε.Π., και 883 κατά το τελευταίο έτος, δηλαδή περίπου 60 ανά μέλος Δ.Ε.Π.

5.5.2 Πόσες αναφορές του ειδικού ή του επιστημονικού τύπου έγιναν σε ερευνητικά αποτελέσματα μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία;

Κατά την τελευταία πενταετία τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος δεν έχουν καμία αναφορά ειδικού ή του επιστημονικού τύπου σε δημοσιευμένες εργασίες τους.

5.5.3 Πόσες βιβλιοκρισίες για βιβλία μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά;

Για βιβλία μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία έχουν πραγματοποιηθεί 12

¹⁹ Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον Πίνακα 16.

βιβλιοκρισίες, ενώ δεν υπήρχε βιβλιοκρισία κατά το τελευταίο έτος.

5.5.4 Πόσες συμμετοχές μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων υπήρξαν κατά την τελευταία πενταετία; Να γίνει διάκριση μεταξύ ελληνικών και διεθνών συνεδρίων.

Κατά την τελευταία πενταετία τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος έχουν 27 συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων, τα περισσότερα από τα οποία ήταν διεθνή. Επίσης, 6 από αυτές τις συμμετοχές αφορούσαν το τελευταίο έτος.

5.5.5 Πόσες συμμετοχές μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών υπάρχουν; Να γίνει διάκριση μεταξύ ελληνικών και διεθνών περιοδικών.

Κατά την τελευταία πενταετία τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος έχουν 9 συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών, τα περισσότερα από τα οποία ήταν διεθνή. Κατά το τελευταίο έτος είχαμε 2 συμμετοχές.

5.5.6 Πόσες προσκλήσεις μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος από άλλους ακαδημαϊκούς / ερευνητικούς φορείς για διαλέξεις/παρουσιάσεις κλπ. έγιναν κατά την τελευταία πενταετία;

Κατά την τελευταία πενταετία τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος έχουν τύχει 35 προσκλήσεων από άλλους ακαδημαϊκούς/ ερευνητικούς φορείς για διαλέξεις/παρουσιάσεις, 15 από τις οποίες γίναν κατά το τελευταίο έτος. Οι προσκλήσεις αυτές αναφέρονται στο σύνολό τους σχεδόν όχι σε μεμονωμένες διαλέξεις/ παρουσιάσεις, αλλά σε ανάθεση της διδασκαλίας μαθημάτων στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο και σε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών άλλων Τμημάτων και Ιδρυμάτων.

5.5.7 Πόσα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος και πόσες φορές έχουν διατελέσει κριτές σε επιστημονικά περιοδικά;

Το στατιστικό αυτό δεν υπάρχει στη δομή του πίνακα 16.

Τα μέλη Δ.Ε.Π. εντάσσουν αυτό το στατιστικό στοιχείο στην ερώτηση για συμμετοχή σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών.

5.5.8 Πόσα διπλώματα ευρεσιτεχνίας απονεμήθηκαν σε μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;

Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος δεν έχουν λάβει διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Σημειώνεται ότι η έρευνα στο γνωστικό πεδίο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων δεν έχει σε γενικές γραμμές τα χαρακτηριστικά εκείνα που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις για την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

5.5.9 Υπάρχει πρακτική αξιοποίηση (π.χ. βιομηχανικές εφαρμογές) των ερευνητικών αποτελεσμάτων των μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;

Δεν είναι γνωστή η ύπαρξη συγκεκριμένων περιπτώσεων αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος σε τεχνολογικούς τομείς (π.χ. βιομηχανικές εφαρμογές).

<p>5.6. Πώς κρίνετε τις ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος;</p>
<p>Υπάρχουν ερευνητικές συνεργασίες και ποιες; (α) Με άλλες ακαδημαϊκές μονάδες του ιδρύματος; (β) Με φορείς και ιδρύματα του εσωτερικού; (γ) Με φορείς και ιδρύματα του εξωτερικού;</p> <p>Οι ερευνητικές συνεργασίες με άλλες ακαδημαϊκές μονάδες του Ιδρύματος, με φορείς και Ιδρύματα του εσωτερικού και του εξωτερικού αναφέρονται στην ενότητα 5.2. και στον Πίνακα 17. Επίσης, στα απογραφικά δελτία διδασκόντων τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος κάνουν αναφορά στις συνεργασίες τους με φορείς και Ιδρύματα του εσωτερικού και του εξωτερικού. Τα στοιχεία αυτά είναι από τη φύση τους ιδιαίτερα λεπτομερή και εξατομικευμένα και είναι δύσκολο να παρουσιαστούν ως συγκεντρωτικά στοιχεία στην παρούσα ενότητα.</p>
<p>5.7. Πώς κρίνετε τις διακρίσεις και τα βραβεία ερευνητικού έργου που έχουν απονεμηθεί σε μέλη του Τμήματος;</p>
<p>5.7.1 Ποια βραβεία ή/και διακρίσεις έχουν απονεμηθεί σε μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος; (α) σε επίπεδο ακαδημαϊκής μονάδας; (β) σε επίπεδο ιδρύματος; (γ) σε εθνικό επίπεδο; (δ) σε διεθνές επίπεδο;</p> <p>Έχουν απονεμηθεί κατά καιρούς διάφορα βραβεία ερευνητικού έργου σε μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, συνήθως ως βραβεία καλύτερης επιστημονικής εργασίας. Οι περιπτώσεις αυτές καταγράφονται στα βιογραφικά σημειώματα του επιστημονικού προσωπικού.</p> <p>5.7.2 Ποιοι τιμητικοί τίτλοι (επίτιμοι διδάκτορες, επισκέπτες καθηγητές, ακαδημαϊκοί, αντεπιστέλλοντα μέλη ακαδημιών κλπ). έχουν απονεμηθεί από άλλα ιδρύματα σε μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος; Δεν έχουν απονεμηθεί τιμητικοί τίτλοι σε μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος από άλλα Ιδρύματα.</p>
<p>5.8 Πώς κρίνετε τον βαθμό συμμετοχής των φοιτητών/σπουδαστών στην έρευνα;</p>
<p>Πόσοι προπτυχιακοί φοιτητές συμμετέχουν σε ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος; Πόσοι μεταπτυχιακοί και πόσοι υποψήφιοι διδάκτορες;</p> <p>Το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών ξεκίνησε μόλις πριν από 2 έτη και πλέον βρίσκεται στον τρίτο χρόνο λειτουργίας του. Απτά ερευνητικά αποτελέσματα αναμένεται να ξεκινήσουν να παράγονται έπειτα από τουλάχιστον ένα έτος.</p> <p>Ωστόσο, έχουν ήδη γίνει πάνω από 20 δημοσιεύσεις σε περιοδικά και διεθνή και ελληνικά συνέδρια με κριτές, το οποίο αντιστοιχεί περίπου σε 1 δημοσίωση ανά υποψήφιο διδάκτορα. Το στοιχείο αυτό φανερώνει την πρόοδο που συντελείται στο πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών, ήδη από την αρχή της λειτουργίας του.</p> <p>Μεταπτυχιακοί φοιτητές συμμετέχουν στις ερευνητικές δραστηριότητες των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος, αλλά ο βαθμός συμμετοχής τους είναι μικρός. Γενικά εκτιμάται ότι περίπου 5%-10% των μεταπτυχιακών φοιτητών συμμετέχουν στις ερευνητικές δραστηριότητες των μελών Δ.Ε.Π. (δεν τηρούνται επίσημα στοιχεία), που κυρίως εστιάζονται στην έρευνα από κοινού ενός θέματος και την συγγραφή ενός επιστημονικού άρθρου. Αυτός ο βαθμός συμμετοχής, αν και μικρός, είναι αναμενόμενος και ικανοποιητικός, εάν ληφθεί υπόψη ότι τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών του Τμήματος έχουν καθαρά χαρακτήρα επαγγελματικής εξειδίκευσης και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές δεν έχουν προσδοκίες και προσανατολισμό προς την επιστημονική έρευνα.</p> <p>Αντίστοιχα, προπτυχιακοί φοιτητές συμμετέχουν πολύ περιορισμένα στις ερευνητικές</p>

δραστηριότητες του Τμήματος, καθώς οι μη—πτυχιούχοι δεν μπορούν να υπογράψουν συμβάσεις και να αναλάβουν την εκπόνηση ερευνητικού έργου.

6. Σχέσεις με κοινωνικούς /πολιτιστικούς/ παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα των σχέσεων του με ΚΠΠ φορείς

Η απάντηση σε κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνει:

α) Ποια, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

β) Ποιες ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

6.1. Πώς κρίνετε τις συνεργασίες του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς;

Οι σπουδές στην Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων είναι βασικές για την ανάπτυξη επιστημόνων και επιχειρηματικών στελεχών που μπορούν να αξιοποιήσουν τους πόρους της ελληνικής οικονομίας και να δημιουργήσουν προστιθέμενη αξία, θέσεις εργασίας, νέες επενδύσεις και νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες. Οι απόφοιτοι από αυτά τα τμήματα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οργάνωση και διοίκηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, καθώς και στην ανάπτυξη καινοτομιών και την αξιοποίηση ιδεών και επιτευγμάτων άλλων επιστημονικών κλάδων για την ανάπτυξη της χώρας. Επιπλέον, η διοίκηση επιχειρήσεων είναι αναγκαία για την επιτυχία των προσπαθειών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο ανάπτυξης.

Η λειτουργία του Τμήματος είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη και την ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας. Το Τμήμα έχει ιδιαίτερο ρόλο και σημασία στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας των Σερρών και της ευρύτερης περιοχής της Κεντρικής Μακεδονίας. Επίσης, η γεωγραφική εγγύτητα με τις γειτονικές χώρες της Βαλκανικής και της Παρευξείνιας Ζώνης δίνει την δυνατότητα συμβολής στην ανάπτυξη δράσεων εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων. Το Τμήμα έχει στενούς δεσμούς συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς των Σερρών και της ευρύτερης περιοχής της Κεντρικής Μακεδονίας που αποσκοπούν στην ανάπτυξη δράσεων αμοιβαίου οφέλους και στην κοινωνική συνεισφορά του Τμήματος.

6.1.1 Ποια έργα συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς εκτελούνται ή εκτελέστηκαν στο Τμήμα κατά την τελευταία πενταετία;

Τα έργα συνεργασία του Τμήματος με φορείς ΚΠΠ αφορούν τα ακόλουθα:

- Συμμετοχή σε ερευνητικά έργα περιφερειακού και διασυνοριακού χαρακτήρα. Αφορά κυρίως τα εξής: α) συνεργασία με το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σερρών και άλλους εταίρους για την υλοποίηση έργου Interreg σχετικά με την επιχειρηματικότητα, β) συνεργασία με την Περιφερειακή Ενότητα Σερρών και άλλους εταίρους για την υλοποίηση έργου Interreg σχετικά με την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού, γ) συνεργασία με την Περιφερειακή Ενότητα Ξάνθης, το Δήμο Βόλβης και την Πανελλήνια Ένωση ΑΜΕΑ για την υλοποίηση έργου Interreg με θέμα τον προσβάσιμο τουρισμό για όλους.
- Διενέργεια ενημερωτικών ημερίδων της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τομήματος με τα ακόλουθα θέματα: α) την εταιρική κοινωνική ευθύνη, με 4 ομιλητές από επιχειρήσεις και 4 ομιλητές από τον ακαδημαϊκό χώρο, β) εξελίξεις στις επιχειρήσεις του αγροτοδιατροφικού κλάδου, με 3 ομιλητές από επιχειρήσεις του αγροτοδιατροφικού κλάδου και τέσσερις ομιλητές από φορείς, γ) επιχειρηματική καινοτομία και 4η βιομηχανική επανάσταση, με κύριο ομιλητή τον κ. Λακασά (διευθύνοντα σύμβουλο της Olympia Electronics), δ) επιχειρηματικότητα και στρατηγικές ανάπτυξης και διεθνοποίησης, με ομιλητή τον κ. Τσινάβο (διευθύνοντα σύμβουλο της ΚΡΙ-ΚΡΙ).

- Συμμετοχή μελών του Τμήματος ως ομιλητές σε πλήθος εκδηλώσεων που διοργανώνουν διάφοροι ΚΠΠ φορείς της περιοχής, όπως το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σερρών, ο Δήμος Σερρών, η περιφερειακή Ενότητα Σερρών, η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σερρών, το Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Δήμου Σερρών, το Νοσοκομείο Σερρών, η Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Σερρών, το Γραφείο Unesco Σερρών, κ.α.
- Συνεργασία με το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σερρών στην κοινή διοργάνωση ή υποστήριξη προγραμμάτων κατάρτισης, συμμετοχή μελών του Επιμελητηρίου και σε διαλέξεις και σε εκδηλώσεις του Τμήματος.
- Συνεργασία με μεμονωμένες επιχειρήσεις της περιοχής για τη συμμετοχή μελών τους σε διαλέξεις και άλλες εκδηλώσεις του Προπτυχιακού και των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών του Τμήματος.
- Συμμετοχή μελών ή εκπροσώπων φορέων ΚΠΠ στις εκδηλώσεις του Τμήματος και, αντίστοιχα, συμμετοχή μελών του Τμήματος σε εκδηλώσεις αυτών των φορέων.
- Συνεργασία του Τμήματος με το 2ο ΕΠΑΛ Σερρών για τη συμμετοχή ομάδας του σχολείου στον πανελλήνιο διαγωνισμό σχολικής επιχειρηματικότητας.
- Συνεργασία του Τμήματος με τοπικές επιχειρήσεις και άλλες επιχειρήσεις που αναπτύσσεται στο πλαίσιο εφαρμογής της πρακτικής άσκησης των φοιτητών. Οι σχέσεις αυτές είναι πολύχρονες, αφορούν μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων από διαφορετικούς κλάδους και με διαφορετικό μέγεθος, συντελούν στην εξωστρέφεια και την αναγνώριση του έργου που εκτελείται στο Τμήμα μας και αποτελούν ευκαιρίες αμφίπλευρου οφέλους, τόσο για το Τμήμα και τους φοιτητές του, όσο και για τις ίδιες τις επιχειρήσεις. Οι σχέσεις αυτές μπορούν να αξιοποιηθούν περισσότερο για την πολύπλευρη διασύνδεση του Τμήματος με φορείς ΚΠΠ.

6.1.2 Πόσα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος συμμετείχαν σ' αυτά;

Στις δράσεις αυτές συμμετέχουν σχεδόν όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, ανάλογα με το αντικείμενο της δράσης που τυποποιείται κάθε φορά και την ειδικότητα των μελών Δ.Ε.Π. Όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος είναι πρόθυμα να συμμετάσχουν σε αυτές τις δράσεις συνεργασίας και εξωστρέφειας.

6.1.3 Πόσοι προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές του Τμήματος συμμετείχαν σε αυτά;

Οι φοιτητές του Τμήματος ενημερώνονται για αυτές τις δράσεις και εκδηλώσεις, συνήθως από ανακοινώσεις στον ιστοχώρο του Τμήματος και από τα ίδια τα μέλη Δ.Ε.Π. μέσα στην αίθουσα, και συμμετέχουν εθελοντικά. Η συμμετοχή των φοιτητών είναι διαφορετική ανάλογα με τη είδος και το αντικείμενο της δράσης συνεργασίας. Για παράδειγμα, στις δράσεις που αφορούν ομιλίες και εκδηλώσεις συμμετέχουν μαζικά οι φοιτητές του Τμήματος. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι περισσότερες εκδηλώσεις/ ημερίδες με πολλούς προσκεκλημένους ομιλητές γίνονται στο κεντρικό αμφιθέατρο της πανεπιστημιούπολης που έχει χωρητικότητα 250 ατόμων, ενώ οι μικρότερες εκδηλώσεις/ ημερίδες λαμβάνουν συνήθως χώρα στο μεγαλύτερο θέατρο του τμήματος χωρητικότητας περίπου 150 ατόμων. Στις δράσεις που έχουν ερευνητικό περιεχόμενο η συμμετοχή των φοιτητών είναι περιορισμένη, λόγω των ειδικών όρων συμμετοχής (ειδικά προσόντα, διαγωνιστική διαδικασία επιλογής προσωπικού).

6.1.4 Πώς αναγνωρίζεται και προβάλλεται η επιστημονική συνεργασία του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς;

Οι επιστημονικές συνεργασίες του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς προβάλλεται με τους εξής τρόπους:

- Α) Μέσα από το Διαδίκτυο (ιστοσελίδα του ΔΙ.ΠΑ.Ε., ιστοσελίδα του Τμήματος ή των μεταπτυχιακών προγραμμάτων, καθώς και μέσα από τις σελίδες των συνεργαζόμενων φορέων).
- Β) Δελτία τύπου στα τοπικά και σε άλλα ΜΜΕ (διαδικτυακά, έντυπα, ραδιοφωνικά).
- Γ) Εκπομπές προβολής των έργων και εκδηλώσεων συνεργασίας στα τοπικά και άλλα ΜΜΕ

(τηλεοπτικά δίκτυα, ραδιοφωνικούς σταθμούς, έντυπες και online εφημερίδες). Ωστόσο, το Τμήμα αναγνωρίζει την αδυναμία του να προβάλει αποτελεσματικά την πολυποικίλη επιστημονική συνεργασία του με ΚΠΠ φορείς. Παρά το γεγονός ότι γίνονται πολλές δράσεις με ΚΠΠ, άλλες μικρότερης και άλλες μεγαλύτερης εμβέλειας, αυτές δεν καταγράφονται συστηματικά και δεν προβάλλονται συστηματικά εντός και εκτός της ακαδημαϊκής κοινότητας, με αποτέλεσμα πολλές από αυτές να μένουν στην αφάνεια. Το Τμήμα θα πρέπει να μεριμνήσει για το ζήτημα αυτό και να λάβει μέτρα για την παρακολούθηση, τη συστηματική καταγραφή και την προβολή των δράσεων επιστημονικής συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς.

6.2. Πώς κρίνετε τη δυναμική του Τμήματος για ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς;

6.2.1 Υπάρχουν μηχανισμοί και διαδικασίες για την ανάπτυξη συνεργασιών; Πόσο αποτελεσματικοί είναι κατά την κρίση σας;

Στο πλαίσιο του τετραετούς προγραμματισμού του Τμήματος για την περίοδο 2022-2025 έχει αναγνωρισθεί η ευκαιρία ενδυνάμωσης των σχέσεων με την τοπική κοινωνία ως μία ευκαιρία αμφίπλευρου οφέλους και συνεργασίας με φορείς της τοπικής κοινωνίας σε θέματα τοπικής και περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης και σε θέματα εκπαιδευτικού σχεδιασμού του Τμήματος.

Ο πρόεδρος και τα μέλη του Τμήματος μεριμνούν για την ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς και την ενδυνάμωση και επέκταση των υφιστάμενων συνεργασιών. Το Τμήμα έχει αναγνωρίσει την ανάπτυξη ισχυρών δεσμών συνεργασίας με της τοπική κοινωνία και τους παραγωγικούς φορείς ως ένα ισχυρό σημείο της δράσης τους που θα πρέπει να ενισχυθεί. Το Τμήμα επιδιώκει να αναπτύξει επίσημες σχέσεις συνεργασίας και να θεσπίσει συστηματικές δράσεις, ώστε να αποκτήσουν οι σχέσεις αυτές πιο στέρεες βάσεις και στρατηγικό προσανατολισμό.

Υπάρχουν συγκεκριμένοι μηχανισμοί και διαδικασίες για την ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς, όπως για παράδειγμα η υπογραφή Πρωτόκολλων Συνεργασίας και Μνημονίων Κατανόησης. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι τέτοιες πρωτοβουλίες συχνά υπογράφονται σε ανώτερο επίπεδο, μεταξύ των θεσμικών εκπροσώπων των φορέων και του Δι.ΠΑ.Ε. Πολλές από τις πρωτοβουλίες που αναπτύσσει το Τμήμα αντανακλώνται σε ευκαιρίες για υπογραφή Πρωτοκόλλων Συνεργασίας και σύναψη Μνημονίων Κατανόησης σε επίπεδο Ιδρύματος. Για παράδειγμα, τα Μνημόνια Συνεργασίας που έχει υπογράψει πρόσφατα το Δι.ΠΑ.Ε. με το Δήμο Σερρών και το Επιμελητήριο Σερρών είναι αποτέλεσμα των πρωτοβουλιών μελών του Τμήματος.

6.2.2 Πώς αντιμετωπίζουν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος την ανάπτυξη τέτοιων συνεργασιών;

Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος αναγνωρίζουν τη σημασία που έχει η ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς, τόσο για την επαύξηση της φήμης του Τμήματος και την προσφορά στην τοπική κοινωνία, όσο και για την βελτίωση των εκπαιδευτικών διαδικασιών και των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Για αυτό, είναι αντιμετωπίζουν πολύ θετικά όλες τις ευκαιρίες συνεργασίας με φορείς ΚΠΠ που προκύπτουν, παρά το ότι δημιουργούν επιπλέον φόρτο εργασίας

Θα πρέπει να σημειωθεί όμως ότι ορισμένες φορές η ανάπτυξη συνεργασιών δεν είναι εύκολη υπόθεση, κυρίως για λόγους διαφορετικής φιλοσοφίας μεταξύ των μελών του Τμήματος και των φορέων ΚΠΠ. Για παράδειγμα, τα μέλη του Τμήματος συνήθως ενδιαφέρονται πρωτίστως για ευκαιρίες ανάπτυξης ερευνητικού έργου και έχουν μία πιο μακροχρόνια θεώρηση στη συνεργασία και στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, ενώ αντίθετα οι φορείς ΚΠΠ (ιδίως οι επιχειρηματικοί φορείς) είναι συνηθισμένο να εστιάζουν στα λειτουργικά τους ζητήματα και τα οικονομικά αποτελέσματα και επιδιώκουν να βρουν άμεσα πρακτικές λύσεις στα προβλήματα που τους απασχολούν.

6.2.3 Πώς αντιμετωπίζουν οι ΚΠΠ φορείς την ανάπτυξη τέτοιων συνεργασιών;

Οι ΚΠΠ φορείς της τοπικής κοινωνίας αναγνωρίζουν τη σημασία και τη συμβολή που μπορεί να έχει το Τμήμα στις δράσεις τους και είναι ιδιαίτερα θετικοί στην ανάπτυξη συνεργασιών. Για το λόγο αυτό συμμετέχουν με προθυμία στις εκδηλώσεις και τις δράσεις του Τμήματος και

ανταποκρίνονται σχεδόν σε όλα τα καλέσματα που τους απευθύνουμε για συμμετοχή και συνεργασία.

6.2.4 Διαθέτει το Τμήμα πιστοποιημένα εργαστήρια για παροχή υπηρεσιών;

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενη ενότητα, το Τμήμα διαθέτει εργαστήρια για την ανάπτυξη επιστημονικού/ ερευνητικού έργου, τα οποία ωστόσο δεν είναι θεσμοθετημένα για την παροχή υπηρεσιών προς επαγγελματίες και επιχειρήσεις.

6.2.5 Αξιοποιούνται οι εργαστηριακές υποδομές του Τμήματος στις συνεργασίες με ΚΠΠ φορείς;

Οι εργαστηριακές υποδομές του Τμήματος, δηλαδή κατ' ουσίαν τα ερευνητικά εργαστήρια που περιεγράφηκαν αναλυτικότερα στο κεφάλαιο 5, υποστηρίζουν την διενέργεια επιστημονικής έρευνας από τα μέλη του Τμήματος. Χρησιμοποιούνται στις συνεργασίες με ΚΠΠ φορείς, εφόσον το αντικείμενο της συνεργασίας είναι σχετικό με το επιστημονικό αντικείμενο και τον εξοπλισμό του κάθε εργαστηρίου, και το ερευνητικό έργο μπορεί να υποστηριχθεί.

Για παράδειγμα, η εταιρεία FIBRAN προσέγγισε το Τμήμα ζητώντας να της παραχωρηθούν κάποιες από τις εγκαταστάσεις του (αίθουσες διδασκαλίας και εργαστήρια) προκειμένου να διενεργήσει εκπαίδευση του προσωπικού της, γιατί οι δικές τους εγκαταστάσεις δεν θεωρούνται επαρκείς. Η συνεργασία αυτή αποφασίστηκε και θα λάβει χώρα το Σεπτέμβριο του 2023

6.3. Πώς κρίνετε τις δραστηριότητες του Τμήματος προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης και ενίσχυσης συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς;

6.3.1 Ανακοινώνονται τα αποτελέσματα των έργων συνεργασίας σε ειδικά περιοδικά ή στον τύπο;

Αναλόγως με το είδος του ερευνητικού έργου και τα αποτελέσματα που δημιουργούνται, τα αποτελέσματα των έργων συνεργασίας δημοσιοποιούνται ως εξής:

- Ανακοινώνονται σε συνέδρια (ανάλογα και την ύπαρξη των αναγκών χρηματοδοτικών πόρων) και δημοσιεύονται σε περιοδικά.
- Ανακοινώνονται σε ειδικές εκδηλώσεις για την δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των έργων στα οποία συμμετέχουν μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος.
- Ανακοινώνονται σε ειδικές εκδηλώσεις που διοργανώνουν άλλοι φορείς και αφορούν το αντικείμενο των έργων.
- Ανακοινώνονται με δελτία τύπου στα τοπικά και σε άλλα ΜΜΕ.
- Καλύπτονται από τα τοπικά ΜΜΕ (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες).

6.3.2 Οργανώνει ή συμμετέχει το Τμήμα σε εκδηλώσεις με σκοπό την ενημέρωση ΚΠΠ φορέων σχετικά με τους σκοπούς, το αντικείμενο και το παραγόμενο έργο του Τμήματος;

Το Τμήμα συμμετέχει με τον Πρόεδρό του ή με εκπρόσωπό του, που ορίζεται κάθε φορά από τον πρόεδρο ή τη Συνέλευση, σε εκδηλώσεις που διοργανώνουν φορείς ΚΠΠ (η Περιφέρεια, Δήμοι, Επιμελητήρια, κοκ.) ή το ΔΙΠΑΕ, με σκοπό την ενημέρωση φορέων ΚΠΠ.

Το Τμήμα διοργανώνει διαφόρων ειδών εκδηλώσεις, που συνήθως έχουν ειδικό θεματικό περιεχόμενο (για παράδειγμα η ημερίδα με θέμα την εταιρική κοινωνική ευθύνη που διοργανώθηκε την άνοιξη του 2021), μέσα από τις οποίες οι συμμετέχοντες ενημερώνονται για τις δράσεις και τις το παραγόμενο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο του Τμήματος.

Στο πλαίσιο ανάπτυξης της ερευνητικής πολιτικής του τμήματος, υπάρχει πρόθεση διοργάνωσης ειδικής εκδήλωσης σε ετήσια βάση στην οποία θα προβάλλεται το παραγόμενο ερευνητικό έργο των μελών του Τμήματος, με προσκεκλημένους όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Ιδρύματος, μέλη άλλων πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων, καθώς και οι ΚΠΠ φορείς.

6.3.3 Υπάρχει επαφή και συνεργασία με αποφοίτους του Τμήματος που είναι στελέχη ΚΠΠ φορέων;

Απόφοιτοι του Τμήματος έχουν θέσεις ευθύνης σε αρκετές επιχειρήσεις. Το Τμήμα μεριμνά ώστε να διατηρεί επαφές και να αναπτύσσει σχέσεις συνεργασίας με τους απόφοιτους του Τμήματος με σκοπό την ανάπτυξη συνεργασιών σε ερευνητικά έργα, στην εκπαιδευτική διαδικασία και την πρακτική άσκηση των φοιτητών. Σε πολλές περιπτώσεις οι σχέσεις με τους ΚΠΠ φορείς έχουν ως αφετηρία ή στηρίζονται στις σχέσεις με τους απόφοιτους του Τμήματος.

Η επικοινωνία και συνεργασία του Τμήματος με τους απόφοιτους δεν είναι συστηματική. Το Τμήμα θα πρέπει να αναλάβει περισσότερες δράσεις σε αυτό τον τομέα. Βασική επιδίωξη του Τμήματος είναι να ενεργοποιήσει έναν ικανό αριθμό αποφοίτων ώστε να ιδρύσουν Σύλλογο Αποφοίτων Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

6.4. Πώς κρίνετε τον βαθμό σύνδεσης της συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς με την εκπαιδευτική διαδικασία;

6.4.1 Εντάσσονται οι εκπαιδευτικές επισκέψεις των φοιτητών σε ΚΠΠ χώρους στην εκπαιδευτική διαδικασία;

Γενικά γίνονται επισκέψεις σε παραγωγικούς και άλλους φορείς των Σερρών και της ευρύτερης περιοχής. Παλαιότερα έχουν γίνει επισκέψεις σε ξενοδοχειακές μονάδες της λίμνης Κερκίνης, σε μεγάλες και γνωστές επιχειρήσεις των Σερρών (Κρι-Κρι, Δρομέας, κλπ.), ενώ πραγματοποιήθηκε μία επίσκεψη στην εταιρεία Alumil.

Κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος δεν διενεργήθηκε εκπαιδευτική επίσκεψη φοιτητών σε ΚΠΠ φορείς, καθώς έλαβαν χώρα αρκετές εκδηλώσεις με προσκεκλημένους ομιλητές και συμμετέχοντες από ΚΠΠ φορείς. Ωστόσο τέτοια επίσκεψη θα διενεργηθεί οπωσδήποτε εντός του επόμενου ακαδημαϊκού έτους, καθώς έχουμε λάβει σχετική πρόσκληση από τις εταιρείες Interlife Ασφαλιστική, ISOMAT και ΕΛΒΙΑΛ.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι εκπαιδευτικές εκδρομές είναι «δύσκολη διαδικασία», ιδιαίτερα για τους ακόλουθους λόγους:

- α) Είναι ιδιαίτερος γραφειοκρατικές διαδικασίες, τόσο αναφορικά με τη χρηματοδότηση και την μίσθωση των υπηρεσιών, όσο και σε σχέση με τις διαδικασίες που πρέπει να εφαρμόζονται για την ασφαλή μετακίνηση των φοιτητών (είναι ανάλογοι με τους κανονισμούς διενέργειας σχολικών εκδρομών).
- β) Οι κανονισμοί ασφαλείας που εφαρμόζονται στους χώρους παραγωγής και εργασίας καθιστούν πολλές εταιρείες διστακτικές στην προοπτική επίσκεψης στους χώρους τους.

6.4.2 Οργανώνονται ομιλίες / διαλέξεις στελεχών ΚΠΠ φορέων;

Ναι, διοργανώνονται ομιλίες/ διαλέξεις από προσκεκλημένους που είναι στελέχη ΚΠΠ φορέων, τόσο στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, όσο και στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Ειδικότερα, διοργανώνονται περίπου 10 τέτοιες ομιλίες/ διαλέξεις συνολικά στο Τμήμα ανά έτος σπουδών. Σε γενικές γραμμές η συμμετοχή των φοιτητών στις ομιλίες αυτές είναι αυξημένη, στοιχείο που φανερώνει το αυξημένο ενδιαφέρον των φοιτητών για αυτού του είδους τις δράσεις και για διαδικασίες που συνδέουν την διδασκαλία με τις πρακτικές των επιχειρήσεων.

Σημειώνεται ότι οι ομιλίες/ διαλέξεις από προσκεκλημένους αυξήθηκαν την περίοδο που τα μαθήματα διεξάγονται διαδικτυακά λόγω των μέτρων προστασία από τον κορονοϊό γιατί οι διαδικασίες έγιναν πολύ ευκολότερες για όλους. Η παράδοση των διαλέξεων online από προσκεκλημένους ομιλητές που είναι στελέχη ΚΠΠ φορέων συνεχίστηκε και εφαρμόζεται περιστασιακά και σήμερα γιατί προσδίδει ευελιξία στις διαδικασίες και προτιμάται από τους προσκεκλημένους ομιλητές, καθώς τους απαλλάσσει από την ανάγκη μετακινήσεις στην Σέρρες. Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος θα πρέπει να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες και τις ευκολίες που

προσφέρουν τα συστήματα τηλεδιάσκεψης ώστε να πετύχουν τη συχνότερη συμμετοχή στελεχών ΚΠΠ φορέων στις εκπαιδευτικές διαδικασίες.

6.4.3 Απασχολούνται στελέχη ΚΠΠ φορέων ως διδάσκοντες;

Ναι, το Τμήμα απασχολεί ως διδάσκοντες στελέχη ΚΠΠ φορέων. Στο ακαδημαϊκό έτος 2022-2023 τέσσερις επιστημονικοί συνεργάτες του Τμήματος είναι στελέχη ΚΠΠ φορέων (ο διευθυντής εργοστασίου της Φιμπραν, ο διευθυντής εξαγωγών της ΚΡΙ ΚΡΙ, ο διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Σερρών και ο διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Σερρών).

6.5. Πώς κρίνετε τη συμβολή του Τμήματος στην τοπική, περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη;

6.5.1 Πόσο σταθερές και βιώσιμες είναι οι υπάρχουσες συνεργασίες;

Οι περισσότερες από τις υπάρχουσες συνεργασίες είναι σταθερές και βιώσιμες, όπως αποδεικνύεται από την συνέπεια με την οποία εκδηλώνονται και την μακρόχρονη διάρκειά τους. Στην κατηγορία αυτή εντάσσουμε τις συνεργασίες με το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σερρών, το Δήμο Σερρών, την Περιφερειακή Ενότητα Σερρών, κ.α. Επίσης, σταθερές και βιώσιμες είναι οι σχέσεις με πολλές επιχειρήσεις (Κρι-Κρι, Φιμπραν, Isomat, κ.α), ιδίως ως προς τη συνεργασία για την πρακτική άσκηση των φοιτητών, τη συμμετοχή σε εκδηλώσεις, κοκ.

6.5.2 Συνάπτονται προγραμματικές συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ Τμήματος και ΚΠΠ φορέων;

Όπως αναφέρθηκε στην ερώτηση 6.2.1, οι προγραμματικές συμφωνίες υπογράφονται συχνά σε υψηλό θεσμικό επίπεδο, για παράδειγμα μεταξύ Δήμου και ΔΙΠΑΕ, και καλύπτουν και τα ενδιαφέροντα του Τμήματος.

Ωστόσο, το Τμήμα έχει προχωρήσει σε προγραμματικές συμφωνίες με φορείς ΚΠΠ. Εμβληματική περίπτωση είναι η υπογραφή Μνημονίου Κατανόησης με την γερμανική εταιρεία κατασκευής εξοπλισμού φωτισμού για αυτοκίνητα Hella το 2022, με επιστημονικό αντικείμενο συνεργασίας την ανάπτυξη επιχειρηματικών μοντέλων κυκλικής οικονομίας. Σκοπός του τμήματος είναι να ενισχύσει και να επεκτείνει αυτή τη συνεργασία και σε άλλους τομείς. Παράλληλα, αντλώντας διδάγματα από αυτήν την συνεργασία, το τι λέει το Τμήμα θα επιδιώξει να συνάψει αντίστοιχες συμφωνίες με άλλες εταιρείες από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

6.5.3 Εκπροσωπείται το Τμήμα σε τοπικούς και περιφερειακούς οργανισμούς και αναπτυξιακά όργανα;

Το Τμήμα εκπροσωπείται σε τοπικούς και περιφερειακούς οργανισμούς και αναπτυξιακά όργανα όταν κληθεί, ανάλογα με το είδος και το αντικείμενο της δράσης, χωρίς ωστόσο αυτή η εκπροσώπηση να έχει θεσμικό χαρακτήρα. Η θεσμική εκπροσώπηση και συμμετοχή γίνεται σε επίπεδο Ιδρύματος, όχι σε επίπεδο Τμήματος.

Το Τμήμα έχει συμμετάσχει πολλές φορές με εκπροσώπους του σε τοπικούς και περιφερειακούς οργανισμούς και αναπτυξιακά όργανα για την εκπόνηση συγκεκριμένων έργων και την ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων. Ενδεικτικά αναφέρονται οι τα έργα Interreg, στα οποία το Τμήμα και φορείς ΚΠΠ συμμετείχαν από κοινού ως εταίροι, η συμμετοχή στην οργανωτική επιτροπή του 1ου Balkans & Black Sea Cooperation Forum το 2017, κ.λπ.

6.5.4 Συμμετέχει ενεργά το Τμήμα στην εκπόνηση τοπικών /περιφερειακών σχεδίων ανάπτυξης;

Το Τμήμα έχει συμμετάσχει αρκετές φορές με εκπροσώπους του στην εκπόνηση τοπικών /περιφερειακών σχεδίων ανάπτυξης, ιδίως σε δράσεις του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Σερρών (Αναπτυξιακά Συνέδρια που έχει διοργανώσει στο παρελθόν), του Δήμου Σερρών (σε σχέση με συγκεκριμένα έργα/ δράσεις) και της Περιφερειακής Ενότητα Σερρών (σε

σχέση με συγκεκριμένα έργα/ δράσεις).

6.5.5 Υπάρχει διάδραση ή/και συνεργασία του Τμήματος με το περιβάλλον του, ιδίως με αντίστοιχα Τμήματα άλλων ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης;

Υπάρχει ουσιαστική επικοινωνία και συνεργασία με αντίστοιχα Τμήματα άλλων Ιδρυμάτων για την ανταλλαγή γνώσης και τεχνογνωσίας σε εκπαιδευτικά και ερευνητικά ζητήματα, ιδίως με τα Τμήματα των άλλων Ιδρυμάτων της Μακεδονίας, λόγω γεωγραφικής εγγύτητας. Επίσης, υπάρχει συνεργασία των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος με μέλη Δ.Ε.Π. άλλων Ιδρυμάτων σε ερευνητικές δραστηριότητες, όπως εκπαιδευτικές δραστηριότητες, συμμετοχή σε ερευνητικά έργα, κοινές δημοσιεύσεις επιστημονικών άρθρων, κ.α. Σημειώνεται ότι πολλά μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συνεργάζονται με άλλα Τμήματα και με άλλα Ιδρύματα για την παροχή εκπαιδευτικού έργου σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό κυρίως επίπεδο, καθώς και την παροχή ερευνητικού έργου.

6.5.6 Αναπτύσσει το Τμήμα και διατηρεί σχέσεις με την τοπική και περιφερειακή κοινωνία, καθώς και με την τοπική, περιφερειακή ή/και εθνική οικονομική υποδομή;

Το Τμήμα αποδίδει μεγάλη σημασία στην ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας με την τοπική και περιφερειακή κοινωνία και επιδιώκει συνεργασίες με τους παραγωγικούς και επιστημονικούς φορείς σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Σε προηγούμενες ενότητες αναφέρθηκαν αναλυτικότερα αυτές οι πρωτοβουλίες και δράσεις του Τμήματος.

6.5.7 Πώς συμμετέχει το Τμήμα στα μείζονα περιφερειακά, εθνικά και διεθνή ερευνητικά και ακαδημαϊκά δίκτυα;

Μέλη Δ. Ε.Π. του Τμήματος συμμετέχουν ως επιστήμονες σε εθνικά και διεθνή ερευνητικά και ακαδημαϊκά δίκτυα, όπως επιστημονικούς φορείς, ερευνητικά δίκτυα, κ.α. Το ΔΙΠΑΕ αναπτύσσει δράσεις εξωστρέφειας, τις οποίες το Τμήμα σκοπεύει να αξιοποιήσει για αποκτήσει πρόσβαση στα περιφερειακά, εθνικά και διεθνή ερευνητικά και ακαδημαϊκά δίκτυα και να αναπτύξει νέες συνεργασίες.

6.5.8 Το Τμήμα διοργανώνει ή/και συμμετέχει στη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων που απευθύνονται στο άμεσο κοινωνικό περιβάλλον;

Τέτοιες δράσεις και εκδηλώσεις αναλαμβάνονται συνήθως σε επίπεδο Ιδρύματος ή Πανεπιστημιούπολης. Το Ίδρυμα, έχει σημαντική συμβολή στην διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων στην πόλη των Σερρών, με τη διάθεση των εγκαταστάσεών του για αυτού του είδους τις εκδηλώσεις (θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκδηλώσεις, εικαστικές εκθέσεις, λογοτεχνικές εκδηλώσεις, ομιλίες, εκθέσεις, κλπ.), ιδίως του συνεδριακού κέντρου και του ανοιχτού αμφιθεάτρου. Η πρωτοβουλίες αυτές ενθαρρύνονται ιδιαίτερα από την νέα Διοίκηση του Δι.ΠΑ.Ε. και συνεχίζουν να διοργανώνονται με μεγάλη συχνότητα και επιτυχία στις εγκαταστάσεις της Πανεπιστημιούπολης Σερρών.

7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα της στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξής του.

Η απάντηση σε κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνει:

α) Ποια, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

β) Ποιες ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

7.1 Πώς κρίνετε τη στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;

7.1.1 Ποια είναι η συμμετοχή της ακαδημαϊκής κοινότητας στη διαμόρφωση και παρακολούθηση της υλοποίησης και στη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των αναπτυξιακών του στρατηγικών;

Οι διαδικασίες στρατηγικής ανάπτυξης και γενικότερα οι αποφάσεις για ζητήματα που αφορούν στο μέλλον του Τμήματος συνδιαμορφώνονται από τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος, δηλαδή με τη συμμετοχή εκπροσώπων των μελών Ε.Ε.Δ.Ι.Π. και εκπροσώπων των φοιτητών. Οι διαδικασίες βασίζονται στο διάλογο, είναι δημοκρατικές, διαφανείς και ανοιχτές, έτσι ώστε να διασφαλίζεται τόσο η συμμετοχή, όσο και η διάχυση των πληροφοριών. Οι διαδικασίες που εφαρμόζονται συνήθως είναι οι εξής:

α) Ορίζεται εισηγητική επιτροπή από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, που αναλαμβάνει να μελετήσει το ζήτημα και να καταθέσει πρόταση/ εισήγηση προς τα μέλη της Συνέλευσης.

β) Τα μέλη της Συνέλευσης συζητούν την εισήγηση, ενώ παράλληλα μπορούν να θέσουν τις δικές τους προτάσεις ή ζητήματα που θα πρέπει να απασχολήσουν τη Συνέλευση. Έπειτα από εκτεταμένο διάλογο, τα μέλη της Συνέλευσης συναποφασίζουν για το περιεχόμενο της στρατηγικής ανάπτυξης και συνδιαμορφώνουν το τελικό κείμενο.

γ) Το τελικό κείμενο αποστέλλεται στα μέλη της Συνέλευσης.

Ως προς την παρακολούθηση της υλοποίησης, αυτή γίνεται από τον Πρόεδρο ή το πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί η εκτέλεση ή επίβλεψη ενός έργου, ο οποίος ενημερώνει τα μέλη της Συνέλευσης του Τμήματος για την πορεία υλοποίησης. Η αξιολόγηση ενός έργου και ο απολογισμός γίνονται από τη Συνέλευση του Τμήματος.

Σημειώνεται ότι παραδοσιακά στις τελευταίες συνεδρίες κάθε ακαδ. έτους γίνεται συζήτηση για την αξιολόγηση των στόχων και των αποτελεσμάτων που έχουν επιτευχθεί και για την διαμόρφωση των στόχων για τα επόμενα έτη.

7.1.2 Συγκεντρώνει και αξιοποιεί το Τμήμα τα απαιτούμενα για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό της ακαδημαϊκής ανάπτυξής του στοιχεία και δείκτες;

Το Τμήμα συγκεντρώνει και αξιοποιεί τα απαιτούμενα στοιχεία και δείκτες για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό της ακαδημαϊκής ανάπτυξής του, κυρίως στο πλαίσιο λειτουργίας του συστήματος διασφάλισης της ποιότητας και του συστήματος της Ηλεκτρονικής Γραμματείας. Τα στοιχεία αυτά λαμβάνονται υπόψη για κάθε είδους δράση και πρωτοβουλία του Τμήματος σε σχέση με στρατηγικές και διαχειριστικές αποφάσεις (π.χ. λειτουργία των προγραμμάτων σπουδών και παροχή εκπαιδευτικού έργου, ανάπτυξη εκθέσεων εσωτερικής αξιολόγησης/ πιστοποίησης, κλπ.). Ειδικότερα, το Τμήμα χρησιμοποιεί τα ακόλουθα συστήματα για τη συλλογή στοιχείων και τον υπολογισμό δεικτών:

- Πληροφοριακό σύστημα της ΜΟΔΙΠ: αξιολόγηση φοιτητών, απογραφικά δελτία διδασκόντων, καταχώρηση και παρακολούθηση πλήθους στοιχείων και δεικτών από την Γραμματεία, τον ΕΛΚΕ, κ.α.

- Σύστημα Ηλεκτρονικής Γραμματείας. Παρακολούθηση όλης της πορείας των φοιτητών (δηλώσεις μαθημάτων, συμμετοχή σε εξετάσεις, βαθμολογίες) και γενικά όλων των μεταβολών στην κατάσταση φοίτησης.
- Σύστημα Ηλεκτρονικής Εκπαίδευσης: παρακολούθηση της μαθησιακής εξέλιξης των φοιτητών (παρακολούθηση και μελέτη εκπαιδευτικού υλικού, διενέργεια εκπαιδευτικών ασκήσεων, κ.α.).
- Ηλεκτρονικό Σύστημα υποβολής εργασιών και διενέργειας ηλεκτρονικών εξετάσεων.

Σε πολλές περιπτώσεις τα στοιχεία συγκρίνονται με αυτά άλλων Τμημάτων και Ιδρυμάτων της χώρας (και της αλλοδαπής ορισμένες φορές), όπως αυτά προκύπτουν από μελέτες που συντάσσει το Υπουργείο ή ανεξάρτητες αρχές (ή ακόμη η Eurostat, άλλοι ευρωπαϊκοί οργανισμοί, ο ΟΟΣΑ, κλπ., ιδίως ως προς τη σύγκριση με τμήματα της αλλοδαπής).

Το Τμήμα διεξάγει επίσης δικές του έρευνες και συντάσσει αντίστοιχες εκθέσεις, όπως η έρευνα παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων και μελέτες αντίστοιχων Τμημάτων και προγραμμάτων σπουδών της ημεδαπής και της αλλοδαπής. Οι μελέτες αυτές διενεργούνται συνήθως πριν από τις προγραμματισμένες αναμορφώσεις του προγράμματος σπουδών.

Ωστόσο, κοινή αίσθηση των μελών του Τμήματος είναι ότι γίνονται πολλές περισσότερες δράσεις και πρωτοβουλίες, κυρίως εκδηλώσεις, συνεργασίες και ενέργειες εξωστρέφειας, από αυτές που καταγράφονται και δημοσιοποιούνται με επίσημο τρόπο στα πληροφοριακά συστήματα. Το Τμήμα χρειάζεται να αναπτύξει έναν αποτελεσματικότερο μηχανισμό καταγραφής και προβολής των δράσεων που αναλαμβάνει και του παραγόμενου επιστημονικού και εκπαιδευτικού έργου. Πρόθεση του Τμήματος είναι να αναπτύξει περισσότερο το σύστημα στοιχείων και δεικτών που διατηρεί για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας του έργου του και της στρατηγικής του ανάπτυξης. Το Τμήμα θεωρεί ότι η στελέχωση του Τμήματος με έναν Πληροφορικό είναι ζήτημα ζωτικής σημασίας.

7.1.3 Τι προσπάθειες κάνει το Τμήμα προκειμένου να προσελκύσει μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού υψηλού επιπέδου;

Οι προσπάθειες του Τμήματος να προσελκύσει μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού υψηλού επιπέδου κινούνται σε δύο άξονες: α) τη δημιουργία ενός ελκυστικού εργασιακού περιβάλλοντος για τα μέλη του, ώστε να αποτελεί πόλο έλξης αξιόλογων επιστημόνων, και β) την προβολή των δραστηριοτήτων του Τμήματος σε περιβάλλοντα όπου δραστηριοποιείται υψηλού επιπέδου επιστημονικό προσωπικό. Ειδικότερα:

α) Το Τμήμα φιλοδοξεί να παρέχει ένα ενδιαφέρον και ελκυστικό εργασιακό περιβάλλον για τα μέλη του και για να το πετύχει αυτό υποστηρίζει ποικιλοτρόπως την ακαδημαϊκή τους δραστηριότητα. Ειδικότερα, ενθαρρύνει τις νέες ιδέες και την καινοτομία στις εκπαιδευτικές διαδικασίες και υποστηρίζει την υλοποίησή τους, προσφέρει ευκαιρίες επιστημονικής εξέλιξης με την χορήγηση εκπαιδευτικών αδειών, υποστηρίζει την εξωστρέφεια και την ανάπτυξη δράσεων σε συνεργασία με άλλους φορείς και τη διεθνή κινητικότητα και τη συμμετοχή των μελών του σε διεθνή συνέδρια και άλλες εκδηλώσεις.

β) Οι προσπάθειες του Τμήματος για την προσέλκυση ακαδημαϊκού προσωπικού υψηλού επιπέδου περιλαμβάνουν την προβολή των δραστηριοτήτων του Τμήματος σε περιβάλλοντα όπου δραστηριοποιείται υψηλού επιπέδου επιστημονικό προσωπικό, όπως επιστημονικά συνέδρια και λοιπές επιστημονικές εκδηλώσεις. Επίσης, ενθαρρύνει και διευκολύνει τα μέλη του να συμμετέχουν σε επιστημονικές επιτροπές, σε επιτροπές εμπειρογνομόνων, σε διεθνή fora, σε επιστημονικές οργανώσεις, επαγγελματικούς φορείς και συλλόγους, κ.λπ. Τέλος, ενθαρρύνει τα μέλη τους να συμμετέχουν σε δραστηριότητες άλλων Πανεπιστημίων και επιστημονικών ή επαγγελματικών φορέων με σκοπό την ανάπτυξη της εξωστρέφειας.

Επιπροσθέτως, σημειώνεται ότι το Τμήμα τηρεί όλους τους προβλεπόμενους κανόνες προκήρυξης νέων θέσεων μέσα από το σύστημα ΑΠΕΛΛΑ για την ενημέρωση των ενδιαφερόμενων και την

υποβολή υποψηφιοτήτων και όλους τους προβλεπόμενους κανόνες δημοσιότητας, επιδιώκοντας το μέγιστο αριθμό δημοσιεύσεων των νέων θέσεων στα ΜΜΕ. Επίσης, το Τμήμα εφαρμόζει αδιάβλητες διαδικασίες κρίσης των υποψηφίων.

7.1.4 Πώς συνδέεται ο προγραμματισμός προσλήψεων και εξελίξεων μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού με το σχέδιο ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος; Πόσους φοιτητές ζητάει τεκμηριωμένα το Τμήμα ανά έτος; Πόσοι φοιτητές τελικά σπουδάζουν ανά έτος και ποια είναι η προέλευσή τους ανά τρόπο εισαγωγής (εισαγωγικές εξετάσεις, μετεγγραφές, ειδικές κατηγορίες, κ.λπ.);

Το Τμήμα διενεργεί σε ετήσια βάση προγραμματισμό για τις ανάγκες του, λαμβάνοντας υπόψη πρωτίστως τις ανάγκες σε εκπαιδευτικό προσωπικό για τη αποτελεσματική διδασκαλία των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών. Εκτός από τις ανάγκες διδασκαλίας, άλλα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη είναι οι τάσεις στην έρευνα και την επιστήμη ευρύτερα, οι νέες τάσεις και οι εξειδικεύσεις αιχμής που αναπτύσσονται σε κάθε επιστημονικό πεδίο, οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού του Τμήματος, η συμπληρωματικότητα των ερευνητικών ενδιαφερόντων των ήδη υπαρχόντων μελών Δ.Ε.Π. και οι γενικές τάσεις στην αγορά εργασίας για εξειδικευμένες ικανότητες / δεξιότητες των πτυχιούχων.

Οι εισηγήσεις συζητούνται στη Συνέλευση του Τμήματος, με τη συμμετοχή όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας, μέσα από το πρίσμα της συμβολής που μπορούν να επιφέρουν στο σχέδιο ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος.

Ο αριθμός νέων θέσεων/ προσλήψεων και εν γένει οι διαδικασίες προσλήψεων και εξελίξεων των μελών του εκπαιδευτικού προσωπικού αποφασίζονται και ρυθμίζονται απόλυτα από το Υπουργείο Παιδείας. Το ίδιο ισχύει και για τις θέσεις έκτακτου εκπαιδευτικού προσωπικού που προσλαμβάνεται με ετήσιες συμβάσεις ανάθεσης διδακτικού έργου. Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις οι θέσεις για την πρόσληψη έκτακτου εκπαιδευτικού προσωπικού έρχονται καθυστερημένα (ακόμη και μετά την έναρξη του εξαμήνου), με αποτέλεσμα να μην μπορεί να γίνει σωστός προγραμματισμός στην παροχή εκπαιδευτικού έργου.

Όσον αφορά τον αριθμό των νεοεισερχόμενων φοιτητών, στην μελέτη Σκοπιμότητας – Βιωσιμότητας του 2021, το Τμήμα έθεσε ως τιμή-στόχο για τα επόμενα 5 έτη τους 200 εισακτέους ανά έτος από τις Πανελλαδικές Εξετάσεις, λαμβάνοντας υπόψη διάφορους παράγοντες, όπως τις εκπαιδευτικές δυνατότητες του Τμήματος, τη ζήτηση για σπουδές στο αντικείμενο της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων και την πολιτική του Υπουργείου. Με τον τρόπο αυτό, το Τμήμα εκτιμά ότι θα έχει περίπου 240 νεοεισερχόμενους φοιτητές ανά έτος, ως εξής: περίπου 200 φοιτητές από τις πανελλαδικές εξετάσεις και περίπου 40 φοιτητές (+20%) από άλλες κατηγορίες και από κατατακτήριες εξετάσεις. Τα μεγέθη αυτά είναι τα ανώτατα που μπορεί να υποστηρίξει το Τμήμα. Ο πίνακας 3, σε συνδυασμό με τον πίνακα 1, παρουσιάζουν τους νεοεισερχόμενους φοιτητές ανά έτος και τον τρόπο προέλευσής τους. Διαπιστώνουμε ότι το Τμήμα υποδέχεται περίπου 300 νεοεισερχόμενους φοιτητές ανά έτος, από τους οποίους το 75% περίπου προέρχεται από τις πανελλήνιες εισαγωγικές εξετάσεις, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό αφορά ειδικές κατηγορίες εισακτέων και εισακτέους με κατατακτήριες εξετάσεις. Ειδικότερα:

- α) Το Τμήμα έχει σημαντικά θετικό ισοζύγιο στις μετεγγραφές φοιτητών, στοιχείο που φανερώνει την ικανότητα του Τμήματος να προσελκύει φοιτητές (για παράδειγμα, αρκετοί φοιτητές έχουν δηλώσει ότι επέλεξαν τελικά να μην ζητήσουν μετεγγραφή προς άλλο Τμήμα, αν και είχαν το δικαίωμα, γιατί εκτίμησαν θετικά την καλή οργάνωση των εκπαιδευτικών και λοιπών διαδικασιών του Τμήματος και την ποιότητα των χώρων της πανεπιστημιούπολης Σερρών).
- β) Το Τμήμα συγκεντρώνει σημαντικό ενδιαφέρον από πτυχιούχους άλλων ειδικοτήτων που εγγράφονται με κατατακτήριες εξετάσεις, το οποίο επίσης καταδεικνύει τη σημαντικότητα των σπουδών στο γνωστικό αντικείμενο της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων.
- γ) Στο Τμήμα σπουδάζουν κάθε έτος περίπου 1-3 άτομα με ειδικές ανάγκες, για τα οποία τα μέλη του Τμήματος αισθάνονται την μέγιστη ευθύνη να τους προσφέρουν κατάλληλες εκπαιδευτικές

εμπειρίες και επιστημονικές γνώσεις ώστε να ενταχθούν κοινωνικά και επαγγελματικά και να αναπτύξουν απρόσκοπτα τη ζωή και την καριέρα τους.

7.1.5 Τι προσπάθειες κάνει το Τμήμα προκειμένου να προσελκύσει φοιτητές υψηλού επιπέδου;

Το σύστημα εισαγωγής στα πανεπιστήμια και το θεσμικό πλαίσιο των πανεπιστημίων δεν παρέχουν πολλές δυνατότητες για πρωτοβουλίες που θα προσελκύσουν στο Τμήμα αξιόλογους νεοεισερχόμενους φοιτητές (για παράδειγμα, καταχωρήσεις στον τύπο/ διαφημίσεις). Οι σημαντικότερες δράσεις του Τμήματος αφορούν τα ακόλουθα:

α) Ομιλίες προς μαθητές Λυκείου για το αντικείμενο σπουδών, τις διαδικασίες φοίτησης στο Τμήμα και τις ευκαιρίες επαγγελματικής αποκατάστασης. Οι ομιλίες αυτές γίνονται είτε κατά την επίσκεψη μαθητών Λυκείου στην Πανεπιστημιούπολη των Σερρών, με σκοπό την ενημέρωσή τους για τα θέματα αυτά, είτε με επισκέψεις μελών Δ.Ε.Π. στα Λύκεια της περιοχής, έπειτα από σχετική πρόσκληση.

β) Συμμετοχή σε πρωτοβουλίες σχολικού προγραμματισμού που αναπτύσσει η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και οι διευθύνσεις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτές συνήθως γίνονται την άνοιξη κάθε έτους.

Σημειώνεται ότι, όπως είναι γνωστό, οι επιλογές Τμημάτων, Σχολών και Ιδρυμάτων από τους μαθητές που συμμετέχουν στις πανελλαδικές εξετάσεις γίνεται με κριτήρια κυρίως γεωγραφικά, διαθέσιμου οικογενειακού προϋπολογισμού και των βάσεων εισαγωγής κατά τα παρελθόντα έτη. Σε σχέση με τις βάσεις εισαγωγής, η διάκριση μεταξύ «Νέων και Παλιών Πανεπιστημίων» που γίνεται από το Υπουργείο, τόσο σε ρητορικό επίπεδο, όσο και σε θεσμικά ζητήματα σπουδών, όπως οι μετεγγραφές, συμβάλλει στην παγιοποίηση ενός κλίματος απαξίας προς τα νέα πανεπιστημιακά τμήματα που προήλθαν από τα Τ.Ε.Ι.

Σημειώνονται επίσης τα εξής:

- Το ακαδ. έτος 2022-2023 προσφέρθηκαν από το Τμήμα, κατόπιν απόφασης του Υπουργείου Παιδείας, 200 θέσεις σε εισακτέους μέσω των πανελληνίων εξετάσεων. Συνολικά εισήχθησαν μέσω των πανελληνίων εξετάσεων 208 νεοεισερχόμενοι φοιτητές (ποσοστό κάλυψης που υπερβαίνει το 100%), στους οποίους προστέθηκαν ακόμη 49 φοιτητές μέσω κατατακτηρίων εξετάσεων και άλλων τρόπων εισαγωγής. Το Τμήμα επιλέχθηκε συνολικά από 3764 υποψήφιους αποφοίτους ημερησίων Γ.Ε.Λ. ως εξής: από 69 υποψήφιους ως πρώτη προτίμηση, από 137 υποψήφιους ως δεύτερη προτίμηση και από 154 υποψήφιους ως τρίτη προτίμηση. Το στοιχείο αυτό καταδεικνύει την ευρεία αποδοχή του Τμήματος από την ελληνική κοινωνία, καθώς συνολικά 360 υποψήφιοι το συμπεριέλαβαν στις τρεις πρώτες επιλογές τους. Η υψηλότερη επίδοση ήταν 15.937 μόρια, ενώ η χαμηλότερη 7.365 μόρια.
- Αντίστοιχα είναι τα στοιχεία και στα προηγούμενα έτη. Το ακαδ. έτος 2021-2022 το Τμήμα επιλέχθηκε συνολικά από 3764 υποψήφιους αποφοίτους ημερησίων Γ.Ε.Λ. στις Πανελλαδικές Εξετάσεις (2021) ως εξής: από 69 υποψήφιους ως πρώτη προτίμηση, από 137 υποψήφιους ως δεύτερη προτίμηση και από 154 υποψήφιους ως τρίτη προτίμηση. Οι προσφερόμενες θέσεις καλύφθηκαν στο σύνολό τους. Το ακαδ. έτος 2020-2021, που εφαρμόστηκε για πρώτη φορά η Ελάχιστη Βάση Εισαγωγής, εισήχθησαν στο Τμήμα 210 συνολικά νέοι φοιτητές μέσω των πανελλαδικών εξετάσεων, για 224 διαθέσιμες θέσεις (ποσοστό κάλυψης 93%), από τους οποίους οι 160 προέρχονται από τα ημερήσια Γ.Ε.Λ. (ποσοστό κάλυψης 71,43%). Το Τμήμα επιλέχθηκε συνολικά από 6036 υποψήφιους αποφοίτους ημερησίων Γ.Ε.Λ. ως εξής: από 52 υποψήφιους ως πρώτη προτίμηση, από 90 υποψήφιους ως δεύτερη προτίμηση και από 124 υποψήφιους ως τρίτη προτίμηση. Στις Πανελλαδικές Εξετάσεις του 2019 (εισακτέοι ακαδ. έτος 2019-2020, δηλαδή πρώτη χρονιά λειτουργία του Τμήματος στο ΔΙ.ΠΑ.Ε.), το Τμήμα

επιλέχθηκε συνολικά από 9255 υποψήφιους αποφοίτους ημερησίων Γ.Ε.Λ. ως εξής: από 50 υποψήφιους ως πρώτη προτίμηση, από 118 υποψήφιους ως δεύτερη προτίμηση και από 136 υποψήφιους ως τρίτη προτίμηση.

7.2. Πώς κρίνετε τη διαδικασία διαμόρφωσης στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;

7.2.1 Υπάρχει διαδικασία διαμόρφωσης συγκεκριμένου βραχυ-μεσοπρόθεσμου (λ.χ. 5ετούς) σχεδίου ανάπτυξης; Πόσο αποτελεσματική κρίνετε ότι είναι η διαδικασία αυτή;

Το Τμήμα αναπτύσσει τα στρατηγικά κείμενα προβλέπονται στο σύστημα διασφάλισης ποιότητας που εφαρμόζει, υπό την καθοδήγηση της ΜΟ.ΔΙ.Π. Τέτοια κείμενα είναι:

- α) η Μελέτη Σκοπιμότητας – Βιωσιμότητας του Τμήματος.
- β) ο Τετραετής Στρατηγικός Σχεδιασμός του Τμήματος.
- γ) η Πολιτική Ποιότητας του Τμήματος.
- δ) η Στοχοθεσία Ποιότητας του Τμήματος.

Οι πλέον πρόσφατες εκδόσεις αυτών των κειμένων έγιναν το 2021-2022, ενόψει της διαδικασίας πιστοποίησης του Τμήματος από την ΕΘΑΕΕ. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι το σύστημα διασφάλισης ποιότητας προβλέπει ότι οι αποφάσεις και οι δράσεις κάθε Τμήματος θα ευθυγραμμίζονται με το στρατηγικό σχεδιασμό του Ιδρύματος και θα υποστηρίζουν τους στρατηγικούς στόχους ανάπτυξης του Ιδρύματος.

Σημειώνεται ότι το Τμήμα βρίσκεται στη φάση ανάπτυξης πολιτικής έρευνας.

Το Τμήμα έχει εφαρμόσει ανάλογες διαδικασίες μεσο-μακοπρόθεσμου στρατηγικού σχεδιασμού και στο παρελθόν, σε τρεις περιπτώσεις:

- α) Ανάπτυξη τετραετούς ακαδημαϊκού προγραμματισμού για την περίοδο 2008-2012. Έγινε εκτάκτως, έπειτα από σχετική εντολή από το Υπουργείο.
- β) Ανάπτυξη τετραετούς ακαδημαϊκού προγραμματισμού για την περίοδο 2013-2017. Ζητήθηκε εκτάκτως από το Υπουργείο (προκειμένου να προχωρήσει στο «σχέδιο Αθηνά»).
- γ) Σχετική εμπειρία μπορεί να θεωρηθεί η ανάπτυξη της Μελέτης Σκοπιμότητας – Βιωσιμότητας που έγινε την άνοιξη του 2019 προκειμένου να μετεξελιχθεί και να ενταχθεί το Τμήμα στο ΔΙ.ΠΑ.Ε.

Σε όλες τις περιπτώσεις εφαρμόστηκε η διαδικασία που περιγράφεται στην ενότητα 7.1.1, δηλαδή η διαδικασία βασίστηκε σε σχετική εισήγηση επιτροπής μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος και ακολούθησε συζήτηση στη Συνέλευση του Τμήματος, με τη συμμετοχή όλης της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Η εμπειρία του Τμήματος κρίνεται ιδιαίτερα θετική – ιδίως όταν η διαδικασία γίνεται προγραμματισμένα, όπως το 2021-2022 στο πλαίσιο της πιστοποίησης του Τμήματος από την ΕΘΑΕΕ, και όχι βεβιασμένα και σε κλίμα αβεβαιότητας, όπως συνέβη κάποιες από τις προηγούμενες φορές. Τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος έχουν την ευκαιρία να μελετήσουν τις τρέχουσες δράσεις και πρακτικές και να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητά τους, να σκεφτούν δημιουργικά για το μέλλον του Τμήματος, να θέσουν στόχους και προτεραιότητες και να προγραμματίσουν δράσεις υλοποίησης και επίτευξης των στόχων. Τα μέλη του Τμήματος αποκτούν υπευθυνότητες και διαμορφώνουν πρωτοβουλίες, και δεν είναι απλά τα εκτελεστικά όργανα αποφάσεων και πολιτικών που διαμορφώνουν άλλοι.

Ωστόσο, η διαδικασία έχει προβλήματα, που σχετίζονται κυρίως με το γεγονός ότι δεν είναι γνωστά το περιβάλλον στο οποίο θα λειτουργήσουμε και τα μέσα που θα έχουμε στη διάθεσή μας (όχι μόνο οι οικονομικοί πόροι, αλλά επίσης οι οργανωτικοί και διοικητικοί πόροι και οι διαθέσιμοι πόροι για την παροχή εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου (νέες προσλήψεις, συμβάσεις σε εξωτερικούς συνεργάτες, κ.λπ.)). Χωρίς να γνωρίζεις το περιβάλλον λειτουργίας και τα διαθέσιμα μέσα δεν μπορείς να θέσεις τους κατάλληλους στόχους, ούτε να λάβεις μέτρα για την υλοποίησή τους. Επίσης, στοιχείο απογοήτευσης αποτελεί η διαπίστωση ότι συνήθως οι διαδικασίες

στρατηγικής ανάπτυξης παράγουν κάποια κείμενα που παραμένουν καταγραφές καλών προθέσεων και δεν εφαρμόζονται στην πράξη.

7.2.2 Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης αυτού του σχεδίου ανάπτυξης; Πόσο αποτελεσματική κρίνετε ότι είναι;

Το σύστημα διασφάλισης ποιότητας που εφαρμόζει η ΜΟΔΙΠ προβλέπει διαδικασίες παρακολούθησης του σχεδίου ανάπτυξης, ιδίως ως προς την Στοχοθεσία Ποιότητας του Τμήματος, που θέτει συγκεκριμένους ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους και το χρονοδιάγραμμα επίτευξής τους.

Η παρακολούθηση της υλοποίησης του σχεδίου ανάπτυξης γίνεται κυρίως από τον Πρόεδρο του Τμήματος και, ανάλογα με το είδος της δράσης/ στόχου, από τις ειδικές επιτροπές και τις ομάδες εργασίας που λειτουργούν. Στο πλαίσιο της δημοκρατικής λειτουργίας του Τμήματος, κάθε μέλος του Τμήματος μπορεί να επισημαίνει αδυναμίες και ευκαιρίες, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του. Όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 7.1.1, συνήθως γίνεται συζήτηση στη Συνέλευση του Τμήματος σε κάποια από τις τελευταίες συνεδρίες κάθε ακαδ. έτους για την αξιολόγηση των στόχων και των αποτελεσμάτων που έχουν επιτευχθεί και για την διαμόρφωση/ αναμόρφωση των στόχων για τα επόμενα έτη, σύμφωνα με τις τρέχουσες εξελίξεις και τα νέα δεδομένα.

7.2.3 Υπάρχει διαδικασία δημοσιοποίησης αυτού του σχεδίου ανάπτυξης και των αποτελεσμάτων του;

Το σχέδιο ανάπτυξης όπως και τα αποτελέσματα για την υλοποίησή του αποτελούν αντικείμενο διαβούλευσης στα πλαίσια της Συνέλευσης του Τμήματος. Τα αποτελέσματα κοινοποιούνται σε όλα τα μέλη της Συνέλευσης και στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος, αλλά δεν κρίνεται σκόπιμη η δημοσιοποίησή του σχεδίου ανάπτυξης εκτός της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος και του Ιδρύματος. Σε ειδικές περιπτώσεις, όπως όταν επιδιώκονται συνεργασίες και κοινές δράσεις με ΚΠΠ φορείς, τα στρατηγικά σχέδια ανάπτυξης γίνονται γνωστά στους συνεργαζόμενους φορείς, ώστε να ενδυναμώνεται η συνεργασία μαζί τους.

8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα των διοικητικών υπηρεσιών και των υποδομών του

Η απάντηση σε κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνει:

α) Ποια, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

β) Ποιες ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

8.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών;

8.1.1 Πώς είναι στελεχωμένη και οργανωμένη η Γραμματεία του Τμήματος και των Τομέων;

Η Γραμματεία του Τμήματος είναι στελεχωμένη με δύο μέλη Διοικητικού Προσωπικού μόνο (σημ.: για περίπου 1500-2000 ενεργούς φοιτητές στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών και συνολικά περισσότερους από 3000 φοιτητές), τα οποία μάλιστα δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε Γραμματεία Τμήματος.

Η Γραμματεία είναι επιφορτισμένη με πλήθος καθηκόντων αναφορικά με την εξυπηρέτηση των προπτυχιακών φοιτητών, την υποστήριξη των τριών προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών με περίπου 300 νεοεισερχόμενους φοιτητές ανά έτος, και την υποστήριξη του προγράμματος διδακτορικών σπουδών. Επίσης, στα καθήκοντά της περιλαμβάνονται η διεκπεραίωση του συνόλου των διοικητικών διεργασιών του Τμήματος, η υποστήριξη του Προέδρου, της Συνέλευσης του Τμήματος και των διαφόρων επιτροπών και ομάδων εργασίας (π.χ διάφορες επιτροπές αξιολόγησης αιτήσεων, μόνιμες επιτροπές που λειτουργούν στο Τμήμα, επιτροπές προμηθειών, επιτροπές εξέτασης ζητημάτων, κοκ.) που συγκροτούνται στο πλαίσιο λειτουργία του Τμήματος. Γίνεται αντιληπτό ότι τα μέλη της Γραμματείας δεν προλαβαίνουν να ανταποκριθούν επαρκώς σε αυτό το πλήθος των καθηκόντων και συχνά τα ίδια μέλη Δ.Ε.Π. αναλαμβάνουν να εκτελούν διοικητικό έργο και να διεκπεραιώνουν τις εργασίες διοικητικής υποστήριξης.

Η ανάγκη ενίσχυσης της Γραμματείας του Τμήματος είναι επιβεβλημένη και επείγουσα, με την μόνιμη τοποθέτηση ενός νέου μέλους με εμπειρία στη διαχείριση ζητημάτων γραμματειακής υποστήριξης. Όπως σημειώθηκε σε άλλη παράγραφο, το Τμήμα έχει επίσης την ανάγκη πρόσληψης ενός ακόμη μέλους διοικητικού προσωπικού που θα έχει την ειδικότητα του Πληροφορικού, που θα αναλάβει τη διαχείριση, συντήρηση και βελτίωση όλων των πληροφοριακών συστημάτων συλλογής και διάθεσης πληροφοριών που λειτουργούν στο Τμήμα, συμπεριλαμβανομένης της ιστοσελίδας και των κοινωνικών δικτύων, καθώς επίσης και την τεχνική υποστήριξη των τριών μεταπτυχιακών του Τμήματος, που λειτουργούν με μεθόδους ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

8.1.2 Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε πως είναι οι παρεχόμενες υπηρεσίες και το ωράριο λειτουργίας της Γραμματείας του Τμήματος και των Τομέων για την εξυπηρέτηση των αναγκών του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;

Το ωράριο λειτουργίας της Γραμματείας είναι 7:00-15:00. Η εξυπηρέτηση των φοιτητών μπορεί να λαμβάνει χώρα καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας της Γραμματείας, αλλά ιδίως το διάστημα 10:00-12:00 που Γραμματεία ασχολείται αποκλειστικά με την εξυπηρέτηση των φοιτητών.

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες της Γραμματείας προς τους φοιτητές είναι πολυάριθμες και η ποιότητά τους κρίνεται ικανοποιητική. Η χρήση του διαδικτύου και των υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Γραμματείας έχει βελτιώσει σημαντικά την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας της Γραμματείας.

Κοινή διαπίστωση των μελών του Τμήματος είναι ότι το προσωπικό της Γραμματείας είναι ιδιαίτερα ικανό και αποτελεσματικό στο έργο του, συνεργάσιμο και πρόθυμο να εξυπηρετήσει τους φοιτητές και καταβάλει άοκνες προσπάθειες, συχνά πέρα από το τυπικό ωράριο εργασίας, ώστε

να ανταποκρίνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις ανάγκες λειτουργίας του Τμήματος και στα αιτήματα των φοιτητών.

Ωστόσο, εξαιτίας της ανεπαρκούς στελέχωσης της Γραμματείας, όπως αναφέρθηκε και στην ενότητα 8.1.1, εκφράζονται περιστασιακά παράπονα από φοιτητές, ιδίως σε περιόδους αυξημένου φόρτου εργασίας της Γραμματείας, όπως η περίοδος των δηλώσεων μαθημάτων/συγγραμμάτων και η περίοδος ανακοίνωσης των βαθμολογιών, ωστόσο τα παράπονα αυτά είναι λιγοστά.

8.1.3 Πόσο αποτελεσματική είναι η συνεργασία των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος με εκείνες της κεντρικής διοίκησης του Ιδρύματος; Πόσο ικανοποιητική για τις ανάγκες του Τμήματος είναι:

(α) η οργάνωση και το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης;

(β) των Υπηρεσιών Πληροφόρησης;

Η συνεργασία των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος με εκείνες της κεντρικής διοίκησης του Ιδρύματος είναι αρμονική και πολύ αποτελεσματική. Δεν παρουσιάζονται προβλήματα επικοινωνίας ή συνεργασίας, παρότι το Πανεπιστήμιο εφαρμόζει ένα αποκεντρωμένο μοντέλο διοίκησης. Αυτό είναι προϊόν της καλής διάθεσης συνεργασίας που έχουν σε γενικές γραμμές όλα τα στελέχη των διοικητικών υπηρεσιών του Ιδρύματος.

Η οργάνωση της Βιβλιοθήκης και των Υπηρεσιών Πληροφορικής είναι ικανοποιητική, όπως και το ωράριο λειτουργίας τους. Δεν παρουσιάζονται προβλήματα συνεργασίας με τη Βιβλιοθήκη. Η Βιβλιοθήκη έχει μεταβεί επιτυχώς στην ψηφιακή εποχή και τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας υποστηρίζονται αποτελεσματικά στο έργο τους. Θα πρέπει να λάβουμε υπόψη επιπροσθέτως ότι ο χώρος της βιβλιοθήκης έχει ουσιαστικά αλλάξει και δεν αποτελεί πλέον χώρο αναζήτησης της γνώσης, αλλά χώρο συνεργασίας.

8.1.4 Πώς είναι στελεχωμένα και πώς οργανώνονται τα Εργαστήρια ή/και τα Σπουδαστήρια του Τμήματος;

Το Τμήμα διαθέτει 3 εργαστήρια για τη διεξαγωγή των μαθημάτων του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών και 1 εργαστήριο για τα μαθήματα των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών.

Το Τμήμα διαθέτει ένα σπουδαστήριο για τους φοιτητές. Ωστόσο, τα εργαστήρια του Τμήματος παραμένουν ανοικτά για τους φοιτητές σε ώρες πέραν της διδασκαλίας των εργαστηριακών μαθημάτων, προκειμένου να κάνουν πρακτική εξάσκηση και τις εργασίες τους, συνήθως με την επίβλεψη μέλους Ε.Ε.Δ.Ι.Π. Από αυτήν την άποψη, τα εργαστήρια μπορεί να θεωρηθεί ότι χρησιμοποιούνται και ως σπουδαστήρια για τους προπτυχιακούς φοιτητές.

Τα εργαστήρια υποστηρίζονται από τα μέλη Ε.Ε.Δ.Ι.Π. που υπηρετούν στο Τμήμα. Επίσης, σε ορισμένα μαθήματα το εργαστηριακό σκέλος της διδασκαλίας και της άσκησης των φοιτητών ανατίθεται σε συμβασιούχους επιστημονικούς συνεργάτες (προσλήψεις ακαδημαϊκών υποτρόφων, συμβασιούχων με το Π.Δ. 407/1980).

Στις προθέσεις του Τμήματος είναι να εισάγει σταδιακά τους υποψήφιους διδάκτορες σε υποστηρικτικό ρόλο στα εργαστήρια του Τμήματος, καθώς και στη μελέτη των φοιτητών.

Σημειώνεται ότι, το 2020-2021, έπειτα από έκτακτη χρηματοδότηση από το Υπουργείο για την υποστήριξη της εξ αποστάσεως διδασκαλίας λόγω του κορονοϊού, το Τμήμα ανέθεσε επικουρικό έργο σε μεταπτυχιακούς φοιτητές και υποψήφιους διδάκτορες που αποσκοπούσε στην υποστήριξη της μελέτης των προπτυχιακών φοιτητών. Η πρωτοβουλία αυτή κρίνεται αποτελεσματική και προτείνεται η παγιοποίηση του μέτρου, ώστε οι προπτυχιακοί φοιτητές να υποστηρίζονται στην μελέτη τους από διδακτορικούς και έμπειρους μεταπτυχιακούς φοιτητές.

8.1.5 Πόσο αποτελεσματική θεωρείτε πως είναι η λειτουργία τους;

Η λειτουργία των εργαστηρίων είναι ικανοποιητική.

Σε όλα τα υποχρεωτικά εργαστηριακά μαθήματα έχει αναπτυχθεί εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο περιλαμβάνει οδηγίες και εργαστηριακές ασκήσεις για την εξάσκηση των φοιτητών.

Σημειώνεται ότι τα περισσότερα εργαστήρια του Τμήματος δεν χρησιμοποιούν ειδικό λογισμικό και/ ή υλικό, αλλά συνήθως κοινό λογισμικό (π.χ. Excel, Access, εφαρμογές Google), ή ειδικό λογισμικό ανοικτού κώδικα (π.χ. ECWIN, MySQL, ανοικτά εργαλεία σχεδιασμού συστημάτων και διαδικασιών, κλπ.). Επομένως, οι φοιτητές μπορούν εύκολα να χρησιμοποιήσουν το λογισμικό που χρησιμοποιείται στα μαθήματα και σε δικό τους υπολογιστή, χωρίς να είναι αναγκαία η μετάβαση και η εργασία τους από τους χώρους των εργαστηρίων. Επομένως, σε σχέση με τη λειτουργία των εργαστηρίων, σημαντικό είναι να υποστηρίζονται από επιστημονικό προσωπικό, υποψήφιους διδάκτορες ή μεταπτυχιακούς φοιτητές, που θα αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στην υποστήριξη της μάθησης και της εξάσκησης των φοιτητών.

8.1.6 Πώς υποστηρίζονται οι υποδομές και υπηρεσίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών του Τμήματος; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Οι τεχνολογικές υποδομές του Τμήματος έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια και συνεχίζουν να αυξάνονται συνεχώς. Αντίστοιχα έχουν αυξηθεί και οι τεχνολογικές ανάγκες του Τμήματος, που δεν είναι προϊόν μόνο του τεχνολογικού μετασχηματισμού της εκπαίδευσης, αλλά και της επιλογής του Τμήματος να εφαρμόζει μεθόδους μεικτής ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα τρία μεταπτυχιακά του προγράμματα σπουδών.

Οι τεχνολογικές ανάγκες του Τμήματος έρχονται αντίθεση με τη στελέχωση του Τμήματος και του Ιδρύματος (της πανεπιστημιούπολης Σερρών) σε εξειδικευμένα στελέχη Τ.Π.Ε. Το αποτέλεσμα είναι οι τεχνολογικές υποδομές και οι υπηρεσίες Τ.Π.Ε. του Τμήματος να υποστηρίζονται οριακά μόνο ώστε να είναι λειτουργικές. Αυτό γίνεται συχνά με τη φροντίδα και την επιμέλεια των ίδιων των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος που έχουν σχετικές ειδικότητες και γνώσεις.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο ιστοχώρος του Τμήματος, που παραμένει σχεδιαστικά και λειτουργικά ο ίδιος εδώ και μία δεκαετία. Το Τμήμα θεωρεί ότι ο ιστοχώρος του Τμήματος είναι μέσο προβολής του έργου του Τμήματος και καθημερινής επικοινωνίας με τους φοιτητές και την κοινωνία και ως εκ τούτου θα πρέπει να είναι σύγχρονος, λειτουργικός και να ανανεώνεται συχνά, ώστε να παραμένει πάντα ελκυστικός και επίκαιρος. Τα ίδια ισχύουν σε μεγάλο βαθμό και για τους ιστοχώρους των τριών μεταπτυχιακών του Τμήματος. Επίσης, η παρουσία του Τμήματος στα κοινωνικά δίκτυα και τις πλατφόρμες κινητής τεχνολογίας θα έπρεπε να είναι δεδομένη στη σημερινή εποχή, ωστόσο στην πραγματικότητα είναι περιορισμένη, γιατί δεν υπάρχει το κατάλληλο τεχνικό/ διοικητικό προσωπικό που θα αναπτύξει και θα υποστηρίξει σε καθημερινή βάση αυτές τις εφαρμογές.

Για τους λόγους αυτούς και προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών σε όλες τις διαδικασίες του Τμήματος, υπάρχει άμεση και επείγουσα ανάγκη για την τοποθέτηση στο Τμήμα ενός μέλους τεχνικού προσωπικού με ειδικότητα πληροφορικού που θα έχει αποκλειστική αρμοδιότητα την ανάπτυξη εφαρμογών και συστημάτων για την υποστήριξη της καθημερινής λειτουργίας του Τμήματος, τη συντήρηση του υφιστάμενου εξοπλισμού και των υποδομών του Τμήματος, την καθημερινή διαχείριση των ιστοχώρων του Τμήματος και των τριών μεταπτυχιακών και τη δημιουργία παρουσίας στα κοινωνικά δίκτυα και τις πλατφόρμες κινητής τεχνολογίας.

8.2. Πώς κρίνετε τις υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας;

8.2.1 Πώς εφαρμόζεται ο θεσμός του Σύμβουλου Καθηγητή;

Το Τμήμα εφαρμόζει το θεσμό του Συμβούλου Καθηγητή από το τρέχον ακαδ. έτος (2022-2023) για τους νεοεισερχόμενους φοιτητές. Ο θεσμός θα εφαρμόζεται στο εξής, έτσι ώστε οι νεοεισερχόμενοι φοιτητές κάθε χρόνο να έχουν το Σύμβουλο Καθηγητή.

Οι νεοεισερχόμενοι φοιτητές κατανέμονται αλφαβητικά στα μόνιμα μέλη Δ.Ε.Π. (ώστε να αναπτύσσονται σταθερές σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ τους). Η γενική οδηγία προς τα μέλη Δ.Ε.Π.

είναι να κάνουν στην αρχή κάθε εξαμήνου μία συνάντηση με όλους τους φοιτητές που υποστηρίζουν και στη συνέχεια να κάνουν προσωπικές συνεδρίες συνεργασίας με κάθε φοιτητή ξεχωριστά.

Τα μέλη Δ.Ε.Π. συμφωνούν με το θεσμό του Συμβούλου Καθηγητή στο σύνολό τους. Ωστόσο, εκφράζουν κάποιες σκέψεις και αμφιβολίες σχετικά με τα ακόλουθα σημεία:

α) Τη σύνταξη έκθεσης έπειτα από κάθε συνάντηση με κάποιον φοιτητή (δημιουργεί περιττή γραφειοκρατία και μάλλον δεν προσφέρει στις σχέσεις εμπιστοσύνης και συνεργασίας που θέλουμε να αναπτύξουμε με τους φοιτητές).

β) Το μεγάλο αριθμό φοιτητών που θα έχει στα επόμενα χρόνια κάθε Σύμβουλος Καθηγητής, λαμβάνοντας υπόψη τα υπάρχοντα επίπεδα στελέχωσής του Τμήματος. Με 250 (τουλάχιστον) εισακτέους κάθε έτος, κάθε μέλος ΔΕΠ θα πρέπει να είναι σύμβουλος σε 15 (τουλάχιστον) νεοεισερχόμενους φοιτητές. Επομένως, έπειτα από μερικά χρόνια σε κάθε μέλος ΔΕΠ θα αντιστοιχούν πολλές δεκάδες φοιτητές, το οποίο θα είναι λειτουργικά αναποτελεσματικό και πολύ χρονοβόρο για τα μέλη ΔΕΠ.

8.2.2 Πόσο αποτελεσματικά υποστηρίζεται η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών;

Η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών είναι ικανοποιητική. Σημειώνεται ότι όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. έχουν αναπτύξει μαθήματα στο Σύστημα Ηλεκτρονικής Εκπαίδευσης και εμπλουτίζουν τη διδασκαλία τους με μεθόδους σύγχρονης (στην περίοδο του κορονοϊού) και ασύγχρονης διδασκαλίας. Επίσης, όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. εφάρμοσαν κατά τη διάρκεια των περιορισμών λόγω κορονοϊού το μοντέλο της ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, τόσο ως προς τη διδασκαλία, όσο και ως προς τις εξετάσεις και την αξιολόγηση των φοιτητών, με μεγάλη επιτυχία και με ιδιαίτερη ικανοποίηση τόσο των διδασκόντων, όσο και των φοιτητών.

Ιδιαίτερα θετικό στοιχείο είναι η ταχύτητα του ενσύρματου ίντερνετ εντός της πανεπιστημιούπολης, ενώ στον αντίποδα είναι η διαθεσιμότητα και η ταχύτητα του ασύρματου ίντερνετ.

Ο εξοπλισμός Η/Υ που έχουν τα μέλη Δ.Ε.Π. στη διάθεσή τους δεν είναι σε γενικές γραμμές σύγχρονος, αλλά εξακολουθεί να είναι λειτουργικός (για παράδειγμα, τα περισσότερα μέλη Δ.Ε.Π. έχουν Η/Υ στα γραφεία τους που αποκτήθηκε τουλάχιστον προ πενταετίας).

Η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος στο μεγάλο πλήθος υπηρεσιών Τ.Π.Ε. για μέλη Δ.Ε.Π., που περιλαμβάνουν από ηλ. ταχυδρομείο μέχρι την πρόσβαση σε διάφορες υπηρεσίες και πόρους για το ακαδημαϊκό προσωπικό (ΑΠΕΛΛΑ, Πύθος, ψηφιακές υπογραφές, κ.λπ.), υποστηρίζεται κυρίως από το προσωπικό του Κέντρου Δικτύου της Πανεπιστημιούπολης. Εκεί απασχολούνται μόνο 2 άτομα, που είναι επιφορτισμένα με όλα τα ζητήματα Τ.Π.Ε. της Πανεπιστημιούπολης (συντήρηση υποδομών, διαχείριση συστημάτων και εφαρμογών (μεταξύ των οποίων και τα συστήματα ηλ. γραμματείας και ηλ. εκπαίδευσης), υποστήριξη πρόσβασης και παροχής υπηρεσιών προς όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, κ.α.). Η στελέχωση του Κέντρου Δικτύου της Πανεπιστημιούπολης κρίνεται ποσοτικά ανεπαρκής για την αποτελεσματική υποστήριξη των μελών Δ.Ε.Π. και την πρόοδο του Ιδρύματος στην ψηφιακή εποχή.

8.2.3 Υπάρχει υπηρεσία υποστήριξης των εργαζόμενων φοιτητών; Πόσο αποτελεσματική είναι η λειτουργία της;

Δεν υπάρχουν ειδικές υπηρεσίες υποστήριξης των εργαζόμενων φοιτητών, όπως για παράδειγμα παιδικός σταθμός, κ.λπ.

Ωστόσο το Τμήμα λαμβάνει μέριμνα ώστε να διευκολύνεται η φοίτηση των εργαζόμενων φοιτητών. Για παράδειγμα, το πρόγραμμα διδασκαλίας και το πρόγραμμα των εξετάσεων επεκτείνονται και στις απογευματινές ώρες, ώστε να είναι δυνατή η παρακολούθηση και από εργαζόμενους φοιτητές. Επίσης, σε περίπτωση που ένα μάθημα διδάσκεται δύο φορές τη

εβδομάδα, λαμβάνεται μέριμνα ώστε να διδάσκεται μία τουλάχιστον φορά σε απογευματινές ώρες.

8.2.4 Υπάρχει υπηρεσία υποστήριξης των περισσότερο αδύναμων φοιτητών και εκείνων που δεν ολοκληρώνουν εμπρόθεσμα τις σπουδές τους; Πόσο αποτελεσματική είναι η λειτουργία της;

Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος ενθαρρύνουν και να υποστηρίζουν τους πιο αδύναμους φοιτητές (π.χ. μέριμνα για την επίλυση αποριών και εξατομικευμένη υποστήριξη) ώστε να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους. Πιστεύουμε ότι ο Σύμβουλος Σπουδών θα μπορέσει επίσης να συμβάλει έμμεσα στην επίλυση αυτού του χρόνιου και κρίσιμου προβλήματος του Τμήματος, μέσα από την παροχή συμβουλών και την ενθάρρυνση των φοιτητών να επικεντρωθούν στις σπουδές τους.

Εν μέρει σχετικό είναι ότι στην Πανεπιστημιούπολη Σερρών λειτουργεί η «Δομή Στήριξη», που διαρθρώνεται σε δύο συνεργαζόμενες ενότητες με διακριτούς στόχους η καθεμιά: α) το Γραφείο Επιδότησης Ενοικίου, και β) τη Μονάδα Προσβασιμότητας. Κοινός στόχος των δύο ενότητων είναι η υποστήριξη των φοιτητών βάσει κοινωνικών, οικονομικών και ακαδημαϊκών κριτηρίων με σκοπό να μην εγκαταλείψουν τις σπουδές τους για λόγους αδυναμίας κάλυψης του κόστους στέγασης η αύξηση του ποσοστού έγκαιρης ολοκλήρωσης των σπουδών των σπουδαστών από ευαίσθητες και χαμηλές εισοδηματικές τάξεις.

8.2.5 Παρέχονται υποτροφίες στους άριστους φοιτητές ή σε ειδικές κατηγορίες φοιτητών (πέραν των υποτροφιών του ΙΚΥ);

Δεν υπάρχουν υποτροφίες επίδοσης πέραν από αυτές του Ι.Κ.Υ. και του Erasmus+ για τους φοιτητές του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών. Το Τμήμα δεν έχει θεσμοθετήσει υποτροφίες προς τους προπτυχιακούς φοιτητές του για λόγους έλλειψης οικονομικής αυτοτέλειας. Στις προθέσεις του Τμήματος είναι η θεσμοθέτηση ηθικών βραβείων για τις εξαιρετικές επιδόσεις των φοιτητών. Επίσης, το Τμήμα θα διερευνήσει τη δυνατότητα να παρέχονται βραβεία και υποτροφίες επίδοσης σε συνεργασία με επιχειρήσεις και φορείς ΚΠΠ της περιοχής. Για παράδειγμα, το Τμήμα επιδιώκει να θεσπίσει βραβεία καλύτερης επίδοσης των πτυχιούχων κάθε έτους που θα συνδέονται με τη δυνατότητα να εργαστούν για 6 ή 12 μήνες σε θέσεις βοηθών στελεχών σε μεγάλες εταιρείες της περιοχής (συζητήσεις έχουν γίνει με την ΚΡΙ ΚΡΙ, Fibran, Isomat, κ.α.).

Στους φοιτητές των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών (που έχουν πόρους και οικονομική αυτοτέλεια) δίνονται υποτροφίες επίδοσης, που χρηματοδοτούνται από τα έσοδα από διδάκτρα των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών. Τα τελευταία 3 χρόνια δίνονται υποτροφίες οικονομικής στήριξης υπό μορφή απαλλαγής από διδάκτρα στους φοιτητές των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, σύμφωνα με όσα ορίζει ο ισχύων νόμος.

8.2.6 Υπάρχει συγκεκριμένη πολιτική του Τμήματος για την ομαλή ένταξη των νεοεισερχόμενων στο Τμήμα φοιτητών; Πόσο αποτελεσματική είναι;

Η πολιτική για την ομαλή ένταξη των νεοεισερχόμενων στο Τμήμα φοιτητών περιλαμβάνει την παροχή σίτισης, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, συγγραμμάτων και φοιτητικού επιδόματος και γενικά την αξιοποίηση όλων των παρεχόμενων υπηρεσιών από το Ίδρυμα και την Πολιτεία.

Στην αρχή του πρώτου εξαμήνου διενεργείται εκδήλωση υποδοχής και ενημέρωσης των νεοεισερχόμενων φοιτητών για το Τμήμα, τη φυσιογνωμία και τη δομή του Π.Π.Σ., τις εκπαιδευτικές διαδικασίες, τις πρακτικές λειτουργίες του Τμήματος και ζητήματα δεοντολογίας, ζητήματα του κανονισμού σπουδών, τις ευκαιρίες καριέρας και τις προοπτικές που ανοίγονται στους φοιτητές μετά την απόκτηση του πτυχίου, κ.λπ. Η ενημέρωση γίνεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος με την υποστήριξη των μελών της Γραμματείας. Συμμετέχουν επίσης μέλη Δ.Ε.Π. προκειμένου να έχουν μία πρώτη γνωριμία με τους νεοεισερχόμενους φοιτητές.

Αντίστοιχες εκδηλώσεις ενημέρωσης των φοιτητών προγραμματίζονται και λαμβάνουν χώρα: α) στο Ε΄ εξάμηνο σπουδών για τους φοιτητές που καλούνται να επιλέξουν την κύρια και τη δευτερεύουσα κατεύθυνση σπουδών, στην οποία παρουσιάζονται το επιστημονικό περιεχόμενο

και η σημασία που έχουν οι σπουδές σε κάθε κατεύθυνση σπουδών και οι ευκαιρίες καριέρας που παρέχονται, β) στο ΣΤ' εξάμηνο σπουδών για την ενημέρωση των φοιτητών για την πρακτική άσκηση, και γ) κάθε εξάμηνο για την ενημέρωση των φοιτητών για το πρόγραμμα Erasmus+.

8.2.7 Πώς συμμετέχουν οι φοιτητές στη ζωή του Τμήματος και του Ιδρύματος γενικότερα;

Οι φοιτητές συμμετέχουν ενεργά στη ζωή του Τμήματος και του Ιδρύματος. Το Τμήμα διοργανώνει ενημερωτικές και επιμορφωτικές ημερίδες και προγράμματα για τους φοιτητές, σε συνεργασία με τις δομές του Ιδρύματος (π.χ. Γραφείο Πρακτικής Άσκησης, ΜΟ.ΔΙ.Π. κ.λπ.) και με άλλους φορείς. Το Ίδρυμα υποστηρίζει, διευκολύνει και ενισχύει στο μέτρο του δυνατού την ανάπτυξη πρωτοβουλιών και δράσεων από τους φοιτητές που μπορεί να έχουν εκπαιδευτικό χαρακτήρα (π.χ. συμμετοχή σε διαγωνισμούς επιχειρηματικών ιδεών, κ.λπ.), πολιτισμικό χαρακτήρα (μουσικές ή θεατρικές ομάδες), αθλητικό χαρακτήρα (π.χ. συμμετοχή σε φοιτητικά πρωταθλήματα και άλλες αθλητικές εκδηλώσεις) ή ψυχαγωγικό χαρακτήρα (φοιτητικές βραδιές, αθλητικές διοργανώσεις από το Γυμναστήριο του Ιδρύματος, κ.λπ.).

8.2.8 Πώς υποστηρίζονται ειδικά οι αλλοδαποί φοιτητές που μετακινούνται προς το Τμήμα;

Ως προς τις υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας, οι αλλοδαποί φοιτητές έχουν τα ίδια προνόμια και παροχές με τους Έλληνες φοιτητές. Οι εισερχόμενοι αλλοδαποί φοιτητές Erasmus έχουν επιπλέον δικαίωμα να διαμένουν δωρεάν στις εστίες της Πανεπιστημιούπολης και να σιτίζονται δωρεάν. Επίσης, γίνονται εκδρομές ώστε να γνωρίσουν τα αξιοθέατα της περιοχής των Σερρών. Τα τελευταία χρόνια οι δράσεις καλωσορίσματος και εγκλιματισμού των αλλοδαπών φοιτητών έχουν ατονήσει, λόγω έλλειψης χρηματικών πόρων. Το κενό αυτό προσπαθούν να καλύψουν τα μέλη Δ.Ε.Π. που διδάσκουν τους αλλοδαπούς φοιτητές με δικές τους πρωτοβουλίες (π.χ. εκδρομές).

8.3. Πώς κρίνετε τις υποδομές πάσης φύσεως που χρησιμοποιεί το Τμήμα;

8.3.1 Επάρκεια και ποιότητα των τεκμηρίων της βιβλιοθήκης.

Το Τμήμα δεν διαθέτει δική του βιβλιοθήκη. Ωστόσο, τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών έχουν δημιουργήσει δική τους βιβλιοθήκη, που χρηματοδότησαν από τα έσοδά τους, η οποία λειτουργεί στον ίδιο χώρο με το σπουδαστήριο των μεταπτυχιακών φοιτητών. Περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στην ενότητα 4.5.5.

Το Τμήμα εξυπηρετείται από την Κεντρική Βιβλιοθήκη του ΔΙ.ΠΑ.Ε. στην Πανεπιστημιούπολη Σερρών. Η Βιβλιοθήκη είναι καλά εξοπλισμένη και κατά καιρούς εμπλουτίζεται με βιβλία που προτείνουν οι διδάσκοντες του Ιδρύματος.

Ιδιαίτερα χρήσιμη είναι η δυνατότητα ηλεκτρονικής πρόσβασης σε εκδοτικούς οίκους μέσω της Κοινοπραξίας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (HEALink) και της Υπηρεσίας Πληροφόρησης και Διαδανεισμού της Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος. Επιπροσθέτως, η Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος έχει τις δικές της συνδρομές σε επιστημονικές βάσεις περιεχομένου και αποτελεί μία σύγχρονη Βιβλιοθήκη που μπορεί να καλύπτει σχεδόν στο σύνολό τους της ανάγκες των μελών Δ.Ε.Π. Αξίζει να σημειωθεί ότι το προσωπικό της Βιβλιοθήκης μεριμνά για την παροχή προς τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας σεμιναρίων και άλλων ενημερωτικών εκδηλώσεων για διάφορα θέματα που έχουν σχέση με το επιστημονικό και εκπαιδευτικό περιεχόμενο.

Ωστόσο μία αδυναμία στη λειτουργία της Βιβλιοθήκης αφορά το ότι σε αρκετά μαθήματα δεν υπάρχουν αρκετά αντίτυπα των συγγραμμάτων που χρησιμοποιούνται ως βασικά εγχειρίδια μελέτης στη διδασκαλία των μαθημάτων. Αυτό το πρόβλημα αφορά κυρίως τους φοιτητές παλαιότερων εξαμήνων, που δεν έχουν περάσει ένα μάθημα στο οποίο έχει γίνει αλλαγή του συγγράμματος που χρησιμοποιείται ως βασικό διδακτικό βοήθημα.

8.3.2 Επάρκεια και ποιότητα κοινόχρηστου τεχνικού εξοπλισμού.

Η επάρκεια και ποιότητα του κοινόχρηστου τεχνικού εξοπλισμού κρίνεται ικανοποιητική.

8.3.3 Επάρκεια και ποιότητα χώρων και εξοπλισμού σπουδαστηρίων.

Το Τμήμα δεν διαθέτει δικό του σπουδαστήριο, αλλά εξυπηρετείται από την Κεντρική Βιβλιοθήκη της Πανεπιστημιούπολη Σερρών. Περισσότερα για το θέμα αυτό αναφέρονται στην ενότητα 4.5.5.

8.3.4 Επάρκεια και ποιότητα γραφείων διδασκόντων.

Όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. διαθέτουν ατομικό χώρο γραφείου που διαθέτει βασικό εξοπλισμό (Η/Υ και εκτυπωτή) και επίπλωση. Ωστόσο, υπάρχουν αρκετά προβλήματα στα γραφεία των διδασκόντων, όπως για παράδειγμα η έλλειψη συστημάτων ψύξης/ κλιματισμού. Επίσης, ορισμένα γραφεία έχουν κτιριακά προβλήματα, όπως προβλήματα ηχομόνωσης, στεγάνωσης, θέρμανσης, κ.α.

8.3.5 Επάρκεια και ποιότητα χώρων Γραμματείας Τμήματος και Τομέων.

Ο χώρος της Γραμματείας είναι επαρκής και ικανοποιητικός για την εργασία του προσωπικού και την εξυπηρέτηση των φοιτητών.

8.3.6 Επάρκεια και ποιότητα χώρων συνεδριάσεων.

Ο χώρος συνεδριάσεων των συλλογικών οργάνων του Τμήματος δεν είναι λειτουργικός, καθώς είναι μικρός (για 12 άτομα περίπου) και δεν διαθέτει εποπτικά μέσα, υπολογιστή και διασύνδεση στο διαδίκτυο, που θα διευκολύνουν τη συνεργασία των μελών του Τμήματος κατά τις Συνεδριάσεις.

Και το ακαδ. έτος 2021-2022 κι έπειτα οι συνεδριάσεις του Τμήματος γίνονται διαδικτυακά, μέσω τηλεδιάσκεψης. Αυτός ο τρόπος συνεδριάσεων κρίνεται περισσότερο αποτελεσματικός από τη διενέργεια συνεδριάσεων με φυσική παρουσία και η πρόθεση και εισήγηση των μελών του Τμήματος είναι να συνεχιστεί να εφαρμόζεται και στο μέλλον.

8.3.7 Επάρκεια και ποιότητα άλλων χώρων (διδασκαλεία, πειραματικά σχολεία, μουσεία, αρχεία, αγροκτήματα, εκθεσιακοί χώροι κλπ).

Οι χώροι διδασκαλίας είναι αρκετά ικανοποιητικοί και επαρκώς εξοπλισμένοι (Η/Υ, εποπτικά μέσα, ενσύρματο Ίντερνετ – αδυναμία είναι η χαμηλή ταχύτητα του ασύρματου Ίντερνετ. Τα ζητήματα αυτά έχουν αναφερθεί και σε άλλες παραγράφους). Για τη βελτίωση όμως της εκπαιδευτικής διαδικασίας κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία:

- α) δύο μεγάλων αμφιθεάτρων χωρητικότητας 150-200 θέσεων, με ενοποίηση υφιστάμενων αιθουσών διδασκαλίας και αναμόρφωση των χώρων,
- β) ενός μεγάλου εργαστηρίου Η/Υ χωρητικότητας περίπου 50-60 θέσεων εργασίας, με την αναδιαμόρφωση του χώρου ενός υφιστάμενου εργαστηρίου,

Ιδιαίτερα χρήσιμη θα ήταν επίσης η δημιουργία:

- α) δύο ειδικά διαμορφωμένων αιθουσών που θα είναι ευέλικτες στο σχεδιασμό τους και θα υποστηρίζουν εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας, ώστε να ενθαρρύνεται την ανάπτυξη ομαδικού πνεύματος και συνεργασίας μεταξύ των φοιτητών.
- β) ενός σπουδαστηρίου που θα λειτουργεί ταυτόχρονα και ως χώρος συνεργασίας για τους φοιτητές του Τμήματος.

8.3.8 Επάρκεια και ποιότητα υποδομών ΑΜΕΑ.

Υπάρχουν οι βασικές υποδομές για ΑΜΕΑ (ράμπες πρόσβασης, ειδικές μπάρες, κάγκελα, ανελκυστήρας, κ.λπ.) και κρίνονται επαρκείς για την παροχή βασικών υπηρεσιών πρόσβασης. Βελτιώσεις είναι αναγκαίες και επιθυμητές στο πλαίσιο της αναβάθμισης και επέκτασης των υπηρεσιών για ΑΜΕΑ.

8.3.9 Πώς εξασφαλίζεται η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας σε υποδομές και εξοπλισμό του Ιδρύματος;

Η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας σε υποδομές και εξοπλισμό του Ιδρύματος είναι ελεύθερη κατά τις ώρες λειτουργίας του Ιδρύματος (9 το πρωί ως 9 το βράδυ, Δευτέρα ως Παρασκευή. Στη συνέχεια η υπηρεσία φύλαξης των χώρων του Ιδρύματος ελέγχει και ασφαλίζει όλους τους χώρους. Κανένα μέλος της ακαδημαϊκής κοινότητας δεν επιτρέπεται να παραμένει στους χώρους του ιδρύματος πέραν της 9ης νυκτερινής).
Κατά τα Σαββατοκύριακα η πρόσβαση των μελών ΔΕΠ στα γραφεία τους είναι εφικτή με μέριμνα της υπηρεσίας Φύλαξης των χώρων του Ιδρύματος.

8.4. Πώς κρίνετε τον βαθμό αξιοποίησης νέων τεχνολογιών από τις διάφορες υπηρεσίες του Τμήματος (πλην εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου);

8.4.1 Ποιες από τις λειτουργίες του Τμήματος υποστηρίζονται από ΤΠΕ;

- Υποδομή διαχείρισης δικτυακών λογαριασμών
- Ηλεκτρονική Γραμματεία
- Δήλωση Συγγραμμάτων (Σύστημα Εύδοξος)
- Σύστημα διασφάλισης ποιότητας – ΜΟ.ΔΙ.Π.
- Σύστημα απομακρυσμένης πρόσβασης στους πόρους της Βιβλιοθήκης
- Σύστημα Ηλεκτρονικής Εκπαίδευσης
- Σύστημα τηλεδιάσκεψης για παροχή σύγχρονης διδασκαλίας.
- Ανοικτά ακαδημαϊκά μαθήματα
- Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
- Διάφορες ηλεκτρονικές υπηρεσίες που προφέρονται από την κοινοπραξία των ελληνικών πανεπιστημίων GrNet/ GuNet.
- Ασύρματο δίκτυο Πανεπιστημιούπολης και Eduroam
- Υποβολή ηλεκτρονικής αίτησης υποψηφίων μεταπτυχιακών και διδακτορικών φοιτητών
- Υποβολή και διαχείριση εκλεκτορικών (ΑΠΕΛΛΑ).
- Ηλεκτρονικές προμήθειες.
- Ηλεκτρονικό σύστημα καταγραφής βλαβών.
- Ηλεκτρονικό πρωτόκολλο.

Δεν υποστηρίζονται οι πάσης φύσεως διαδικασίες αιτήσεων φοιτητών (πλην ελαχίστων εξαιρέσεων που έχουν να κάνουν κυρίως με την παροχή πιστοποιητικών σπουδών, που διεκπεραιώνονται αυτόματα από το Σύστημα Ηλεκτρονικής Γραμματείας), το οποίο είναι ένα μεγάλο πρόβλημα και πηγή γραφειοκρατίας, καθυστέρησης και δυσλειτουργίας.

8.4.2 Ποιες από αυτές και πόσο χρησιμοποιούνται από τις διοικητικές υπηρεσίες, τους φοιτητές και το ακαδημαϊκό προσωπικό του Τμήματος;

Όλες οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές/συστήματα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά ή σε μεγάλο βαθμό (ανάλογα με τη φύση τους) από τις διοικητικές υπηρεσίες, τους φοιτητές και το ακαδημαϊκό προσωπικό του Τμήματος.

8.4.3 Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διαθέτουν ιστοσελίδα στο διαδίκτυο;

Όλα τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διαθέτουν ιστοσελίδα στον ιστοχώρο του Τμήματος. Η ιστοσελίδα περιέχει κατ' ελάχιστον τα στοιχεία επικοινωνίας του μέλους Δ.Ε.Π., τις ώρες συνεργασίας με τους φοιτητές στο γραφείο και το πλήρες βιογραφικό σημείωμα του μέλους Δ.Ε.Π.

8.4.4 Πόσο συχνά ανανεώνεται ο ιστότοπος του Τμήματος στο διαδίκτυο;

Ο ιστότοπος του Τμήματος παραμένει λειτουργικός και ενημερώνεται σε καθημερινή βάση με ανάρτηση ανακοινώσεων και άλλο περιεχόμενο.

Ωστόσο, λόγω της έλλειψης τεχνικού προσωπικού που θα είναι επιφορτισμένο με τη διαμόρφωση, διαχείριση και συντήρησή του, ο ιστότοπος δεν έχει αναμορφωθεί εδώ και μία δεκαετία περίπου και θεωρείται (σχεδιαστικά) ξεπερασμένος. Το Ίδρυμα έχει μεριμνήσει ώστε να δημιουργηθούν νέοι ιστοχώροι για όλα τα Τμήματα πάνω σε κοινά σχεδιαστικά και τεχνολογικά πρότυπα. Ωστόσο, η διαδικασίες έγκρισης και διαχείρισης του έργου είναι χρονοβόρες, και παρότι το έργο έχει εγκριθεί δεν έχει αρχίσει ακόμη η υλοποίησή του.

Το Τμήμα θεωρεί ότι η διαχείριση της παρουσίας του Τμήματος και όλων των προγραμμάτων σπουδών του στο διαδίκτυο, στα κοινωνικά δίκτυα και στις πλατφόρμες κινητών τεχνολογιών είναι εργασία πλήρους απασχόλησης και κρίνει αναγκαία την τοποθέτηση στο Τμήμα ενός μέλους τεχνικού προσωπικού που θα αναλάβει αυτό το έργο. Στα καθήκοντα θα εντάσσεται ασφαλώς και η υποστήριξη όλων των τεχνολογικών υποδομών και των πληροφοριακών συστημάτων που έχει στην κατοχή του ή χρησιμοποιεί το Τμήμα (σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης, κλπ – βλέπε ενότητα 8.4.1), καθώς και η υποστήριξη όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στην αποτελεσματική χρήση όλων των συστημάτων και τεχνολογικών υποδομών που έχει τη διάθεση του το Τμήμα.

8.5. Πώς κρίνετε τον βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη χρήση υποδομών και εξοπλισμού;

8.5.1 Γίνεται ορθολογική χρήση των διαθέσιμων υποδομών του Τμήματος; Πώς διασφαλίζεται;
Καταβάλλονται προσπάθειες ώστε να γίνεται ορθολογική και η καλύτερη δυνατή χρήση των διαθέσιμων υποδομών του Τμήματος.

Για παράδειγμα, κατά την κατάρτιση του ωρολογίου προγράμματος λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι αίθουσες να χρησιμοποιούνται με ορθολογικό τρόπο: οι μεγαλύτερες σε χωρητικότητα αίθουσες διατίθενται για τα μαθήματα στα οποία υπάρχει μεγαλύτερη προσέλευση φοιτητών.

Σημειώνεται ότι το Τμήμα έχει επάρκεια χώρων και αιθουσών διδασκαλίας, αλλά χρειάζεται ανασχεδιασμός και αναδιαμόρφωση ορισμένων χώρων. Για παράδειγμα, το Τμήμα έχει στη διάθεσή του 7 μικρές αίθουσες διδασκαλίας χωρητικότητας 80 ατόμων περίπου, οι οποίες δημιουργήθηκαν για να καλύψουν τις ανάγκες της διδασκαλίας στα Τ.Ε.Ι. (διδασκαλία όλων των μαθημάτων που προγράμματος σπουδών σε κάθε εξάμηνο (εαρινό και χειμερινό), λίγα θεωρητικά μαθήματα, πολλές ασκήσεις πράξης και εργαστήρια, κ.λπ.). Σήμερα το Τμήμα χρειάζεται μεγαλύτερους χώρους για να ανταποκριθεί στις ανάγκες των 300 περίπου φοιτητών ανά ακαδ. έτος. Αντίστοιχη είναι η κατάσταση και οι νέες ανάγκες στα εργαστήρια του Τμήματος. Τα ζητήματα αυτά έχουν αναφερθεί πολλαπλώς και σε άλλες παραγράφους.

8.5.2 Γίνεται ορθολογική χρήση του διαθέσιμου εξοπλισμού του Τμήματος; Πώς διασφαλίζεται;
Καταβάλλονται προσπάθειες ώστε να γίνεται ορθολογική και η καλύτερη δυνατή χρήση του διαθέσιμου εξοπλισμού του Τμήματος.

Λόγω της καθημερινής χρήσης του εξοπλισμού του Τμήματος από φοιτητές και διδάσκοντες, η φθορά που επέρχεται φυσιολογικά στη λειτουργία τους είναι μεγάλη – μεγαλύτερη σε σχέση με την κανονική χρήση του αντίστοιχου εξοπλισμού υπό άλλες συνθήκες (για παράδειγμα στο σπίτι). Για το λόγο αυτό οι ανάγκες καθημερινής συντήρησης και ανανέωσης του εξοπλισμού σε τακτά χρονικά διαστήματα είναι μεγαλύτερες.

8.6. Πώς κρίνετε τον βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη διαχείριση οικονομικών πόρων;

8.6.1 Προβλέπεται διαδικασία σύνταξης και εκτέλεσης προϋπολογισμού του Τμήματος; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται;

Δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία και από τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας η διαδικασία σύνταξης και εκτέλεσης οικονομικού προϋπολογισμού του Τμήματος.

8.6.2 Προβλέπεται διαδικασία κατανομής πόρων; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται;

Η χρηματοδότηση του Τμήματος γίνεται από τους πόρους του τακτικού προϋπολογισμού του Ιδρύματος, με την εφαρμογή αντικειμενικών κριτηρίων για την αξιολόγηση των αναγκών κάθε Τμήματος, λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων την υφιστάμενη κατάσταση και τους διαθέσιμους πόρους. Η Διοίκηση του Ιδρύματος δεσμεύεται για την χρηματοδότηση του Τμήματος Ο.Δ.Ε. ώστε να συνεχίσει απρόσκοπτα να επιτελεί το έργο του, να επιτυγχάνει τους στόχους του και να ανταποκρίνεται στην αποστολή του. Σημειώνεται ότι το Τμήμα λειτουργεί τρία Μ.Π.Σ. με δίδακτρα που συνεισφέρουν στον τακτικό προϋπολογισμό του Ιδρύματος περίπου 100.000 ευρώ ετησίως. Με τον τρόπο αυτό, τα Μ.Π.Σ. του Τμήματος συμβάλλουν έμμεσα και στην χρηματοδότηση του ίδιου του Π.Π.Σ.

Η διαδικασία προμηθειών γίνεται με την κατάθεση αιτήματος για τη δέσμευση ποσού, το οποίο εγκρίνεται διαδοχικά από ανώτερα διοικητικά επίπεδα και από τις οικονομικές Υπηρεσίες του Ιδρύματος, ώστε να καταλήξει σε διενέργεια διαγωνισμού προμήθειας. Η διαδικασία είναι ιδιαίτερα γραφειοκρατική και χρονοβόρα.

Τα τελευταία χρόνια εφαρμόζεται ηλεκτρονικό σύστημα προμηθειών. Η άποψη των μελών του Τμήματος είναι ότι η διαδικασία έχει γίνει πιο σύνθετη και γραφειοκρατική, παρά απλούστερη, ταχύτερη και αποτελεσματική, γιατί με την εφαρμογή του συστήματος ηλεκτρονικών προμηθειών διατηρήθηκαν όλες οι γραφειοκρατικές διεργασίες και επιπλέον προστέθηκαν κι άλλες.

8.6.3 Προβλέπεται διαδικασία απολογισμού; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται;

Δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία και από τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας η διαδικασία σύνταξης οικονομικού απολογισμού του Τμήματος.

9. Συμπεράσματα

Στην Ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να εντοπίσει τα κυριότερα θετικά και αρνητικά του σημεία, όπως αυτά συνάγονται από τις προηγούμενες ενότητες και να αναγνωρίσει ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών του σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους που προκύπτουν από τα αρνητικά του σημεία

9.1. Ποια, κατά την γνώμη σας, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος, όπως αυτά προκύπτουν μέσα από την Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης;

9.1.1. Διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης

Θετικά στοιχεία:

- Η αναγνώριση της σημαντικότητας, η αποδοχή των αρχών της διαδικασίας και η θετική στάση της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος προς τις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας και εσωτερικής αξιολόγησης.
- Η ενίσχυση της συνοχής του Τμήματος με την ενεργοποίηση και τη συμμετοχή όλης της ακαδημαϊκής κοινότητας για την ολοκλήρωση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης.
- Το αποτέλεσμα της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης, καθώς η έκθεση που συντάσσεται παρέχει μια συνολική εικόνα της υφιστάμενης κατάστασης, των διαθέσιμων μέσων και των δυνατοτήτων και ελλείψεων/ αδυναμιών του Τμήματος να ανταποκριθεί στην αποστολή και να πετύχει τους στόχους του.
- Η ύπαρξη του πληροφοριακού συστήματος της ΜΟ.ΔΙ.Π. που βοηθά σημαντικά σε όλη τη διαδικασία. Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 7.1.2, η υφιστάμενη στελέχωση του Τμήματος είναι ανεπαρκής για την πλήρη υποστήριξη των διαδικασιών εσωτερικής αξιολόγησης και διασφάλισης ποιότητας. Επίσης, για την επίτευξη περισσότερων και πιο σύνθετων αποτελεσμάτων και στόχων, απαιτείται η συλλογή περισσότερων στοιχείων, από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές, και η ανάπτυξη σύνθετων δεκτών, που δεν υποστηρίζονται από το πληροφοριακό σύστημα της ΜΟ.ΔΙ.Π. στην τρέχουσα μορφή του.

Αρνητικά στοιχεία:

- Ο μεγάλος φόρτος εργασίας που απαιτείται για τη σύνταξη των εκθέσεων εσωτερικής αξιολόγησης και τη συλλογή και επεξεργασία όλων των στοιχείων. Το πρότυπο της ΕΘ.Α.Ε.Ε. μπορεί να απλοποιηθεί και να δώσει βαρύτητα στα πλέον ουσιαστικά ζητήματα. Πολλά ερωτήματα αναδιατυπώνονται και επαναλαμβάνονται σε διαφορετικές ενότητες. Η έκθεση θα πρέπει να γίνει πιο σύντομη και ουσιαστική.
- Η ελλιπής στελέχωση του Τμήματος, ιδίως σε διοικητικό και τεχνικό προσωπικό (με ειδικότητα πληροφορικού), που να είναι σε θέση να υποστηρίξει τη λειτουργία του συστήματος διασφάλισης ποιότητας και τη συλλογή και επεξεργασία του μεγάλου πλήθους στοιχείων που απαιτούνται.
- Επιμέρους αδυναμίες των πληροφοριακών συστημάτων και των διαδικασιών συλλογής και επεξεργασίας των στοιχείων, με αποτέλεσμα χρήσιμα στατιστικά στοιχεία να μην συλλέγονται και αξιοποιούνται και συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία να μην γίνονται διαθέσιμα σε μορφή που να μπορεί να ενσωματωθεί με άμεσο τρόπο στην έκθεση αξιολόγησης, χωρίς περεταίρω μετατροπές και χρονοβόρες επεξεργασίες.
- Η ανταπόκριση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας και εσωτερικής αξιολόγησης (π.χ. μέλη Δ.Ε.Π. και φοιτητές δεν συμπληρώνουν πάντα τα δελτία αξιολόγησης). Ορισμένα μέλη Δ.Ε.Π. θεωρούν ότι τα απογραφικά δελτία αφορούν πληροφορίες που θα έπρεπε να συλλέγονται σε ετήσια βάση και όχι εξαμηνιαία. Επίσης, πολλοί φοιτητές θεωρούν «βαρετό» να κάνουν αξιολόγηση σε κάθε μάθημα, ένα συναίσθημα που αυξάνεται καθώς τους ζητείται να κάνουν αξιολογήσεις σε πολλά μαθήματα εντός μιας εβδομάδας. Θα πρέπει να γίνονται συνεχείς προσπάθειες υπενθύμισης και ευαισθητοποίησης προς τα μέλη Δ.Ε.Π. και τους φοιτητές για την ανάγκη τήρησης των διαδικασιών από τη διοίκηση του Τμήματος και την ΟΜ.Ε.Α.

- Η ασάφεια που υπάρχει σχετικά με τον τρόπο που θα χρησιμοποιηθούν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και ο «τιμωρητικός» χαρακτήρας που φαίνεται να τη χαρακτηρίζει (π.χ. σύνδεση της αξιολόγησης με τη χρηματοδότηση ή ακόμη και με την κατάργηση Τμημάτων). Επίσης, παρότι είναι σαφές ότι ορισμένες αδυναμίες και μελανά σημεία έχουν να κάνουν με καταστάσεις που υπερβαίνουν το Τμήμα και το Ίδρυμα, όπως για παράδειγμα οι μαθησιακές αδυναμίες που έχουν αρκετοί νεοεισερχόμενοι φοιτητές λόγω των γνωστών παθογενειών του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, τελικά αυτές καταλήγουν να θεωρούνται -αδικαιολόγητα- αδυναμίες του Τμήματος.

9.1.2. Προγράμματα Σπουδών

Θετικά στοιχεία:

- Το Τμήμα διαθέτει ένα σύγχρονο πρόγραμμα σπουδών που είναι ευέλικτο, παρέχει κατευθύνσεις σπουδών με τη δυνατότητα επιλογής κύριας και δευτερεύουσας εξειδίκευσης και ανταποκρίνεται στις σημερινές τάσεις της επιστήμης και τις ανάγκες της οικονομίας. Γενικά, με όρους συγκριτικής αξιολόγησης, θεωρούμε ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος δεν υπολείπεται των καλύτερων αντίστοιχων προγραμμάτων σπουδών στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Οι φοιτητές έχουν ιδιαίτερα θετική άποψη για το περιεχόμενο των σπουδών και το διδακτικό έργο, όπως αποτυπώνεται στις αξιολογήσεις τους. Οι άριστες σχέσεις επικοινωνίας μεταξύ διδασκόντων και φοιτητών διευκολύνουν την αποδοχή των προγραμματισμένων αλλαγών και την υλοποίηση μελλοντικών δράσεων εκσυγχρονισμού των εκπαιδευτικών διαδικασιών.
- Το διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό του Τμήματος απαρτίζεται σχεδόν ισάριθμα από νέους σε ηλικία επιστήμονες και από έμπειρα μέλη Δ.Ε.Π., ενώ σημαντική είναι και η αναλογία των γυναικών μελών Δ.Ε.Π. (περίπου το 1/3). Αυτό το μείγμα των μελών Δ.Ε.Π. μπορεί να προσφέρει θετικά στην αντιμετώπιση των προκλήσεων, τον εκσυγχρονισμό των δράσεων και την στρατηγική ανάπτυξη του Τμήματος. Επίσης, το Τμήμα διαθέτει έμπειρα μέλη Ε.Ε.Δ.Ι.Π. που υποστηρίζουν τις εκπαιδευτικές και λοιπές δραστηριότητες και αξιοποιεί νέους επιστήμονες ως εξωτερικούς συνεργάτες, που είναι γνώστες των σύγχρονων τάσεων στην επιστήμη και τη διδασκαλία.
- Η εκπαιδευτική πολιτική του Τμήματος εστιάζει στην παροχή πρακτικών γνώσεων και την ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων στους φοιτητές. Το νέο πρόγραμμα σπουδών αξιοποιεί την έμφαση στο πρακτικό και εφαρμοσμένο περιεχόμενο των σπουδών και το πλασιώνει πλέον με το κατάλληλο θεωρητικό υπόβαθρο, ώστε οι φοιτητές να αποκτούν τις κατάλληλες επιστημονικές γνώσεις και να αναπτύξουν τις απαραίτητες επιστημονικές και επαγγελματικές ικανότητες και δεξιότητες.
- Το αντικείμενο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων αφορά ένα ιδιαίτερα ευρύ επιστημονικό πεδίο που παρέχει σε μεγάλο βαθμό «οριζόντιες» γνώσεις και δεξιότητες και δίνει τη δυνατότητα για πρόσβαση σε πολλά επιστημονικά πεδία και αντικείμενα εργασίας. Οι φοιτητές του Τμήματος δημιουργούν στέρεες βάσεις για να ασχοληθούν με την οργάνωση, τη διαχείριση και τη διοίκηση επιχειρήσεων και οργανισμών και έχουν πολλές επιλογές να συνεχίσουν τις σπουδές τους και να εξειδικευτούν στη συνέχεια, σύμφωνα με τις ευκαιρίες καριέρας που θα τους παρουσιαστούν και τα ενδιαφέροντα που θα αναπτύξουν. Σημειώνεται ότι πολλοί πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων επιδιώκουν να κάνουν σπουδές στην οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων, μέσα από κατατακτήριες εξετάσεις ή στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών, για να αποκτήσουν όχι μόνο τις εξειδικευμένες γνώσεις, αλλά και αυτές τις «οριζόντιες» γνώσεις οργάνωσης και διοίκησης και την ευρύτητα πνεύματος που απαιτείται για τη λειτουργία στο σύγχρονο, δυναμικό επιχειρηματικό περιβάλλον.
- Το Τμήμα λειτουργεί αυτοδύναμα τρία προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών που είναι επιτυχημένα, όπως προκύπτει από τη μακροχρόνια λειτουργία τους, και ανταποκρίνονται στις ανάγκες ανάπτυξης της τοπικής κοινωνίας και των ανθρώπων της. Τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών μπορούν να αξιοποιηθούν κατάλληλα για την βελτίωση των

επιδόσεων διασύνδεσης του Τμήματος με την κοινωνία και την αγορά εργασίας και την ανάπτυξη συνεργασιών.

- Το Τμήμα έχει ξεκινήσει το πρόγραμμα δικτατορικών σπουδών και έχει ήδη εγγράψει 20 υποψήφιους διδάκτορες. Αυτό θα συμβάλλει σημαντικά στην αναβάθμιση των ερευνητικών δραστηριοτήτων από τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, την επίτευξη καλύτερων επιδόσεων στο ερευνητικό έργο και γενικά την επιστημονική ολοκλήρωση των χαρακτηριστικών του Τμήματος.
- Τα προγράμματα σπουδών του Τμήματος ανταποκρίνονται στις ανάγκες των παραγωγικών φορέων της τοπικής και της ευρύτερης κοινωνίας. Το Τμήμα αξιοποιεί με τον καλύτερο τρόπο τις σχέσεις συνεργασίας με τους οικονομικούς φορείς και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας. Η σημασία της διασύνδεσης και της προσφοράς στην τοπική κοινωνία και το υφιστάμενο ισχυρό υπόβαθρο σχέσεων συνεργασίας που έχει αναπτυχθεί μέχρι σήμερα αποτελούν σημαντικότερο εφελτήριο για την ανάπτυξη του Τμήματος.

Αρνητικά στοιχεία:

- Οι ανάγκες διδακτικού έργου δεν καλύπτονται στο σύνολό τους από τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος και πρέπει να προσλαμβάνονται αρκετοί εξωτερικοί συνεργάτες. Αυτό δεν θα ήταν πρόβλημα υπό άλλες συνθήκες, καθώς οι εξωτερικοί συνεργάτες του Τμήματος είναι συνήθως εξαιρετικοί επιστήμονες, γνώστες των νέων επιστημονικών τάσεων και των σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας και προσφέρουν στο Τμήμα εξωστρέφεια και ποικιλομορφία μεθόδων και προσεγγίσεων. Ωστόσο, η πρόσληψη εξωτερικών μελών γίνεται συχνά πρόβλημα στην πράξη για γραφειοκρατικούς λόγους που έχουν να κάνουν με την καθυστερημένη κατανομή θέσεων/ πιστώσεων από του Υπουργείου (π.χ. οι θέσεις εντεταλμένων διδασκόντων συνήθως δίνονται τον Σεπτέμβριο ή ακόμη και τον Οκτώβριο. Αντίστοιχα οι διδασκόντων θέσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ συνήθως δίνονται ακόμη αργότερα, στο τέλος του έτους ή ακόμη και με την έναρξη του επόμενου έτους) και τις χρονοβόρες και δαιδαλώδεις διαδικασίες πρόσληψης (από την κατανομή των θέσεων ως την υπογραφή των συμβάσεων απαιτούνται τουλάχιστον 2 μήνες). Άλλα πρόσθετα προβλήματα έχουν να κάνουν με περιορισμούς στην σύναψη συμβάσεων (π.χ. ένα άτομο μπορεί να συνάψει σύμβαση ανάθεσης διδακτικού έργου με ένα Πανεπιστήμιο μόνο, οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν επιτρέπεται πλέον να προσλαμβάνονται ως διδάσκοντες, κ.α.). Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να μην μπορεί να γίνεται καλός προγραμματισμός και προετοιμασία του διδακτικού έργου.
- Τα τελευταία 6 χρόνια έχει γίνει η πρόσληψη/ προσθήκη ενός μόνο μέλους Δ.Ε.Π. στο Τμήμα – οι υπόλοιπες περιπτώσεις είναι αναπληρώσεις θέσεων μελών που συνταξιοδοτήθηκαν. Αυτό δημιουργεί προβλήματα στη στελέχωσή του, τα οποία έχουν επιπτώσεις τόσο στο σήμερα, καθώς η αναλογία φοιτητών προς μέλος Δ.Ε.Π. είναι τεράστια και ο φόρτος εργασίας των μελών Δ.Ε.Π. που προκύπτει από το σύνολο των εκπαιδευτικών, ερευνητικών και διοικητικών υποχρεώσεων που έχουν είναι υπερβολικός, όσο και μακροπρόθεσμα, όταν τα έμπειρα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος θα αρχίσουν να συνταξιοδοτούνται. Αυτή η κατάσταση θα δημιουργήσει ένα κενό στη συνέχεια του Τμήματος και θα έπρεπε να ληφθούν μέτρα για την έγκαιρη στελέχωση του Τμήματος με νέα μέλη Δ.Ε.Π.
- Οι ρυθμοί προσέλκυσης αιτήσεων στα μεταπτυχιακά προγράμματα στη Διοίκηση Επιχειρήσεων και στην Διοίκηση Μονάδων Φιλοξενίας και Τουρισμού έχουν μειωθεί τα τελευταία χρόνια και τα προγράμματα αυτά δεν καλύπτουν το σύνολο των θέσεων που προσφέρουν. Το Τμήμα θα πρέπει να αναζητήσει πιο ευέλικτους τρόπους οργάνωσης της διδασκαλίας, ώστε να προσελκύσει ενδιαφερόμενους από γειτονικές και πιο μακρινές περιοχές, να λάβει μέτρα για την προβολή των προγραμμάτων σπουδών και να διεγείρει το ενδιαφέρον των αποφοίτων του Τμήματος να συνεχίσουν στις σπουδές τους στα μεταπτυχιακά του Τμήματος. Η θετική εμπειρία της ηλεκτρονικής εκπαίδευσης που εφαρμόστηκε κατά τη διάρκεια των περιοριστικών μέτρων λόγω του κορονοϊού, που αναφέρθηκε σε προηγούμενες ενότητες, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στο μέτρο που το επιτρέπει το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, ώστε να αναπτυχθούν υβριδικά μοντέλα και πιο ευέλικτες διαδικασίες διδασκαλίας

που θα απευθύνονται στις ανάγκες ενδιαφερομένων από πιο απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες περιοχές.

9.1.3. Διδακτικό έργο

Θετικά στοιχεία:

- Τα περιγράμματα των μαθημάτων έγιναν όλα από την αρχή και περιέχουν σαφείς μαθησιακούς στόχους, καλό χρονοπρογραμματισμό της διδασκαλίας της ύλης, πολλαπλή βιβλιογραφία και ποικιλία μεθόδων αξιολόγησης, ώστε να παράγουν αξιόλογα μαθησιακά αποτελέσματα και να ανταποκρίνονται στους εκπαιδευτικούς στόχους και τις μαθησιακές ανάγκες των φοιτητών και των μελλοντικών στελεχών οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων.
- Οι φοιτητές έχουν ιδιαίτερα θετική άποψη για το περιεχόμενο των σπουδών και το διδακτικό έργο, όπως αποτυπώνεται στις αξιολογήσεις τους για τα μαθήματα.
- Οι διδακτικές υποδομές του Τμήματος (οι αίθουσες διδασκαλίας, τα εργαστήρια και ο εξοπλισμός τους) κρίνονται επαρκή. Ωστόσο, η διαφορετική οργάνωση της διδασκαλίας στο νέο πρόγραμμα σπουδών (για παράδειγμα, η μεγαλύτερη έμφαση στις διαλέξεις, η προαιρετική παρακολούθηση των εργαστηρίων, κ.κ.) καθιστά αναγκαία την αναμόρφωση των χώρων (αύξηση της χωρητικότητας των αιθουσών διδασκαλίας και των εργαστηρίων) και απαιτούν τον εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού. Επίσης, θα πρέπει να γίνουν ορισμένες μεγαλύτερες σε χωρητικότητα αίθουσες διδασκαλίας, ακόμη και με την συνένωση δύο μικρότερων αιθουσών διδασκαλίας, που να μπορούν να φιλοξενήσουν τον μεγάλο αριθμό νεοεισερχόμενων στο Τμήμα φοιτητών.
- Η πολιτική του Τμήματος για τη λειτουργία των εργαστηριακών αιθουσών πέραν των προγραμματισμένων ωρών διδασκαλίας των εργαστηριακών μαθημάτων δίνει την ευκαιρία στους φοιτητές να μελετούν και να εξασκούνται στη χρήση ΤΠΕ, συχνά με την επίβλεψη και υποστήριξη μέλους Ε.Ε.Δ.Ι.Π.
- Ο ικανοποιητικός βαθμός χρήσης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία από όλους τους διδάσκοντες και η ενσωμάτωση σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας.
- Ορισμένα μέλη Δ.Ε.Π. έχουν εκφράσει την πρόθεσή τους να διδάξουν ορισμένα μαθήματα επιλογής/ κατεύθυνσης στην αγγλική γλώσσα για τους Έλληνες φοιτητές. Αυτό δεν έχει εφαρμοστεί μέχρι σήμερα, κυρίως λόγω της αντίδρασης μερίδας των φοιτητών που θεωρούν ότι τα μαθήματα θα γίνουν πιο δύσκολα ή ότι θα αποκλειστούν από αυτά.
- Η εμπειρία της ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης λόγω των έκτακτων συνθηκών που επέβαλε η πανδημία του κορονοϊού κρίθηκε από όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. ότι είχε θετικές πτυχές και μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη νέων, υβριδικών μεθόδων διδασκαλίας ή ακόμη και νέων προγραμμάτων σπουδών που θα βασίζονται στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Οι θετικές αυτές εμπειρίες θα μπορούσαν να συντελέσουν στην ανάπτυξη πιο ευέλικτων και πιο αποτελεσματικών διαδικασιών στα υφιστάμενα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών (π.χ. εισαγωγή ενδιάμεσων εξετάσεων, ώστε οι φοιτητές να μην χάνουν το ρυθμό τους κατά τη διάρκεια του εξαμήνου), τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των υφιστάμενων προγραμμάτων μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων σπουδών που θα απευθύνονται σε αλλοδαπούς φοιτητές, κ.λπ.. Για να αξιοποιηθούν αυτές οι εμπειρίες θα πρέπει να υπάρξουν αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Πανεπιστημίων που να δίνουν τη δυνατότητα αξιοποίησης διαδικασιών ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στο πλαίσιο της κανονικής λειτουργίας των προγραμμάτων σπουδών, και όχι κατ' εξαίρεση, όπως γίνεται σήμερα.
- Η πρόθεση για τη δημιουργία μιας δομής σε επίπεδο Ιδρύματος εντός του επόμενου ακαδ. έτους που θα υποστηρίζει το διδακτικό έργο μέσα από την ενημέρωση των διδασκόντων για νέες τάσεις και πρακτικές στη διδασκαλία, την ανάπτυξη και τη διάδοση καλών/ βέλτιστων πρακτικών, τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών, τη συνεργασία των διδασκόντων, κλπ.

Αρνητικά στοιχεία:

- Η ανεπαρκής στελέχωση του Τμήματος σε μέλη Δ.Ε.Π. έχει ως αποτέλεσμα τον υπερβολικά μεγάλο αριθμό στο λόγο φοιτητών προς διδάσκοντες, όπως αναφέρθηκε αναλυτικά στην ενότητα 3. Αυτό επιδρά τόσο στην ποιότητα της διδασκαλίας, όσο και στην δυνατότητα που έχουν οι διδάσκοντες να επικοινωνήσουν ξεχωριστά με κάθε φοιτητή και να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στις απαιτήσεις και τις ανάγκες κάθε φοιτητή. Για παράδειγμα, παρότι η Συνέλευση έχει αναγνωρίσει την ανάγκη να εφαρμοστούν εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες όπως η μικρο-διδασκαλία, ο μικρός αριθμός μελών Δ.Ε.Π. αποτελεί τροχοπέδη στην εφαρμογή τους. Επίσης, στην πράξη τα μέλη Δ.Ε.Π. δεν μπορούν να αξιοποιήσουν όσο θα ήθελαν τη δυνατότητα να πάρουν εκπαιδευτική άδεια για την επιστημονική τους ανάπτυξη, καθώς οι διδακτικές και διοικητικές ανάγκες του Τμήματος είναι πολύ μεγάλες και δεν μπορούν να καλυφθούν εύκολα από τα υπόλοιπα μέλη.
- Οι διαδικασίες πρόσληψης επιστημονικών συνεργατών είναι ιδιαίτερα γραφειοκρατικές, καθυστερούν να ξεκινήσουν και να ολοκληρωθούν, και ορισμένες φορές γίνονται ετεροχρονισμένα, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να γίνεται καλός προγραμματισμός και προετοιμασία του διδακτικού έργου. Ενδεικτικό ως προς αυτό είναι το γεγονός ότι στο τέλος κάθε ακαδ. έτους δεν γνωρίζουμε τις διαθέσιμες θέσεις και ώρες για πρόσληψη επιστημονικών συνεργατών, γιατί οι πιστώσεις από το Υπουργείο ανακοινώνονται σε μεταγενέστερο χρόνο, ακόμη και μετά την έναρξη του νέου ακαδ. έτους.
- Το χαμηλό ποσοστό επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις των μαθημάτων, ιδίως του πρώτου και του δεύτερου έτους σπουδών, που οφείλεται εν πολλοίς στην νοοτροπία του «ανέμελου φοιτητή που κάνει φοιτητική ζωή και θα στρωθεί στο διάβασμα αργότερα». Το πρόβλημα αυτό αναμένεται να μετριαστεί με την εφαρμογή του Συμβούλου Σπουδών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι μεγάλο μέρος των φοιτητών του Τμήματος εισάγεται έχοντας πετύχει χαμηλές επιδόσεις στις πανελλήνιες εξετάσεις, η αποτυχία αυτή στις εξετάσεις οφείλεται επίσης στις γενικότερες μαθησιακές αδυναμίες που έχουν αρκετοί φοιτητές και στη δυσκολία να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των πανεπιστημιακών μαθημάτων. Το πρόβλημα φαίνεται δυσεπίλυτο καθώς συνδυάζει τις μαθησιακές αδυναμίες των φοιτητών από τη πλευρά με το μαζικό μοντέλο εκπαίδευσης που εφαρμόζεται και την αδυναμία διδασκαλίας σε μικρές ομάδες από την άλλη πλευρά, ενώ ο στόχος του Τμήματος παραμένει σταθερά και απαρέγκλιτα η επίτευξη υψηλού επιπέδου επιστημονικής κατάρτισης των φοιτητών. Η μόνη προσέγγιση για την επίλυση του προβλήματος αυτού είναι η ανάπτυξη φοιτητοκεντρικών μεθόδων διδασκαλίας που θα εξασφαλίζουν στις μαθησιακές ανάγκες των φοιτητών, οι οποίες απαιτούν ωστόσο τη διάθεση περισσότερων εκπαιδευτικών πόρων.
- Το χαμηλό ποσοστό προσέλευσης των φοιτητών στις διαλέξεις και στις εξετάσεις των μαθημάτων. Η νοοτροπία αυτή αναπτύχθηκε εν μέρει γιατί υπάρχουν πολλές δυνατότητες για συμμετοχή στις εξετάσεις (για παράδειγμα, ο νέος νόμος προβλέπει την διενέργεια «πτυχιακής εξεταστικής» στην οποία οι φοιτητές που έχουν ολοκληρώσει το 4ο έτος σπουδών έχουν το δικαίωμα να δίνουν όλα τα μαθήματα σε κάθε εξεταστική). Οι διδάσκοντες θα πρέπει να εμπνεύσουν τους φοιτητές και να τους παρακινήσουν να είναι συνεπείς στις εκπαιδευτικές τους δραστηριότητες και υποχρεώσεις.
- Η διεθνοποίηση του Τμήματος και η χαμηλή κινητικότητα διδασκόντων και φοιτητών από/προς το Τμήμα μέσω του προγράμματος ERASMUS. Τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας θα πρέπει να ενημερωθούν καλύτερα για τις δυνατότητες που έχουν και τα πολύτιμα οφέλη που θα αποκομίσουν και να ενθαρρυνθούν να συμμετάσχουν σε τέτοιες δραστηριότητες. Οι επιδόσεις του Τμήματος σε αυτόν το τομέα θα πρέπει βελτιωθούν– ακόμη περισσότερο τώρα που λειτουργεί σε ένα Ίδρυμα που έχει έντονα διεθνή προσανατολισμό στην στρατηγική του. Σε αυτόν το στόχο σημαντική θα πρέπει να είναι η συμβολή από τα Γραφεία Διεθνών Σχέσεων σε επίπεδο Πανεπιστημιούπολης και σε επίπεδο Ιδρύματος, που θα πρέπει να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες ενημέρωσής και ενθάρρυνσης, να ενημερώνουν σωστά και έγκαιρα τους ενδιαφερόμενους και γενικά να διευκολύνουν τις διαδικασίες συμμετοχής των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος. Επίσης, το Ίδρυμα θα πρέπει να αναπτύξει πολιτικές

που να παρέχουν κίνητρα, να ευνοούν και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού σε αυτές τις πρωτοβουλίες και τις δράσεις διεθνούς εξωστρέφειας.

9.1.4. Ερευνητικό έργο

Θετικά στοιχεία:

- Η αναπτυγμένη κουλτούρα έρευνας και ο ικανοποιητικός αριθμός δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών, δεδομένων των συνθηκών λειτουργίας του Τμήματος όλα τα προηγούμενα χρόνια υπό καθεστώς Τ.Ε.Ι. (πολλές ώρες υποχρεωτικής διδασκαλίας, ανυπαρξία διδακτορικών φοιτητών και ερευνητικών συνεργατών, ελάχιστες πρωτοβουλίες για τη χρηματοδότηση της έρευνας στα Τ.Ε.Ι., θεσμική επιταγή για εφαρμοσμένη έρευνα στα Τ.Ε.Ι., κλπ.).
- Η συμμετοχή του Τμήματος σε ορισμένα σημαντικά διεθνή προγράμματα εκπαίδευσης έρευνας (Erasmus, Interreg).
- Η συμμετοχή μεγάλου μέρους των μελών του Τμήματος, περίπου των μισών, σε σημαντικά έργα έρευνας και ανάπτυξης που υποστηρίζονται από ευρωπαϊκή χρηματοδότηση.
- Μία σειρά εξελίξεων που δρομολογήθηκαν με την πανεπιστημιοποίηση του Τμήματος και την ένταξη του στο ΔΙ.ΠΑ.Ε., όπως η δημιουργία προγράμματος διδακτορικών σπουδών, η αναβάθμιση θεσμικά του ερευνητικού έργου για τα μέλη Δ.Ε.Π. των Πανεπιστημίων, η μείωση των ωρών υποχρεωτικής διδασκαλίας, οι ευκαιρίες συνεργασίας με τα μέλη Δ.Ε.Π. άλλων Τμημάτων και οι συνέργειες που μπορούν να επιτευχθούν, μπορούν να οδηγήσουν σε ανάπτυξη της έρευνας και την ανάληψη νέων ερευνητικών πρωτοβουλιών.
- Η έναρξη του προγράμματος διδακτορικών σπουδών θα αναζωογονήσει και θα δώσει ώθηση στην ερευνητική δραστηριότητα των μελών του Τμήματος. Θα συμβάλλει καθοριστικά στην αναβάθμιση των ερευνητικών δραστηριοτήτων από τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, την επίτευξη καλύτερων επιδόσεων στο ερευνητικό έργο και γενικά την επιστημονική ολοκλήρωση των χαρακτηριστικών του Τμήματος.
- Η ύπαρξη τριών ερευνητικών εργατηρίων, τα δύο εκ των οποίων είναι ήδη θεσμοθετημένα, μπορεί να αποτελέσει το εφιαλτήριο, σε συνδυασμό με άλλες δράσεις (ερευνητική πολιτική, λειτουργία γραφείου διαμεσολάβησης, εκπαίδευση υποψηφίων διδασκόντων, κλπ.), για την αύξηση της έρευνας στο Τμήμα και την ανάπτυξη νέων ερευνητικών δραστηριοτήτων.
- Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου παρέχει σήμερα πρόσβαση σε πολλές βάσεις επιστημονικού περιεχομένου και στοιχείων και πολλές υπηρεσίες προς τα μέλη της ακαδ. κοινότητας. Η κοινή πεποίθηση είναι ότι η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου του υπολείπεται σε κάτι των άλλων βιβλιοθηκών των κεντρικών ελληνικών Πανεπιστημίων.

Αρνητικά στοιχεία:

- Το Τμήμα βρίσκεται σε φάση ανάπτυξης της ερευνητικής του πολιτικής. Ωστόσο, σήμερα δεν υπάρχει ενεργός ερευνητική πολιτική και στρατηγική έρευνας που να θέτει στόχους και προτεραιότητες στην έρευνα. Αποτέλεσμα αυτού είναι τα μέλη Δ.Ε.Π. να επικεντρώνουν τα ερευνητικά τους ενδιαφέροντα στο γνωστικό τους αντικείμενο και να μην ευνοούνται οι ερευνητικές συνεργασίες και συνέργειες μεταξύ των μελών Δ.Ε.Π. Επίσης, να μην τίθενται κατευθύνσεις και στόχοι στην έρευνα που τα μέλη Δ.Ε.Π. θα γνωρίζουν και θα καλούνται πετύχουν.
- Ο μικρός αριθμός μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος και η ύπαρξη πολλών και διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων των μελών Δ.Ε.Π., λόγω της ευρύτητας του γνωστικού πεδίου της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων, δυσχεραίνει την ανάπτυξη ερευνητικών συνεργειών για την ανάληψη κοινών ερευνητικών δράσεων και τη διενέργεια κοινών δημοσιεύσεων. Με την ένταξη του Τμήματος σε ένα μεγάλο Ίδρυμα οι δυνατότητες ανάπτυξης συνεργασιών με «νέους συναδέλφους» αυξάνεται. Ήδη πολλά μέλη ΔΕΠ του Τμήματος έχουν ξεκινήσει ερευνητικές πρωτοβουλίες με συναδέλφους από άλλα Τμήματα και άλλες Πανεπιστημιακές μονάδες.
- Οι δυσχέρειες στην στελέχωση των ερευνητικών δράσεων λόγω της ανυπαρξίας έως σήμερα

διδασκασμένων φοιτητών και ερευνητικών συνεργατών. Επίσης, οι δυσχέρειες στον εκσυγχρονισμό των ερευνητικών υποδομών του Τμήματος.

- Ο μεγάλος καθημερινός φόρτος εργασίας των μελών Δ.Ε.Π. που προέρχεται από τις αυξημένες ανάγκες για την παροχή διδακτικού και διοικητικού έργου.
- Η εμπέδωση σχέσεων εμπιστοσύνης με επιχειρήσεις σε σχέση με την εκτέλεση ερευνητικών δραστηριοτήτων πάνω στα πραγματικά προβλήματα και τις προσκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Η ανάπτυξη κοινών ερευνητικών δράσεων με επιχειρήσεις εμπειριάζει πολλαπλές προκλήσεις γιατί θα πρέπει όχι μόνο να αναγνωριστούν περιοχές κοινού ενδιαφέροντος, αλλά να αναπτυχθεί συνάντηψη σε σχέση με το περιεχόμενο και τους στόχους της έρευνας.

9.1.5 Σχέσεις με ΚΠΠ φορείς

Θετικά στοιχεία:

- Η τοπική κοινωνία έχει αναγνωρίσει τη συμβολή του Τμήματος στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, κυρίως μέσα από τις δυνατότητες που παρέχονται για την ανάπτυξη του επιστημονικού δυναμικού στην περιοχή.
- Η κοινή αντίληψη όλων των μελών του Τμήματος για την ανάγκη ενδυνάμωσης των σχέσεων με τους ΚΠΠ φορείς.
- Η πρακτική άσκηση έχει ως αποτέλεσμα την άμεση επαφή του Τμήματος με τους παραγωγικούς φορείς και θα πρέπει να αξιοποιηθεί συστηματικά για την ανάπτυξη σχέσεων και συνεργασιών.
- Μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος έχουν συμμετάσχει επανειλημμένως ως επιστημονικοί συνεργάτες ή σύμβουλοι ΚΠΠ φορέων. Οι δράσεις αυτές θα πρέπει όχι μόνο να ενθαρρυνθούν και να αυξηθούν, αλλά επίσης να διευρυνθούν και να συστηματοποιηθούν. Το Τμήμα θα πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση αυτή (παροχή κινήτρων στα μέλη Δ.Ε.Π., ανάπτυξη ενός πλαισίου για την συστηματική υποστήριξη τέτοιων δράσεων, κ.λπ.).
- Μέλη των παραγωγικών φορέων συνεργάζονται με το Τμήμα ως επιστημονικοί συνεργάτες ή ως επισκέπτες διδάσκοντες/ ομιλητές.

Αρνητικά στοιχεία:

- Ο μεγάλος φόρτος διδακτικών και διοικητικών καθηκόντων των μελών Δ.Ε.Π. και οι απαιτήσεις του ερευνητικού έργου καθιστούν ορισμένες φορές την αφιέρωση χρόνου για την ανάπτυξη σχέσεων με τους ΚΠΠ φορείς «απλή πολυτέλεια».
- Η διαφορετική αντίληψη του περιεχομένου και των στόχων συνεργασίας με τους ΚΠΠ φορείς: συχνά οι ΚΠΠ φορείς επιζητούν πιο άμεσα αποτελέσματα, έχουν βραχυπρόθεσμο προσανατολισμό και επιδιώκουν να λύσουν πρακτικά ζητήματα που προκύπτουν συχνά με επείγοντα τρόπο. Τα μέλη του Τμήματος, από την άλλη, συνήθως έχουν μία μακροπρόθεσμη προοπτική στην έρευνα και αποσκοπούν στην επίτευξη επιστημονικών επιτευγμάτων.

9.1.6 Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

Θετικά στοιχεία:

- Το Δι.ΠΑ.Ε. αποτελεί πλέον ένα από τα μεγαλύτερα Πανεπιστήμια της χώρας και μπορεί να αναπτύξει σημαντικές δράσεις και πλεονεκτήματα σε σχέση με την οργάνωση της καθημερινής του λειτουργίας και την απόκτηση ή ανάπτυξη μέσων και υποδομών. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι δράσεις και πρωτοβουλίες του Δι.ΠΑ.Ε. σε όλους τους τομείς (εκπαίδευση, έρευνα, κοινωνική προσφορά, κ.α.) μπορούν να έχουν εφαρμογή και απήχηση σε πέντε διαφορετικές πόλεις της Κεντρικής Μακεδονίας, δυνατότητα που δεν έχει κανένα άλλο Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα.
- Η Πανεπιστημιούπολη Σερρών που εκτείνεται σε έκταση 250 στρεμμάτων νοτιοανατολικά της πόλης των Σερρών και σε απόσταση 500μ. μόλις από το κέντρο της πόλης διαθέτει σύγχρονες κτιριακές εγκαταστάσεις που καλύπτουν χώρο έκτασης 82.000 τ.μ., ενώ υπάρχει αρκετός ανεκμετάλλετος χώρος για αναπτυχθούν νέες κτηριακές και τεχνολογικές υποδομές και χώροι πράσινου και αθλοπαιδιών. Πρόκειται για ένα χώρο που έχει τα χαρακτηριστικά των

campus μεγάλων και γνωστών Πανεπιστημίων της Αμερικής και της Ευρώπης και που μάλλον δεν υπάρχει σε κανένα άλλο Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα.

- Η κοινή αντίληψη όλων των μελών του Τμήματος για την στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης. Ο ενθουσιασμός που υπάρχει στα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας του Τμήματος από τη λειτουργία του νέου προγράμματος σπουδών και την εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των Πανεπιστημίων, που δίνει πολλές περισσότερες ευκαιρίες στην καθημερινή λειτουργία του Τμήματος και για την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού και ερευνητικού του έργου.
- Η ύπαρξη κειμένων για τη στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος, όπως η Μελέτη Σκοπιμότητας – Βιωσιμότητας για την ένταξη του Τμήματος στο ΔΙ.ΠΑ.Ε. και ο τετραετής ακαδημαϊκός προγραμματισμός της περιόδου 2022-2015.
- Η ύπαρξη στρατηγικών στόχων για την ακαδημαϊκή ανάπτυξη του Τμήματος, όπως η ανάπτυξη φοιτητοκεντρικών μεθόδων διδασκαλίας, ο εκσυγχρονισμός των εκπαιδευτικών διαδικασιών στα προγράμματα σπουδών, η ενδυνάμωση και η ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, η ανάπτυξη ξενόγλωσσου προγράμματος σπουδών σε προπτυχιακό και/ ή σε μεταπτυχιακό επίπεδο, κ.α..
- Η καλή ανταπόκριση όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στις προκλήσεις της ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι εμπειρίες που αποκτήθηκαν μπορούν να αποτελέσουν το εφαλτήριο για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών που θα ενσωματώνουν την ηλεκτρονική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στα εκπαιδευτικά μοντέλα που θα εφαρμόσει το Τμήμα μελλοντικά.
- Το Τμήμα ΟΔΕ εδρεύει στις Σέρρες και εξ αιτίας αυτού μπορεί να αποτελέσει τον βραχίονα του ΔΙ.ΠΑ.Ε. για την ανάπτυξη δράσεων περιφερειακής ανάπτυξης και συμβολής στις τοπικές κοινωνίες της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Αρνητικά στοιχεία:

- Η αδυναμία διάθεσης και ελέγχου των πόρων, η ανυπαρξία κατάλληλου θεσμικού πλαισίου που να υποστηρίζει ουσιαστικά το αυτοδιοίκητο και τη στρατηγική ακαδημαϊκή ανάπτυξη και ο συνεπαγόμενος κίνδυνος οι προθέσεις και οι πρωτοβουλίες στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος να αποτελούν απλά «ασκήσεις καταγραφής προθέσεων που παραμένουν στα χαρτιά».
- Ο ανεπαρκής ρυθμός προκήρυξης νέων θέσεων μελών Δ.Ε.Π. από το Υπουργείο Παιδείας για τη στελέχωση του Τμήματος.
- Η γραφειοκρατία και η κακή οργάνωση των διαφόρων διαδικασιών ανατρέπουν την εφαρμογή κάθε προγραμματισμού και αναγκάζουν το Τμήμα να επικεντρώνεται στη διαχείριση της καθημερινότητας και την επίλυση των άμεσων προβλημάτων που ανακύπτουν.

9.1.7 Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

Θετικά στοιχεία:

- Το ΔΙ.ΠΑ.Ε. αποτελεί πλέον ένα από τα μεγαλύτερα Πανεπιστήμια της χώρας και μπορεί να αναπτύξει σημαντικές δράσεις και πλεονεκτήματα σε σχέση με την οργάνωση της καθημερινής του λειτουργίας και την απόκτηση ή ανάπτυξη μέσω και υποδομών.
- Η προθυμία και η αρμονική συνεργασία μεταξύ όλων των υπηρεσιών του ΔΙ.ΠΑ.Ε., που εξουδετερώνει τις θεωρητικά πιθανές αρνητικές πτυχές της λειτουργίας του Ιδρύματος σε διαφορετικές πανεπιστημιούπολεις.
- Η παροχή διαδικτυακών υπηρεσιών για τις περισσότερες λειτουργίες του Τμήματος (ηλεκτρονική γραμματεία, σύστημα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης, Πληροφοριακό Σύστημα της ΜΟΔΙΠ, εφαρμογές διασύνδεσης με τα πληροφοριακά συστήματα της βιβλιοθήκης, κλπ.).
- Το Πληροφοριακό Σύστημα της ΜΟΔΙΠ υποστηρίζει ικανοποιητικά το έργο της συλλογής και επεξεργασίας μεγάλου όγκου δεδομένων και το προσωπικό της ΜΟΔΙΠ υποστηρίζει ικανοποιητικά τη διαδικασία.

Αρνητικά στοιχεία:

- Η ανεπαρκής στελέχωση της Γραμματείας με μέλη διοικητικού προσωπικού, σε βαθμό που να δυσχεραίνεται σημαντικά η παροχή διοικητικού έργου και να καθίσταται ορισμένες φορές προβληματική η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τους φοιτητές και τα μέλη Δ.Ε.Π.
- Η ανυπαρξία τεχνικού προσωπικού στο Τμήμα με γνώσεις και δεξιότητες πληροφορικής που θα αναλάβει την ανάπτυξη και συντήρηση των απαραίτητων εφαρμογών και συστημάτων του Τμήματος, συμπεριλαμβανομένης της ιστοσελίδας του Τμήματος και της παρουσίας στα δίκτυα κοινωνικής δικτύωσης για την αποτελεσματική ενημέρωση της ακαδημαϊκής κοινότητας και της κοινωνίας, τη συλλογή επιπλέον στοιχείων και την επεξεργασία σύνθετων δεικτών εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος, κλπ.. Χωρίς τα κατάλληλα συστήματα επικοινωνίας και πληροφορικής το έργο του Τμήματος θα δυσχεραίνεται, θα διεξάγεται με κόπο και χωρίς να μπορεί να αποφέρει τα καλύτερα αποτελέσματα.
- Η οργάνωση των υπηρεσιών του Ιδρύματος σε τέσσερις Πανεπιστημιούπολεις απαιτεί την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού διοικητικού μοντέλου που θα βασίζεται στην ψηφιοποίηση και την αυτοματοποίηση των διοικητικών διαδικασιών.

9.2. Διακρίνετε ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενου κινδύνου από τα αρνητικά σημεία;

9.2.1 Ευκαιρίες αξιοποίησης θετικών σημείων

- Η διαρκής βούληση και προσήλωση της ακαδημαϊκής κοινότητας σε δράσεις αναβάθμισης και εξέλιξης. Το Τμήμα αποδείχτηκε πολλές φορές στην πορεία εξέλιξής του μέχρι σήμερα ότι είναι έτοιμο να ανταποκριθεί με σπουδή και αποτελεσματικότητα σε κάθε πρόκληση και σε κάθε ευκαιρία εξέλιξης που παρουσιάστηκε. Ειδικά σε σχέση με την ένταξή του στο ΔΙ.ΠΑ.Ε., ανταποκρίθηκε επιτυχώς δημιουργώντας νέες διαδικασίες και ένα νέο, σύγχρονο, διεπιστημονικό και ανταγωνιστικό πρόγραμμα σπουδών. Επιπροσθέτως, σημειώνεται ότι ήταν από τα πρώτα Τμήματα Τ.Ε.Ι. που ίδρυσαν μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών και έχει καταφέρει να διατηρεί ως σήμερα τρία οικονομικά και λειτουργικά βιώσιμα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών, με δίδακτρα, παρότι εδράζεται και λειτουργεί σε μία πόλη της ελληνικής επαρχίας.
- Η θετική στάση που έχει υιοθετήσει το Τμήμα σε σχέση με τις διαδικασίες εσωτερικής αξιολόγησης και διασφάλισης ποιότητας μπορεί να αξιοποιηθεί έτσι ώστε η αξιολόγηση να μετεξελιχθεί σε διαδικασία παραγωγής πρακτικών αποτελεσμάτων και βελτιώσεων.
- Η δυναμική που μπορεί να αναπτύξει το ΔΙ.ΠΑ.Ε. ως ένα μεγάλο, πολύ-επιστημονικό και σύγχρονο Πανεπιστήμιο, ιδίως για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών που έχουν διεθνή προσανατολισμό. Το όνομα και η φήμη του ΔΙ.ΠΑ.Ε. μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη εξωστρέφειας, ιδίως προς την κατεύθυνση της δημιουργίας διεθνών προγραμμάτων σπουδών, τη συμμετοχή σε ερευνητικά έργα και την ανάπτυξη συνεργασιών με άλλα Ιδρύματα. Η παρουσία του ΔΙ.ΠΑ.Ε. σε πέντε κόμβους στην Κεντρική Μακεδονία επεκτείνει την εμβέλεια των δράσεων και των πρωτοβουλιών και καλύπτει συνολικά τις ανάγκες της ευρύτερης περιοχής.
- Ο διεθνής προσανατολισμός που οφείλει να αναπτύξει το ΔΙ.ΠΑ.Ε. λόγω της φυσιογνωμίας του, που μπορεί να διαμορφώσει βασικό χαρακτηριστικό των πρωτοβουλιών και των δράσεων που θα αναπτύξει το Τμήμα στα επόμενα χρόνια. Το όνομα και η εκκολλημένη φήμη του ΔΙ.ΠΑ.Ε. μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη εξωστρέφειας, ιδίως προς την κατεύθυνση της δημιουργίας διεθνών προγραμμάτων σπουδών, τη συμμετοχή σε ερευνητικά έργα και την ανάπτυξη συνεργασιών με άλλα Ιδρύματα.
- Το Τμήμα εντάσσεται και λειτουργεί στη Σχολή Οικονομίας και Διοίκησης, η οποία περιλαμβάνει πέντε συνολικά Τμήματα, που καλύπτουν μεγάλο εύρος των ειδικοτήτων που περιλαμβάνονται στο πολυσχιδές επιστημονικό πεδίο των οικονομικών επιστημών και των επιστημών διοίκησης. Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

είναι το μοναδικό που καλύπτει το επιστημονικό πεδίο της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων, καθώς τα άλλα Τμήματα θεραπεύουν διακριτά επιστημονικά πεδία (π.χ. Τμήμα Οικονομικών Επιστημών) ή εξειδικεύονται σε πτυχές της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων (π.χ. Τμήμα Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού, Τμήμα Εφοδιαστικής Αλυσίδας, Τμήμα Λογιστικής και Πληροφοριακών Συστημάτων).

- Στο πλαίσιο της Σχολής Οικονομίας και Διοίκησης, υπάρχουν πολλές ευκαιρίες συνεργασίας σε επίπεδο μελών Δ.Ε.Π. και σε επίπεδο Τμημάτων για την ανάπτυξη νέων εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ήδη ένα από τα Μ.Π.Σ. του Τμήματός μας παρέχεται και στην Πανεπιστημιούπολη της Σίνδου και στην Κατερίνη, ενώ μέλη Δ.Ε.Π. έχουν ήδη αναπτύξει κοινές ερευνητικές δράσεις και έχουν δημοσιεύσει επιστημονικές εργασίες σε συνεργασία με μέλη Δ.Ε.Π. από τα άλλα Τμήματα. Τα παραδείγματα αυτά αναμένεται να πληθύνουν με τον καιρό.
- Μία σειρά εξελίξεων που δρομολογήθηκαν με την πανεπιστημοποίηση του Τμήματος και την ένταξη του στο ΔΙ.ΠΑ.Ε., όπως η δημιουργία προγράμματος διδακτορικών σπουδών, η αναβάθμιση θεσμικά του ερευνητικού έργου για τα μέλη Δ.Ε.Π. των Πανεπιστημίων, η μείωση των ωρών υποχρεωτικής διδασκαλίας, οι ευκαιρίες συνεργασίας με τα μέλη Δ.Ε.Π. άλλων Τμημάτων και οι συνέργειες που μπορούν να επιτευχθούν, μπορούν να οδηγήσουν σε ανάπτυξη της έρευνας και την ανάληψη νέων ερευνητικών πρωτοβουλιών. Η ερευνητική πολιτική που θα αναπτυχθεί από το Τμήμα σύντομα θα συντονίσει και θα τονώσει την ανάπτυξη ερευνητικού έργου και θα αναζητήσει τους τρόπους αξιοποίησης των εθνικών και ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων.
- Η τοπική κοινωνία έχει αναγνωρίσει τη συμβολή του Τμήματος στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, κυρίως μέσα από τις δυνατότητες που παρέχονται για την ανάπτυξη του επιστημονικού δυναμικού στην περιοχή. Το Τμήμα έχει αναπτύξει σχέσεις ουσιαστικής συνεργασίας με την τοπική κοινωνία και τους ΚΠΠ φορείς. Οι σχέσεις με τους ΚΠΠ φορείς θα πρέπει να εμβραθυθούν, να αποκτήσουν σταθερό χαρακτήρα και να επεκταθούν και σε νέους τομείς, κυρίως στην έρευνα.
- Το Τμήμα ΟΔΕ εδρεύει στις Σέρρες και εξ αιτίας αυτού μπορεί να αποτελέσει τον βραχίονα του ΔΙ.ΠΑ.Ε. για την ανάπτυξη δράσεων περιφερειακής ανάπτυξης και συμβολής στις τοπικές κοινωνίες της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Το Τμήμα έχει αναπτύξει στενούς δεσμούς συνεργασίας με φορείς παραγωγικούς και κοινωνικούς φορείς της τοπικής κοινωνίας των Σερρών, τους οποίους μπορεί να αξιοποιήσει για την ανάπτυξη δράσεων μεγαλύτερης εμβέλειας, υπό την αιγίδα και την υποστήριξη ενός μεγάλου Πανεπιστημίου, όπως είναι το ΔΙ.ΠΑ.Ε.. Επίσης, η εμπειρία που έχει αναπτυχθεί όλα τα προηγούμενα χρόνια μπορεί να αξιοποιηθεί από άλλες δομές του ΔΙ.ΠΑ.Ε. ως μοντέλο συνεργασίας με τις τοπικές κοινωνίες και ανάπτυξης πρωτοβουλιών αμοιβαίου οφέλους.
- Η εμπειρία της ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης λόγω των έκτακτων συνθηκών που επέβαλε η πανδημία του κορονοϊού κρίθηκε από όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. ότι είχε θετικές πτυχές και μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη νέων, υβριδικών μεθόδων διδασκαλίας ή ακόμη και νέων προγραμμάτων σπουδών που θα βασίζονται στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Οι θετικές αυτές εμπειρίες θα μπορούσαν να συντελέσουν στην ανάπτυξη πιο ευέλικτων και πιο αποτελεσματικών διαδικασιών στα υφιστάμενα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των υφιστάμενων προγραμμάτων μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων σπουδών που θα απευθύνονται σε αλλοδαπούς φοιτητές, κ.λπ.. Για να αξιοποιηθούν αυτές οι εμπειρίες θα πρέπει να υπάρξουν αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Πανεπιστημίων που να δίνουν τη δυνατότητα αξιοποίησης διαδικασιών ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα προγράμματα σπουδών.

9.2.1 Ενδεχόμενοι κίνδυνοι και τρόποι αντιμετώπισης

- Η αξιολόγηση μπορεί να αντιμετωπιστεί ως μία γραφειοκρατική διαδικασία καταγραφής

προθέσεων και ως ένα εργαλείο επιβολής ποινών και περικοπών, αντί να χρησιμοποιηθεί ως μηχανισμός βελτίωσης των Τμημάτων και άμεσης αντιμετώπισης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν και αναδεικνύονται μέσω αυτής. Στην περίπτωση αυτή θα χαθεί από τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας η εμπιστοσύνη στο θεσμό της αξιολόγησης, που θα αντιμετωπίζεται ως ένα πρόσθετο επαχθές και ανούσιο βάρος.

- Οι συνεχείς αλλαγές του θεσμικού πλαισίου, ιδίως όταν συμβαίνουν ως παλινωδίες και αφορούν ακόμη και τις βασικές παραμέτρους και τις αρχές λειτουργίας των Τμημάτων και των Πανεπιστημίων, μεταβάλλει τους κανόνες, τις συντεταγμένες και τους στόχους της λειτουργίας του Τμήματος. Δημιουργούν αναστάτωση στην καθημερινή λειτουργία του Τμήματος, επιδρούν παραλυτικά στις διαδικασίες και δεν επιτρέπουν τον προγραμματισμό, την υλοποίηση δράσεων και την ανάπτυξη του Τμήματος.
- Η διατήρηση ακόμη και σήμερα μιας «γκρίζας» θεσμικά περιοχής αναφορικά με τα «Νέα Τμήματα», δηλαδή τα Τμήματα που προέκυψαν το 2019 με την μετεξέλιξη Τμημάτων των πρώην Τ.Ε.Ι. Ακόμη και σήμερα τα Τμήματα αυτά τελούν υπό ένα ιδιότυπο καθεστώς ως προς ορισμένες πτυχές της λειτουργίας τους, με κομβικής σημασίας συνέπειες για τη φυσιογνωμία, τις επιδόσεις και την εκπαιδευτική λειτουργία των Τμημάτων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η διαφορετική αντιμετώπιση διαφόρων ζητημάτων, όπως οι μετεγγραφές των φοιτητών. Με τον τρόπο αυτό εγχαράσσεται στη συνείδηση της ελληνικής κοινωνίας η διάκριση μεταξύ των Τμημάτων των παλαιών Πανεπιστημίων και των πρώην Τ.Ε.Ι. Ανεξάρτητα από τους πιθανούς λόγους αυτής της επιλογής από την Κυβέρνηση -που δεν αποτελούν αντικείμενο της έκθεσης αυτής- το αποτέλεσμα είναι ότι τα Τμήματα στιγματίζονται στη συνείδηση των νέων και της κοινωνίας, απαξιώνονται ως κατώτερης κατηγορίας και καταδικάζονται σε ένα φαύλο κύκλο εκπαιδευτικής λειτουργίας.
- Καθυστερήσεις στη στελέχωση του Τμήματος με εκπαιδευτικό και λοιπό προσωπικό. Το Τμήμα έχει ουσιαστικές ανάγκες στελέχωσης σε όλα τα επίπεδα (εκπαιδευτικό, τεχνικό, διοικητικό). Διαφορετικά, οι αδυναμίες που επιφέρει η ελλιπής στελέχωση του Τμήματος θα διαιωνίζονται και θα αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξη του Τμήματος και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Επίσης, η ζωντάνια και το ηθικό των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας ενδέχεται να καμφθούν από τον μεγάλο φόρτο εργασίας και τη φυσική τους εξάντληση.
- Η γραφειοκρατία. Η αφόρητη γραφειοκρατία μετατρέπεται ορισμένες φορές από παράγοντα διαφάνειας και λογοδοσίας σε παράγοντα αναποτελεσματικότητας στον προγραμματισμό και την καθημερινή λειτουργία του Τμήματος, ιδίως υπό τις τρέχουσες συνθήκες της έλλειψης προσωπικού. Επίσης, συντελεί στην απογοήτευση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος, που ορισμένες φορές μπορεί να διστάζουν να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών και έργων εξ αιτίας αυτού του λόγου. Συχνό παράπονο μεταξύ των μελών Δ.Ε.Π. είναι ότι η διαχείριση χρηματοδοτούμενων ερευνητικών έργων επιφέρει περισσότερες υποχρεώσεις και απαιτεί περισσότερη προσπάθεια από ό,τι η ίδια η εκτέλεση του ερευνητικού έργου!
- Οι αδυναμίες προσέλκυσης φοιτητών με υψηλές μαθησιακές δεξιότητες. Αυτό προέρχεται από τις αδυναμίες που έχουν η πρωτοβάθμια και η δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, που οδηγούν σε απόφοιτους Λυκείου που δεν θέλγονται από τη γνώση και δεν γνωρίζουν πώς να μελετούν, να κατανοούν και να διαχειρίζονται το εκπαιδευτικό περιεχόμενο. Οφείλεται ακόμη σε μεγάλο βαθμό στο ότι διατηρείται από το Υπουργείο Παιδείας η διάκριση μεταξύ Νέων και Παλαιών Τμημάτων/ Πανεπιστημίων. Ωστόσο, η αδυναμία προσέλκυσης φοιτητών με υψηλές μαθησιακές δεξιότητες θα οδηγήσει σε υπο-βέλτιστα αποτελέσματα και δεν θα επαληθεύσει τις υψηλές προσδοκίες από το πρόγραμμα σπουδών και τις εκπαιδευτικές διαδικασίες του Τμήματος.
- Η έλλειψη αυτονομίας στη διοίκηση του Τμήματος. Τόσο το Τμήμα όσο και το ίδιο το Ίδρυμα διαθέτουν στην πράξη ελάχιστη αυτονομία στην λήψη αποφάσεων και το σχεδιασμό και υλοποίηση δράσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχουν θεσμικά εμπόδια ακόμη και όταν

έχουν εξασφαλιστεί οι χρηματοδοτικοί πόροι με ίδια μέσα ή με άλλους τρόπους. Η λειτουργία των Τμημάτων ρυθμίζεται ασφυκτικά και δεν υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης διαφορετικότητας (που μπορεί να είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση ειδικών συνθηκών) και καινοτομίας για την αξιοποίηση ευκαιριών. Χαρακτηριστικό είναι ότι τα Τμήματα δεν συντάσσουν προϋπολογισμό και δεν έχουν ούτε την ελάχιστη οικονομική αυτοτέλεια.

- Η ελλιπής και συχνά καθυστερημένη χρηματοδότηση θέτει σε κίνδυνο την αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος σπουδών και την επάρκεια των κτιριακών και εκπαιδευτικών υποδομών (σύγχρονος και λειτουργικός εξοπλισμός εργαστηρίων και αιθουσών διδασκαλίας). Πολύ συχνά η χρηματοδότηση έρχεται καθυστερημένα, με αποτέλεσμα να καταλύεται κάθε προσπάθεια προγραμματισμού στη χρήση των ανθρώπινων και των υλικών πόρων (για παράδειγμα, πιστώσεις για πρόσληψη έκτακτου προσωπικού στα μέσα του εξαμήνου ή και ακόμη αργότερα). Σε τελική ανάλυση, αυτό οδηγεί στην πλήρη αδυναμία αποτελεσματικής διαχείρισης των πόρων και προγραμματισμού δράσεων.

10. Σχέδια βελτίωσης

Στην Ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να καταρτίσει σχέδιο δράσης για την άρση των αρνητικών σημείων και την ενίσχυση των θετικών του, καθορίζοντας προτεραιότητες με βάση τις δυνατότητές του.

10.1. Περιγράψτε το βραχυπρόθεσμο σχέδιο δράσης από το Τμήμα για την άρση των αρνητικών και την ενίσχυση των θετικών σημείων.

Εκπαίδευση

- Παρακολούθηση της εκτέλεσης του προγράμματος προπτυχιακών σπουδών και διενέργεια βελτιωτικών παρεμβάσεων. Έχει ήδη προγραμματιστεί να διενεργηθεί μερική και βελτιωτικού χαρακτήρα αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών για το επόμενο ακαδ. έτος, μετά την πιστοποίηση του τρέχοντος προγράμματος σπουδών. Ένταξη σύγχρονων μαθημάτων στο πρόγραμμα σπουδών και ενδυνάμωση της διδασκαλίας στα αντικείμενα της βιωσιμότητας, της κοινωνικής ευθύνης, της προστασίας του περιβάλλοντος και της επιχειρηματικότητας.
- Διενέργεια μελέτης για το περιεχόμενο των προγραμμάτων σπουδών που προσφέρουν τα καλύτερα πανεπιστήμια στην Ευρώπη στο αντικείμενο της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων.
- Διενέργεια έρευνας που αποτυπώνει την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων του Τμήματος και τις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται από τις επιχειρήσεις από τους πτυχιούχους οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων. Μπορεί να γίνει σε συνεργασία με τους επιχειρηματικούς και αναπτυξιακούς φορείς της περιοχής, ή σε συνεργασία με άλλα αντίστοιχα Τμήματα Ελληνικών Πανεπιστημίων.
- Ενίσχυση των ενεργειών πρακτικής άσκησης φοιτητών – σε συνδυασμό με την έρευνα γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται από τους πτυχιούχους του Τμήματος.
- Διενέργεια σε τακτική βάση εκδηλώσεων και άλλων δράσεων ενημέρωσης της ακαδημαϊκής κοινότητας πάνω σε διάφορα επίκαιρα και σημαντικά ζητήματα, όπως οι ευκαιρίες που παρέχει το πρόγραμμα Erasmus+, οι εξελίξεις της τεχνολογίας και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ευκαιρίες καριέρας ή επιχειρηματικής δράσης σε διάφορους τομείς, κ.α.
- Αναμόρφωση και εκσυγχρονισμός των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών, ιδίως των προγραμμάτων στη Διοίκηση Επιχειρήσεων και τη Διοίκηση Επιχειρήσεων Φιλοξενίας και Τουρισμού.
- Αναζήτηση μοντέλων υβριδικής ή πλήρους εξ αποστάσεως διδασκαλίας στα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών, έτσι ώστε να γίνουν πιο ελκυστικά σε ενδιαφερόμενους από απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες περιοχές.

Έρευνα

- Δημιουργία πολιτικής έρευνας του Τμήματος.
- Οργάνωση εκδηλώσεων προβολής του ερευνητικού έργου που αναπτύσσεται από τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος.
- Δημιουργία μηχανισμού άμεσης ενημέρωσης και αλληλεπίδρασης των μελών Δ.Ε.Π. και των λοιπών επιστημονικών και ερευνητικών συνεργατών του Τμήματος για τις δυνατότητες και τις ευκαιρίες συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα.

Υποδομές – εξοπλισμός

- Δημιουργία νέου διαδικτυακού τόπου του Τμήματος.
- Δημιουργία παρουσίας του Τμήματος στα κοινωνικά δίκτυα.
- Υποστήριξη και συντήρηση των Η/Υ και του λοιπού εξοπλισμού σε όλα τα εργαστήρια και τις αίθουσες διδασκαλίας.

Συνεργασίες

- Ανάπτυξη επίσημων δεσμών και συστηματικών δράσεων διασύνδεσης και συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς, με έμφαση αρχικά σε φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και του επιχειρηματικού κόσμου της ευρύτερης περιοχής των Σερρών.
- Ανάπτυξη διαδικασίας και μηχανισμών για την καταγραφή και παρακολούθηση των συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς σε σχέση με εκπαιδευτικές, ερευνητικές και άλλες δράσεις.
- Διοργάνωση σεμιναρίων με προσκεκλημένους από επιχειρήσεις, ερευνητικούς και κοινωνικούς φορείς.

10.2. Περιγράψτε το μεσοπρόθεσμο σχέδιο δράσης από το Τμήμα για την άρση των αρνητικών και την ενίσχυση των θετικών σημείων.

Εκπαίδευση

- Μελέτη ενίσχυσης της φοιτητοκεντρικής προσέγγισης στη διδασκαλία και στη μάθηση. Μέριμνα για την ανανέωση των διδακτικών μεθόδων και των μεθόδων αξιολόγησης των μαθημάτων προκειμένου να μειωθούν τα ποσοστά αποτυχόντων φοιτητών και να αυξηθούν τα ποσοστά προσέλευσης και παρακολούθησης της διδασκαλίας.
- Διδασκαλία μαθημάτων του προγράμματος σπουδών στην Αγγλική γλώσσα. Μπορεί να συνδυαστεί με την επικείμενη αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών.
- Διενέργεια μελέτης για την καλύτερη ανάπτυξη των «οριζόντων δεξιοτήτων» των φοιτητών του Τμήματος. Θα μπορούσε να αφορά τόσο το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, όσο και τα μεταπτυχιακά προγράμματα.
- Ανάπτυξη πολιτικής για τη διασύνδεση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών με την πτυχιακή εργασία.
- Ανάπτυξη δράσεων παρακολούθησης της επαγγελματικής εξέλιξης και γενικότερα σύσφιξης των σχέσεων με τους απόφοιτους του Τμήματος.
- Δημιουργία συλλόγου αποφοίτων (alumni) για τα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών και θέσπιση εκδηλώσεων και διαδικασιών για τη συμμετοχή των αποφοίτων του Τμήματος.
- Αναδιοργάνωση και βελτίωση της διαδικασίας συλλογής δεδομένων, υπολογισμού δεικτών ποιότητας και γενικά της προετοιμασίας της εσωτερικής αξιολόγησης και της διασφάλισης ποιότητας.

Έρευνα

- Διαμόρφωση ερευνητικής στρατηγικής του Τμήματος.
- Αξιοποίηση ή θεσμοθέτηση συνεργασιών με Πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα και επιχειρήσεις της Ελλάδος και του εξωτερικού.
- Ανάπτυξη κοινών ερευνητικών δράσεων με επιχειρήσεις και φορείς ΚΠΠ.
- Δημιουργία άτυπου «εσωτερικού γραφείου Διασύνδεσης του Τμήματος» για την ενημέρωση των μελών Δ.Ε.Π. και των λοιπών επιστημονικών και ερευνητικών συνεργατών του Τμήματος για τις δυνατότητες και τις ευκαιρίες συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα.

Προσωπικό

- Σχεδιασμός προσλήψεων μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος, σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες του Τμήματος.
- Σχεδιασμός προσλήψεων μελών Ε.Ε.Δ.Ι.Π. και διοικητικού προσωπικού, σύμφωνα με τις ανάγκες του Τμήματος.
- Σχεδιασμός προσλήψεων τη στελέχωση της Γραμματείας του Τμήματος. Πρόσληψη ενός μέλους διοικητικού προσωπικού με αυξημένα προσόντα και/ ή εμπειρία στη γραμματειακή υποστήριξη. Πρόσληψη ενός μέλους τεχνικού προσωπικού (πληροφορικός) για την

υποστήριξη των τεχνολογιών υποδομών του Τμήματος (ιστοσελίδα Τμήματος και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, πληροφοριακά συστήματα και εφαρμογές, παρουσία στα κοινωνικά δίκτυα, διαχείριση και συντήρηση όλων των Η/Υ και του λοιπού εξοπλισμού, υποστήριξη των μελών Δ.Ε.Π. και των φοιτητών στη χρήση των τεχνολογικών υποδομών του Τμήματος).

- Διαμόρφωση ενός πλαισίου παροχής κινήτρων και επιβράβευσης του προσωπικού του Τμήματος για την επίτευξη σημαντικών στόχων και επιτευγμάτων, ιδίως στη διδασκαλία και την έρευνα και την διασύνδεση του Τμήματος.

Υποδομές

- Κατάλληλη διαρρύθμιση ορισμένων αιθουσών διδασκαλίας, ώστε να ενισχύεται η συνεργασία και η ομαδική εργασία. Ειδικότερα:
  - Διαμόρφωσης δύο νέων αιθουσών διδασκαλίας χωρητικότητας 150-200 θέσεων για την κάλυψη των αναγκών διδασκαλίας των φοιτητών του ΔΙ.ΠΑ.Ε..
  - Διαμόρφωσης νέου εργαστηρίου Η/Υ χωρητικότητας 50-60 θέσεων εργασίας για τη διεξαγωγή των εργαστηριακών μαθημάτων του προγράμματος σπουδών.
  - Διαμόρφωση μιας αίθουσας διδασκαλίας σε αίθουσα συνεργασίας των φοιτητών για τη διδασκαλία μαθημάτων που απαιτούν την ομαδική εργασία και την συνεργασία των φοιτητών κατά τη διάρκεια του μαθήματος.
- Αναβάθμισης των Η/Υ και του λοιπού εξοπλισμού στα επιστημονικά εργαστήρια του Τμήματος.
- Δημιουργία σπουδαστηρίου, που θα λειτουργεί ταυτόχρονα και ως χώρος συνεργασίας για τους φοιτητές του Τμήματος για την εκπόνηση των εργασιών τους, το οποίο θα υποστηρίζεται από τους υποψήφιους διδάκτορες και τους ακαδημαϊκούς υποτρόφους του Τμήματος.

Συνεργασίες

- Ανάπτυξη προτεραιοτήτων και στρατηγικού σχεδίου για την ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς σε εκπαιδευτικές, ερευνητικές και άλλες δράσεις.

10.3. Διατυπώστε προτάσεις προς δράση από τη Διοίκηση του Ιδρύματος.

Η λειτουργία του ΔΙ.ΠΑ.Ε. κρίνεται από την ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος ιδιαίτερα ικανοποιητική και αποτελεσματική ως σήμερα. Οι προσδοκίες του Τμήματος είναι ακόμη μεγαλύτερες από το επόμενο ακαδ. έτος, όταν αναμένεται το Ίδρυμα να λειτουργήσει με την πρώτη εκλεγμένη Διοίκησή του.

Οι σημαντικότερες προτάσεις προς τη Διοίκηση του Ιδρύματος αφορούν τα ακόλουθα:

- Στελέχωση του Τμήματος με διοικητικό και τεχνικό προσωπικό για την άμεση κάλυψη των αναγκών διοικητικής υποστήριξης και λειτουργίας του Τμήματος και ανάπτυξης και διαχείρισης των πληροφοριακών υποδομών του Τμήματος, αντίστοιχα.
- Στελέχωση του Τμήματος με μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού (Δ.Ε.Π.) ώστε να βελτιωθεί η αναλογία διδασκόμενων προς διδάσκοντες, να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη φοιτητοκεντρικών μοντέλων μάθησης και να ενισχυθεί η ανάπτυξη ερευνητικών δράσεων και συνεργειών.
- Βελτίωση της εξυπηρέτησης των φοιτητών από τις επιμέρους διοικητικές υπηρεσίες και δομές του Ιδρύματος, κυρίως προς την κατεύθυνση της ταχύτητας και της ποιότητας/αποτελεσματικότητας εξυπηρέτησης. Ανάπτυξη περισσότερων ηλεκτρονικών διαδικασιών εξυπηρέτησης των φοιτητών. Βελτίωση των υπηρεσιών φοιτητική μέριμνας.
- Δημιουργία ενός συστήματος αποκεντρωμένης διοίκησης για τον καλύτερο συντονισμό και την εύρυθμη λειτουργία όλων των οργάνων και δομών του Ιδρύματος. Υποστήριξη όλων των διοικητικών και διαχειριστικών διαδικασιών από σύγχρονο πληροφοριακό σύστημα που θα επιτρέψει την πλήρη μετάβαση του Ιδρύματος στην ψηφιακή εποχή.

- Ανασχεδιασμός όλων των διαδικασιών που σχετίζονται με το σχεδιασμό και την παροχή εκπαιδευτικού έργου (για παράδειγμα, αναφορικά με τις προσλήψεις συμβασιούχων διδασκόντων) ώστε να διευκολύνονται και να επιταχύνονται οι δράσεις.
- Δημιουργία ενός ευέλικτου πλαισίου προσλήψεων συμβασιούχων διδασκόντων, με παράλληλη αξιοποίηση πρόσθετων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως τα έσοδα του ΕΚΛΕ, για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των Τμημάτων.
- Επανασχεδιασμός και αναμόρφωση των αιθουσών διδασκαλίας και των εργαστηρίων. Δημιουργία δύο μεγάλων αιθουσών διδασκαλίας, αμφιθεατρικού στυλ, με τη συνένωση και αναδιαμόρφωση (τεσσάρων) υφιστάμενων αιθουσών διδασκαλίας. Αναδιαμόρφωση χώρων και αναβάθμιση ηλεκτρολογικών εξοπλισμών για τη δημιουργία ενός εργαστηρίου 50-60 θέσεων εργασίας για τη διδασκαλία των εργαστηριακών μαθημάτων. Διαμόρφωση αίθουσας διδασκαλίας για τη διδασκαλία μαθημάτων που απαιτούν την ομαδική εργασία και την συνεργασία των φοιτητών κατά τη διάρκεια του μαθήματος.
- Βελτίωση της ποιότητας του χώρου εργασίας στα γραφεία των μελών Δ.Ε.Π. (ηχομόνωση, στεγανοποίηση και κλιματισμός για τους καλοκαιρινούς μήνες).
- Δημιουργία ενός Γραφείου Διασύνδεσης που θα στελεχωθεί με έμπειρο προσωπικό ώστε να παρέχει αποτελεσματικές υπηρεσίες ενημέρωσης, διασύνδεσης και αξιοποίησης των ερευνητικών δυνατοτήτων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του Ιδρύματος. Οι υπηρεσίες αυτές θα πρέπει να υπερβαίνουν την ενημέρωση για επερχόμενες προσκλήσεις ερευνητικών προγραμμάτων και να αφορά την παρακολούθηση των τάσεων στην έρευνα σε τομείς αιχμής διεθνώς και την συνακόλουθη ενημέρωση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του ΔΙ.ΠΑ.Ε., την υποστήριξη της συμμετοχής σε ερευνητικά έργα που αναπτύσσονται διεθνώς, την αναζήτηση συνεργατών σε ερευνητικές ιδέες/ προτάσεις των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του ΔΙ.ΠΑ.Ε., την παροχή τεχνικής υποστήριξης στην ανάπτυξη επιτυχημένων ερευνητικών προτάσεων, κ.α.
- Βελτίωση και επέκταση του συστήματος της ΜΟ.ΔΙ.Π. και της Ηλεκτρονικής Γραμματείας ώστε να συλλέγονται με πληρέστερο τρόπο τα στοιχεία και να παράγονται αναφορές που να είναι σε άμεση αντιστοιχία με τις απαιτήσεις των εκθέσεων εσωτερικής αξιολόγησης και διασφάλισης ποιότητας.
- Δημιουργία ενός συστήματος χρηματοδότησης που να υποστηρίζει κάποια σχετική οικονομική αυτονομία των Τμημάτων, ώστε να Τμήματα να μπορούν να προγραμματίζουν κάποιες δράσεις και να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες (για παράδειγμα, προβολής του έργου, δικτύωσης, επιβράβευσης, κ.α.).
- Πρωτοβουλίες σε κεντρικό επίπεδο για την υποστήριξη των δράσεων δικτύωσης, εξωστρέφειας και διεθνοποίησης του Ιδρύματος και του Τμήματος.
- Πρωτοβουλίες σε κεντρικό επίπεδο για τη θεσμοθέτηση σχέσεων συνεργασίας ΚΠΠ φορείς.
- Υποστήριξη και αναβάθμιση της λειτουργίας του Γραφείου Πρακτικής Άσκησης.

10.4. Διατυπώστε προτάσεις προς δράση από την Πολιτεία

- Η διαδικασία της αξιολόγησης θα πρέπει να είναι ουσιαστική και να αποσκοπεί στην βελτίωση των Τμημάτων και την αντιμετώπιση των προβλημάτων. Όταν η αξιολόγηση γίνεται με τιμωρητικό σκοπό, τότε τα προσδοκώμενα οφέλη ακυρώνονται στην πράξη και τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας χάνουν την εμπιστοσύνη τους στο θεσμό της αξιολόγησης.
- Η διάκριση ανάμεσα σε Παλιά και Νέα Τμήματα, που γίνεται με επίσημο τρόπο από το Υπουργείο, διατηρεί στη συνείδηση της κοινωνίας και των νεοεισερχόμενων φοιτητών το «στίγμα» των Τ.Ε.Ι., δηλαδή Τμημάτων που δεν είναι «κανονικού» πανεπιστημιακού επιπέδου. Η πολιτική των διακρίσεων του Υπουργείου μεροληπτεί εις βάρος των Νέων Τμημάτων, καθώς δεν τους δίνει τη δυνατότητα να λειτουργήσουν και να ανταγωνιστούν με τους ίδιους όρους τα άλλα Τμήματα, αλλά απαιτεί να καταβάλουν πολύ μεγαλύτερες προσπάθειες για να πετύχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Επομένως, αντί να υποστηριχθούν τα νέα Τμήματα να αναπτύξουν περισσότερο τα πανεπιστημιακά τους χαρακτηριστικά, εμποδίζονται συνειδητά να αναβαθμιστούν και να προχωρήσουν μπροστά.
- Η στελέχωση του Τμήματος θα πρέπει να είναι επαρκής και να γίνεται έγκαιρα. Οι ανάγκες στελέχωσης του Τμήματος αφορούν όλες τις κατηγορίες προσωπικού (μέλη Δ.Ε.Π., ΕΕΔΙΠ, διοικητικό και τεχνικό προσωπικό).
- Η χρηματοδότηση για την κάλυψη των αναγκών εκπαιδευτικής λειτουργίας του Τμήματος δεν έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια (π.χ. για την πρόσληψη επιστημονικών συνεργατών για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών, για την απόκτηση πόρων που απαιτούνται για την καθημερινή λειτουργία του Τμήματος, κ.α.). Ουσιαστικά, το Τμήμα λειτουργεί με λιγότερη χρηματοδότηση, σε σύγκριση με την περίοδο προ της οικονομικής κρίσης, τη στιγμή που ο αριθμός των φοιτητών έχει αυξηθεί και οι απαιτήσεις από τη λειτουργία του Τμήματος έχουν ασφαλώς αυξηθεί.
- Ο προγραμματισμός των δράσεων θα πρέπει να γίνεται έγκαιρα. Συχνά αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες και δράσεις εκ μέρους του Υπουργείου καθυστερημένα, όταν τα προβλήματα διογκώνονται και γίνονται ασφυκτικά (προσλήψεις έκτακτου προσωπικού, χρηματοδότηση φοιτητικής μέριμνας, κ.α.).
- Η αφόρητη γραφειοκρατία αποτελεί παράγοντα αναποτελεσματικότητας στον προγραμματισμό και την καθημερινή λειτουργία του Τμήματος, ιδίως υπό τις τρέχουσες συνθήκες ελλιπούς διοικητικής υποστήριξης. Η γραφειοκρατία τόσο στην καθημερινή λειτουργία του Τμήματος, όσο και σε σχέση με τη διαχείριση των πάσης φύσεως εκπαιδευτικών και ερευνητικών έργων, συντελεί στην απογοήτευση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος, που ορισμένες φορές μπορεί να διαστάζουν να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη τέτοιων έργων εξ αιτίας αυτού του λόγου. Η δουλειά των μελών Δ.Ε.Π. είναι να εκτελούν εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο, όμως συχνά η χρόνος τους και η ενεργητικότητά τους διατίθενται για να διεκπεραιώνουν διαχειριστικές διαδικασίες της δημόσιας διοίκησης.
- Η αυτονομία των Τμημάτων είναι υποτυπώδης. Η λειτουργία των Τμημάτων ρυθμίζεται ασφυκτικά και δεν υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης διαφορετικότητας (που μπορεί να είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση ειδικών συνθηκών) και καινοτομίας.
- Οι συχνές αλλαγές του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των Πανεπιστημίων δημιουργούν αναστάτωση στην καθημερινή λειτουργία, επιδρούν παραλυτικά στις διαδικασίες και δεν επιτρέπουν τον προγραμματισμό, την υλοποίηση δράσεων και την ανάπτυξη των Τμημάτων.
- Ο ρόλος των Υπηρεσιών του Υπουργείου και των εποπτευόμενων φορέων είναι επίσης να υποστηρίξουν τη λειτουργία των Τμημάτων, όχι μόνο να την ελέγχουν. Ορισμένες φορές θέτουμε ερωτήματα στα οποία μας απαντούν υποδεικνύοντας τους νόμους που ρυθμίζουν τα συγκεκριμένα ζητήματα που μας απασχολούν, αντί να παρέχουν συγκεκριμένες απαντήσεις/οδηγίες αντιμετώπισης των ζητημάτων.

11. Πίνακες

Οι πίνακες που ακολουθούν παρατίθενται σε οριζόντια διάταξη σελίδας.

(Το υπόλοιπο της σελίδας είναι εσκεμμένα κενό)

ΕΠΙΤΟΜΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΙΔΡΥΜΑ: ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΜΗΜΑ : ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Αριθμός προσφερόμενων κατευθύνσεων: 3

Αριθμός μεταπτυχιακών προγραμμάτων: 3

Σχετικός πίνακας	Ακαδημαϊκό έτος	2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
# 1	Συνολικός αριθμός μελών ΔΕΠ	15	15	15	15	15	15
# 1	Λοιπό προσωπικό	15	20	17	18	18	18
# 2	Συνολικός αριθμός προπτυχιακών φοιτητών σε κανονικά έτη φοίτησης (ν Χ 2)	1768	1810	1805	1700	1496	1363
# 3	Προσφερόμενες από το Τμήμα θέσεις στις πανελλαδικές	208	220	230	250	250	250
# 3	Συνολικός αριθμός νεοεισερχομένων φοιτητών	256	246	312	342	343	306
# 7	Αριθμός αποφοίτων	177	198	137	7	70	114
# 6	Μ.Ο. βαθμού πτυχίου	7,72	7,05	6,97	- **	7,02	6,74
# 4	Προσφερόμενες από το Τμήμα θέσεις ΠΜΣ	365	365	145	145	145	145
# 4	Αριθμός αιτήσεων για ΠΜΣ	362	320	156	151	153	150
# 12.1	Συνολικός αριθμός μαθημάτων για την απόκτηση πτυχίου (για ΠΠΣ ΔΙΠΑΕ/ ΤΕΙ)	50/39	50/39	50/ 39	50/ 39	39	39
# 12.2	Σύνολο υποχρεωτικών μαθημάτων (Υ) (για ΠΠΣ ΔΙΠΑΕ/ ΤΕΙ)	38/35	38/35	38 / 35	38/ 36	35	35
# 12.3	Συνολικός αριθμός προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής (για ΠΠΣ ΔΙΠΑΕ/ ΤΕΙ)	41 / 16	41 / 16	41 / 16	41/ 16	16	16
# 15	Συνολικός αριθμός δημοσιεύσεων ΔΕΠ	73	83	69	41	75	72
# 16	Αναγνώριση ερευνητικού έργου (σύνολο)	882	730	532	241	315	386
# 17	Διεθνείς συμμετοχές	3	3	3	7	8	8

Παρατηρήσεις:

- Στο Λοιπό προσωπικό λογίζονται οι εργαστηριακοί/ επιστημονικοί συνεργάτες, ως αριθμός συμβάσεων και όχι ως προσλαμβανόμενοι με ωράριο πλήρους απασχόλησης. Βλέπε και υποσημείωση/ οδηγία στον πίνακα 1.
- Τα στοιχεία στους πίνακες 12.1, 12.2 και 12.3 αφορούν το πρόγραμμα σπουδών ΔΙΠΑΕ και το πρόγραμμα σπουδών ΤΕΙ, αντίστοιχα.

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 1. Εξέλιξη του προσωπικού του Τμήματος

		2022-2023		2021-2022		2020-2021		2019-20		2018-19		2017-18	
		A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ
Καθηγητές	Σύνολο	6	2	5	2	5	2	5	2	5	2	3	0
	Από εξέλιξη	1						2	2	2	2		
	Νέες προσλήψεις												
	Συνταξιοδοτήσεις												
	Παραιτήσεις												
Αναπληρωτές Καθηγητές	Σύνολο	2	3	2	0	2	0	2	0	2	0	3	2
	Από εξέλιξη	1	2					2		2			
	Νέες προσλήψεις												
	Συνταξιοδοτήσεις												
	Παραιτήσεις												
Επίκουροι Καθηγητές	Σύνολο	2	0	2	3	2	3	2	3	2	3	2	1
	Από εξέλιξη												
	Νέες προσλήψεις	1		1									
	Συνταξιοδοτήσεις			1									
	Παραιτήσεις												
Λέκτορες	Σύνολο	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	2	2
	Νέες προσλήψεις												
	Συνταξιοδοτήσεις	1											
	Παραιτήσεις												
Μέλη ΕΕΔΙΠ	Σύνολο	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	3	0
Διδάσκοντες επί συμβάσει**	Σύνολο	11	4	14	6	13	4	12	6	12	6	12	6
Τεχνικό προσωπικό εργαστηρίων	Σύνολο	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
Διοικητικό προσωπικό	Σύνολο	1	1	0	2	0	2	0	1	0	1	0	1

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Αναφέρεται σε αριθμό συμβάσεων – όχι διδασκόντων (π.χ. αν ένας διδάσκων έχει δύο συμβάσεις, χειμερινή και εαρινή, τότε μετρώνται δύο συμβάσεις).

A: Άρρενες, Θ: Θήλειες

Πίνακας 2. Εξέλιξη του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών του Τμήματος σε όλα τα έτη σπουδών

	2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Προπτυχιακοί	3552	3560	3356	3340	3195	2551
Μεταπτυχιακοί (ΜΔΕ)	222	210	121	138	142	143
Διδακτορικοί	20	17	9	0	0	0

Παρατηρήσεις:

Οι περισσότεροι φοιτητές Τ.Ε.Ι. επέλεξαν να αξιοποιήσουν την ευκαιρία να συνεχίσουν τις σπουδές τους και να αποκτήσουν το πτυχίο του ΔΙ.ΠΑ.Ε., παρακολουθώντας επιπλέον μαθήματα από το πρόγραμμα σπουδών του ΔΙ.ΠΑ.Ε. Αυτός είναι ένας λόγος που έχει αυξηθεί ο αριθμός των ενεργών φοιτητών και έχουν μειωθεί οι αποφοιτήσαντες τα τελευταία έτη.

Πίνακας 3. Εξέλιξη του αριθμού των νέο-εισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος

Εισαχθέντες με:	2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Εισαγωγικές εξετάσεις	208	196	210	236	199	182
Μετεγγραφές (εισορές προς το Τμήμα)	6	9	44	21	39	31
Μετεγγραφές (εκροές προς άλλα Τμήματα)**	4	8	3	15	46	27
Κατατακτήριες εξετάσεις (Πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ)	30	28	17	32	30	28
Άλλες κατηγορίες	11	5	38	38	29	38
Σύνολο**	256	246	312	342	343	306
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	1	0	0	0	0	0

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Προσοχή: ο αριθμός των εκροών πρέπει να αφαιρεθεί κατά τον υπολογισμό του Συνόλου.

Πίνακας 4. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)*

Τίτλος ΠΜΣ: «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων»
Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες): 18

	2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	25	35	31	30	40	35
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	8	4	3	13	11	36
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	11	36	32	66	98	143
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	35	35	35	35	35	35
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων	19	29	27	28	26	33
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	57	49	37	14	12	31
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	0	0	0	0	0	0

* Σε περίπτωση περισσότερων του ενός Π.Μ.Σ. συμπληρώνεται ένας πίνακας για **κάθε** ΠΜΣ.

** Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Τίτλος ΠΜΣ: «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Δημόσια Διοίκηση»
Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες): 18

	2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	221	267	110	108	87	85
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	5	2	2	1	0	0
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	216	85	83	36	18	30
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	300	300***	80 *	80 *	80*	80*
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων	192	169	90**	80	79	77
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	199	84	146	22	21	24
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	0	0	0	0	0	0

Παρατηρήσεις:

* Από το έτος 2017-18 και μέχρι σήμερα το μεταπτυχιακό πρόγραμμα λειτουργεί ως Διατμηματικό με το τμήμα Εφοδιαστικής της Κατερίνης και διοργανώνονται 2 τμήματα σπουδών.

** Λόγω ισοβαθμίας του τελευταίου υποψήφιου, εισήχθησαν όλοι οι ισοβαθμούντες.

*** Από το έτος 2021-12 το μεταπτυχιακό πρόγραμμα λειτουργεί ως Διατμηματικό με το τμήμα Εφοδιαστικής της Κατερίνης και το Τμήμα Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού και διοργανώνονται τμήματα σπουδών σε κάθε έδρα Τμήματος.

Τίτλος ΠΜΣ: «Μεταπτυχιακές Σπουδές στη Διοίκηση Επιχειρήσεων Φιλοξενίας και Τουρισμού»
Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες): 18

	2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	16	18	16	11	15	25
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	3	3	3	0	4	7
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	13	12	22	14	20	19
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	25	30	30	30	30	30
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων	11	12	11	11	13	23
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	8	7	0	21	8	17
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 5. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων* του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών

	2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	6	12	26	-	-	-
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	1	5	-	-	-	-
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	5	21	-	-	-	-
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	8	12	29	-	-	-
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων υποψηφίων	3	8	9	-	-	-
Απόφοιτοι	0	0	0	-	-	-
Μέση διάρκεια σπουδών αποφοίτων	-	-	-	-	-	-

* Απόφοιτοι = Αριθμός Διδακτόρων που ανακηρύχθηκαν στο έτος που αφορά η στήλη.

** Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 6. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των αποφοίτων)
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2018-2019	70	8,00 %	48,00 %	34,00 %	10,00 %	7,02
2019-2020	7**	-	-	-	-	-
2020-2021	137	4,5%	57,8%	31,9%	5,85%	6,97
2021-2022	198	3%	45%	44%	8%	7,04
2022-2023	ΔΙΠΑΕ 61	0%	35%	43%	22%	7,72
	ΤΕΙ 108	2%	63%	33%	2%	6,95
Σύνολο	474					7,14

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης. Επεξηγήση: Σημειώστε σε κάθε στήλη τον αριθμό των φοιτητών που έλαβαν την αντίστοιχη βαθμολογία και το ποσοστό που αυτοί εκπροσωπούν επί του συνολικού αριθμού των αποφοιτησάντων το συγκεκριμένο έτος [π.χ. 26 (=15%)].

Παρατηρήσεις: Τα στοιχεία ως το ακαδ. έτος 2021-2022 αφορούν φοιτητές του ΠΠΣ ΤΕΙ. Τα στοιχεία από το ακαδ. έτος 2022-2023 αφορούν φοιτητές του ΠΠΣ ΔΙΠΑΕ.

Οι πρώτοι εισακτέοι του ΠΠΣ ΔΙΠΑΕ εισήχθησαν στο ακαδ. έτος 2019-2020 και οι πρώτοι πτυχιούχοι του ΠΠΣ ΔΙΠΑΕ, 61 άτομα συνολικά, αποφοίτησαν το 2022-2023.

** Στο ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 δεν πραγματοποιήθηκε ορκωμοσία λόγω: α) της συγχώνευσης των Ιδρυμάτων στο ΔΙΠΑΕ, β) των ειδικών συνθηκών για την προστασία από τον κορονοϊό.

Πίνακας 7. Εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών και διάρκεια σπουδών

Στον πίνακα αυτόν θα αποτυπωθούν τα εξελικτικά στοιχεία 7 συνολικά ετών: του έτους στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης και των 6 προηγούμενων ετών. Προσαρμόστε τις χρονολογίες ανάλογα.

Έτος αποφοίτησης	Αποφοιτήσαντες Διάρκεια Σπουδών (σε έτη)								Δεν έχουν αποφοιτήσει (καθυστερούντες)	Σύνολο
	K ²⁰	K+1	K+2	K+3	K+4	K+5	K+6	K+6 και πλέον		
2016-2017	0	32	33	22	21	13	9	5	1475	1610
2017-2018	0	23	13	2	32	0	1	10	1736	1906
2018-2019	0	2	3	11	5	5	0	6	2055	2087
2019-2020	3	11	7	28	8	6	0	9	2481	2553
2020-2021	0	9	28	51	20	14	11	2	2249	2384
2021-2022	0	31	62	44	20	10	9	20	2552	2748
2022-2023	0	16	43	41	34	11	4	20	2555	2724

*Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

* Τα στοιχεία αφορούν τους φοιτητές του προγράμματος σπουδών του Τ.Ε.Ι.

²⁰ Όπου Κ = Κανονική διάρκεια σπουδών (σε έτη) στο Τμήμα (π.χ. αν η κανονική διάρκεια σπουδών είναι 4 έτη, τότε Κ=4 έτη, Κ+1=5 έτη, Κ+2=6 έτη, ..., Κ+6=10 έτη).

Πίνακας 8. Επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Χρονικό διάστημα επαγγελματικής ένταξης μετά την αποφοίτηση (σε μήνες)**			
		6	12	24	Μη ενταχθέντες – συνέχεια σπουδών
2017-2018	114/62	36	13	5	8
2018-2019	70/42	20	11	4	7
2019-2020	0/0	0	0	0	0
2020-2021	135/99	65	16	4	14
2021-2022	198/98***	70	8	5	15
2022-2023	158/48	10	4	24	4
<i>Σύνολο</i>	<i>468/148</i>	40	18	60	14

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Οι στήλες συμπληρώνονται με το πλήθος των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, των οποίων η επαγγελματική ένταξη πραγματοποιήθηκε εντός του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος μετά την αποφοίτησή τους.

*** Ο πρώτος αριθμός αφορά το πλήθος των αποφοιτησάντων και μετά την κάθετο δίνεται ο αριθμός όσων απάντησαν στο ερωτηματολόγιο της έρευνας επαγγελματικής ένταξης. Το ερωτηματολόγιο στέλνεται σε όσους αποφοίτησαν εντός του τρέχοντος και του προηγούμενου έτους (2022-2023 & 2021-2022), ώστε να [προκύπτει και πόσοι βρήκαν εργασία εντός 24 μηνών από την αποφοίτησή τους.

Πίνακας 9. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών

		2022-2023	2021-2022	2020-2021	2019-2020	2018-2019	2017-2018	Σύνολο	
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτερικού								
	Εξωτε- ρικού	Ευρ.**	3	2	1	0	7	2	15
		Άλλα							
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων στο Τμήμα	Εσωτερικού								
	Εξωτε- ρικού	Ευρ.**	10	7	3	12	9	12	53
		Άλλα							
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτερικού	1							
	Εξωτε- ρικού	Ευρ.**		0	0	0	0	2	3
		Άλλα							
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων που δίδαξαν στο Τμήμα	Εσωτερικού	0							
	Εξωτε- ρικού	Ευρ.**		0	0	2	2	0	4
		Άλλα							
Σύνολο		14	9	4	14	18	16	75	

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών.

Πίνακας 10. Επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών

Τίτλος ΠΜΣ: Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων ΠΜΣ	Χρονικό διάστημα επαγγελματικής ένταξης μετά την αποφοίτηση (σε μήνες)**			
		6	12	24	Μη ενταχθέντες – συνέχεια σπουδών
2017-2018					
2018-2019					
2019-2020					
2020-2021	37	26	3	1	1
2021-2022	38	30	3	1	5
2022-2023					
<i>Σύνολο</i>					

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Οι στήλες συμπληρώνονται με το πλήθος των αποφοίτων ΠΜΣ, των οποίων η επαγγελματική ένταξη πραγματοποιήθηκε εντός του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος μετά την αποφοίτησή τους.

Παρατηρήσεις:

Τον Μάιο 2023 διενεργήθηκε τηλεφωνική έρευνα με δομημένο ερωτηματολόγιο ανάμεσα στους απόφοιτους του ακαδ. Έτους 2021-22 για την επαγγελματική τους ένταξη. Από τους 49 φοιτητές/φοιτήτριες που αποφοίτησαν, συμμετείχαν στην έρευνα οι 38.

Πίνακας 11. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

		2022-2023	2021-2022	2020-2021	2019-20	2018-19	2017-18	Σύνολο	
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτερικού								
	Εξωτε- ρικού	Ευρ.**	0	1	0	1	1	0	3
		Άλλα							
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων στο Τμήμα	Εσωτερικού								
	Εξωτε- ρικού	Ευρ.**	0	0	0	0	0	0	
		Άλλα							
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτερικού	5	11	10	10	8	2	46	
	Εξωτε- ρικού	Ευρ.**							
		Άλλα							
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων που δίδαξαν στο Τμήμα	Εσωτερικού	17	15	15	15	15	17	94	
	Εξωτε- ρικού	Ευρ.**	0	0	0	0	0	0	
		Άλλα							
Σύνολο		22	26	26	25	24	20	143	

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών.

Πίνακας 12.1 Μαθήματα Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2022-2023)¹

Εξάμηνο Σπουδών	Μαθήματα ² Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Πιστ. Μονάδες ECTS	Κατηγορία μαθήματος ³	Υποβάθρου (Υ) Επιστ. Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Ωρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα	Σε ποιο εξάμηνο σπουδών αντιστοιχεί; (1 ^ο , 2 ^ο κλπ.)	Προαπαιτούμενα μαθήματα ⁴	Ιστότοπος ⁵	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ⁶
1ο	Αρχές Διοίκησης Επιχειρήσεων	101	5	Υ	Υ	3	1ο	ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΙ ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΟΛΑ ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΤΟΥΣ ΕΧΟΥΝ ΣΕΛΙΔΑ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ https://elearning.cm.ihu.gr/course/index.php?categoryid=23	ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ https://www.ba.ihu.gr/courses/
1ο	Εισαγωγή στην Λογιστική	102	5	Υ	Υ	3	1ο			
1ο	Στατιστική Ι	103	5	Υ	Υ	4	1ο			
1ο	Μαθηματικά για Διοίκηση Επιχειρήσεων	104	5	Υ	Υ	5	1ο			
1ο	Εισαγωγή στα Πληροφοριακά Συστήματα και τον Ψηφιακό Κόσμο	105	5	Υ	Υ	3	1ο			
1ο	Επιχειρησιακή Επικοινωνία	106	5	Υ	Υ	3	1ο			
1ο	Αγγλικά για Διοίκηση Επιχειρήσεων Ι*	107	-	Υ	Υ	3	1ο			
2ο	Μικροοικονομική	201	5	Υ	Υ	5	2ο			Ο ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ https://www.ba.ihu.gr/study-guide/
2ο	Στατιστική ΙΙ	202	5	Υ	Υ	4	2ο			
2ο	Βάσεις Δεδομένων	203	5	Υ	Υ	4	2ο			
2ο	Οικονομικά Μαθηματικά	204	5	Υ	Υ	3	2ο			
2ο	Χρηματοοικονομική Λογιστική	205	5	Υ	Υ	3	2ο			
2ο	Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση	206	5	Υ	Υ	3	2ο			

2ο	Αγγλικά για Διοίκηση Επιχειρήσεων II*	207	-	Υ	Υ	3	2ο			
3ο	Μακροοικονομική	301	5	Υ	ΕΠ	3	3ο			
3ο	Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων	302	5	Υ	ΕΠ	3	3ο			
3ο	Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης Επιχειρήσεων	303	5	Υ	ΕΠ	4	3ο			
3ο	Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων	304	5	Υ	ΕΠ	3	3ο			
3ο	Μάρκετινγκ	305	5	Υ	ΕΠ	5	3ο			
3ο	Μεθοδολογία Έρευνας	306	5	Υ	ΕΠ	4	3ο			
4ο	Ποσοτικές Μέθοδοι στη Λήψη Διοικ. Αποφάσεων I	401	5	Υ	ΕΠ	5	4ο			
4ο	Χρηματοοικονομική Διοίκηση	402	5	Υ	ΕΠ	4	4ο			
4ο	Διοίκηση δικτύου διανομών (logistics)	403	5	Υ	ΕΠ	3	4ο			
4ο	Διοίκηση Πωλήσεων	404	5	Υ	ΕΠ	3	4ο			
4ο	Συμπεριφορά Καταναλωτή	405	5	Υ	ΕΠ	3	4ο			
4ο	Δημόσιες Σχέσεις	406	5	Υ	ΕΠ	3	4ο			
5ο	Ποσοτικές Μέθοδοι στη Λήψη Διοικ. Αποφάσεων II	501	5	Υ	ΕΠ	5	5ο			
5ο	Επιχειρησιακός Σχεδιασμός και Επιχειρηματικότητα	502	5	Υ	ΕΠ	4	5ο			
5ο	Ηλεκτρονικές Επιχειρήσεις	503	5	Υ	ΕΠ	4	5ο			
6ο	Οργάνωση και Διοίκηση Παραγωγικών Συστημάτων	601	5	Υ	ΕΠ	5	6ο			
6ο	Ηλεκτρονικό Εμπόριο	602	5	Υ	ΕΠ	4	6ο			
6ο	Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ηθική	603	5	Υ	ΕΠ	3	6ο			
7ο	Διοίκηση Ποιότητας	701	5	Υ	ΕΠ	3	7ο			
7ο	Μοντελοποίηση Επιχειρήσεων	702	5	Υ	ΕΠ	3	7ο			
7ο	Ψηφιακό Μάρκετινγκ	703	5	Υ	ΕΠ	4	7ο			

8ο	Στρατηγική Επιχειρήσεων	801	5	Υ	ΕΠ	3	8ο		
8ο	Εργασιακές Σχέσεις	802	5	Υ	ΕΠ	3	8ο		
8ο	Διοικητική Λογιστική	803	5	Υ	ΕΠ	3	8ο		
5ο/7ο	Διοικητική Οικονομική	A01	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο		
5ο/7ο	Χρηματοοικονομική Ανάλυση	A02	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο		
5ο/7ο	Αρχές Οικονομικής Σκέψης	A03	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο		
5ο/7ο	Εφαρμογές Θεωρίας Παιγνίων στη Διοίκηση	A04	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο	ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΤΗΚΕ	
5ο/7ο	Κοστολόγηση και Τιμολόγηση	A05	5	Ε	ΑΔ	3	5ο/7ο		
5ο/7ο	Ζητήματα Σύγχρονης Ελληνικής Οικονομίας	A06	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο		
5ο/7ο	Αξιολόγηση Επενδύσεων και Οικονομοτεχνικές Μελέτες	A07	5	Ε	ΑΔ	3	5ο/7ο	ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΤΗΚΕ	
5ο/7ο	Επιχειρηματική Μελέτη	K01	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο		
5ο/7ο	Μάρκετινγκ υπηρεσιών	B01	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο	ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΤΗΚΕ	
5ο/7ο	Ολοκληρωμένες επικοινωνίες μάρκετινγκ	B02	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο		
5ο/7ο	Επικοινωνία μέσω κοινωνικής δικτύωσης	B03	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο	ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΤΗΚΕ	
5ο/7ο	Οργανωσιακή Συμπεριφορά	B04	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο		
5ο/7ο	Διεθνές Μάνατζμεντ και Μάρκετινγκ	B05	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο		
5ο/7ο	Ειδικά θέματα διαδικτυακού μάρκετινγκ	B06	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο	ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΤΗΚΕ	
5ο/7ο	Τουριστικό Μάρκετινγκ	B07	5	Ε	ΕΠ	3	5ο/7ο	ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΤΗΚΕ	
5ο/7ο	Ειδικά θέματα βάσεων δεδομένων	Γ01	5	Ε	ΑΔ	3	5ο/7ο		
5ο/7ο	Σχεδιασμός δικτυακών τόπων	Γ02	5	Ε	ΑΔ	3	5ο/7ο	ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΤΗΚΕ	
5ο/7ο	Εισαγωγή στον Προγραμματισμό	Γ03	5	Ε	ΑΔ	4	5ο/7ο		
5ο/7ο	Διοίκηση Προμηθειών	Γ04	5	Ε	ΑΔ	3	5ο/7ο		
5ο/7ο	Σχεδιασμός και Βελτιστοποίηση Εφοδιαστικής Αλυσίδας	Γ05	5	Ε	ΑΔ	3	5ο/7ο		

5ο/7ο	Σχεδιασμός Συστημάτων Υπηρεσιών	Γ06	5	Ε	ΑΔ	3	5ο/7ο	ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΤΗΚΕ		
5ο/7ο	Ανάλυση και Σχεδιασμός Επιχειρηματικών Διαδικασιών	Γ07	5	Ε	ΑΔ	3	5ο/7ο			
6ο/8ο	Λογιστική εταιρειών	Α08	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Περιφερειακή Οικονομική και Οικονομική Ανάπτυξη	Α09	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Ειδικά Θέματα Λογιστικής	Α10	5	Ε	ΑΔ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Ελεγκτική	Α11	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Ειδικά Θέματα Εφαρμοσμένης Στατιστικής	Α12	5	Ε	ΑΔ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Στοιχεία Δικαίου Επιχειρήσεων	Α13	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο	ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΤΗΚΕ		
6ο/8ο	Διοίκηση Μ.Μ.Ε.	Β08	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Ηγεσία και Διαχείριση Αλλαγών	Β09	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Διοίκηση Οργανισμών	Β10	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Συμπεριφορά καταναλωτή και μέσα κοινωνικής δικτύωσης	Β11	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο	ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΤΗΚΕ		
6ο/8ο	Ειδικά θέματα επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων	Β12	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Αθλητικό μάρκετινγκ και μάρκετινγκ	Β13	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο	ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΤΗΚΕ		
6ο/8ο	Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση	Γ08	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Διοίκηση Τεχνολογίας Καινοτομίας	Γ09	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Διοίκηση Έργων	Γ10	5	Ε	ΑΔ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Ανάπτυξη διαδικτυακών εφαρμογών	Γ11	5	Ε	ΑΔ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Επιχειρηματική Ευφυΐα και Επιχειρηματική Αναλυτική	Γ12	5	Ε	ΑΔ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Ειδικά θέματα επιχειρησιακής έρευνας	Γ13	5	Ε	ΑΔ	3	6ο/8ο			
6ο/8ο	Επιχειρηματική μελέτη	Κ01	5	Ε	ΕΠ	3	6ο/8ο			

κ.ο.κ. ⁷									
---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1 Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

2 Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών (δηλ. 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} κ.ο.κ. εξαμήνου)

3 Χρησιμοποιείστε τις ακόλουθες συντομογραφίες :

Υ = Υποχρεωτικό

Ε = κατ' επιλογήν από πίνακα μαθημάτων

ΕΕ = Μάθημα ελεύθερης επιλογής

Π = Προαιρετικό

Αν το Τμήμα κατηγοριοποιεί τα μαθήματα με διαφορετικό τρόπο, εξηγήστε.

4 Σημειώστε τον/τους κωδικούς αριθμούς του/των προαπαιτούμενων μαθημάτων, αν υπάρχουν.

5 Σημειώστε την ηλεκτρονική διεύθυνση του μαθήματος, αν υπάρχει.

6 Σημειώστε τη σελίδα του Οδηγού Σπουδών (αν υπάρχει), όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.

7 Συμπληρώστε όλα τα μαθήματα που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα σπουδών.

Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 12.2. Μαθήματα Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2022-2023)¹

Εξάμηνο σπουδών	Μαθήματα Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Υπεύθυνος Διδάσκων και Συνεργάτες (ονοματεπώνυμο και βαθμίδα)	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ) Εργαστήριο (Ε) & αντίστοιχες ώρες/εβδ.	Πολλαπλή Βιβλιογραφία (ΝΑΙ/ΟΧΙ)	Χρήση εκπαιδ. μέσων (Ναι/Όχι)	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων (Ναι/Όχι)	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις Κανονική/ Επαναληπτική	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική ή επαναληπτική εξέταση	Αξιολογήθηκε από τους Φοιτητές;
1ο	Αρχές Διοίκησης Επιχειρήσεων	101	Γιοβάνης Νικόλαος/ Καθηγητής	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	316	224/64	122/23	29
1ο	Εισαγωγή στην Λογιστική	102	Καραγιώργος Αλκιβιάδης / Επίκουρος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	279	200/44	127/28	18
1ο	Στατιστική Ι	103	Χαψά Ξανθίππη/ Αναπληρώτρια	3Δ & 1ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	310	213/98	78/36	51
1ο	Μαθηματικά για Διοίκηση Επιχειρήσεων	104	Αθανάσινας Αθανάσιος/ Καθηγητής	3Δ & 2ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	353	203/108	18/36	25
1ο	Εισαγωγή στα Πληροφοριακά Συστήματα και τον Ψηφιακό Κόσμο	105	Φραγκίδης Γαρύφαλλος/ Αναπληρωτής	2Δ & 1ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	325	248/87	125/43	28
1ο	Επιχειρησιακή Επικοινωνία	106	Κοτζαιβάζογλου Ιορδάνης/ Αναπληρωτής	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	387	248/111	119/76	45
1ο	Αγγλικά για Διοίκηση Επιχειρήσεων Ι*	107	Σύρπα Παναγιώτα/ Συμβασιούχος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	261	188/4	184/4	3
2ο	Μικροοικονομική	201	Αθανάσινας Αθανάσιος/ Καθηγητής	3Δ & 2ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	349	150/99	12/11	17
2ο	Στατιστική ΙΙ	202	Χαψά Ξανθίππη/ Αναπληρώτρια	3Δ & 1ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	310	216/88	100/25	22
2ο	Βάσεις Δεδομένων	203	Κεχρής Ευάγγελος/ Καθηγητής	3Δ & 1Ε	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	294	215/72	121/34	42
2ο	Οικονομικά Μαθηματικά	204	Καραβασίλης Γιώργος / Συμβασιούχος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	274	192/53	119/31	33

2ο	Χρηματοοικονομική Λογιστική	205	Καραγιώργος Αλκιβιάδης / Επίκουρος	3Δ	NAI	NAI	NAI	316	198/77	89/27	18
2ο	Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση	206	Χρυσανθακοπούλου Ξακουστή/ Συμβασιούχος	3Δ	NAI	NAI	NAI	297	220/77	122/48	21
2ο	Αγγλικά για Διοίκηση Επιχειρήσεων II	207	Σύρπα Παναγιώτα/ Συμβασιούχος	3Δ	NAI	NAI	NAI	247	184/12	178/12	7
3ο	Μακροοικονομική	301	Χαψά Ξανθίππη/ Αναπληρώτρια	3Δ	NAI	NAI	NAI	218	161/67	77/32	28
3ο	Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων	302	Μουζά Άννα / Καθηγήτρια	2Δ + 1ΑΠ	NAI	NAI	NAI	277	201/80	74/52	29
3ο	Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης Επιχειρήσεων	303	Κεχρής Ευάγγελος/ Καθηγητής	3 Δ + 1ΑΠ	NAI	NAI	NAI	240	192/56	100/27	42
3ο	Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων	304	Παντελίδης Παναγιώτης / Καθηγητής	2 Δ + 1ΑΠ	NAI	NAI	NAI	245	156/70	44/40	34
3ο	Αρχές Μάρκετινγκ	305	Πασχαλούδης Δημήτριος/ Καθηγητής & Τσουρέλα Μαρία / Επίκουρη	3 Δ + 2ΑΠ	NAI	NAI	NAI	287	202/54	123/41	21
3ο	Μεθοδολογία Έρευνας	306	Βρανα Βασιλική/ Καθηγήτρια	3 Δ + 1ΑΠ	NAI	NAI	NAI	200	156/38	98/16	29
4ο	Ποσοτικές Μέθοδοι στη Λήψη Διοικ. Αποφάσεων I	401	Δημητριάδης Σωτήριος/ Καθηγητής	3 Δ + 2ΑΠ	NAI	NAI	NAI	295	201/73	84/27	33
4ο	Χρηματοοικονομική Διοίκηση	402	Παντελίδης Παναγιώτης / Καθηγητής	3Δ + 1ΑΠ	NAI	NAI	NAI	257	196/83	62/32	29
4ο	Διοίκηση δικτύου διανομών (logistics)	403	Καρακίτσιου Αθανασία/ Αναπληρώτρια	2Δ + 1ΑΠ	NAI	NAI	NAI	247	179/67	68/34	24
4ο	Διοίκηση Πωλήσεων	404	Τσαβλόπουλος Ιωάννης / Συμβασιούχος	3Δ	NAI	NAI	NAI	204	163/14	150/6	36

4ο	Συμπεριφορά Καταναλωτή	405	Τσουρέλα Μαρία / Αναπληρώτρια	3Δ	NAI	NAI	NAI	272	167/68	77/43	28
4ο	Δημόσιες Σχέσεις	406	Κοτζαιβάζογλου Ιορδάνης/ Αναπληρωτής	3Δ	NAI	NAI	NAI	242	177/73	68/44	41
5ο	Ποσοτ.Μέθ.στη Λήψη Διοικ. Αποφάσεων II	501	Δημητριάδης Σωτήριος/ Καθηγητής	3 Δ + 2ΑΠ	NAI	NAI	NAI	283	209/53	95/19	28
5ο	Επιχ. Σχεδιασμός και Επιχειρηματικότητα	502	Κωνσταντινίδης Χρήστος/ Επίκουρος	3Δ + 1ΑΠ	NAI	NAI	NAI	251	186/41	126/23	18
5ο	Ηλεκτρονικές Επιχειρήσεις	503	Βρανα Βασιλική/ Καθηγήτρια	3Δ + 1ΑΠ	NAI	NAI	NAI	249	210/10	182/10	26
6ο	Οργάνωση και Διοίκηση Παραγωγικών Συστημάτων	601	Δημητριάδης Σωτήριος/ Καθηγητής	3Δ+2ΑΠ	NAI	NAI	NAI	274	170/66	74/24	24
6ο	Ηλεκτρονικό Εμπόριο	602	Φραγκίδης Γαρύφαλλος/ Αναπληρωτής	3Δ+1ΑΠ	NAI	NAI	NAI	294	216/85	112/46	22
6ο	Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ηθική	603	Παπαφλωράτος Τριαντάφυλλος/ Συμβασιούχος	3Δ	NAI	NAI	NAI	272	220/65	122/36	34
7ο	Διοίκηση Ποιότητας	701	Γιοβάνης Νικολαος/ Καθηγητής	3Δ	NAI	NAI	NAI	164	113/31	78/11	39
7ο	Μοντελοποίηση Επιχειρήσεων	702	Φραγκίδης Γαρύφαλλος/ Αναπληρωτής	2Δ+1ΑΠ	NAI	NAI	NAI	162	132/41	80/23	21
7ο	Ψηφιακό Μάρκετινγκ	703	Τσουρέλα Μαρία/ Αναπληρώτρια	3Δ+1ΑΠ	NAI	NAI	NAI	170	140/68	53/53	18
8ο	Στρατηγική Επιχειρήσεων	801	Κωνσταντινίδης Χρήστος/ Επίκουρος	3Δ	NAI	NAI	NAI	145	120/18	108/13	23
8ο	Εργασιακές Σχέσεις	802	Γιοβάνης Νικολαος/ Καθηγητής	3Δ	NAI	NAI	NAI	153	116/36	89/17	32

8ο	Διοικητική Λογιστική	803	Παντελίδης Παναγιώτης/ Καθηγητής	2Δ+1ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	140	103/46	55/32	34
5ο/ 7ο	Διοικητική Οικονομική	A01	Αθανάσινας Αθανάσιος/ Καθηγητής	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	44	24/8	14/0	5
5ο/ 7ο	Αρχές Οικονομικής Σκέψης	A03	Πασχαλούδης Δημήτριος/ Καθηγητής	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	60	40/20	40/20	0
5ο/ 7ο	Κοστολόγηση και Τιμολόγηση	A05	Καραγιώργος Αλκιβιάδης / Επίκουρος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	28	9/3	7/1	3
5ο/ 7ο	Χρηματοοικονομική Ανάλυση	A02	Παντελίδης Παναγιώτης / Καθηγητής	2Δ+1ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	62	41/12	23/9	8
5ο/ 7ο	Ζητήματα Σύγχρονης Ελληνικής Οικονομίας	A06	Κατσίκης Ιωάννης/ Συμβασιούχος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	40	40/7	23/4	9
5ο/ 7ο	Ειδικά θέματα διαδικτυακού μάρκετινγκ	B06	Τσουρέλα Μαρία / Αναπληρώτρια	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	197	160/36	98/25	4
5ο/ 7ο	Ολοκληρωμένες επικοινωνίες μάρκετινγκ	B02	Καμπούρη Δήμητρα/ Συμβασιούχος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	188	163/19	129/13	3
5ο/ 7ο	Διεθνές Μάνατζμεντ και Μάρκετινγκ	B05	Παπανικολάου Στέργιος Συμβασιούχος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	169	131/10	123/9	9
5ο/ 7ο	Ειδικά θέματα βάσεων δεδομένων	Γ01	Κεχρής Ευάγγελος/ Καθηγητής	2Δ+1Ε	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	103	55/9	37/6	27
5ο/ 7ο	Εισαγωγή στον Προγραμματισμό	Γ03	Δημητρίου Στυλιανός/ Συμβασιούχος	2Δ+1Ε	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	27	16/2	10/0	8
5ο/ 7ο	Διοίκηση Προμηθειών	Γ04	Καρακίτσιου Αθανασία/ Αναπληρώτρια	3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	70	21/10	4/7	9
5ο/ 7ο	Ανάλυση και Σχεδιασμός Επιχειρηματικών Διαδικασιών	Γ07	Φραγκίδης Γαρύφαλλος/ Αναπληρωτής	2Δ+1ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	43	26/5	15/4	5
5ο/7ο	Σχεδιασμός και Βελτιστοποίηση Εφοδιαστικής Αλυσίδας	Γ05	Καρακίτσιου Αθανασία/ Αναπληρώτρια	2Δ+1ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	19	12/3	5/2	3

5ο/ 7ο	Επιχειρηματική Μελέτη	K01	Κωνσταντινίδης Χρήστος/ Επίκουρος	2Δ+1ΑΠ				61	61/21	40/1	4
6ο/ 8ο	Λογιστική εταιρειών	A08	Παντελίδης Παναγιώτης / Καθηγητής	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	38	21/2	20/1	6
5ο/7ο	Οργανωσιακή Συμπεριφορά	B04	Μουζά Άννα/ Καθηγήτρια	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	181	146/6	146/6	4
6ο/ 8ο	Ειδικά Θέματα Λογιστικής	A10	Καραγιώργος Αλκιβιάδης / Επίκουρος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	5	0	0	0
6ο/ 8ο	Ελεγκτική	A11	Καραγιώργος Αλκιβιάδης / Επίκουρος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	21	14/0	14/0	6
6ο/8ο	Ειδικά Θέματα Εφαρμοσμένης Στατιστικής	A12	Χαψά Ξανθίππη/ Αναπληρώτρια	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	12	10/0	10/0	2
6ο/8ο	Διοίκηση Μ.Μ.Ε.	B08	Γιοβάνης Νικολαος/ Καθηγητής	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	103	63/21	30/8	15
6ο/8ο	Ηγεσία και Διαχείριση Αλλαγών	B09	Μουζά Άννα / Καθηγήτρια	2Δ+1ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	110	94/0	94/0	3
6ο/8ο	Διοίκηση Οργανισμών	B10	Μουζά Άννα / Καθηγήτρια	2Δ+1ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	154	130/1	128/1	4
6ο/ 8ο	Ειδικά θέματα Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων	B12	Παπαφλωράτος Τριαντάφυλλος/ Συμβασιούχος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	151	113/26	83/13	5
6ο/ 8ο	Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση	Γ08	Καραβασίλης Ιωάννης/ Συμβασιούχος	2Δ+1ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	69	52/11	45/10	12
6ο/ 8ο	Διοίκηση Τεχνολογίας Καινοτομίας	Γ09	Κατσίκης Ιωάννης / Συμβασιούχος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	38	26/4	25/4	2
6ο/ 8ο	Ανάπτυξη διαδικτυακών εφαρμογών	Γ11	Δημητρίου Στυλιανός/ Συμβασιούχος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	13	8/0	7/0	6
6ο/ 8ο	Επιχειρηματική Ευφυΐα και Επιχειρηματική Αναλυτική	Γ12	Σαμολαδάς Ιωάννης/ Συμβασιούχος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	24	14/7	9/7	5
6ο/ 8ο	Ειδικά θέματα επιχειρησιακής έρευνας	Γ13	Καρακίτσιου Αθανασία/ Αναπληρώτρια	2Δ+1ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	39	3/1	1/1	4

6ο/ 8ο	Επιχειρηματική Μελέτη	Κ01	Βρανα Βασιλική/ Καθηγήτρια	2Δ+1ΑΠ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	89	65/2	65/2	4
6ο/ 8ο	Διοίκηση Έργων	Γ10	Μάστου Ιωάννης/ Συμβασιούχος	3Δ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	19	9/6	8/5	3

Παρατηρήσεις

1 Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

2 Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο *Πρόγραμμα Σπουδών* (δηλ. 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} κ.ο.κ. εξαμήνου), όπως ακριβώς στον Πίνακα 12.1.

3 Υπάρχουν επαρκή εκπαιδευτικά μέσα, όπως χώροι διδασκαλίας, συστήματα προβολής, υπολογιστές, εκπαιδευτικά λογισμικά; Αν η απάντηση είναι αρνητική, δώστε σύντομη αναφορά των ελλείψεων.

4 Αν η απάντηση είναι **θετική**, σημειώστε τον αριθμό των φοιτητών που συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια γι' αυτό το μάθημα. Επίσης, επισυνάψτε ένα δείγμα του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε και περιγράψτε στην *Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης* τα κριτήρια και τους τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας, προσθέστε στοιχεία της απόδοσης των φοιτητών, στοιχεία που δείχνουν τον βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών, με βάση π.χ. το ερωτηματολόγιο κατά την αποφοίτηση ή τα αποτελέσματα αξιολόγησης μαθημάτων από τους φοιτητές ή άλλα δεδομένα που αποδεικνύουν την επιτυχία του μαθήματος, καθώς και τυχόν δυσκολίες.

Αν το μάθημα **ΔΕΝ** αξιολογήθηκε, αφήστε το πεδίο κενό.

Πίνακας 13.1 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδ. έτος 2022 - 2023)

Τίτλος ΠΜΣ: «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων»

α.α.	Μάθημα	Κωδικός Μαθήματος	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Υπεύθυνος Διδάσκων και Συνεργάτες (ονοματεπώνυμο & βαθμίδα)	Υποχρεωτικό (Υ) Κατ'επιλογήν (Ε) Ελεύθερης Επιλογής (ΕΕ)	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ) Εργαστήριο (Ε)	Σε ποιο εξάμηνο διδάχθηκε; (Εαρ.-Χειμ.)	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική ή επαναληπτική εξέταση	Αξιολογήθηκε από τους Φοιτητές;
1	ΒΕΛΤΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	102	ΝΑΙ		Δημητριάδης Σωτήριος / Καθηγητής	Υ	Δ	ΧΕΙΜ	19	19	19	15
2	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	211	ΝΑΙ		Κεχρής Ευάγγελος / Καθηγητής	Ε	Δ	ΧΕΙΜ	19	19	19	17
3	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	101	ΝΑΙ		Αθανάσινας Αθανάσιος / Καθηγητής	Υ	Δ	ΧΕΙΜ	20	20	20	15
4	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	105	ΝΑΙ		Παντελίδης Παναγιώτης / Καθηγητής	Υ	Δ	ΧΕΙΜ	19	19	19	18
5	ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ	103	ΝΑΙ		Πασχαλούδης Δημήτριος / Καθηγητής	Υ	Δ	ΧΕΙΜ	19	19	19	14
6	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	104	ΝΑΙ		Μουζά - Λαζαρίδη Άννα - Μαρία / Καθηγήτρια	Υ	Δ	ΕΑΡ	19	19	19	15
7	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	201	ΝΑΙ		Δημητριάδης Σωτήριος / Καθηγητής	Ε	Δ	ΕΑΡ	19	19	19	17
8	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	221	ΝΑΙ		Παντελίδης Παναγιώτης / Καθηγητής	Ε	Δ	ΕΑΡ	4	4	4	3
9	ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ	222	ΝΑΙ		Δρογαλάς Γεώργιος / Επικ. Καθηγητής	Ε	Δ	ΕΑΡ	5	5	5	4
10	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ	224	ΝΑΙ		Παντελίδης Παναγιώτης / Καθηγητής	Ε	Δ	ΕΑΡ	4	4	4	4
11	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	214	ΝΑΙ		Βράνα Βασιλική / Καθηγητής	Ε	Δ, Ε	ΕΑΡ	17	17	17	14

12	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΒΑΣΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	212	ΝΑΙ		Κεχρής Ευάγγελος / Καθηγητής	Ε	Δ, Ε	ΕΑΡ	15	15	15	13
13	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	213	ΝΑΙ		Χειλάς Κωνσταντίνος / Καθηγητής	Ε	Δ, Ε	ΕΑΡ	11	11	11	7

Τίτλος ΠΜΣ: «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Δημόσια Διοίκηση»

α.α.	Μάθημα	Κωδικός Μαθήματος	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Υπεύθυνος Διδάσκων και Συνεργάτες (ονοματεπώνυμο & βαθμίδα)	Υποχρεωτικό Κατ'επιλογήν Ελεύθερης Επιλογής	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ) Εργαστήριο (Ε)	Σε ποιο εξάμηνο διδάχθηκε; (Εαρ.-Χεμ.)	Αριθμός φοιτητών που εγγεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς	Αξιολογήθηκε από τους Φοιτητές;
1	Αρχές Μάνατζμεντ και Στρατηγικής στον Δημόσιο Τομέα	101	https://mpa.ihu.gr/		ΓΙΟΒΑΝΗΣ Ν. -ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Π.	Υ	3Θ	ΧΕΙΜ.	164	162	161	81
2	Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού σε Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμούς	102			ΜΟΥΖΑ Α. Μ. -ΤΣΟΥΡΕΛΑ Μ.	Υ	3Θ	ΧΕΙΜ.	164	162	162	56
3	Μάρκετινγκ Υπηρεσιών	103			ΠΑΣΧΑΛΟΥΔΗΣ Δ.-ΤΣΟΥΡΕΛΑ Μ.	Υ	3Θ	ΧΕΙΜ.	164	163	163	114
4	Διαχείριση και Διοικητική Λογιστική Δημοσίων Υπηρεσιών και Οργανισμών	104			ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ Π.-ΠΑΖΑΡΣΚΗΣ Μ. - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Χ.	Υ	3Θ	ΧΕΙΜ.	164	162	161	40
5	Εφαρμογές Νέων Τεχνολογιών στη Διοίκηση	105			ΒΡΑΝΑ Β. – ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗΣ Ι. – ΦΡΑΓΚΙΔΗΣ Γ.	Υ	2Θ+1Ε	ΧΕΙΜ.	164	163	162	122
6	Έρευνα στη Δημόσια Διοίκηση	201			ΒΡΑΝΑ Β. – ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗΣ Γ. - ΧΑΨΑ Ξ.	Υ	2Θ+1Ε	ΕΑΡ.	189	187	187	72
7	Επικοινωνία - Διαχείριση Κρίσεων	207			ΠΑΣΧΑΛΟΥΔΗΣ Δ. – ΚΟΤΖΑΪΒΑΖΟΓΛΟΥ Ι.	Ε	3Θ	ΕΑΡ.	136	135	135	84
8	Πληροφοριακά Συστήματα & Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση	208			ΚΕΧΡΗΣ Ε. -ΣΑΜΟΛΑΔΑΣ Ι. – ΦΡΑΓΚΙΔΗΣ Γ.	Ε	2Θ+1Ε	ΕΑΡ.	129	127	127	80
9	Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες (e-services)	209			ΠΑΣΧΑΛΟΥΔΗΣ Δ.-ΤΣΟΥΡΕΛΑ Μ.	Ε	3Θ	ΕΑΡ.	137	136	136	85
10	Διαχείριση Έργων και Προγραμμάτων	210			ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Σ. -ΚΑΡΑΚΙΤΣΙΟΥ Α. - ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ	Ε	2Θ+1Ε	ΕΑΡ.	48	48	47	22

11	Ειδικά θέματα στη Δημόσια Διοίκηση με ενότητες: (α) Ποιότητα και αποτελεσματικότητα στη Δημόσια Διοίκηση, (β) Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη	211			ΠΑΣΧΑΛΟΥΔΗΣ Α. - ΑΗΔΟΝΗΣ Δ.	Ε	3Θ	ΕΑΡ.	124	123	123	70
-----------	--	-----	--	--	-----------------------------	---	----	------	-----	-----	-----	----

Τίτλος ΠΜΣ: «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων Φιλοξενίας και Τουρισμού»

α.α.	Μάθημα	Κωδικός Μαθήματος	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Υπεύθυνος Διδάσκων και Συνεργάτες (ονοματεπώνυμο & βαθμίδα)	Υποχρεωτικό (Υ) Κατ'επιλογήν (Ε) Ελεύθερης Επιλογής (ΕΕ)	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ) Εργαστήριο (Ε)	Σε ποιο εξάμηνο διδάχθηκε; (Εαρ.-Χειμ.)	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική ή επαναληπτική εξέταση	Αξιολογήθηκε από τους Φοιτητές;
1	Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων	101	ΝΑΙ	14	Αννα-Μαρία Μουζά Καθηγήτρια	Υ	Δ	Χειμ	10	10	10	1
2	Μέθοδοι έρευνας	102	ΝΑΙ	14	Βασιλική Βράνα - Καθηγήτρια	Υ	Δ	Χειμ	10	10	10	1
3	Αρχές Διοίκησης στον Τουρισμό	103	ΝΑΙ	15	Νικόλαος Γιοβάνης Καθηγητής	Υ	Δ	Χειμ	10	10	10	3
4	Χρηματοοικονομική Διοίκηση Υπηρεσιών	104	ΝΑΙ	15	Παζάρσκης Μιχαήλ Αναπλ. Καθηγητής	Υ	Δ	Χειμ	10	10	10	-
5	Τουριστικό Μάρκετινγκ	105	ΝΑΙ	15	Δημητριος Πασχαλούδης Μαρία Τσουρέλα	Υ	Δ	Χειμ	10	10	10	-
6	Εργασιακές Σχέσεις και Υγιεινή και Ασφάλεια της Εργασίας	203	ΝΑΙ	16	Γαρύφαλλος Φραγκίδης	Ε	Δ	Εαρ	10	10	10	5
7	Διοίκηση Εφοδιαστικής αλυσίδας για Επιχειρήσεις Φιλοξενία	208	ΝΑΙ	16	Καρακίτσιου Α. Αναπλ. Καθηγήτρια	Ε	Δ	Εαρ	10	10	10	4
8	Air transport – tourism development Μάνατζμεντ Αεροπορικών Επιχειρήσεων	209	ΝΑΙ	17	Παναγιώτης Κασιανίδης Αναπλ. Καθηγητής	Ε	Δ	Εαρ	10	10	10	5
9	Ανάπτυξη και Διαχείριση Εμπορικού Σήματος	211	ΝΑΙ	17	Γιαννόπουλος Γ. Αναπλ. Καθηγητής	Ε	Δ	Εαρ	10	10	10	5

10	Σχεδιασμός Συστημάτων Υπηρεσιών	213	ΝΑΙ	18	Φραγκίδης Γαρύφαλλος Αναπλ. Καθηγητής	Ε	Δ	Εαρ	10	10	10	5
----	---------------------------------	-----	-----	----	--	---	---	-----	----	----	----	---

Πίνακας 13.2 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδ. έτος 2021 - 2022)
Τίτλος ΠΜΣ: « Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων»

α.α	Μάθημα	Κωδικός Μαθήματος	Ωρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα	Περιλαμβάνονται ώρες εργαστηρίου ή άσκησης;	Διδακτ. Μονάδες	Πρόσθετη Βιβλιογραφία (Ναι/Όχι)	Σε ποιο εξάμηνο των σπουδών αντιστοιχεί; (1 ^ο , 2 ^ο κλπ.)	Τυχόν προαπαιτούμενα μαθήματα	Χρήση εκπαιδ. μέσων (Ναι/Όχι)	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων (Ναι/Όχι)
1	ΒΕΛΤΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	102	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	1ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
2	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	211	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	1ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
3	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	101	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	1ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
4	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	105	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	1ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
5	ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ	103	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	1ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
6	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	104	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
7	ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ	223	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
8	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	201	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
9	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	221	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
10	ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ	222	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
11	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ	224	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
12	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	214	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
13	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΒΑΣΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	212	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
14	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	213	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ

Τίτλος ΠΜΣ: «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Δημόσια Διοίκηση»

α.α	Μάθημα	Κωδικός Μαθήματος	Ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα	Περιλαμβάνονται ώρες εργαστηρίου ή άσκησης;	Διδακτ. Μονάδες	Πρόσθετη Βιβλιογραφία (Ναι/Όχι)	Σε ποιο εξάμηνο των σπουδών αντιστοιχεί; (1°, 2° κλπ.)	Τυχόν προαπαιτούμενα μαθήματα	Χρήση εκπαιδ. μέσων (Ναι/Όχι)	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων (Ναι/Όχι)
1	Αρχές Μάνατζμεντ και Στρατηγικής στον Δημόσιο Τομέα	101	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	1ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
2	Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού σε Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμούς	102	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	1ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
3	Μάρκετινγκ Υπηρεσιών	103	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	1ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
4	Διαχείριση και Διοικητική Λογιστική Δημοσίων Υπηρεσιών και Οργανισμών	104	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	1ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
5	Εφαρμογές Νέων Τεχνολογιών στη Διοίκηση	105	3	ΝΑΙ	6	ΝΑΙ	1ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
6	Έρευνα στη Δημόσια Διοίκηση	201	3	ΝΑΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
7	Επικοινωνία - Διαχείριση Κρίσεων	207	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
8	Πληροφοριακά Συστήματα & Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση	208	3	ΝΑΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
9	Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες (e-services)	209	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
10	Διαχείριση Έργων και Προγραμμάτων	210	3	ΝΑΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
11	Ειδικά θέματα στη Δημόσια Διοίκηση με ενότητες: (α) Ποιότητα και αποτελεσματικότητα στη Δημόσια Διοίκηση, (β) Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη	211	3	ΟΧΙ	6	ΝΑΙ	2ο	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ

Τίτλος ΠΜΣ: « Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων »

α.α	Μάθημα	Κωδικός Μαθήματος	Ωρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα	Περιλαμβάνονται ώρες εργαστηρίου ή άσκησης;	Διδακτ. Μονάδες	Πρόσθετη Βιβλιογραφία (Ναι/Όχι)	Σε ποιο εξάμηνο των σπουδών αντιστοιχεί; (1 ^ο , 2 ^ο κλπ.)	Τυχόν προαπαιτούμενα μαθήματα	Χρήση εκπαιδ. μέσων (Ναι/Όχι)	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων (Ναι/Όχι)
1	Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων	101	3	Όχι	6	Ναι	1 ^ο	ΟΧΙ	Ναι	Ναι
2	Μέθοδοι έρευνας	102	3	Ναι (18)	6	Ναι	1 ^ο	ΟΧΙ	Ναι	Ναι
3	Αρχές Διοίκησης στον Τουρισμό	103	3	Όχι	6	Ναι	1 ^ο	ΟΧΙ	Ναι	Ναι
4	Χρηματοοικονομική Διοίκηση Υπηρεσιών	104	3	Όχι	6	Ναι	1 ^ο	ΟΧΙ	Ναι	Ναι
5	Τουριστικό Μάρκετινγκ	105	3	Όχι	6	Ναι	1 ^ο	ΟΧΙ	Ναι	Ναι
6	Εργασιακές Σχέσεις και Υγιεινή και Ασφάλεια της Εργασίας	203	3	Όχι	6	Ναι	2 ^ο	ΟΧΙ	Ναι	Ναι
7	Διοίκηση Εφοδιαστικής αλυσίδας για Επιχειρήσεις Φιλοξενία	208	3	Όχι	6	Ναι	2 ^ο	ΟΧΙ	Ναι	Ναι
8	Air transport – tourism development Μάνατζμεντ Αεροπορικών Επιχειρήσεων	209	3	Όχι	6	Ναι	2 ^ο	ΟΧΙ	Ναι	Ναι
9	Ανάπτυξη και Διαχείριση Εμπορικού Σήματος	211	3	Όχι	6	Ναι	2 ^ο	ΟΧΙ	Ναι	Ναι
10	Σχεδιασμός Συστημάτων Υπηρεσιών	213	3	Όχι	6	Ναι	2 ^ο	ΟΧΙ	Ναι	Ναι

Πίνακας 14. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΜΔΕ)
Τίτλος ΠΜΣ: « Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων»

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των απόφοιτων)
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2018-2019	12	0	0	4	8	8,60
2019-2020	*(14)					
2020-2021	43	0	2	20	21	8,42
2021-2022	25	0	0	9	16	8,674
	57	0	0	18	39	8,97
Σύνολο	137	0	2	51	84	8,66

* Δεν πραγματοποιήθηκε ορκωμοσία λόγω της συγχώνευσης των Ιδρυμάτων. Πρόκειται μόνο για «ανακήρυξη πτυχιούχων», γι' αυτό δεν υπολογίσθηκε το συγκεκριμένο έτος στα σύνολα και τα ποσοστά. Τα στοιχεία του 2019-2020 προστέθηκαν στο 2020-2021.

Επεξηγήσεις:

Σημειώστε σε κάθε στήλη τον αριθμό των φοιτητών που έλαβαν την αντίστοιχη βαθμολογία και το ποσοστό που αυτοί εκπροσωπούν επί του συνολικού αριθμού των αποφοιτησάντων το συγκεκριμένο έτος [π.χ. 6 (=5%)].

Προσοχή! Το άθροισμα κάθε έτους πρέπει να συμφωνεί με το άθροισμα των αποφοιτησάντων που δώσατε για το αντίστοιχο έτος στον **Πίνακα 4**.

Τίτλος ΠΜΣ: « Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Δημόσια Διοίκηση»

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των απόφοιτων)
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2018-2019	21	0	0	0	21	9,22
2019-2020	*					
2020-2021	146	0	0	13	133	9,215
2021-2022	84	0	0	10	74	9,146
2022-2023	79	0	0	2	77	9,33
Σύνολο	330	0	0	25	305	9,2275

* Δεν πραγματοποιήθηκε ορκωμοσία λόγω της συγχώνευσης των Ιδρυμάτων. Πρόκειται μόνο για «ανακήρυξη πτυχιούχων», γι' αυτό δεν υπολογίσθηκε το συγκεκριμένο έτος στα σύνολα και τα ποσοστά. Τα στοιχεία του 2019-2020 προστέθηκαν στο 2020-2021.

Τίτλος ΠΜΣ: « Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων Φιλοξενίας και Τουρισμού»

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των απόφοιτων)
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2018-2019	8	0	0	0	8	9,10
2019-2020	(21)**					
2020-2021	52	0	0	6	46	9,05
2021-2022	7				7	9,41
2022-2023	24	0	0	1	23	9,22
Σύνολο	91	0	0	7	84	9,19

Πίνακας 15. Αριθμός Επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος

	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Z	Η	Θ	Ι
2018-2019	1	16		17	2	4			1	
2019-2020	1	17	1	15	1	3			2	
2020-2021	5	27	5	24		5			3	
2021-2022	7	43	-	26	-	3	-	-	4	
2022-2023	5	34	3	28		3			2	-
Σύνολο	19	137	9	108	3	18			12	

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Επεξηγήσεις:

- A = Βιβλία/μονογραφίες
- B = Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές
- Γ = Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές
- Δ = Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές
- Ε = Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές
- ΣΤ = Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους
- Z = Συλλογικοί τόμοι στους οποίους επιστημονικός εκδότης είναι μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος
- Η = Άλλες εργασίες
- Θ = Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) που δεν εκδίδουν πρακτικά
- Ι = Βιβλιοκρισίες που συντάχθηκαν από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Πίνακας 16. Αναγνώριση του ερευνητικού έργου του Τμήματος

	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z
2018-2019	315		2	8	2	4	
2019-2020	241		1	2		3	
2020-2021	532		9	6	2	10	
2021-2022	730	-	-	5	2	15	
2022-2023	882		-	9	5	18	
Σύνολο	2700		12	30	11	50	

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Επεξηγήσεις:

- A = Ετεροαναφορές
- B = Αναφορές του ειδικού/επιστημονικού τύπου
- Γ = Βιβλιοκρισίες τρίτων για δημοσιεύσεις μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος
- Δ = Συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων
- E = Συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών
- ΣΤ = Προσκλήσεις για διαλέξεις
- Z = Διπλώματα ευρεσιτεχνίας

Πίνακας 17. Διεθνής Ερευνητική/Ακαδημαϊκή Παρουσία Τμήματος

		2022-2023	2021-2022	2020-2021	2019-2020	2018-2019	2017-2018	Σύνολο
Αριθμός συμμετοχών σε διεθνή ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα	Ως συντονιστές	0	0	0	0	0	1	1
	Ως συνεργάτες (partners)	0	1	1	1	2	2	7
Αριθμός μελών ΔΕΠ με χρηματοδότηση από διεθνείς φορείς ή διεθνή προγράμματα έρευνας		1	2	2	6	6	6	23
Αριθμός μελών ΔΕΠ με διοικητικές θέσεις σε διεθνείς ακαδημαϊκούς/ερευνητικούς οργανισμούς ή επιστημονικές εταιρείες		0	0	0	0	0	0	0

Σημείωση: Τα σκιασμένα πεδία δεν συμπληρώνονται.

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

12. Παραρτήματα

Στην Ενότητα αυτή το Τμήμα μπορεί, αν το επιθυμεί, να παραθέσει οποιαδήποτε στοιχεία θεωρεί ότι θα είναι χρήσιμα στην Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης και τα οποία ενδεχομένως δεν καλύπτονται επαρκώς στο κυρίως σώμα της Έκθεσης.

Σε κάθε περίπτωση, στα Παραρτήματα αναμένεται οπωσδήποτε να περιληφθεί ο Οδηγός Σπουδών του Τμήματος και πλήρης κατάλογος των επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία.

Στην ιστοσελίδα του Τμήματος <http://ba.ihu.gr> υπάρχουν τα ακόλουθα κείμενα:

- Κανονισμός Λειτουργίας ΔΙΠΑΕ
- Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας ΠΠΣ
- Κανονισμός Σπουδών
- Περιγράμματα μαθημάτων
- Εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης
- Αποτελέσματα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου από τους φοιτητές
- Πολιτική Ποιότητας
- Ερωτήσεις και Απαντήσεις για την επιλογή Κατεύθυνσης Σπουδών
- Κατάλογος των μαθημάτων που αφορούν στην απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων
- Κανονισμός διαχείρισης παραπόνων και ενστάσεων φοιτητών
- Κανονισμός Ακαδ. Συμβούλου Σπουδών
- Κανονισμός πρακτικής άσκησης
- Οδηγός Εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας
- Οδηγός Erasmus
- Παράρτημα διπλώματος στα αγγλικά
- Παράρτημα διπλώματος στα ελληνικά

Επίσης, υπάρχουν τα ακόλουθα κείμενα που μπορούν να διατεθούν έπειτα από επικοινωνία με τη Γραμματεία του Τμήματος

- Μελέτη Σκοπιμότητας – Βιωσιμότητας
- Επιχειρησιακό σχέδιο τετραετίας
- Στοχοθεσία Ποιότητας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα δεδομένα από την αξιολόγηση όλων των προγραμμάτων σπουδών (προπτυχιακών, μεταπτυχιακών, ΤΕΙ, ΔΙΠΑΕ) για τα ακαδημαϊκά έτη 2020-2021, 2021 – 2022 και 2022-2023.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	Χειμερινό 2020-21		Εαρινό 2020-21		Χειμερινό 2021-22		Εαρινό 2021-22		Χειμερινό 2022-23		Εαρινό 2022-23	
	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg
Ερώτηση												
q11: Οι στόχοι του μαθήματος είναι σαφείς.	1016	4.33	801	4.39	374	4.17	341	4.35	533	4,29	424	4,27
q12: Η ύλη που καλύφθηκε ανταποκρίνεται στους στόχους του μαθήματος.	1012	4.25	800	4.36	373	4.11	341	4.29	533	4,22	424	4,25
q13: Η ύλη είναι καλά οργανωμένη.	1013	4.18	801	4.26	373	4.05	339	4.24	533	4,15	424	4,19
q14: Το εκπαιδευτικό υλικό (κύριο βιβλίο, διαφάνειες, σημειώσεις κλπ) βοηθάει στην κατανόηση του μαθήματος.	1000	4.10	800	4.21	372	4.15	340	4.27	533	4,19	423	4,18
q15: Στο μάθημα γίνεται αναφορά στην ύλη άλλων μαθημάτων.	1001	3.39	798	3.61	371	3.28	339	3.63	533	3,56	423	3,55
q16: Στο μάθημα γίνεται σύνδεση γνώσεων με άλλα μαθήματα.	1004	3.63	799	3.82	371	3.55	339	3.84	532	3,76	423	3,73
q17: Το επίπεδο δυσκολίας του μαθήματος είναι ανάλογο του έτους του.	1004	4.01	797	4.18	372	3.91	339	4.07	532	4,11	424	4,09
q18: Ο αριθμός των Διδακτικών Μονάδων του μαθήματος είναι ανάλογες με το φόρτο εργασίας.	969	3.97	781	4.12	365	3.82	340	4.07	532	3,97	419	3,97
Φροντιστηριακά μαθήματα												
Ερώτηση												
q21: Τα φροντιστηριακά μαθήματα βοηθούν στην κατανόηση του μαθήματος.	184	3.98	72	3.83	65	3.48	50	3.90	68	3,46	42	3,64

q22: Τα φροντιστηριακά μαθήματα ενισχύουν την επίδοσή μου.	184	3.86	71	3.75	62	3.56	49	3.84	68	3,53	43	3,72
Ασκήσεις Πράξεις												
Ερώτηση	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg				
q31: Οι Ασκήσεις-Πράξεις βοηθούν στην κατανόηση του μαθήματος.	535	4.34	376	4.55	213	4.40	168	4.41	253	4,30	187	4,37
q32: Οι Ασκήσεις-Πράξεις του μαθήματος ανταποκρίνονται στους στόχους του μαθήματος.	532	4.31	376	4.53	213	4.32	168	4.43	252	4,27	187	4,27
q33: Οι Ασκήσεις-Πράξεις προσφέρουν εφαρμοσμένη γνώση.	528	4.19	376	4.46	213	4.19	168	4.32	252	4,20	187	4,18
Εργασίες												
Ερώτηση	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg				
q41: Το θέμα της εργασίας δόθηκε έγκαιρα.	359	4.39	427	4.56	148	4.16	161	4.50	268	4,39	138	4,36
q42: Καθορίστηκαν εκ των προτέρων τα κριτήρια βαθμολόγησης της εργασίας.	355	4.31	423	4.49	147	4.15	160	4.46	266	4,37	135	4,43
q43: Υπήρχε καθοδήγηση από τον διδάσκοντα αναφορικά με την εργασία.	359	4.44	425	4.37	147	4.14	160	4.38	266	4,18	134	4,40
q44: Η εργασία βοήθησε στην καλύτερη κατανόηση του μαθήματος.	356	4.28	427	4.38	146	4.06	160	4.33	266	4,13	134	4,31
Εκπαιδευτικές υποδομές												
Ερώτηση	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg				
q61: Οι υποδομές των αιθουσών διδασκαλίας είναι επαρκείς σε σχέση με τον αριθμό των φοιτητών που τις χρησιμοποιούν.	511	3.92	391	4.06	343	3.53	316	4.02	512	3,72	400	3,92

q62: Η ηλεκτρονική υποστήριξη του μαθήματος (e-class, e-learning κλπ) είναι επαρκής.	789	3.97	608	4.22	338	3.90	316	4.05	512	4,02	399	4,02
q63: Οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών που χρησιμοποιούνται είναι οι κατάλληλες.	749	3.98	570	4.21	340	3.71	314	3.89	504	3,87	394	3,93
Ο διδάσκων/ουσα												
Ερώτηση	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg				
q71: Επιτυγχάνει να διεγείρει το ενδιαφέρον για το αντικείμενο του μαθήματος.	1011	4.19	794	4.29	367	4.08	339	4.29	527	4,18	418	4,09
q72: Αναλύει και παρουσιάζει τις έννοιες με τρόπο απλό χρησιμοποιώντας παραδείγματα.	1011	4.34	793	4.43	367	4.33	339	4.41	527	4,29	417	4,30
q73: Είναι καλά προετοιμασμένος/η.	1011	4.46	795	4.45	367	4.41	337	4.46	526	4,38	417	4,34
q74: Είναι συνεπής στις υποχρεώσεις του.	1008	4.50	795	4.56	365	4.33	338	4.45	526	4,40	413	4,35
q75: Είναι μεταδοτικός/ή.	1010	4.22	794	4.23	364	4.08	338	4.28	526	4,15	415	4,07
q76: Ενθαρρύνει τους φοιτητές να διατυπώνουν απορίες και ερωτήσεις.	1005	4.38	793	4.45	366	4.23	336	4.38	526	4,27	415	4,29
q77: Είναι προσιτός/η στους φοιτητές.	1006	4.33	791	4.46	364	4.19	339	4.37	520	4,25	411	4,25
Εγώ ο φοιτητής												
Ερώτηση	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg	Σύνολο	Avg				
q81: Παρακολουθώ τις διαλέξεις.	1016	4.66	798	4.65	372	4.37	339	4.46	524	4,40	416	4,36
q82: Μελετώ συστηματικά την ύλη.	1012	3.83	794	3.85	368	3.54	338	3.70	523	3,71	412	3,67
q83: Χρησιμοποιώ τη βιβλιοθήκη του Ιδρύματος για τη μελέτη πρόσθετης βιβλιογραφίας σχετικής με το μάθημα.	825	2.57	705	2.65	365	2.35	331	2.59	522	2,59	413	2,52

q84: Χρησιμοποιώ πηγές του διαδικτύου για τη μελέτη πρόσθετης βιβλιογραφίας σχετικής με το μάθημα.

951	3.47	767	3.47	368	3.04	333	3.23	519	3.12	414	3,14
q85: Αφιερώνω εβδομαδιαία για μελέτη του συγκεκριμένου μαθήματος: 1: Καθόλου 2: λιγότερο από μια ώρα 3: 1-2 ώρες 4: 2-3 ώρες 5: περισσότερο από 3 ώρες.											
986	2.95	781	3.16	364	2.96	335	3.10	523	3,17	413	3,10